

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

М. І. Карлін, О. А. Івашко

Інвестиційні офшори

Навчальний посібник

Луцьк
Вежа-Друк
2017

УДК 336
ББК 65.261
К 21

*Рекомендовано до друку вченою радою
Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки
(протокол № 17 від 24.11.2016 р.)*

Рецензенти:

Вахович І. М. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів Луцького національного технічного університету;

Павліха Н. В. – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та управління проектами Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Карлін М. І.

К 21 Інвестиційні офшори [Текст] : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Вежа-Друк, 2017. – 292 с.

ISBN 978-966-940-045-1

У посібнику проаналізовано інвестиційні офшори Європи, Азії, Америки, Африки та Океанії. Розкрито специфіку функціонування інвестиційних офшорних установ і спеціальних економічних зон у різних країнах світу та в залежних юрисдикціях. Значну увагу приділено виявленню особливостей функціонування тих інвестиційних офшорних центрів, які включені в список Кабінету Міністрів України.

Для студентів, які вивчають курси «Інвестиційний менеджмент», «Міжнародне оподаткування», «Міжнародні фінанси», «Фінанси зарубіжних країн», відповідні спецкурси, а також для працівників податкових, митних, правоохоронних органів.

УДК 336
ББК 65.261

ISBN 978-966-940-045-1

© Карлін М. І., Івашко О. А., 2017
© Маліневська І. П. (обкладинка), 2017

Зміст

Передмова	8
-----------------	---

Частина I

Теоретичні та практичні засади функціонування інвестиційних офшорів	10
Розділ 1. Суть та види офшорів	10
Розділ 2. Інвестиційні офшори: визначення, особливості діяльності	14
Розділ 3. Регулювання діяльності інвестиційних офшорів у світі та в Україні.....	19

Частина II

Класичні інвестиційні офшори.....	26
Розділ 1. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Андоррі	26
Розділ 2. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на півострові Гібралтар	28
Розділ 3. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Ірландії....	33
Розділ 4. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Нідерландах	35
Розділ 5. Особливості інвестиційної офшорної діяльності у Швейцарії.....	37
Розділ 6. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Люксембурзі	40
Розділ 7. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Кіпрі.....	43
Розділ 8. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Мальті	47
Розділ 9. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на острові Мен.....	51
Розділ 10. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на о. Гернсі та о. Джерсі	54
Розділ 11. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на острові Олдерні.....	56
Розділ 12. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Естонії	58
Розділ 13. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Сан-Марино.....	61
Розділ 14. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Гонконгу ..	62
Розділ 15. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Сингапурі.....	67
Розділ 16. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Шрі-Ланці.....	71

Розділ 17. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Брунеї...	74
Розділ 18. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Бахреїні..	77
Розділ 19. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Мальдивській Республіці.....	80
Розділ 20. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Монголії.....	83
Розділ 21. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Макао ...	86
Розділ 22. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Бермудських Островах.....	89
Розділ 23. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Кайманових Островах.....	95
Розділ 24. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Багамських Островах	99
Розділ 25. Особливості інвестиційної офшорної діяльності у Співдружності Домініки.....	101
Розділ 26. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Барбадосі.....	107
Розділ 27. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Британських Віргінських Островах.....	112
Розділ 28. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Сент-Вінсенті і Гренадінах.....	116
Розділ 29. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Терксі і Кайкосі.....	119
Розділ 30. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Нікарагуа.....	122
Розділ 31. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Панамі ..	126
Розділ 32. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в штаті Делавер (США).....	129
Розділ 33. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Сейшельських Островах	132
Розділ 34. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в окремих мікродержавах Океанії	137
34.1. Особливості офшорної діяльності у Вануату.....	137
34.2. Особливості офшорної діяльності на Маршаллових Островах	137
34.3. Особливості офшорної діяльності в Науру.....	138
34.4. Особливості офшорної діяльності на Ніуе.....	140
34.5. Особливості офшорної діяльності на Островах Кука.....	141

Частина III

Особливості діяльності інвестиційних спеціальних економічних зон у країнах світу.....	143
Розділ 1. Особливості функціонування інвестиційної СЕЗ на Мадейрі.....	143
Розділ 2. Особливості функціонування інвестиційних зон вільної торгівлі в Болгарії	147
Розділ 3. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Польщі ...	150
Розділ 4. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Литві	153
Розділ 5. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Білорусі.....	154
Розділ 6. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Китаї.....	156
Розділ 7. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Малайзії (на прикладі острова Лабуан)	162
Розділ 8. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Республіці Кореї.....	164
Розділ 9. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ в Об'єднаних Арабських Еміратах.....	166
Розділ 10. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Корейській Народно-Демократичній Республіці.....	169
Розділ 11. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Казахстані	173
Розділ 12. Особливості функціонування інвестиційних зон вільної торгівлі в Уругваї	179
Розділ 13. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Белізі	185
Розділ 14. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Коста-Ріці	190
Розділ 15. Особливості функціонування інвестиційної зони вільної торгівлі на Арубі.....	192
Розділ 16. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Пуерто-Рико	195
Розділ 17. Особливості функціонування інвестиційної ВЕЗ у Панамі	198
Розділ 18. Особливості функціонування інвестиційної ВЕЗ на Маврикії.....	200
Розділ 19. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Джибуті.....	206

Частина IV

Інвестиції в країну як умова отримання права на проживання чи громадянства	208
Розділ 1. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства в Австрії за інвестиції	208
Розділ 2. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства у Великій Британії за інвестиції	211
Розділ 3. Особливості отримання виду на проживання в Іспанії за інвестиції.....	216
Розділ 4. Особливості отримання виду на проживання в Греції за інвестиції.....	219
Розділ 5. Особливості отримання виду на проживання в Португалії за інвестиції.....	224
Розділ 6. Особливості отримання виду на проживання в Монако за інвестиції.....	226
Розділ 7. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства на Кіпрі за інвестиції.....	228
Розділ 8. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства в Угорщині за інвестиції.....	230
Розділ 9. Особливості отримання посвідки на проживання в Чехії за інвестиції.....	234
Розділ 10. Особливості отримання посвідки на проживання в Латвії за інвестиції.....	237
Розділ 11. Особливості отримання посвідки на проживання в Болгарії за інвестиції	240
Розділ 12. Особливості отримання громадянства Чорногорії за інвестиції	242
Розділ 13. Особливості отримання виду на проживання в Словаччині за інвестиції	244
Розділ 14. Особливості отримання громадянства Мальти за інвестиції	246
Розділ 15. Особливості отримання виду на проживання в Словенії за інвестиції	248
Розділ 16. Особливості отримання громадянства Антигуа і Барбуди за інвестиції	252
Розділ 17. Особливості отримання громадянства Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції	254
Розділ 18. Особливості отримання громадянства Гренади за інвестиції	257

Розділ 19. Особливості отримання виду на проживання на Сен-Вінсенті та Гренадінах за інвестиції.....	260
Розділ 20. Особливості отримання громадянства Сент-Люсії за інвестиції.....	261
Розділ 21. Особливості отримання громадянства Вануату за інвестиції.....	263
Рекомендована література	264
Короткий термінологічний словник	269
Тести з курсу «Інвестиційні офшори»	273
Предметний покажчик.....	289
Іменний покажчик	291

Передмова

Термін «офшор», зазвичай, означає державу, законодавство якої дозволяє або взагалі не сплачувати податки, або сплачувати їх за зниженою ставкою. Найчастіше офшорами є країни, що розвиваються. Влада такої держави бере певну плату за реєстрацію офшору й так поповнює місцевий національний бюджет. З одного боку, офшори не впливають на внутрішню економіку цих країн, оскільки не ведуть бізнес на їхній території, а з іншого – вони є постійним джерелом доходу, тому що сплачують, як мінімум, установлені мита. У бюджетах деяких держав це джерело доходу навіть становить основу економіки і є фундаментом національного добробуту. Багато країн, які потребують інвестицій для розвитку, створюють пільгові умови для залучення прямих та портфельних іноземних інвестицій. А низка держав для залучення іноземних інвестицій створює в себе спеціальні економічні зони в різних формах або дозволяє проживання тим іноземцям, які куплять на значну суму нерухомість у цій країні чи вкладуть певні кошти в її цінні папери. Актуальність вивчення особливостей функціонування інвестиційних офшорів студентами-економістами пояснюється потребою розуміння специфіки боротьби з виведенням коштів в офшори, чому зараз в Україні приділяють значну увагу, особливо після оприлюднення так званих панамських паперів.

Інвестиційні офшорні зони характеризуються спрощеним і прискореним процесом реєстрації іноземних осіб, у ході якого сплачується певна сума збору в бюджет країни. Нерезидентам установлюють знижені ставки зі сплати податку з прибутку та прибуткового податку з фізичних осіб. Інвестиційні офшорні компанії звільняються від державного валютного контролю, тому можуть бути впевнені в конфіденційності своєї діяльності, що реалізується веденням закритих реєстрів акціонерів і директорів та відсутністю необхідності в здаванні фінансової звітності. Дохід офшорної зони представлений зборами за реєстрацію й перереєстрацію, податковими надходженнями, витратами на утримання представництв офшорних компаній. Останні складаються з оплати оренди приміщення, зв'язку, електроенергії, харчування та проживання, транспорту, дозвілля, заробітної плати й низки соціальних компенсацій і виплат. Усі ці моменти з діяльності інвестиційних офшорів дадуть змогу студентам краще опанувати матеріал під час вивчення ними таких курсів, як «Фінанси», «Міжнародні фінанси», «Міжнародне оподаткування», «Банківська

система» та відповідних спецкурсів. Це сформує навички аналізу особливостей діяльності інвестиційних офшорів, стимулюватиме до постійного слідкування за змінами в антиофшорному законодавстві України та провідних країн світу. Усе зазначене вище сприятиме належній підготовці студентів-економістів до ефективної роботи у фінансових структурах після закінчення навчання. Видання «Інвестиційні офшори» може також бути використане для перепідготовки фахівців із Державної фіскальної служби.

Частина I

Теоретичні та практичні засади функціонування інвестиційних офшорів

Розділ 1. Суть та види офшорів

1.1. Визначення офшорів та причини їх поширення. Найчастіше термін «офшор» («офшорна зона») означає державу, законодавство якої дозволяє або взагалі не сплачувати податки, або сплачувати їх за зниженою ставкою. Зазвичай офшорами є країни, які розвиваються. Влада такої держави бере певну плату за реєстрацію офшору й так поповнює місцевий національний бюджет. Офшори не впливають на їхню внутрішню економіку, проте є постійним джерелом доходу, оскільки сплачують, як мінімум, установлені мита, що в бюджетах деяких країн є основою економіки й фундаментом національного добробуту.

За даними дослідження професора Колумбійського університету Джеймса Генрі, із держав, що розвиваються, зокрема й із Росії та Китаю, на кінець 2014 р. виведено понад 12 трильйонів дол. США, із них 1,3 трильйона дол. США – із Росії. У середньому, як зауважує дослідник, відтік капіталів в офшори з країн, що розвиваються, починаючи з 2010 р., зростав на 8 % щороку, а з Росії й Китаю – на 9 %. Подібні дані, як вважають вітчизняні експерти, характерні й для України.

Міжнародний консорціум журналістів-розслідувачів на початку травня 2016 р. опублікував базу даних з інформацією про понад 214 тис. офшорних компаній у 21 офшорній юрисдикції з так званого «панамського архіву». Виявилось, що офшорами в цих юрисдикціях володіє 161 особа України (zareєстровано 195 фірм).

Історія офшорного бізнесу починається з другої половини ХІХ ст., коли в штаті Делавер (США) створено пільгову податкову зону. Потім подібну зону засновано в Нью-Йорку.

У 70-ті рр. ХХ ст. виникло близько 70 офшорних центрів, у тому числі в Південній Америці – 19, у Європі – 17, в Азії – 12, Океанії – сім, у Північній Америці – сім, в Африці – чотири.

Значний розвиток офшорних центрів припав на роки розпаду соціалістичної системи та Радянського Союзу й на 90-ті рр. ХХ ст., коли отримала незалежність низка країн Азії, Африки, Латинської Америки та Океанії.

Офшорна зона (від англ. *off shore* – «поза берегом») – один із видів вільних економічних зон. Їх відносять до вільних економічних зон,

особливістю яких є створення для підприємців сприятливого валютно-фінансового та фіскального режимів, високий рівень і законодавчі гарантії банківської й комерційної секретності, лояльність державного регулювання. Багато офшорних центрів розміщені на островах у різних частинах світу.

Синоніми офшорної зони – офшорний центр, безподаткова зона, податковий притулок, податкова гавань. Інколи вживають термін «оншор», що означає – «на березі», тобто офшор, який розміщений на тому чи іншому континенті.

Термін «офшорна зона» загалом має на увазі будь-яку країну або залежну територію з низькою чи нульовою податковою ставкою на всі чи окремі категорії доходів, певний рівень банківської або комерційної секретності, мінімальну чи повну відсутність резервних вимог центрального банку або обмежень до операцій у конвертованій валюті.

Офшор являє собою метод податкового планування, при якому в законодавстві держав установлюється повне чи часткове звільнення від оподаткування для підприємств, що належать іноземним особам. Країну або її частину, де діє таке становище для компаній-нерезидентів, називають **офшорною зоною**.

Усі відомі офшорні зони можна умовно розділити на три групи: класичний офшор, коли компанії звільняються від усіх податків і звітностей; зони з низьким рівнем оподаткування; інші офшори, у яких компанії отримують певні переваги в плані ведення бізнесу та оподаткування.

Офшорні зони характеризуються спрощеним і прискореним процесом реєстрації іноземних осіб, у ході якого сплачується символічна сума збору в бюджет країни. Нерезидентам установлюються знижені ставки зі сплати податку з прибутку та прибуткового податку з фізичних осіб. Офшорні компанії звільняються від державного валютного контролю, тому можуть бути впевнені в конфіденційності своєї діяльності, що реалізується веденням закритих реєстрів акціонерів і директорів та відсутністю необхідності в здаванні фінансової звітності. Щоб захистити національний бізнес, на офшорні компанії накладають заборону на ведення підприємницької діяльності в межах офшорної зони. Дохід офшорної зони представлений зборами за реєстрацію та перереєстрацію, податковими надходженнями, витратами на утримання представництв офшорних компаній. Останні складаються з оплати оренди приміщення, зв'язку, електроенергії, харчування й проживання, транспорту, дозвілля, заробітної плати та низки соціальних компенсацій і виплат.

На сьогодні у світі виділяють п'ять основних зон дислокації офшорних центрів: 1) Африканська (Сейшельські Острови, Ліберія, Маврикій); 2) Азіатсько-Тихоокеанська (Вануату, Острови Кука, Лабуан, Науру, Самоа, Тонга й т. ін.); 3) Карибська (Ангілья, Антигуа і Барбуда, Аруба, Багамські Острови, Барбадос, Бермудські Острови, Британські Віргінські Острови, Домініка, Кайманові Острови, Гренада, Сент-Кітс і Невіс та ін.); 4) Європейська (Андорра, Гібралтар, Ліхтенштейн, Монако, острів Мен, Нормандські Острови й ін.); 5) Близький Схід (Бахрейн, Дубай, Ліван та ін.).

Загалом у світі нараховується понад 300 зон, які мають пільгове оподаткування. Зони, що надають можливість реєстрації нерезидентами компаній із пільговим оподаткуванням, можна класифікувати за різними ознаками. Так, компанія, яка не сплачує податки в державі реєстрації, вважається *офшорною*, а та, що сплачує податки за пільговими ставками, називається *напівофшорною*. Відповідно, країни, що звільняють нерезидентів від сплати податків, вважаються **типовими офшорами**, а ті, що надають нерезидентам пільги з окремих податків та зборів, – **нетиповими офшорами**.

Для мінімізації податків та захисту свого капіталу офшори використовують бізнесмени практично в усіх різновидах діяльності й в усіх державах світу. Сформувався й доволі широкий спектр офшорних послуг, які задовольняють різноманітні потреби будь-якого бізнесу. Існує безліч офшорних юрисдикцій та чимала кількість офшорних схем. При цьому вже досить давно не застосовують найпростіші схеми з використанням одного офшору. Сучасні офшорні схеми такі складні й водночас налагоджені, що в податкових органів практично немає можливості звинуватити бізнесменів, які їх використовують, у незаконних чи сумнівних діях.

Методи та технології офшорного бізнесу стають дедалі різноманітнішими. У схемах тепер задіяні не лише підприємства корпоративного типу, а й інші організаційно-правові форми бізнесу. Так, у багатьох офшорних юрисдикціях (а також у США) для створення структур офшорного типу адаптовано форму підприємницького партнерства. В офшорному бізнесі дедалі частіше трапляються компанії з обмеженою відповідальністю, компанії, обмежені за гарантією, та деякі комбіновані форми.

При цьому в схемах нині використовують компанії, зареєстровані не лише в традиційно офшорних країнах, таких як Британські Віргінські Острови, Беліз або Панама, а й у Канаді, на Кіпрі й навіть у

Швейцарії, – державах, де можлива реєстрація резидентних і нерезидентних компаній з офшорними характеристиками.

Існує широкий спектр офшорних операцій, що обслуговують найрізноманітніші потреби фізичних і юридичних осіб. До них входить застосування для розрахунків корпоративних дебетових і кредитних карток, відкритих на ім'я офшорної компанії. Через офшорні фірми можна отримати доступ до кредитних ресурсів іноземних банків, до міжнародного ринку депозитів і послуг з управління капіталом та інвестиціями. У власника офшорної фірми з'являється широкий вибір фінансових посередників і схем роботи. Інакше кажучи, про використання переваг офшорів задумуються практично всі іноземні та вітчизняні бізнесмени. Наявність спеціалізованих компаній, які надають досить кваліфіковану допомогу з відкриття офшорних компаній і налагодження відповідного бізнесу, значно полегшує для підприємця процес ухвалення такого рішення. Проте перш ніж скористатися послугами вже доволі численних фірм, що реєструють або продають офшори, бажано розібратись у специфіці та особливостях офшорного бізнесу, зокрема й інвестиційного, щоб не потрапити під санкції міжнародних організацій.

Запитання для самоперевірки

1. Чим відрізняється офшор від оншору?
2. Що таке інвестиційний офшор?
3. Які країни та залежні території визнаються в Україні офшорами?
4. У чому полягає зміст інвестиційної офшорної діяльності?
5. Скільки в світі нараховується офшорних зон, які мають пільгове оподаткування?
6. Назвіть спектр офшорних операцій, які обслуговують найрізноманітніші потреби фізичних і юридичних осіб?

Розділ 2. Інвестиційні офшори: визначення, особливості діяльності

Серед світових офшорних центрів можна виділити кілька видів офшорів, які спеціалізуються на інвестиційній діяльності. Деякі з них залучають інвестиції з провідних країн світу та перенаправляють їх у різні держави. Інші офшори створюють належні умови для тих, хто бажає отримати право на проживання в цих офшорних юрисдикціях, придбавши в них нерухомість. Зазвичай, від заявника не вимагаються документи про легальність інвестованих коштів. У ряді країн створюються вільні економічні зони, які мають значні податкові й інші преференції.

Інвестиційні офшорні юрисдикції характеризуються, насамперед, пільговими податковими умовами залучення іноземного капіталу в країну (залежну юрисдикцію). Ці кошти можуть використовуватися як для реінвестування в інші держави, так і для прискореного розвитку окремих територій приймаючої країни, які відстають у розвитку або постраждали від стихійних лих чи воєн, за допомогою створення різних видів спеціальних економічних зон. Вивчення досвіду таких територій із залучення іноземних інвестицій сприятиме запровадженню в Україні ефективного законодавства щодо заснування нових індустриальних парків, а в майбутньому – і вільних економічних зон.

Загалом, можна виокремити такі *види інвестиційних офшорів*: 1) класичні інвестиційні офшори (посередники в залученні та спрямуванні інвестицій в інші країни); 2) держави (залежні юрисдикції) з інвестиційними спеціальними економічними зонами в різних формах; 3) держави (залежні юрисдикції), які пропонують різні умови проживання (або навіть громадянство) за певні інвестиції в їхню економіку. Відповідно до цієї градації сформовано структуру нашого посібника. Особливу увагу приділено аналізу спеціальних економічних зон, які приймають різні форми (зона вільної торгівлі, вільна зона грального бізнесу, зона зі спрощеною системою оподаткування, територія пріоритетного розвитку, індустриальні парки, вільна економічна зона тощо). Це важливо для пошуку відповідних форм інвестування через спеціальні економічні зони для відновлення Донбасу та інших проблемних територій України.

Більшість інвестиційних офшорних зон має відносно прості вимоги з ліцензування й регулювання діяльності інвестиційних офшорних компаній. Багато інвестиційних офшорних юрисдикцій стягують певні податки, проте це не податок на прибуток узагалі, або стягують його

лише з певних категорій доходу чи нижчий, ніж у тій країні, де платники є податковими резидентами. Відсутність податку на прибуток, зазвичай, є частиною політики залучення іноземного капіталу. У низці інвестиційних офшорів застосовують і таку форму, як звільнення від ПДВ частини митних платежів для інвестиційних товарів.

Певний рівень секретності також властивий для інвестиційних офшорних юрисдикцій, як і для окремих країн. Проте більшість держав не захищає цю інформацію від розслідування правоохоронними органами іноземної країни, особливо коли розслідування здійснюється відповідно до міжнародних договорів. Особливість інвестиційних офшорних юрисдикцій – наявність надмірно жорстких правил захисту комерційної таємниці.

Офшорні інвестиційні юрисдикції мають, зазвичай, систему подвійного валютного контролю. У її основі – відмінність між резидентами й нерезидентами, а також між національною та іноземною валютами. Загальне правило – резиденти піддаються валютному контролю, а нерезиденти – ні. Проте нерезиденти піддаються звичайному контролю стосовно місцевої валюти. Із компанією, створеною в офшорній юрисдикції, що належить нерезидентам і виконує свою діяльність зовні юрисдикції, поводяться як із нерезидентом із погляду валютного контролю. Іноземна особа може сформувати компанію в країні податкового притулку для ведення бізнесу в інших юрисдикціях. У цьому випадку компанія не підлягатиме валютному контролю в податковому притулку, оскільки вона не здійснює операції у валюті інших юрисдикцій і не займається бізнесом у цій офшорній юрисдикції.

Більшість інвестиційних офшорних юрисдикцій мають надійні засоби зв'язку (телефонні, кабельні та телексні послуги зв'язку, а також Інтернет для їх з'єднання з іншими країнами). Багато хто має також регулярний повітряний зв'язок із провідними державами світу.

Використання офшорних юридичних осіб дає можливість розміщувати капітал у твердій валюті в надійних банках стабільної країни. Великі секретарські компанії з визнаною міжнародною репутацією мають усталені зв'язки й можливість відкривати для своїх клієнтів рахунки в першокласних зарубіжних банках. Офшорній фірмі може бути відкритий валютний банківський рахунок у зарубіжному банку. Такий рахунок може використовуватися для безготівкових розрахунків, здійснення інших операцій (перекази, акредитиви,

банківські гарантії) або для акумуляції неформальних фондаций коштів як «скарбничка» грошей.

Зміст офшорного бізнесу для вітчизняних бізнесменів полягає в тому, що за кордоном з'являється новий «самостійний» суб'єкт господарських відносин, який повністю перебуває під контролем українського підприємця. Найчастіше офшорна компанія подається як незалежний закордонний партнер української компанії. На цьому побудовано найпоширеніші способи податкового планування з використанням таких фірм. Попри гадану простоту, усі деталі таких схем потребують опрацювання, адже правила податкового й валютного контролю постійно змінюються.

Існує чимало причин, які призводять до відпливу капіталу з України. Найважливіші з них мають економічний характер. Це – нестабільне й навіть обтяжливе податкове законодавство, примусовий продаж валютних надходжень при існуванні реальної загрози девальвації гривні, можливість досудового списання коштів із рахунків підприємств тощо. Інша, не менш важлива причина пов'язана з політико-правовою нестабільністю, недовірою підприємців і громадян до судової системи й апеляційних процедур, військовими діями на Сході України.

Саме щоб уникнути економічних та політичних ризиків, капітали в значних обсягах виводять із легального виробничого й торговельного обороту України за кордон. Загальновідомі методи, які при цьому використовуються, можна умовно розділити на дві групи. До першої відносять так звані прямі методи, коли капітал вивозиться в явному вигляді. Це – неповернення валютної виручки від експорту товару, неввезення імпортного товару після здійснення попередньої оплати, утрата капіталу у зв'язку з удаваним неефективним використанням майнових цінностей за межами країни та ін. Друга група включає непрямі методи відпливу капіталу, які більш складні, а тому й небезпечніші, оскільки при їх застосуванні досягається не лише ефект переміщення капіталу, а й виведення його з-під оподаткування. У цьому випадку реально здобуті в Україні кошти легально працюють після оподаткування на бюджети інших країн. Але найчастіше застосовується механізм передачі доходу в країни з більш низьким рівнем оподаткування за допомогою виставлення рахунків за фіктивні операції, роялті, використання трансфертного ціноутворення й т. ін.

Щодо цього показова діяльність сім'ї Янковських (про що написала низка зарубіжних ЗМІ), які лише у 2005–2010 рр. вивели з України в

офшори через контрольовані ними підприємства понад 342,6 млн дол. США. Главу сім'ї, Миколу Янковського, у 1988 р. призначили генеральним директором Горлівського підприємства «Стирол» у Донецькій області, яке було й залишається великим виробником добрив та хімічної продукції в Україні. У 90-х рр. ХХ ст. його приватизували, а реальним його власником став М. Янковський. Щоб мінімізувати податки, реалізація продукції «Стиролу» (карбаміду та аміаку) за заниженими цінами здійснювалася через угорську компанію Interprofit 2000 KFT, яка продавала її британському офшору Friston LLP. Останній перепродавав цю продукцію за світовими цінами покупцям з усього світу, залишаючи в себе прибутки. Кінцевими бенефіціарами Friston LLP були Микола й Ігор Янковські (батько та син), які й привласнювали ці прибутки. Усього ж через Interprofit 2000 KFT Янковські провели понад півмільярда доларів США коштів «Стиролу». У результаті дії вказаних схем і відмивання грошей в Угорщині, Монако та США реальні обсяги збагачення сім'ї Янковських, як указують зарубіжні ЗМІ, набагато більші за вказані 342,6 млн дол. США, оскільки вдалося виявити інформацію про діяльність лише кількох компаній Яновських. Крім того, Янковські продали «Стирол» Д. Фірташу у 2010 р., а дані про розкрадання коштів цього підприємства поки що опубліковані до 2008 р. Політичне прикриття незаконній діяльності М. Яновського, як стверджують зарубіжні та українські ЗМІ, забезпечував В. Янукович. Отримані надприбутки представники вказаної сім'ї вкладали в нерухомість у США, у купівлю дорогих машин, фінансували спортивну команду «Team Ukraine racing with Ferrari» тощо, у той час як у Горлівці «Стирол» отруював довкілля. Зараз М. Янковський є власником «Стиролбіофарму», який платить податки ніким не визнаній «ДНР», за що в лютому 2016 р. отримав подяку від Д. Пушиліна, очільника народної ради «ДНР». Цей та подібні приклади відвертають іноземних інвесторів від України, яка дуже потребує цих інвестицій.

Наша країна, за даними Світового банку, за 1990–2013 рр. увійшла в п'ятірку економік світу, котрі пережили найбільший інвестиційний спад (-73,6 %). За результатами 1990–2014 рр. Україна очолила світовий рейтинг інвестиційного виснаження. Причому за всі роки незалежності її валові накопичення жодного разу не наблизилися до рівня 1990 р. Тому керівництву країни треба шукати способи підвищення інвестиційної привабливості України, урахувавши досвід і розвинутих держав, і тих, що розвиваються. У цьому плані особливо показовий досвід Китаю, у якому фізичні обсяги щорічних накопичень в основний

капітал у 1990–2013 рр. зросли в 17,7 раза, а у 2014 р. вони перевищили показник 1990 р. в 19 разів.

Запитання для самоперевірки

1. Які види офшорів ви знаєте?
2. Які види інвестиційних офшорів ви можете назвати?
3. У чому полягають особливості фінансової діяльності класичної офшорної компанії?
4. У чому полягають особливості фінансової діяльності офшорної компанії в низькоподаткових юрисдикціях?
5. Чому капітали у значних обсягах виводяться з легального виробничого і торгівельного обороту України за кордон?
6. Чому за результатами 1990-2014 рр. Україна очолила світовий рейтинг інвестиційного виснаження?

Розділ 3. Регулювання діяльності інвестиційних офшорів у світі та в Україні

Виведення інвестицій із недостатньо розвинутих країн в інші держави, які створюють для цього привабливі податкові та інші умови, є складною фінансово-політичною проблемою для провідних країн світу, оскільки досить часто для цього використовують офшори.

Значні зусилля з боротьби з ухилянням від оподаткування через офшори прикладають США, Німеччина, Франція й інші великі держави, а також такі міжнародні організації, як ЄС, ОЕСР, ООН, ФАТФ та ін. Зокрема, ФАТФ щорічно публікує перелік країн, які не займаються боротьбою з «відмиванням брудних грошей» та підпадають під фінансові санкції членів цієї організації (у неї входять провідні держави світу й міжнародні організації). Кілька разів у «чорний» список ФАТФ потрапляла й Україна, але вона виконала всі вимоги цієї організації та була виключена з цього списку. У 2014 р. в «чорному» списку ФАТФ було шість країн: Ірак, КНДР, Ажир, Еквадор, Індонезія, М'янма. ЄС затвердив директиву про запровадження ПДВ щодо торгівлі через Інтернет, яка значною мірою здійснюється за допомогою офшорів. Велика Британія повідомила про плани введення спеціального податку на прибуток, який виводиться на низькоподаткові юрисдикції. У Росії вступив у дію закон про деофшоризацію. Прийняття подібних законів є частиною широкої кампанії, яка проводиться під егідою ОЕСР проти офшорів. І це дає певні результати. Так, у 2014 р. уряд Британських Віргінських Островів затвердив закон, який зобов'язує всі офшорні компанії надавати контролюючим органам цієї юрисдикції фінансову інформацію та документи. Цю інформацію зможуть отримувати й українські податкові органи.

На початку 2015 р. США оштрафували компанію Apple на 533 млн дол. за податкові порушення щодо прав на інтелектуальну власність. Позов подано ще в травні 2013 р. на суму 852 млн дол.

Важливу роль у боротьбі з офшорами та корупцією відіграє міжнародний консорціум журналістів-розслідувачів, який має свій філіал по Східній Європі (ОССРП), розміщений у Бухаресті. Зокрема, у 2016 р. цією організацією оприлюднено інформацію про використання однієї з панамських офшорних компаній багатьма політиками й бізнесменами з різних країн світу, зокрема й українськими. Українським підприємцям не слід забувати про міжнародні списки офшорів, що складаються Міжнародною міжурядовою групою з розробки фінансових заходів із боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ), а також Організацією

економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), щоб не потрапити під санкції цих організацій.

Досить ефективно бореться з відмиванням коштів і така організація, як Спеціальний комітет Ради Європи із взаємної оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансування тероризму MONEYVAL. Безпосереднім впливом цієї організації на порушників закону є маркування до білого, сірого чи сірого списку. Це не є прямі санкції, як-от: штрафи чи блокування можливості отримувати кредити або міжнародну фінансову допомогу. Ідеться про перепони для здійснення певних видів банківських операцій. Якщо хтось хоче перевести кошти на рахунок якоїсь із країн-членів указаної організації (а їх нараховується 34), а країна, звідки виконано переказ, перебуває в «чорному» списку, то банк, який повинен отримувати ці кошти, змушений застосовувати значно складнішу систему перевірки цього клієнта та його операції або ж узагалі заблокує її.

На антикорупційному саміті в Лондоні в травні 2016 р. заплановано створити Міжнародний координаційний антикорупційний центр, щоб допомогти поліції й прокурорам працювати разом, переслідувати корупціонерів через кордони, єднаючи зусилля, щоб ідентифікувати й притягнути до відповідальності корупціонерів і захопити їхні активи, включаючи використання даних реєстрами бенефіціарів власності.

Як повідомив Д. Кемерон, країни, що входять у Сполучене Королівство, та заморські території в травні 2016 р. вже погодилися надавати британським правоохоронним і податковим інспекторам повний доступ до інформації про те, хто справді володіє компаніями, які зареєстровані ними. Тепер компанії, які купують нерухомість у Великій Британії, будуть зобов'язані декларувати справжніх власників.

Барак Обама закликав Конгрес ухвалити закони про посилення вимог до реєстрації компаній у США та активізацію співпраці в міжнародних розслідуваннях, які поки в Сполучених Штатах Америки дуже гальмуються.

Проблемою антикорупційного саміту в Лондоні стало те, що на ньому не було нікого від Британських Віргінських Островів, які сьогодні відіграють ключову роль у світовій фінансовій системі, оскільки пропонують офшорним компаніям абсолютну таємність. Відмовляються співпрацювати з міжнародними антиофшорними структурами й інші юрисдикції, що гарантують непрозорість власності, зокрема Кайманові Острови та Панама. А в деяких офшорах дані про власників не зберігаються й не перевіряються.

Наступний етап боротьби з офшорами – заборона на продаж анонімного майна, зареєстрованого в офшорах, що суттєво обмежить виведення коштів у податковій гавані, зокрема й з України.

Кардинальним напрямом розв'язання проблеми офшорів могла б стати їх повна заборона, на чому у своєму листі до світових лідерів наголосили у 2016 р. понад 300 економістів зі світовим ім'ям, зокрема лауреат Нобелівської премії з економіки Е. Дітон, колишній головний економіст МВФ О. Бланшар та ін. У їхньому листі наголошено на тому, що офшори лише збільшують рівень корупції у світі та допомагають міжнародним корпораціям отримувати фінансові вигоди за рахунок інших. Разом із тим цей заклик, на наш погляд, не буде реалізовано, оскільки тільки в США існує кілька потужних офшорних зон (насамперед штат Делавер), фінанси Лондонського Сіті значною мірою сфокусовані в Нормандських та латино-карибських офшорах, фінанси нідерландських холдингів тісно пов'язані з карибськими офшорами тощо.

Головна проблема боротьби з офшорами, як вважає відомий економіст Едвард Лукас, – дотримання в них принципу приватності інформації. У більшості офшорних юрисдикцій пошук інформації про реальних власників офшорних компаній мало що дає, оскільки за юридичною адресою зазвичай виявляється невідома компанія, що не зобов'язана відповідати на запитання громадськості. Так, у Панамі відповідати на запити заборонено законом. Навіть у випадку, якщо такі запити є законними, на них не завжди можна отримати відповідь, оскільки під час реєстрації власники компанії змінилися не один раз. Крім того, у більшості офшорних юрисдикцій, що забезпечують приватність інформації про власників офшорних фірм, ці фірми не зобов'язані оновлювати інформацію. Крім того, потрібно враховувати й той факт, що ланцюжок власності може нараховувати десятки й сотні фіктивних компаній, зареєстрованих у потрібних юрисдикціях, у тому числі й досить прозорих. Тому, як вважають Е. Лукас та багато інших відомих учених-економістів, корпоративна анонімність давно стала одним із найбрудніших секретів світового капіталізму, із якою потрібно боротися. Так, у кінці травня 2016 р. у Великій Британії скасовано акції на пред'явника, а викриття таємних власників із травня 2016 р. стало офіційною політикою США й Великої Британії.

Дещо в боротьбі з виведенням коштів в офшори робиться й в Україні. Усі операції з резидентами офшорних юрисдикцій – об'єкт підвищеної уваги зі сторони українського уряду, а перелік офшорних

юрисдикцій затверджено Кабінетом Міністрів України Розпорядженням «Про перелік офшорних зон» від 23.02.2012 р. № 143-р. Офіційно в Україні сьогодні визнано 36 офшорних зон. При цьому значна частина грошових потоків так чи інакше проходить через Республіку Кіпр, що до цього переліку не входить. Тому багато експертів пропонує суттєво розширити цей список.

Ще з кінця 90-х рр. ХХ ст. Національний банк України (НБУ) посилив контроль за діяльністю офшорних структур поза територією нашої країни. Основна мета цих дій – обмежити можливості нелегального вивозу капіталу з України. Офшорні схеми відіграють у цьому процесі важливу, якщо не визначальну роль. Відповідно до вказівки НБУ від 14 березня 1999 р. №450-У, встановлено список ознак, згідно з якими валютна операція повинна належати до розряду підозрілих. До них належать, зокрема, відсотки за кредитним договором у розмірі понад 20 % річних; повернення авансу нерезидентом; переказ грошей на адресу нерезидента, що не є стороною за договором, та ін.; експорт або платежі за імпортом на користь нерезидентів, зареєстрованих в одній з офшорних зон, згідно з доданим до вказівки «чорним списком» держав і територій, де розміщені офшорні зони. Інформація про подібні операції повинна передаватися в НБУ. Указівка передбачає низку карних заходів стосовно банків, що не виконують свої обов'язки з питань інформування НБУ про сумнівні операції своїх клієнтів (обмеження на валютні операції банку, а при неодноразових порушеннях – відкликання ліцензії). Санкції проти клієнтів, які мають відносини з офшорними компаніями, не передбачені. Інформація, що надається банками, може бути використана правоохоронними органами. Подібний підхід до регулювання офшорних операцій відрізняється від прийнятого в інших країнах. Так, у Європі участь офшорних центрів у трансакціях на ринку капіталу стала загальноприйнятим способом ведення справ. А держави, що мають законодавство з валютного контролю й стурбовані впливом капіталу, накладають обмеження на трансакції з усіма нерезидентами, а не з резидентами з конкретних країн. У результаті названих вище дій із боку держави в Україні різко знизився попит на реєстрацію компаній в офшорних зонах, включених у «чорний список». Проте добитися радикальної зміни ситуації в цій сфері за допомогою вказаних обмежень буде досить складно. Практика засвідчила, що починає активно використовуватися низка маловідомих офшорних зон, які не потрапили в список НБ України. Зокрема, у 2014 р. та наступних роках

з України виводили за допомогою вказаних операцій 17 млрд дол. в рік. Лише державні підприємства й лише у 2014 р. вивели з країни 110 млрд грн.

На початку січня 2013 р. Кабінет Міністрів України схвалив законопроект про внесення змін до Податкового кодексу в частині контролю за трансфертним ціноутворенням (ТЦ). Законопроект розроблено ДПС спільно з аудиторською компанією Price Waterhouse Coopers з урахуванням кращого міжнародного досвіду в цій сфері. Це робилося для зменшення незаконного виведення коштів в офшори з України, оскільки з країни виводиться з-під оподаткування до 100 млрд грн щорічно. У результаті державний бюджет не отримує 20–25 млрд грн. Здійснюється це, насамперед, унаслідок реалізації вітчизняної продукції за заниженими цінами пов'язаним особам (тобто переважно в межах однієї фінансово-промислової групи) в країни з нижчим податковим навантаженням, ніж в Україні.

Законопроект про ТЦ зобов'язував усіх великих платників податків (оборот від 500 млн грн на рік чи обсяг податків від 12 млн грн на рік), а також платників податків, які здійснили великі операції, повністю розкрити податковій службі всю групу пов'язаних осіб. При цьому не можна обмежуватися лише тими особами, які безпосередньо беруть участь в угоді чи пов'язані з особою не прямо (яких складно обчислити, використовуючи дані державного реєстру). У протилежному випадку порушника чекає штраф у розмірі 5 % від суми контрольованих операцій плюс практично необмежені податкові перевірки щодо трансфертного ціноутворення.

Законопроект про ТЦ також скасовував передбачену чинним законодавством можливість відхилення від так званих звичайних (ринкових) цін на 20 % у зовнішньоекономічних операціях суб'єктів господарювання, оскільки такий розмір відхилення дає можливість великому українському бізнесу вивести необхідні прибутки в будь-яку бажану країну (насамперед за рахунок зниження цін). Зрозуміло, що прийняти цей законопроект було дуже непросто, тим більше, що його планувалося ввести в дію вже з 01.07.2013 р. Для полегшення його прийняття в законопроекті передбачено деякі поступки для бізнесу. Зокрема, у перехідних положеннях законопроекту заплановано 5-відсоткове відхилення від ринкових цін для деяких галузей економіки.

Прийнятий на основі вказаного законопроекту Закон України виявився недостатньо дієвим, оскільки з нього виключено частину положень, що обмежували виведення коштів в офшори з боку провідних фінансово-промислових груп України.

Основним засобом боротьби із загрозою запобігання поширенню офшорних механізмів в Україні зараз обрано додаткове оподаткування офшорних операцій за допомогою включення до складу валових витрат 85 % вартості товарів (робіт, послуг), придбаних у нерезидентів, що мають офшорний статус. Хоча фактично це призводить до сплати додаткової суми податку на прибуток лише в розмірі від 3,75 до 2,4 % (з урахуванням зменшення ставки податку на прибуток із 25 до 16 % від 15 % вартості товарів до складу валових витрат), що само по собі не є суттєвою перешкодою, порівняно з «позитивними моментами» використання офшорних схем.

У 2014 р. в Україні прийнято закон, який зобов'язував розкривати дані про кінцевих бенефіціарів підприємств, зокрема й в офшорах. Із 07.02.2015 р. у нашій країні змінено правила фінансового моніторингу, який тепер здійснюватиметься на основі нового закону.

26.04.2016 р. Президент України П. Порошенко видав Указ «Про заходи протидії зменшенню податкової бази й переміщенню прибутків за кордон». Цим Указом створено групу для підготовки законопроектів із питань протидії виведенню коштів в офшори. Група повинна була підготувати до 10.06.2016 р. відповідні законопроекти з урахуванням міжнародних ініціатив, розроблених ОЕСР. Усе це стало відповіддю на оприлюднені на початку квітня 2016 р. у світовій пресі так званого «панамського» дос'є на відомих у світі політиків і бізнесменів (зокрема й з України), які використовували одну з панамських компаній у своїх офшорних операціях, що не завжди були законними.

На початку квітня 2016 р. Президент України П. Порошенко доручив Міністерству фінансів та ДФС забезпечити приєднання України до міжнародної міжвідомчої конвенції щодо доступу нашої країни до рахунків нерезидентів. Він хоче, щоб це відбулося до початку 2017 р. Після цього Україна автоматично має отримувати інформацію про рахунки українського резидента, які він має в будь-якому банку світу.

Також планується прийняти законодавство щодо статусу іноземних контрольованих компаній. Якщо така компанія має рівень оподаткування в іншій країні у понад два рази нижче, ніж в Україні, вона повинна сплачувати податки в нашій країні.

Під тиском розвинутих держав і, насамперед, США Україна рано чи пізно прийме план заходів із протидії з розмивання податкової бази й виведення прибутку з-під оподаткування (план BEPS), хоча ряд експертів вважають його досить важким для середнього бізнесу в Україні, як і для нашої країни в цілому.

Запитання для самоперевірки

1. Які міжнародні організації займаються боротьбою з ухилянням від оподаткування з використанням офшорів?
2. Яку роль відіграє в боротьбі з офшорами Міжнародна міжурядова група з розробки фінансових заходів із боротьби з відмиванням грошей (ФАТФ)?
3. Яку роль відіграє в боротьбі з офшорами Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)?
4. Чи підтримуєте ви ідею про те, що кардинальним напрямом розв'язання проблеми офшорів могла б стати повна їх заборона, на чому у своєму листі до світових лідерів наголосили у 2016 р. понад 300 економістів зі світовим ім'ям?
5. Чому корпоративна анонімність давно стала одним із найбрудніших секретів світового капіталізму, із якою потрібно боротися?
6. Що робиться в Україні для зменшення відтоку коштів у офшори?

Частина II

Класичні інвестиційні офшори

Розділ 1. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Андоррі

Андорра – невелике князівство, розміщене високо в горах Східних Піренеїв, яке поступово перетворюється з торгового в інвестиційний офшор. У плані державного устрою Андорра являє собою парламентське князівство, хоча влада монарха має виключно формальний характер. Законодавчим органом є Генеральна рада, у якій засідає 28 представників від кількох округів, на які ділиться країна.

Закон про іноземні інвестиції, який набрав чинності 07.11.2008 р., дав змогу відкрити 200 секторів економіки Андорри підприємцям і підприємствам з інших країн. Тепер іноземці можуть мати 100 % бізнесу в кожних із 200 визначених секторів економіки, включаючи промислове виробництво, наукові дослідження та розробки, електронну комерцію, пластичну хірургію, освіту тощо.

В Андоррі майже відсутні податки, однак вона не є повноцінним офшором, тому що діяльність іноземного капіталу можлива лише у формі змішаних компаній. Щоб стати резидентом Андорри, потрібно прожити в країні не менше 20 років. Значно менше обмежень існує щодо діяльності відділень іноземних банків, кількість яких тут зростає. Водночас іноземцям заборонено мати у власності землю в Андоррі.

У березні 2009 р. Андорра змушена частково розкрити банківську таємницю щодо вкладів тих іноземних осіб, яких підозрювали в ухилянні від сплати податків у їхніх країнах.

Особливості реєстрації та функціонування офшорів. Зареєстровані на території Андорри офшори, зобов'язані надавати всі звітні документи на каталонській мові, що ускладнює ведення бізнесу в цій юрисдикції.

Іноземні особи, які не є резидентами Андорри, не можуть тримати більше третини пакета акцій у цьому князівстві. Виняток зроблено для осіб-нерезидентів, які проживають у князівстві понад 20 років. Також їм відмовлено в праві займати керівні посади в управлінні компанією. Передача акцій у межах будь-якої компанії регулюється на рівні уряду.

Андорра відома високим ступенем конфіденційності своєї банківської системи, яка поширюється як на резидентів, так і на нерезидентів князівства. Водночас у банках Андорри застосовують зважений підхід до кожного клієнта, оскільки вони не хочуть сприяти збері-

ганню та передачі коштів, отриманих незаконним способом. При цьому клієнтами банків в Андоррі стають заможні люди з усього світу, оскільки навіть у випадку судового розгляду з участю таких вкладників інформація про них не надається третім особам.

У грудні 2007 р. парламент одностайно схвалив закон про бухгалтерський облік, який робить облік обов'язковим для всіх компаній. Будь-який бізнес, який генерує понад 100 000 євро на рік, повинен надавати звіт уряду.

Згідно із законом 2010 р., який набув чинності з 01.04.2011 р., нерезидентні компанії підлягають обкладенню податком на доходи з місцевого джерела доходу за ставкою 10 %.

Із січня 2012 р. доходи компаній-резидентів та фізичних осіб-підприємців стали підлягати оподаткуванню за ставкою 5 %, а із січня 2013 р. – за ставкою 10 % (це – мінімально дозволені ставки в ЄС).

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній в Андоррі?
2. Як оподатковуються офшорні компанії в країні?
3. Скільки секторів економіки Андорри уряд дозволив відкрити підприємцям та підприємствам з інших країн згідно із Законом про іноземні інвестиції, який набрав чинності 07.11.2008 р.?
4. Якою мовою зареєстровані на території Андорри офшори зобов'язані надавати всі звітні документи?
5. Коли парламент Андорри схвалив закон про бухгалтерський облік, який робить облік обов'язковим для всіх компаній?
6. За якою ставкою нерезидентні компанії підлягають обкладанню податком на доходи з місцевого джерела доходу з 01.04.2011 р.?

Розділ 2. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на півострові Гібралтар

Гібралтар розміщений на південному краю Європи. Це скелястий півострів при вході з Атлантики в Середземне море на відстані 22 км від узбережжя Африки, а також британська колонія, асоційована з Європейським Союзом, на яку Іспанія пред'являє свої права. Політичне становище Гібралтару зараз не визначене, оскільки Велика Британія оголосила про вихід із ЄС.

Гібралтар, як і Нормандські Острови, вважають типовою європейською офшорною юрисдикцією. Усі зареєстровані тут іноземні «пільгові» компанії платять дуже низькі податки. Ці компанії зобов'язані відповідати стандартним офшорним вимогам: їхніми власниками не можуть бути місцеві резиденти, а самі компанії позбавлені права вести господарську діяльність на території півострова.

Створені на Гібралтарі компанії виконують такі **функції**, як:

- 1) торгово-посередницькі операції;
- 2) холдингова діяльність у країнах ЄС;
- 3) судноволодіння;
- 4) володіння нерухомістю;
- 5) управління інвестиційними фондами в європейських країнах.

Іноземні компанії користуються пільгами різного ступеня. Резидентні компанії сплачують податок на прибуток за ставкою 35 %. Звільнені (exempt) компанії можуть одержати звільнення від податків на 25-річний термін. Пільгові (qualifying) компанії зобов'язані сплачувати податок на переказані з-за кордону доходи за ставкою 2–8 %. Фізичні особи платять прогресивний прибутковий податок 20 % при доході 1500 ф. ст і до 50 % при доході понад 19 500 ф. ст, а також податок на спадщину до 25 %.

Територія, як і всі інші типові офшорні зони, не має податкових угод з іншими країнами. Існує лише одна угода про запобігання подвійному оподаткуванню між Гібралтаром і Великою Британією, яка є неофіційною.

Законодавство Гібралтару передбачає можливість реєстрації підприємств усіляких організаційно-правових форм, із яких потенційному іноземному інвесторові можуть бути практично цікаві такі, як:

- Private Company Limited By Shares – закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю;
- Exempt Private Company – звільнена компанія;

- Public Company Limited By Shares – відкрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю;
- The Gibraltar 1992 Company – гібралтарська компанія 1992 р.;
- The Qualifying Company – кваліфікована компанія.

Відповідно до законодавства Гібралтару лише підприємства, що належать її резидентам, підлягають оподаткуванню на Гібралтарі. Отже, практично про всі компанії, зареєстровані в Гібралтарі іноземними юридичними й фізичними особами, можна говорити як про офшорні (нерезидентні). Центри управління та контролю, а також банківські рахунки офшорних компаній, зазвичай, розміщені поза Гібралтаром.

Закрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю (Private Company Limited By Shares) може бути створена без необхідності оплачувати яку-небудь суму статутного капіталу й характеризується такими особливостями:

- державне реєстраційне мито при створенні компанії становить 0,5 % на суму оголошеного статутного капіталу;
- мінімальна кількість акціонерів – двоє (фізичні або юридичні особи), а максимальна – 50. Один акціонер має право виступати номінальним утримувачем акцій для іншого;
- акції не можуть пропонуватись у відкритому продажі, а їх передача вимагає схвалення більшості акціонерів компанії;
- управління компанією може здійснюватись одним директором;
- наявність секретаря компанії не обов'язкова.

Практично всі офшорні гібралтарські підприємства функціонують як компанії (Exempt Private Companies), які звільнені від усіх податків і зборів на Гібралтарі, уключаючи податок на дивіденди, що виплачуються директорам й акціонерам офшорної компанії та характеризуються тим, що:

- мінімально необхідний для реєстрації акціонерний капітал компанії дорівнює 100 англійських ф. ст.;
- у компанії може бути один акціонер (фізична або юридична особа) й один директор;
- дозволено випуск лише іменних акцій;
- компанія зобов'язана мати секретаря (фізична або юридична особа);
- або один із директорів, або секретар компанії зобов'язаний бути резидентом Гібралтару. При цьому директор не має права бути одночасно секретарем компанії;
- компанія не має права вести бізнес із резидентами Гібралтару, але може мати тут свій офіс;

- компанія зобов'язана проходити щорічний аудит для підтвердження податковим службам Гібралтару того факту, що вона відповідає умовам статусу звільненої від податків компанії.

Відкрита акціонерна компанія з обмеженою відповідальністю (Public Company Limited By Shares) визначається законодавством Гібралтару як така, що не є закритою, містить у своїй назві слова Public Limited Company або PLC, а також характеризується тим, що в ній:

- мінімальна кількість акціонерів (фізичних і юридичних осіб) – двоє;
- дозволено випуск як іменних акцій, так і акцій на пред'явника. Номінальна вартість акцій може бути вказана в будь-якій валюті;
- акції можуть вільно пропонуватись у відкритому продажі й передача їх не вимагає схвалення більшості акціонерів компанії;
- компанія може отримати статус офшорної лише за умови, що всі випущені акції на пред'явника зберігатимуться в депозитарії одного з уповноважених банків на Гібралтарі. Для отримання офшорного статусу компанії також потрібний місцевий директор або секретар (фізична чи юридична особа). Директор не має права одночасно бути секретарем компанії;
- компанія управляється радою директорів у складі не менше ніж двох членів, які повинні також бути акціонерами компанії.

Гібралтарська компанія 1992 р. (The Gibraltar 1992 Company) – це різновид європейських холдингових компаній, що з'явилися унаслідок ухвалення Європейським Союзом директиви, яка відміняє податок на дивіденди, котрі дочірня компанія, зареєстрована в ЄС, виплачує своїй материнській компанії, також установленій у Європейському Союзі.

Компанія 1992 р., зазвичай, реєструється у вигляді Private Company Limited By Shares і характеризується тим, що:

- володіє більш ніж чвертю «голосуючих акцій» іншої компанії, зареєстрованої в межах ЄС;
- як мінімум 51 % доходу компанії має своїм джерелом інвестиції;
- компанія зобов'язана мати на Гібралтарі розгорнений офіс площею не менше 400 кв. футів і не менше ніж із двома службовцями.

Компанія 1992 р. підлягає оподаткуванню на Гібралтарі по 35 % ставці, проте податку на дивіденди, які одержують від дочірньої

компанії, що розміщена в одній із країн ЄС, вона не сплачує. Будь-яка компанія в державах-членах ЄС, що володіє понад 25 % акцій із правом голосу якої-небудь гібралтарської компанії, також не сплачує податку на отримувани від неї дивіденди. Дивіденди акціонерам компанії 1992 р., котрі не мають стосунку до ЄС, оподатковуються на Гібралтарі за ставкою всього в 1 %, а відсотки, що виплачуються такою компанією нерезидентам, зовсім звільнені від податку.

Кваліфікована компанія (The Qualifying Company) – це компанія зі спеціальним статусом платника податків на Гібралтарі. Якщо за масштабами своєї діяльності компанія не має права функціонувати як повністю звільнена від податків офшорна компанія або для неї важливо продемонструвати в інших юрисдикціях, що за місцем «прописки» вона підлягає якомусь оподаткуванню, то така компанія може отримати статус кваліфікованої.

На підставі державного сертифіката, що гарантує незмінну впродовж 25 років ставку стягуваного податку, кваліфіковані компанії мають право сплачувати податок на прибуток за ставкою, яка варіюється від 1 % (якщо прибуток повністю залишається за межами Гібралтару) до 35 % (якщо прибуток цілком переводиться на Гібралтар).

Основні права й обов'язки кваліфікованої компанії – ті самі, що й у звільненої, проте вона може, за домовленістю з місцевою владою, вести операції й на Гібралтарі, виплачувати з прибутку податок у розмірі 35 % за стандартною ставкою або за іншою обумовленою пільговою ставкою.

Мінімальний акціонерний капітал кваліфікованої компанії повинен становити 1000 англійських фунтів стерлінгів. Крім того, вона зобов'язана надати в розпорядження уряду Гібралтару банківський депозит у розмірі GBP 1000 як гарантію сплати нею податків у майбутньому та внести GBP 250 мита за видачу їй відповідного сертифіката про реєстрацію як кваліфікована компанія.

У всіх компаній, зареєстрованих на Гібралтарі, обов'язково має бути юридична адреса, за якою зберігаються всі реєстри й протоколи компаній.

Відомості про директорів та акціонерів компанії фігурують у відкритих реєстрах на Гібралтарі і є надбанням гласності. Анонімність дійсного власника компанії може забезпечуватися залученням номінальних акціонерів та директорів. Хоча така практика абсолютно законна й широко застосовується на Гібралтарі, потрібно мати на увазі,

що всі агенти, котрі беруть участь у реєстрації компаній і надають корпоративні послуги на Гібралтарі, зобов'язані дотримуватися принципу «знай свого клієнта» і можуть вимагати надати ту або іншу інформацію перед реєстрацією.

Усі компанії на Гібралтарі зобов'язані щорічно подавати інформацію про фінансові активи компанії, підписану її директорами або аудитором. Ця формальність, хоч і нескладна, але потрібно пам'ятати, що реєстратор компаній не випише сертифікат про належний стан компанії (Certificate of Goodstanding), якщо компанія не здала такий фінансовий звіт.

Гібралтар не підписав угод про уникнення подвійного оподаткування із жодною країною світу.

Отже, основними *перевагами Гібралтару* є:

- низька вартість реєстрації;
- низька вартість щорічної підтримки;
- можливість використання номінального сервісу;
- конфіденційність;
- повне звільнення від податків;
- використання переваг реєстрації в країні, що є членом ЄС;
- зручне географічне положення;
- активна підтримка офшорного бізнесу з боку держави.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Гібралтарі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень конфіденційності офшорного бізнесу на Гібралтарі?
4. Чому Гібралтар відносять до типових офшорів у Європі?
5. Що являє собою гібралтарська компанія 1992 р.?
6. Який мінімальний розмір акціонерного капіталу кваліфікованої компанії на Гібралтарі?

Розділ 3. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Ірландії

Ірландія належить до нетипових офшорів, оскільки вона є членом ЄС та мусить дотримуватися його правил. Водночас це дуже приваблива країна для іноземних інвесторів, які використовують її для ухиляння від оподаткування у своїх державах. В Ірландії діє спеціальний пільговий режим для іноземних фінансових й інвестиційних компаній. Офшорні компанії мають право вести діяльність на території Ірландії, водночас вони зберігають пільги, які звільняють їх від податків на доходи, отримані за кордоном. За законами держави, ірландська компанія, яка виконує діяльність за кордоном, може бути визнана нерезидентською й звільнена від податків, якщо її акціонери та директори є нерезидентами Ірландії.

Разом із нерезидентськими компаніями з обмеженою відповідальністю існує можливість створення офшорних компаній із необмеженою відповідальністю. У компанії з обмеженою відповідальністю мають бути щонайменше два акціонери, причому акціонер одночасно може бути й секретарем компанії. Список власників компаній вносять до реєстру акціонерів.

В Ірландії створено Центр міжнародних фінансових послуг для спрощення європейським фінансистам виходу на американські та європейські біржі в денний час.

В Ірландії немає закону про охорону банківської таємниці, але на практиці таку охорону передбачено в договорі між банком і клієнтом. У разі її порушення банк виплачує клієнтам значну компенсацію.

Ірландія уклала 15 договорів про усунення подвійного оподаткування. Крім того, підписані інші податкові угоди з країнами, відповідно до яких від податку в момент його отримання в Ірландії майже цілком звільнені відсотки, рентні платежі за володіння літаками й нерухомістю, коли їх здають у користування. Такі договори укладені з Бельгією, Німеччиною, Данією, Люксембургом, великою Британією, Норвегією, Швецією, Швейцарією, Росією.

Керівні органи ЄС мають претензії до Ірландії, оскільки вона фактично перетворилася в нетиповий офшор усередині Європейського Союзу. Так, американську компанію «Apple» можуть оштрафувати на кілька мільярдів євро за податкові махінації в Ірландії. Європейська комісія вважає, що «Apple» отримувала надлишковий прибуток від незаконних податкових угод з урядом Ірландії протягом понад 20 років (компанія працює в Ірландії з 1980 р.). Попередні результати

розслідувань, проведених на початку 2015 р., свідчать, що вказана компанія сплачувала податок в Ірландії за ставкою 2 % (мінімальна ставка в ЄС дорівнює 10 %), отримувала зиск від «незаконної» державної допомоги завдяки «кулуарним операціям» з ірландською владою. Ідеться про дві угоди між «Apple» й урядом Ірландії, які не відповідають стандартам транзакції на рівноправних умовах між корпоративними партнерами. Керівництво «Apple» заперечує цю інформацію, оскільки компанія, як воно стверджує, усе робила законно.

У 2016 р. ставка корпоративного податку в країні від торгових операцій складала 12,5 і 25 % – на доходи від неторгових операцій.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній в Ірландії?
2. Як оподатковуються офшорні інвестиційні компанії в країні?
3. Як забезпечується конфіденційності банківського бізнесу в Ірландії?
4. Які функції виконує Центр міжнародних фінансових послуг в Ірландії?
5. Із скількома країнами Ірландія уклала договори про усунення подвійного оподаткування?
6. У чому полягає конфлікт Ірландії з Європейською комісією щодо діяльності Apple в країні?

Розділ 4. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Нідерландах

Нідерланди належать до нетипових офшорів, які використовують іноземні інвестори для ухиляння від оподаткування у своїх країнах. Особливістю податкової системи Нідерландів є система податкових переваг та пільг, які надаються в цій державі холдинговим, фінансовим і ліцензійним компаніям. Крім того, Нідерланди мають найширшу у світі мережу найзручніших угод про усунення подвійного оподаткування. Завдяки цим обставинам у Нідерландах розмістилося багато компаній холдингового типу. Ці компанії мають істотні пільги, їхні доходи, які надходять від дочірніх фірм у вигляді дивідендів, податком не обкладаються. При цьому необхідний мінімальний обсяг участі в їхньому капіталі повинен становити не менше 5 %. До важливих пільг для холдингових компаній додається й незначний за величиною податок на вивіз дивідендів із Нідерландів, набагато менший, ніж в інших країнах.

У Нідерландах створено сприятливі умови для діяльності й фінансових компаній, функція яких полягає в кредитному посередництві, переведенні кредитів та відсотків на основі податкової схеми, що складена з ланцюга наданих пільг і переваг. До таких належать відсутність у Нідерландах податку «біля джерела» на розподілений відсоток; низький податок, а в більшості випадків – відсутність податку «біля джерела» на переведені в країну відсотки з позик; при проведенні кредитно-позикових операцій (коли кредит фінансується за рахунок позики) дозволено виключати з оподатковуваного податком доходу витрати на фінансування «вхідного кредиту». Особливістю податкового регулювання діяльності фінансових компаній у Нідерландах є й те, що тут нараховується так званий мінімальний оподатковуваний дохід, на основі якого стягується гарантований податок. Його ставка є невеликою й залежно від характеру кредиту та його величини становить від 0,25 до 0,125 %. Серед інших важливих особливостей законодавства Нідерландів – те, що воно надає можливість поєднувати в одному підприємстві холдингову, фінансову, ліцензійну та будь-яку іншу діяльність. Це робить Нідерланди ще привабливішими для міжнародного бізнесу.

Згідно з нідерландським законодавством, для створення холдингу можна використовувати два типи компаній з обмеженою відповідальністю – публічні (NV) та приватні (BV). В обох випадках компанії є юридичними особами, зареєстрованими двома або більше заснов-

никами. При цьому, зазвичай, акціонер не відповідає за борги компанії. Одна з основних відмінностей NV від BV полягає в тому, що мінімальний акціонерний капітал для NV становить 45 тис. євро, а для BV ця сума значно менша. Проте NV може випускати різні види акцій, у той час як BV – емітувати лише іменні зареєстровані акції. Крім того, на відміну від NV, у BV обмежено можливість передачі акцій.

Вартість створення таких компаній – 7–10 тис. євро, а щорічне обслуговування – 10 тис. євро.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості діяльності фінансових компаній у Нідерландах?
2. Як оподатковуються фінансові компанії в країні?
3. Яка вартість створення та щорічного обслуговування фінансових компаній у Нідерландах?
4. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?
5. Зі скількома країнами Нідерланди уклали договори про усунення подвійного оподаткування?
6. Які типи компаній з обмеженою відповідальністю можна використовувати згідно з нідерландським законодавством для створення холдингу?

Розділ 5. Особливості інвестиційної офшорної діяльності у Швейцарії

Швейцарію відносять до нетипових європейських офшорів. У ній зберігається значна частина інвестиційних ресурсів світу, оскільки тут створено пільгові податкові умови для іноземних інвесторів. Третина коштів на офшорних рахунках у світі зберігається в банках Швейцарії. Фінансовий сектор тут відіграє дуже важливу роль, але її не можна переоцінювати. Його частка від ВВП становить лише 11 %, хоча існують кантони, де банківський сектор дає до 50 % ВВП (Цюрих, Женева).

Центральні та кантональні банки (у 23 із 26 кантонів наявні власні банки) мають дуже низький рівень заборгованості. Коли великі банки (UBS чи Credit Suisse) не можуть забезпечити економіку грошовою масою, тоді в дію вступають кантональні. Це зменшує залежність держави від великих банків. Крім того, кантональні банки мають державні гарантії від уряду кожного кантону, тоді як великі приватні банки не мають таких гарантій. Попри це, швейцарський уряд недавно врятував найбільший банк (UBS) від дефолту, що викликало великі політичні дискусії у Швейцарії.

Податкові переваги для іноземних інвесторів у країні полягають у тому, що в деяких кантонах Швейцарії існує можливість зареєструвати компанію, оподатковувану лише федеральним податком, який набагато нижчий, ніж муніципальний та кантональний. Податкова конкуренція між кантонами у Швейцарії має такі наслідки: платники податків переміщуються країною, обираючи регіон із найнижчими податками; держава є також привабливою для інвесторів із країн, де податки вищі, ніж у Швейцарії (насамперед із Німеччини).

Найвигіднішими за оподаткуванням у Швейцарії є холдингові та доміціарні компанії. **Холдинговою компанією** вважають підприємство, діяльність якого полягає винятково чи переважно в участі в прибутку інших компаній і не менше 75% доходів якого становлять надходження під участі в прибутку інших юридичних осіб. У більшості кантонів холдингові компанії мають такі привілеї: пільги із загально-обов'язкових податків; зниження базового розміру капіталу, який підлягає оподаткуванню; зменшення пропорційного податку з капіталу, можливе навіть повне звільнення від федерального податку на прибуток. Майже всі кантони звільняють холдингові компанії від кантональних і муніципальних податків на прибуток.

Доміціарною компанією є швейцарське підприємство, кероване з-за кордону, яке не має власного офісу й службовців у Швейцарії, не

займається конкретною комерційною діяльністю на її території. Однак доміциарним компаніям дозволено мати у Швейцарії поштову адресу (поштову скриньку), тому за юридичним статусом вони майже не відрізняються від офшорних нерезидентних компаній. Вони, як і холдинги, не сплачують кантональних податків на прибуток, а кантональний податок із капіталу сплачують за зниженою ставкою.

Змішана доміциарна компанія (крім основного призначення, виконує певну підприємницьку діяльність) користується правом мати офіс і власний персонал у Швейцарії, але її права на ведення комерційної діяльності в цій країні обмежені. Прибуток за угодами таких компаній зі швейцарськими партнерами оподатковують за загальними правилами, а прибуток від зовнішньоекономічних операцій обкладають податками частково або не обкладають узагалі.

У ЄС вважають, що іноземні холдинги в кантонах Цуг і Швіц майже не сплачують податків. Податкові пільги приваблюють у Швейцарію багато підприємств із країн Європейського Союзу, що викликає невдоволення їхніх урядів. Тому Швейцарія змушена буде пристосуватися до вимог і правил ЄС, інакше вільний доступ на європейський ринок для швейцарських підприємств буде обмежено. Можливо, Швейцарія анулює переваги для іноземних холдингів і, як компенсацію, знизить податки для всіх підприємств.

Податок на благодійні фонди у Швейцарії становить 0,1 % від величини власного капіталу. Якщо власний капітал фонду перевищує 2 млн швейцарських франків, податкова ставка знижується до 0,075 %.

У 2009 р. Швейцарію віднесено до країн, які недостатньо співпрацюють із FATF щодо боротьби з відмиванням «брудних» грошей. У наступні роки Швейцарія вжила низку заходів, щоб вийти з цієї ситуації.

У 2009 р. банк UBS погодився виплатити 780 млн дол. США штрафних санкцій ряду країн за те, що допомагав ухилитися від сплати податків та розкрив інформацію про 4400 рахунків.

Велика Британія й Німеччина запропонували Швейцарії угоду, згідно з якою власники офшорних рахунків у цій країні повинні одноразово виплатити компенсацію за несплату податків у Німеччині та Великій Британії. Швейцарія повинна зібрати ці кошти та передати їх до відповідних держав, не розголошуючи при цьому прізвища власників.

Федеральна Рада Швейцарії недавно прийняла поправку до Закону «Про банки», яка вступила в дію з 01.03. 2012 р. Згідно з нею великі

банки будуть змушені залучити додатковий капітал, підвищити свою ліквідність і диверсифікувати свої ризики до 2018 р.

Поправки до вказаного закону також стосуються й Закону «Про гербовий збір». Задля розвитку швейцарського ринку капіталу прийнято рішення відмінити податок на цінні папери, на боргові цінні папери та звільнити від сплати цього податку процес конвертації облігацій в акції.

У січні 2013 р. європейський комісар із податків поставив Швейцарії ультиматум: або вона скасовує надмірні кантональні податкові пільги для іноземних компаній, або Європейська комісія наполягатиме на включенні її до чорного списку. Створити такий список Європейська комісія обіцяла в грудні 2012 р. Із юрисдикціями, які потрапили до нього, країни ЄС можуть припинити дію угод про уникнення подвійного оподаткування.

Європейський Союз також виступає за те, щоб Швейцарія привела у відповідність із європейською практикою свою систему обміну даними про банківських клієнтів.

Водночас якщо у Швейцарії буде скасовано банківську таємницю, то частка банківського сектору у створенні ВВП країни зменшиться удвічі (до 6 %). Філіали понад 140 іноземних банків також припинять своє існування, оскільки, працюючи у Швейцарії, вони також дотримуються банківської таємниці.

Під тиском США та ЄС Швейцарія стала вносити певні корективи до свого законодавства про банківську таємницю, хоча й не тією мірою, як цього вимагають США та Європейський Союз.

Положення нової угоди, що набула чинності з 01.01.2013 р. і стосується податку на прибуток від укладення капіталу, Швейцарія підписала з Великою Британією та Австрією.

Відтепер швейцарські банки обкладатимуть австрійські капітали податком на прибуток за ставкою 25 %.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній у Швейцарії?
2. Які податкові пільги мають іноземні інвестори в країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу у Швейцарії?
4. Чому в країні вигідно реєструвати холдингові компанії?
5. Який розмір податку на благодійні фонди у Швейцарії?
6. Під тиском яких країн та організацій Швейцарія почала вносити певні корективи до свого законодавства про банківську таємницю?

Розділ 6. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Люксембурзі

Створити в Люксембурзі офшорну фірму не складає великих труднощів. Якщо компанія отримала статус кваліфікованої холдингової компанії, то вона звільняється від сплати прибуткового податку.

Дозволено номінальні акціонери, а мінімальна кількість їх акціонерів – один. Збори акціонерів проводять раз у рік на території країни. Звіт про доходи надається раз на квартал. Директорами можуть бути як резиденти, так і нерезиденти.

Податкові пільги уможливили залучити до Люксембургу багато іноземних компаній, зокрема у вигляді інвестиційних фондів. На території країни успішно працює понад 180 іноземних банків, але отримати ліцензію на роботу в Люксембурзі може відомий у світі банк. Банківська таємниця дотримується неухильно, уся інформація про рахунки та аудиторські перевірки не може бути використана проти клієнтів. Але для того, щоб уникнути «відмивання» грошей у банках Люксембургу, у них посилено процедуру ідентифікації власника рахунка. Водночас факти підозрілої поведінки клієнтів не розголошуються. При розголошенні конфіденційної інформації винних можуть жорстко покарати.

У 2016 р. колишні співробітники консалтингової фірми PwC (PricewaterhouseCoopers) А. Дельтур та Р. Але отримали умовні вироки суду за подібні діяння (12 та дев'ять місяців відповідно). Вони розкрили дані тисяч документів, що деталізують приватні податкові угоди між ТНК і податковими органами Люксембургу. Цих працівників також зобов'язали сплатити штраф у розмірі 1500 та 1000 євро. Але цим справа поки не закінчилася. Апеляційні слухання, як очікується, відбудуться в кінці 2016 р., а обвинувачені можуть отримати до 10 років тюремного ув'язнення за порушення конфіденційності. У цьому скандалі замішано близько 340 найбільших ТНК і національних компаній з усього світу. Уважається, що обвинувачені за підтримки влади Люксембургу придумали та реалізували складну схему ухиляння від податків, яка в деяких випадках дозволяла скоротити податки до 1 %.

Люксембург як офшор – це приваблива юрисдикція також для заснування міжнародних спільних фондів (у тому числі інвестиційних) і холдингів.

У Люксембурзі можна зареєструвати три типи компаній – класичну холдингову, звичайну люксембурзьку, торгову (промислову). Найчастіше для оптимізації податкових витрат використовують перші два види компаній.

Класичну холдингову компанію реєструють у вигляді товариства закритого типу щонайменше з двома акціонерами. Статутний капітал компанії повністю сплачується в тому випадку, коли реєструється компанія відкритого типу.

Холдингова компанія, зареєстрована в цій державі, має такі права:

- купувати й вільно розпоряджатися акціями інших люксембурзьких компаній;
- мати готівку (у тому числі валюту), дорогоцінні метали, укладати їх у фінансові установи;
- відкривати дочірні фірми та корпорації;
- мати ліцензії й патенти, продавати ліцензії за кордон;
- брати позики;
- викуповувати до 1/10 своїх акцій, якщо це затверджено на зборах акціонерів.

Водночас керівні органи ЄС мають претензії до Люксембургу, оскільки він фактично перетворився в нетиповий офшор усередині Європейського Союзу. На початку листопада 2014 р. низка ЗМІ повідомила з посиланням на секретні документи, що німецькі й міжнародні концерни за підтримки влади країни ухилялися від сплати податків на десятки мільярдів євро. Згідно з цими даними, податкові органи Люксембургу дали згоду на використання складних фінансових схем, розроблених на замовлення цих компаній консалтинговою фірмою «Pricewaterhouse» (PwH). Деяким із цих компаній таким чином удавалося платити податки в розмірі 1 % від прибутку. Європейська комісія пообіцяла провести незалежне розслідування звинувачень на адресу Люксембургу щодо підтримки ухиляння фірм від сплати податків. Країна погодилася під тиском Європейської комісії надати й розкрити перед ЄК деталі податкових схем, які Люксембург мав із ТНК.

На початку 2015 р. з'ясувалося, що компанія «Amazon» отримувала незаконну допомогу від держави, порушуючи правила конкуренції. За результатами розслідування ЄК може змусити Люксембург стягнути з «Amazon» усі суми податків, які вона вважає не сплаченими.

Керівництво «Газпрому» також підтвердило, що корпорація брала участь у податкових схемах у Люксембурзі, використовуючи податкові пільги цієї країни, але все робилося законно, хоча Європейська комісія має щодо цього сумніви.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній у Люксембурзі?
2. Як оподатковуються інвестиційні фонди в країні?
3. Який рівень конфіденційності банківського бізнесу в Люксембурзі?
4. Чому Європейська комісія має претензії до влади країни у зв'язку з діяльністю в ній німецьких компаній та фірми «Amazon»?
5. Які три типи компаній можна зареєструвати в Люксембурзі?
6. Які права має холдингова компанія, зареєстрована в цій країні?

Розділ 7. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Кіпрі

Країна після вступу до ЄС у 2004 р. не вважається офшором, хоча багато країн вносять її у свої «чорні» списки, оскільки на Кіпрі існує пільгове оподаткування низки типів компаній. Тому багато фахівців розглядають Кіпр як нетиповий офшор.

Під тиском Європейського Союзу Кіпр у 2003 р. скасував реєстрацію міжнародних компаній. Тепер у країні не існує поділу на міжнародні (офшорні) та місцеві (кіпрські) компанії. Усі компанії Кіпру реєструються згідно з єдиним Законом про компанії. Для міжнародного податкового планування найбільше реєструють фірми у формі компанії з обмеженою відповідальністю. Усі інкорпоровані на Кіпрі компанії зобов'язані подавати реєстраційним та податковим органам країни щорічну фінансову звітність, згідно з якою складають податкову декларацію й сплачують корпоративний податок у розмірі 10 %.

Нерезиденти Кіпру (компанії та фізичні особи), місце проживання чи управління яких перебуває за межами цієї держави, також підлягають оподаткуванню на Кіпрі, але в межах тих доходів, які отримані з кіпрських джерел. До них належать дохід від постійного представництва, офісу чи професійної діяльності, пенсії, зарплати, дохід від комерційної діяльності на території Кіпру, від нерухомості на острові, гудвіл й інші, передбачені законодавством країни.

Зараз вимоги банків Кіпру до розкриття інформації про бенефіціарів стали більш жорсткими, тому сьогодні кіпрські компанії переважно використовуються для різних цілей податкового планування, захисту активів, побудови різного рівня холдингових й інвестиційних структур, оптимізації фінансових потоків.

Влада Кіпру сприяє розвитку фінансової, юридичної та бухгалтерської галузей і використовує спрощену систему адміністрування податків. На Кіпрі відсутні щомісячні та щоквартальні звіти з податку на прибуток.

Світова економічна криза 2008–2009 рр., загострення боргової кризи в Греції в наступні роки (а кіпрські банки тісно пов'язані з грецькими), вибух на армійських складах у 2011 р., що призвів до аварії на єдиній ТЕЦ, змусили Кіпр просити фінансової допомоги в МВФ, ЄС і Росії. Негативно вплинула на інвестиційну привабливість країни й банківська криза на початку 2013 р., коли багато заможних інвесторів утратили частину своїх вкладів (особливо з Росії, інших країн СНД).

Але, незважаючи на цей факт, і на сьогодні Кіпр є популярною серед українських інвесторів країною. Через Кіпр в Україну та з неї на Кіпр проходить найбільший, порівняно з іншими державами, обсяг інвестицій.

Попри кризу початку 2013 р., Кіпр і у 2014–2016 рр. залишався основним інвестором України. Станом на 01.10.2015 р. прямі іноземні інвестиції (ПІІ) з цієї держави в Україну склали 12,2 млрд дол. США (27,7 % усіх ПІІ в нашу країну). Водночас у 2015 р., порівняно з 2014 р., розмір ПІІ з Кіпру в Україну зменшився на 6,8 млрд дол. США.

Основна *причина значних обсягів інвестицій через Кіпр* – помірне оподаткування та можливості уникнення оподаткування на території України, використовуючи переваги чинної до кінця 2015 р. Угоди про уникнення подвійного оподаткування. Завдяки існуванню цієї Угоди Кіпр включено в безліч фінансово-економічних схем із метою використання переваг його статусу юрисдикції з помірним оподаткуванням.

Серед *основних переваг*, які донедавна отримували власники компаній у разі їх реєстрації на Кіпрі з метою подальшого використання як ланки бізнес-процесу, були:

- значні податкові пільги (див. табл. 7. 1);
- низька вартість реєстрації та обслуговування бізнес-компаній (від 2500 до 3350 дол. США);
- вільні перекази в іноземній валюті;
- статус країни-члена ЄС (отримав у травні 2004 р.);
- наявність договорів про уникнення подвійного оподаткування із 34 державами (у т. ч. країни СНД, США, Велика Британія, Німеччина, Норвегія, Швеція, Греція);
- розвинена та якісна інфраструктура юридичних і фінансових послуг.

Таблиця 7. 1

Система оподаткування на Кіпрі

	Резидент	Нерезидент
1	2	3
Податок на прибуток	Єдиний податок 10 %	
	База оподаткування	
	доходи від комерційної діяльності; відсотки орендні платежі роялті прибуток від продажу нематеріальних активів.	доходи від комерційної діяльності, що здійснюється через постійне представництво на Кіпрі; орендні платежі від нерухомості, що перебуває на Кіпрі; прибуток від продажу нематеріальних активів.

Закінчення таблиці 7.1

1	2		3
Податок біля джерела на вихідне роялті	Роялті оподатковується за ставкою 10 %, якщо використання цих активів відбувається на Кіпрі.		Дивіденди та відсотки не оподатковуються біля джерела в разі їх виплати.
ПДВ	Загальна ставка 15 %		
Збір на оборону	податок	пільга (звільняються)	Не сплачується
	відсотки – 10 %	відсотки від «звичайної комерційної діяльності»	
	дивіденди – 15 %	дивіденди від іншої компанії, якщо участь у статутному капіталі компанії, що виплачує дивіденди, – понад 1 %.	

Джерело: [http:// www.roche-duffay.ru/articles/cyprus_taxation.htm](http://www.roche-duffay.ru/articles/cyprus_taxation.htm)

Переговори щодо укладення нового Договору про уникнення подвійного оподаткування КМУ розпочав ще в 1997 р. Незважаючи на те, що проект нової Конвенції повністю задовольняє вимоги ОЕСР щодо укладення міжнародних угод такого типу, кіпрська сторона відмовилася від її підписання. Це й спричинило ініціативу КМУ щодо процесу денонсації чинного Договору, укладеного за часів СРСР. Після прийняття рішення КМУ та направлення його на ратифікацію до ВРУ, уряд Кіпр погодився на підписання нової Конвенції на умовах України.

Новим у Конвенції є не лише пріоритетність сплати податків у країні їх виникнення, а й ставки цих податків (див. табл. 7.2). Нові ставки, передбачені проектом Конвенції, діють відповідно до більшості міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування. Лише 10 % – ставки з роялті та відсотків дещо завищена, порівняно з Німеччиною (0–5 %), Великою Британією (0 %), Францією (0–10 %) й деякими іншими європейськими країнами.

Таблиця 7.2

Основні відмінності проекту нової Конвенції та чинного Договору

	Дивіденди	Відсотки	Роялті
Чинний Договір	0 %	0 %	0 %
Нова Конвенція	5 % (якщо компанія, що отримує дохід, володіє >25 % статутного фонду); 15 % (якщо <25 %)	10 %	10 %

Джерело: <http://www.taxc.com.ua/spetz/euroholding/cyrpus2007.html>.

Підписана в листопаді 2012 р. між Україною та Кіпром Конвенція «Про уникнення подвійного оподаткування й запобігання ухиленню стосовно податків на доходи» повинна замінити чинний Договір 1982 р. Новий договір дасть можливість податківцям обкладати дивіденди за ставкою 5 та 15 %, роялті – 5 і 10 %, дохід від боргових вимог – 2 %.

Для зменшення претензій Європейської комісії до Кіпру щодо використання його як офшору, ця країна в кінці 2012 р. приєдналася до режиму збору податкової інформації FATCA.

У грудні 2014 р. Кабінет Міністрів України схвалив законопроект про денонсацію Конвенції з Кіпром щодо уникнення подвійного оподаткування, оскільки, на думку нового керівництва уряду, вона має багато недоліків. Насамперед вона переслідувала принцип захисту найбагатших верств населення України, тому в ній передбачено нульову ставку оподаткування з реалізації будь-якого майна. Тобто через офшорні компанії продавалося майно, а податки не сплачувалися ні в Україні, ні на Кіпрі. Тому для скасування цієї угоди уряд України невідкладно розпочинає переговори з Кіпром про підписання нової угоди.

У 2016 р. ставка корпоративного податку на Кіпрі складала 12,5 %, дивіденди оподатковувалися за ставкою в 17 %, відсотки – за ставкою в 30 %, орендна плата – 3 %.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Кіпрі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Назвіть аргументи «за» й «проти» для використання Кіпру з метою податкового планування бізнесменами країн СНД.
4. Чому країну відносять до нетипових офшорів у Європі?
5. Коли Кабінет Міністрів України схвалив законопроект про денонсацію конвенції з Кіпром щодо уникнення подвійного оподаткування, оскільки, на думку нового керівництва уряду, вона має багато недоліків?
6. Скільки у 2016 р. складала ставка корпоративного податку на Кіпрі?

Розділ 8. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Мальті

Незважаючи на поступову ліквідацію статусу офшорного центру у зв'язку з вступом до ЄС у 2004 р., Мальта зберігає й ще довго зберігатиме привабливість для іноземних інвесторів. Вона, як і раніше, становить інтерес у міжнародному податковому плануванні як юрисдикція резидентства холдингових компаній, особливо тих, котрі входять у структури ГНК.

Законодавство Мальти дає змогу засновувати в державі підприємства різноманітних організаційно-правових форм, із погляду потенційного іноземного інвестора можуть бути виокремлені такі, як:

- Private limited company – закрита компанія з обмеженою відповідальністю;
- Shipping company – судноплавна компанія;
- Partnership – партнерство;
- Trust-траст;
- Private limited company (закрита компанія з обмеженою відповідальністю, або «partnership anonyme», у термінах цивільного права) може бути організована однією фізичною або юридичною особою й характеризується таким чином:
  - якщо всі акціонери компанії – резиденти Мальти, то мінімальний сплачений капітал становить приблизно USD 1500, 20 % якого повинно бути сплачено на момент реєстрації компанії на рахунок у місцевому банку;
  - якщо компанія має акціонерів-нерезидентів Мальти, то мінімальний сплачений капітал становить близько USD 3000, 50 % якого повинно бути сплачено на момент реєстрації компанії на рахунок у місцевому банку;
  - дозволено випуск лише іменних акцій;
  - компанією не може керувати один директор (фізична особа, резидент або нерезидент Мальти);
  - компанія зобов'язана мати секретаря – резидента Мальти (професійну компанію, належно ліцензовану в цій країні);
  - компанія звітує в місцевих податкових службах і подає щорічний фінансовий звіт, завірений місцевим аудитором;
  - прибуток компанії підпадає під оподаткування за ставкою, що дорівнює 35 %.

Мальтійське партнерство (Partnership) засновують дві фізичні або юридичні особи.

У партнерстві з необмеженою відповідальністю всі партнери (генеральні партнери) однаково відповідають за борги й зобов'язання свого підприємства, а в партнерстві з обмеженою відповідальністю поряд із генеральними є партнери, відповідальність яких обмежена їхньою часткою в капіталі підприємства.

Управляють справами партнерств обох видів лише генеральні партнери. Партнерство з необмеженою відповідальністю не підпадає під корпоративне оподаткування на Мальті. Податки в такому партнерстві сплачують самі партнери за ставками від 0 до 35 % із доходу фізичних осіб. Партнерство з обмеженою відповідальністю підпадає під стандартну ставку оподаткування на Мальті (35 % на чистий прибуток). Партнерство зобов'язане звітувати в податкових службах Мальти й подавати щорічний фінансовий звіт, завірений місцевим аудитором.

Траст (Trust) на Мальті оформляють у письмовій формі у вигляді заповіту або іншого документа, що містить назву, усі істотні умови та імена бенефіціарів, іншу інформацію, що дає змогу їх ідентифікувати. Якщо кількість бенефіціарів обмежена, то траст є приватним, а якщо не обмежена – благодійним. Відповідно до положень закону можна створити приватний траст будь-якого з таких видів:

- Fixed trust – це траст, що жорстко обмежує інвестиції; у ньому дохід або частка бенефіціарів заздалегідь обумовлені умовами трастового договору;

- Discretionary trust – це траст, у якому довірені особи мають право приймати рішення чи розподіляти дохід між бенефіціарами, і якщо так, то між якими і в якій кількості. Очевидно, що довірені особи зобов'язані діяти в інтересах усіх бенефіціарів і, отже, повинні розглядати їх усіх, як ціле. Зауважимо також, що до тих пір, поки вибір не випав на конкретного бенефіціара, він не має права вимагати будь-яку частину розподілюваного майна;

- Protective trust – це траст, який запроваджується для захисту бенефіціара від його ж марнотратства. Засновник може, наприклад, так сформувати довірчі відносини на користь бенефіціарів «А» і «В», що вони діятимуть до кінця життя «А», але якщо «А» спробує самотійно розпорядитися майном або закласти його, то воно повністю перейде на користь «В» або іншої благодійної організації;

- Accumulation and maintenance trust – траст накопичення й підтримки – це траст, дохід і капітал якого використовується на «навчання, підтримку та на благо бенефіціара». Будь-який додатковий дохід повинен накопичуватися й додаватися до капіталу трасту. За

законом ні засновник, ні бенефіціари трасту не мають права бути резидентом Мальти. Крім того, трастове майно не повинно включати нерухомість, розміщену на Мальті, а також акції, цінні папери та боргові зобов'язання компаній, зареєстрованих на Мальті чи які володіють там нерухомістю. Однак трастове майно може включати акції, цінні папери та боргові зобов'язання офшорних компаній, зареєстрованих на Мальті.

Зазвичай, траст засновує номінальна компанія, належно ліцензована на надання таких послуг і діє в якості довіреної особи та керуючого трастом (trustee).

Вона реєструє завірену копію документа про траст у реєстратора компанії Мальти (Malta Financial Services Centre).

Документ про заснування трасту повинен містити:

- назву, за якою його буде зареєстровано;
- ім'я засновника, який може бути і бенефіціаром (в однобічній декларації трасту не обов'язкова згадка імені засновника);
- інформацію про бенефіціарів, за якої нескладно або ідентифікувати їх за іменем, або встановити за посиланням на взаємини;
- назву трастової компанії, яка виступить у якості однієї з довірених осіб як єдина довірена особа, що управляє трастом.

Максимальна тривалість дії трастової угоди на Мальті – 100 років із дня її укладання, якщо її не відмінюють раніше. Трасти не є юридичними особами й не підлягають оподаткуванню на Мальті.

Мальтійська компанія, яка отримує дивіденди або дохід від приросту капіталу в іноземній холдинговій компанії з її участю, має можливість на власний розсуд обирати один із таких двох варіантів оподаткування таких доходів:

- 1) застосувати режим «звільнення від участі» (participation exemption), відповідно до якого дивіденди або дохід від приросту капіталу отримують звільнення від оподаткування на Мальті;
- 2) включати дохід від приросту капіталу й дивіденди від холдингової участі в сукупний оподаткований прибуток компанії та платити з нього податок за стандартною ставкою, що дорівнює 35 %. Після того, як чистий прибуток буде розподілений між акціонерами, вони мають право звернутися за повним (100 %) поверненням раніше сплаченого податку на Мальті.

Дохід мальтійської компанії вважається «пасивним», якщо він походить від відсотків або роялті (тобто який не береться прямо чи

опосередковано від торгової або іншої підприємницької діяльності), який не обкладається податком біля джерела за межами Мальти чи іншим податком, ставка якого становить менше 5 %.

Якщо мальтійська компанія не відповідає умовам кваліфікованої участі (а також якщо мальтійський кваліфікований учасник іноземного холдингу не виконує умов), то акціонери мальтійської компанії можуть звернутися за поверненням 6 / 7 або 2 / 3 від суми сплаченого раніше на Мальті податку. Цей розмір повернення залежить від того, застосовуються чи ні положення угод про уникнення подвійного оподаткування для підприємств, що входять в іноземний холдинг.

Якщо дохід мальтійської компанії складають «пасивні» відсотки або роялті, то після отримання дивідендів вона має право звернутися за поверненням 5 / 7 від суми сплаченого компанією раніше на Мальті податку. Однак таке повернення може вимагатися лише для дивідендів, що розподіляються з рахунка Foreign Income – «прибуток з іноземного джерела» і лише тоді, коли не застосовується положення угод про уникнення подвійного оподаткування для підприємства, що входить в іноземний холдинг.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Мальті?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній у країні?
3. Який рівень повернення податку для мальтійської компанії, якщо її доходи складають «пасивні» відсотки або роялті?
4. Назвіть аргументи «за» й «проти» для використання Мальти з метою податкового планування бізнесменами країн світу.
5. Скільки років складає максимальна тривалість дії трастової угоди на Мальті?
6. Коли дохід мальтійської компанії вважається «пасивним»?

Розділ 9. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на острові Мен

Найбільш типовим прикладом європейського офшору є острів Мен. Це самоврядна територія, яка належить Великій Британії. Острів Мен розміщений в Ірландському морі, між Ірландією й узбережжям Англії. Столицею території є місто Дуглас. Населення острова становить близько 70 тис. жителів, які розмовляють англійською мовою.

Зареєстровані тут іноземні компанії спеціалізуються у сфері зовнішньої торгівлі, операцій із землею та нерухомістю, переважно в Англії та інших країнах Європи. На острові Мен діють численні міжнародні холдингові компанії, інвестиційні компанії, компанії з управління інтелектуальною власністю, фінансові компанії, які займаються внутрішньофірмовим кредитуванням, а також судновласницькі компанії.

Близькість до найбільших промислових центрів Європи, наявність найсучасніших засобів зв'язку, політична й економічна стабільність роблять цю територію винятково привабливою для розміщення тут офшорних банків і філій. Безперечною перевагою є також те, що острів Мен – член ЄС, хоча й з обмеженими правами.

До *найважливіших переваг острова Мен* належать:

- низький рівень прибуткового податку (20 %) на прибуток резидентних компаній;
- відсутність податку на дарування та спадкування;
- суворе (навіть порівняно з іншими офшорними центрами) дотримання банківської таємниці;
- можливість реєстрації офшорних компаній декількох типів.

Остання з переваг має винятково важливе значення для офшорного бізнесу. Зареєстровані на острові компанії можуть одержати статус резидентних, нерезидентних і звільнених (exempt) компаній. Перші з названих вище компаній належать, зазвичай, місцевим власникам, а нерезидентні й звільнені від податків створюються іноземцями для ведення офшорного бізнесу. За домовленістю з податковою владою їм надається пільговий режим – податкові ставки 0–20 %, а на офшорні операції таких компаній податок мінімальний або й не накладається зовсім.

Закон 1986 р. взагалі звільнив нерезидентні компанії від прибуткового податку. Цей же закон вимагає, щоб усі акціонери нерезидентної компанії проживали за кордоном. Там же повинні проводитися засідання ради директорів компанії й загальні збори акціонерів.

Звільнення від податків компаніям острова Мен надається за дотримання низки умов. Звільненій від податків компанії заборонено займатися торговою чи іншою комерційною діяльністю на острові Мен. Не допускається участь у банківській і страховій справі. Закон зобов'язує, щоб секретар компанії чи один із її директорів були резидентами острова.

До *інших важливих переваг* варто віднести й те, що острів Мен користується митними привілеями Спільного ринку й несе зобов'язання, пов'язані з регулюванням торгівлі в рамках Європейського Економічного Співтовариства.

Особливо потрібно відзначити привабливість острова для клієнтів із погляду збереження банківської таємниці. Закон про банки (1975 р.) з доповненнями 1986 р. не дозволяє надавати інформацію щодо банківських вкладників ні своєму уряду, ні уряду іноземних країн. Вироком британського Верховного суду від 1981 р. визначено, що навіть британська податкова влада не має права перевіряти банківські документи громадян острова. І хоча фінансовий контроль над банками острова здійснює банк Англії, однак і йому не дозволено проводити перевірку рахунків і розголошувати інформацію, отриману в ході його контрольної діяльності. У випадку порушення банківської таємниці передбачено судове покарання.

Але законом не передбачено екстрадицію осіб, підозрюваних у здійсненні податкових злочинів.

Усі ці зобов'язання зробили острів Мен одним із найвідоміших і популярних для клієнтів офшорних центрів. Однак останнім часом разом зі світовою спільнотою влада острова Мен активно втілює в життя політику «знай свого клієнта», що багато в чому ускладнює заснування та ведення бізнесу закордонними підприємцями. Тому багато компаній (особливо із сумнівною репутацією) змушені або припинити своє існування, або «переїжджати» до інших, більш привабливих, юрисдикцій.

Юрисдикція по праву вважається престижним європейським офшорним центром. Завдяки подвійності у відносинах із ЄС, острів Мен, з одного боку, будучи володінням Великобританії та будучи пов'язаним із нею найтіснішим чином, отримує низку переваг членства в ЄС, а з іншого – проводить самостійну податкову політику. Відповідно до Договору про вступ Великобританії до Спільного ринку 1972 р., за островом Мен закріплено особливий статус, зокрема, на нього розповсюджується положення про вільне переміщення капіталу й робочої сили.

Кожне підприємство, створене на острові Мен, зобов'язане мати секретаря, незалежно від того, яку організаційно-правову форму воно має. Секретарем можуть виступати і юридичні, і фізичні особи відповідної кваліфікації. Статутний капітал компанії, звільненої від оподаткування, становить 2000 ф. ст. Дозволено використання іменних акцій, акцій на пред'явника, а також акцій із номінальною вартістю. Ревізія банківських рахунків проводиться на щорічній основі. У разі використання номінальних директорів й акціонерів дійсний власник компанії не може бути встановлений.

У кінці лютого 2012 р. уряд острова Мен видав ліцензію компанії TWLV на проведення нових азартних ігор у режимі он-лайн. Указана компанія зробила офіційну заяву, що вона вибрала острів Мен для реєстрації офшорної компанії за такими ознаками: телекомунікаційні можливості, першокласні центри обробки даних, кваліфікований персонал, регулювання, яке дружнє бізнесу, урядова підтримка бізнесу.

Згідно з політикою уряду острова Мен, оператори не сплачують податок на приріст капіталу, для проведення ігор установлено низькі ставки податків тощо.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних фінансових компаній на острові Мен?
2. У чому полягають відмінності зареєстрованих на острові компаній, які одержали статус резидентних, нерезидентних і звільнених (exempt) компаній?
3. У чому полягає зміст подвійності у відносинах із ЄС острова Мен?
4. Чому влада острова Мен зараз проводить у фінансовій діяльності політику «знай свого клієнта»?
5. Коли Закон острова Мен звільнив нерезидентні компанії від прибуткового податку?
6. Коли уряд острова Мен видав ліцензію компанії TWLV на проведення нових азартних ігор у режимі он-лайн?

Розділ 10. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на о. Гернсі та о. Джерсі

Ці острови розміщені в протоці Ла-Манш між південним узбережжям Англії й північним узбережжям Франції, на захід від півострова Шербур. Перебуваючи у володінні британської корони, обидва острови мають власне самоврядування та широку автономію в розв'язанні юридичних і внутрішньополітичних проблем. Території відзначаються високим рівнем економічної й політичної стабільності. Збереження банківської таємниці на островах надійніше, ніж в Англії. Підозрювані в податкових злочинах, як і на острові Мен, не підлягають екстрадиції. На островах немає контролю над проведенням валютних операцій.

Острови володіють швидким і надійним поштовим та телекомунікаційним зв'язком із країнами Європи. Ці території мають особливий статус у Європейській раді. Сприятливе податкове законодавство дало змогу Нормандським островам стати великими й популярними офшорними зонами. Нормандські острови славляться у світі бізнесу високою репутацією.

Для початку ведення комерційної діяльності на цих островах потрібно отримати дозвіл. Спеціально створені комітети повинні впевнитися, що діяльність іноземних інвесторів відповідатиме цілям економічної політики цих територій. При реєстрації перевагу надають великим і фінансово надійним корпораціям.

За своїм статусом і системою оподаткування тут, як і на острові Мен, корпорації поділено на резидентні й нерезидентні. Резиденти обкладають податком у 20 %. Компаніям-нерезидентам, які одержали статус звільнених компаній (*exempt companies*), надають спеціальні податкові пільги. Їм податковою адміністрацією може бути встановлено податок у розмірі 0–30 %, але переважно він призначається на рівні 1–2 %.

Податковими пільгами користуються тут і резидентні компанії, що отримали статус компаній міжнародного бізнесу (*International Business Companies – IBC*). Із доходів від своєї офшорної діяльності вони сплачують податок на прибуток за ставкою 2–5 %. Вони можуть займатися фінансовими операціями, торгівлею й іноземним інвестуванням. Якщо доходи IBC перевищують 10 млн ф. ст, то вони обкладаються податком за зниженою ставкою 0,5 %. Якщо компанії займаються діяльністю на території островів Джерсі і Гернсі, доходи від неї оподатковуються за підвищеною ставкою – 30 %.

Особливою популярністю Нормандські острови користуються в холдингових і страхових компаній. При цьому мінімальний статутний

капітал досить високий – 100 тис. ф. ст, причому 20 % потрібно внести в момент заснування компанії. Ця умова ставить перешкоди для заснування на острові дрібних і середніх компаній.

Острови Джерсі й Гернсі мають договори про запобігання подвійному оподаткуванню один з одним, а також із Великою Британією. Але для одержання податкових переваг, наданих податковими угодами, корпорація повинна мати статус резидента Гернсі чи Джерсі, сплачувати 20 % податок і не бути компанією, звільненою від сплати податків (exempt).

Запитання для самоперевірки

1. Чи існує на островах Джерсі та Гернсі контроль над проведенням валютних операцій?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній на о. Гернсі та о. Джерсі?
3. Якими податковими пільгами на островах Джерсі й Гернсі користуються резидентні компанії, які отримали статус компаній міжнародного бізнесу (International Business Companies – IBC)?
4. Яким компаніям-нерезидентам надаються спеціальні податкові пільги на Островах Джерсі і Гернсі?
5. Чому особливою популярністю Нормандські острови користуються в холдингових і страхових компаній?
6. Із якими країнами острови Джерсі й Гернсі мають договори про запобігання подвійному оподаткуванню?

Розділ 11. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на острові Олдерні

Острів Олдерні (Alderney) – третій за величиною в групі Нормандських островів, розміщений за 16 кілометрів від Нормандії й 88 – на північ від Великобританії. Площа острова – 8 кв. км, чисельність населення – близько 2400 осіб. Значна частина жителів Олдерні живе в єдиному місті острова – Св. Ганни, де розміщені сучасні готелі, магазини та офіси. Грошова одиниця – фунт Олдерні, який використовується нарівні з британським фунтом стерлінгів. Офіційна мова – англійська.

Олдерні – автономна територія, яка не входить до складу Сполученого Королівства та не є членом Європейського Союзу.

Олдерні належить до зон помірною оподаткування. Відповідно до законодавства, яке вступило в силу у 2008 р., ставку податку на доходи організацій знижено до 0 %. Стабільний економічний розвиток острова Олдерні забезпечують туризм, сільське господарство, рибальство й сфера фінансових послуг.

Острів має сприятливе географічне положення, що сприяє торгівлі з Великобританією та країнами Західної Європи. Уряд Олдерні уклав угоди про уникнення подвійного оподаткування з Великобританією й Джерсі. Правова система острова Олдерні заснована на британському законодавстві. Тут добре розвинені інфраструктура та фінансове регулювання, а уряд острова всіляко підтримує міжнародні фінансові операції.

Організація, звільнена від оподаткування, – це звичайна компанія з обмеженою відповідальністю закритого типу, яку дуже часто використовують інвестиційні холдинги як схему зниження податку. Звільнені компанії на острові Олдерні класифікуються як нерезидентні в податкових цілях. Це означає, що вони звільняються від податку на доходи, отримані за межами юрисдикції, і не зобов'язані подавати щорічну декларацію про доходи й витрати.

Міжнародні організації використовуються для створення іноземних інвестиційних підприємств, фінансування страхових компаній, а також для виконання промислової або комерційної діяльності. Міжнародна компанія не може вести торгівлю з резидентами острова або перебувати у власності громадянина Олдерні. Якщо в минулому підприємство виконувало банківську або страхову діяльність чи мало статус компанії, звільненої від оподаткування, то воно не має права подавати заяву про надання міжнародного статусу. Ставка оподаткування для міжнародних компаній коливається від 0 до 30 % (і, зазвичай, складає 2 %).

Заяву про надання статусу міжнародного підприємства потрібно подавати до того, як засновницькі документи компанії будуть надані в Реєстраційну палату. Після закінчення реєстрації міжнародна компанія не має права міняти свій податковий статус і зобов'язана здавати щорічний річний звіт у податкові органи.

Діяльність у сфері банківської справи, страхування й інвестицій на Олдерні регулюється законами, що діють на острові Гернсі. Проте Олдерні має власне законодавство, що регулює питання створення та розвитку, арбітражу, найму на роботу, спадкоємства майна, управління власністю й підприємствами. Із 1894 р. Олдерні має власний Закон «Про компанії» (на сьогодні діє закон у редакції 1994 р. (Companies Act, 1994). Це свідчить про те, що ця юрисдикція має чималий стаж у сфері корпоративного законодавства. Закон «Про компанії» передбачає обов'язкову реєстрацію відомостей про осіб, котрі володіють підприємствами на території острова.

Для отримання статусу звільненої компанії потрібно подати відповідну заяву й сплатити щорічне мито.

Основні вимоги до реєстрації звільненої компанії на острові Олдерні – мінімум один директор та один акціонер (фізична або юридична особа), компанія повинна перебувати у власності нерезидента, мати юридичну адресу на території острова, повідомляти дані про всіх власників у відповідні органи й декларувати всі внутрішні доходи. Розмір стандартного статутного капіталу – складає 10 тис. ф. ст, кількість акцій – 10 тис. шт.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних фінансових компаній на острові Олдерні?
2. Які особливості ведення офшорного інвестиційного бізнесу на Олдерні?
3. Чого не має права робити міжнародна компанія на Олдерні?
4. У яких офшорних компаній особливою популярністю користується острів Олдерні?
5. Що потрібно для отримання статусу звільненої компанії на острові Олдерні?
6. Із якими країнами та залежними територіями уряд Олдерні уклав угоди про уникнення подвійного оподаткування?

Розділ 12. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Естонії

Країна є новим нетиповим інвестиційним офшором. Вона приваблива насамперед для реінвестування капіталу, оскільки в Естонії існує податок у розмірі 0 % на нерозподілений прибуток. Це дає значні можливості для розвитку бізнесу, оптимізації податків та для зростання капіталу. При цьому країна не входить у «чорні списки» офшорів жодної держави світу. Крім того, в Естонії відсутній валютний контроль.

В Україні зараз обговорюються питання щодо того, щоб за прикладом Естонії запровадити механізм оподаткування з використанням нерозподіленого прибутку, аби створити привабливі умови для залучення іноземних інвестицій та зменшити виведення коштів в офшори.

Найбільш вигідним для інвестування в Естонію є товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Його статутний фонд не може бути меншим ніж 2500 євро. На момент реєстрації товариства наявність сформованого статутного фонду не є обов'язковою. Формувати статутний фонд дозволено протягом трьох років. Внесок до нього може бути як у грошовій, так і в майновій формі.

Засновниками ТОВ можуть бути від однієї до 10 фізичних чи юридичних осіб. У керівний орган ТОВ – правління можуть входити від однієї до п'яти осіб. Звітність подають один раз на рік за результатами фінансового року.

Власнику чи керівнику такої компанії дозволено управляти ТОВ як безпосередньо з Естонії, так і дистанційно. Він може гарантовано отримати робочу візу «Д» на тривалий час чи вид на проживання в країні. Ці документи дають можливість жити й працювати як в Естонії, так і в іншій державі ЄС.

Естонія підписала угоди про уникнення подвійного оподаткування з 57 країнами світу, зокрема з Великою Британією, Німеччиною, Італією, Кіпром, КНР (за винятком Гонконгу та Макао), США, Францією, Швейцарією, а також з Україною.

Відкриття бізнесу в Естонії займає половину робочого дня. Завдяки сучасним технологіям усі бюрократичні процедури можна пройти через Інтернет.

За рівнем сприйняття корупції Естонія у 2010 р. займала 26 місце у світі, чому посприяло введення «електронного уряду». Тепер цей досвід переймають усі держави світу.

Із початку ХХІ ст. Естонія виділяє значні кошти на інформатизацію країни, у тому числі й на інформатизацію державного управління.

Із серпня 2000 р. естонський уряд працює в «безпаперовому режимі», тобто вся підготовка документів відбувається в електронному форматі. Засідання проходять раз на тиждень, причому будь-який житель республіки може спостерігати його в режимі реального часу. При цьому засідання тривають близько години.

У країні площею 45 тис. кв. км (із них половину займають ліси) і з менш як півтора мільйонним населенням упроваджено одну з найкращих у світі систем електронного уряду. Із допомогою інформаційних систем створено мережу ефективних зв'язків між громадянами й владою всіх рівнів, включаючи вищі ешелони.

При цьому інформаційна система уряду Естонії дає змогу обмінюватися документами в електронному вигляді, знайомитися з поправками певного міністра, унесеними ним в обговорювані проекти нормативних актів, проводити голосування в он-лайнному режимі.

До речі, за розрахунками естонців, використання комп'ютерної системи уможливило заощадження значних коштів на канцелярські матеріали, папір, публікації в пресі. Лише це дало змогу уряду Естонії окупити всі витрати на створення системи протягом трьох років.

Естонська система інформатизації сумарно обійшлася в близько 200 млн євро (орієнтовно 150 євро на жителя). Зараз на ці цілі виділяють менше ніж 1 % бюджету Естонії (до 35 млн євро на рік). Але при цьому створено глобальну систему з виходом практично на кожного громадянина, котрий постійно мешкає в республіці.

Цікаво, що при впровадженні системи опозиція критикувала уряд за те, що він прагне заручитися додатковою підтримкою молодих громадян, при цьому обмежуючи права тих жителів, які не мають удома комп'ютерів і не володіють навичками роботи в Інтернеті.

Аргумент серйозний. Однак минуло близько 10 років – і сьогодні в Естонії 62 % населення активно користуються Інтернетом. При цьому 42 % жителів мають комп'ютери вдома (у тому числі 37 % домогосподарств підключено до Всесвітньої мережі). Як результат, 79 % естонців спілкуються з банками через Інтернет за системою «банк-клієнт». Саме в цій державі 95 % усіх податкових декларацій заповнюють в електронному вигляді.

Із 01.12.2014 р. в Естонії діє Закон про надання «електронного громадянства». Вартість цієї послуги – 50 євро. Це дасть можливість іноземцям – власникам «електронного громадянства» – реєструвати компанії в Естонії та підписувати юридичні контракти з будь-якого місця у світі через відеотрансляцію. Законотворці розраховують на

певний приплив інвестицій у країну. Планується, що до 2020 р. цією послугою скористаються щонайменше 5000 іноземців.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає інвестиційна привабливість Естонії?
2. Скільки часу займає відкриття бізнесу в Естонії?
3. У чому полягають особливості оподаткування офшорної фінансової діяльності в Естонії?
4. Чому зараз в Україні обговорюється питання щодо того, щоб за прикладом Естонії запровадити механізм оподаткування з використанням нерозподіленого прибутку?
5. Із якими країнами Естонія підписала договори про уникнення подвійного оподаткування?
6. Що дасть країні запровадження «електронного громадянства»?

Розділ 13. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Сан-Марино

Республіка Сан-Марино (близько 30 тис. жителів) розміщена в центрі Апеннінського півострова. Столиця країни – місто Сан-Марино (5 тис. жителів). Основні доходи державі забезпечують туризм, виробництво одягу, електроніки, кераміки, вина, сиру, а також банківський сектор.

Ця міні-країна не є повноцінною інвестиційною офшорною зоною, хоча в Сан-Марино застосовують достатньо сильні стимули для залучення іноземних інвестицій. Зокрема, у Сан-Марино відсутній податок на додану вартість, однак податок на прибуток становить 28 %. У країні також застосовують пільгове оподаткування для компаній обробної промисловості, які працюють у віддалених та недостатньо розвинутих регіонах Сан-Марино. Водночас розвиток експортно-імпортних компаній у державі не заохочують, щоб не потрапити під санкції ЄС за проведення демпінгових операцій у Євросоюзі.

Сан-Марино уклала митний союз із ЄС, а грошовою одиницею країни з 2002 р. є євро.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає інвестиційна привабливість Сан-Марино?
2. Який податок відсутній у країні?
3. Яка ставка податку на прибуток підприємств у Сан-Марино?
4. Для яких компаній застосовують пільгове оподаткування в країні?

Розділ 14. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Гонконгу

Спеціальний адміністративний район Гонконг (Сянган) розміщений на Коулунському півострові, який із заходу, півдня й сходу омивається Південно-Китайським морем, а також на більш ніж 260 островах. Це – «наймолодша» територія КНР. У 1842 р. Гонконг був захоплений Великобританією й залишався її колонією до 1997 р., коли Китайська Народна Республіка повернула собі суверенітет над цією територією.

Згідно зі Спільною китайсько-британською декларацією й основним законом Гонконгу, території надано широку автономію як мінімум до 2047 р., тобто протягом 50 років після передачі суверенітету. У межах курсу «одна країна – дві системи» протягом цього періоду Центральний народний уряд КНР бере на себе питання оборони та зовнішньої політики території, у той час як Гонконг залишає за собою контроль за законодавством, поліцейськими силами, грошовою системою, митами й іміграційною політикою, а також зберігає представництво в міжнародних організаціях і заходах.

Гонконг має одну з найбільш класичних капіталістичних економічних систем у світі. Економіку території побудовано на вільному ринку, низькому оподаткуванні й невторчанні держави в економіку. Це важливий центр міжнародних фінансів і торгівлі, а рівень концентрації штаб-квартир ТНК найвищий в Азійсько-Тихоокеанському регіоні.

За показниками ВВП на душу населення Гонконг – найбагатше місто в КНР. Більше того, за цим показником він випереджає такі країни, як Великобританія, Франція, Німеччина, Італія і Японія.

Спеціальний район Китаю має сучасну транспортну мережу. Повітряні ворота Гонконгу протягом останніх п'яти років міжнародними організаціями вважаються найкращим аеропортом світу. Щодня тут відлітає й прилітає понад 650 літаків.

Гонконг – відомий туристичний центр. Його називають «східною перлиною» і «раєм для покупок». Туристичні ресурси району справді багаті й різноманітні – від торгових вулиць до архітектури різних епох, від чудових ландшафтних парків до храмів китайського стилю, від виставкових центрів до чудово обладнаних пляжів.

Державна структура «Гонконгінвест» шукає й (що ще важливіше) знаходить інвесторів у всьому світі, зокрема й для приватного бізнесу.

Гонконг майже нічого не виробляє. Його головні сфери діяльності – консалтингові послуги, торгівля, а також транзит, що зумовлено стратегічним положенням цієї зони. Якщо провести навколо неї коло, до будь-якої точки якого можна дістатися всього за п'ять годин лету, то

виявиться, що в суміжних державах живе половина землян. Дуже вражає всіх порт, крани якого працюють без людей – ними керують комп'ютери.

Гонконг (Сянган) є одним із найпопулярніших азійських фінансових офшорів, оскільки через нього йдуть основні товарні та фінансові потоки з КНР. Основний аргумент на користь ведення бізнесу через гонконгівську структуру – податкові пільги. Податковий режим, який складає конкуренцію аналогічним офшорним зонам і водночас володіє перевагою для різних видів діяльності, пропонує Гонконг.

На сьогодні Гонконг працює за визнаними міжнародними стандартами обліку.

Закон про внутрішні доходи (Inland Revenue Ordinance) – це головний законодавчий акт, який передбачає застосування **основних 4-х видів прибуткового податку**:

- податку на прибуток (у 2016 р. – 16 % для компаній, які виконують підприємницьку діяльність у Гонконгу та 15 % для підприємств без створення юридичної особи);
- податку на заробітну плату (максимальна ставка – 17 %);
- податки на відсотковий дохід;
- податку на нерухомість.

Не підлягають оподаткуванню в Гонконгу:

- 1) іноземні грошові комісії та гонорари, одержувані від ліцензій, що стосуються музики, фільмів;
- 2) доходи від консультаційних послуг;
- 3) доходи від патентів, публікацій матеріалів, прав на видобуток корисних копалин;
- 4) доходи від оренди.

Зазвичай, щоб уникнути оподаткування, такі види доходів розміщують або на депозитному рахунку в Гонконгу, або в іншій країні.

У Гонконгу відсутні такі види податків і зборів:

- ПДВ;
- податок на дивіденди, відсотки, роялті, отримані з-за кордону або відправлені за кордон, і на приріст капіталу;
- збір, що стягується при реєстрації автомобілів;
- аеропортові збори;
- податок на видовища;
- податок, що стягується з власників готелів;
- податок на гральний бізнес.

Переваги оподаткування в Гонконгу:

- територіальний принцип оподаткування, тобто відсутність поділу компаній на резидентські й не резидентські;
- податок на прибуток для всіх компаній – 16,5 %, на чистий прибуток, що походить із джерел у Гонконгу;
- відсутність податків на доходи від грошових капіталів, за винятком певних ліцензійних гонорарів;
- відсутність податку на дохід від відсотків;
- відсутність валютного контролю, валютних обмежень або обмежень щодо грошових переказів;
- надання попередньої схеми розрахунку податків Управлінням Гонконгу з податків і зборів.

Угоди про уникнення подвійного оподаткування. Бельгія, Китай і Таїланд – це країни, із якими Гонконг має угоду про запобігання подвійному оподаткуванню. Ним ведуться переговори з Індією. Саме тому Гонконг популярний для реєстрації міжнародних торгових посередників: податки за такі операції тут не стягуються.

Стосовно морських та авіап перевезень у Гонконгу підписано низку податкових угод із такими країнами, як Австралія, Австрія, Бахрейн, Бірма, Бразилія, Бруней, Великобританія, В'єтнам, Німеччина, Ізраїль, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Катар, Китай, Люксембург Маврикій, Малайзія, Непал, Нідерланди, Нова Зеландія, Норвегія, Об'єднані Арабські Емірати, Оман, Пакистан, Росія, Сингапур, США, Таїланд, Туреччина, Філіппіни, Франція, Швейцарія, Шрі-Ланка, Естонія, Південна Корея, Японія.

13 травня 2015 р. Гонконг заявив про завершення переговорів щодо міждержавної угоди зі США стосовно дотримання умов американського закону FATCA, який націлений на боротьбу з тими американськими платниками податків, які приховують доходи в офшорах. Гонконг обрав другу модель угоди, яка передбачає надання банками цієї юрисдикції подібної інформації напряму Податковій службі США.

Податок на прибуток із юридичних осіб. Податок на прибуток – це основний податок, що стягується із заснованих у Гонконгу компаній і сплачується в таких випадках:

- ділова діяльність (торгівля, надання послуг тощо) виконувалась у Гонконгу;
- юридична особа (або фізична, що діє як індивідуальний підприємець), заснована в Гонконгу, брала участь у діловій діяльності;

- прибуток від цієї ділової діяльності походить або отриманий із Гонконгу.

Для правильного оподаткування компанії важливо визначити джерело походження прибутку: чи є доходи (прибуток) або їх частина, зазначені в бухгалтерських рахунках, що походять або отримані з Гонконгу, чи ні. Для цього, співробітники Управління внутрішніх доходів Гонконгу аналізують окремо кожен конкретний випадок на підставі наданої інформації й використовують принципи, викладені в документі під назвою Departmental Interpretation And Practice Notes No 21 у редакції від 1998 р. Із цих питань податковий орган надає платні консультації податкового інспектора вартістю 30 000 гонконгських доларів.

Джерелом походження прибутку компанії з надання послуг, заснованої в Гонконгу, вважається місце надання послуг.

Джерело походження прибутку компанії з торгівлі товарами – місце дії договору купівлі-продажу (законне виконання договору, переговори, укладення та виконання умов договору). Якщо дохід компанії складає комісія за доставку товарів покупцям або за зберігання товарів постачальника, то джерелом прибутку цієї угоди між принципалами є місце, де комісіонер виконує свою діяльність. Якщо подібна діяльність реалізовується через офіс у Гонконгу, то джерелом доходу виступає Гонконг.

Прибуток повністю обкладається податком, якщо:

- договори купівлі та продажу виконано в Гонконгу;
- договори купівлі та продажу виконано за межами Гонконгу;
- договір купівлі або продажу виконано в Гонконгу.

Договори купівлі або продажу вважаються виконаними в Гонконгу, якщо:

- товар продано клієнтові в Гонконгу;
- товар придбано в гонконгівського постачальника / виробника;
- договори купівлі та продажу виконувалися без виїзду за межі Гонконгу, узгодження умов велося по телефону й факсом у Гонконгу.

Звільняється від сплати податків компанія, яка займається торгівлею за межами Гонконгу, вона може заснувати в Гонконгу філію, що виконує роль «закупівельного офісу», напрямом якого було б лише придбання товарів у Гонконгу, виключаючи їх продаж на його території.

Повністю оподатковується будь-яка винагорода, отримана «закупівельними офісом», а саме дочірньою компанією або офіційним

представником, за виконані послуги в Гонконгу, виключаючи продаж товарів на території Гонконгу деінде.

Не оподатковується прибуток, отриманий у результаті виконання договорів купівлі-продажу за межами Гонконгу гонконгівськими співробітниками, котрі виїжджають у ділові поїздки, або уповноваженими іноземними агентами, проте Управлінню внутрішніх доходів потрібно:

- 1) у разі участі у виконанні контракту гонконгівського співробітника надати інформацію про його поїздку (витрати на відрядження, документи, що підтверджують проживання в готелі);
- 2) у разі участі у виконанні контракту іноземного агента – надати агентську угоду або інші документи, що підтверджують повноваження агента.

Податкові пільги на 2015 / 2016 бюджетний рік. 9 липня 2015 р. Законодавча рада Гонконгу прийняла податкові зміни, запропоновані в межах бюджету на 2015 / 2016 фінансовий рік. Ці заходи включають одноразове списання сум податку на зарплату, податку на інші доходи фізичним особам, а також податку на прибуток, отриманий у 2014 / 2015 бюджетному році, на 75 %, але не більше ніж на 20 000 гонконгівських доларів на кожного платника податків. Цією знижкою скористається близько 1,82 млн платників податків, а знижку з податку на прибуток отримає 130 тис. корпорацій і підприємств, що існують в інших організаційних формах.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення інвестицій до Гонконгу?
2. Які види податків і зборів відсутні в Гонконгу?
3. Із якими країнами Гонконг підписав угоди про уникнення подвійного оподаткування?
4. Які податкові пільги введено в Гонконгу на 2015 / 2016 бюджетний рік?
5. Із яких питань податковий орган Гонконгу надає платні консультації податкового інспектора вартістю 30 000 гонконгівських доларів?
6. Коли прибуток компанії повністю обкладається податком у Гонконгу?

Розділ 15. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Сингапурі

Сингапур – держава, розміщена на островах у Південно-Східній Азії. Він отримав незалежність у 1965 р. За час життя одного покоління Сингапур перетворився з відсталої колонії в країну з розвинутою економікою. У Сингапурі розвиваються як традиційні галузі (виробництво, торгівля, туризм, транспорт), так і інноваційні (біомедицина, високі наукові технології). Країна також є одним зі світових фінансових центрів, у якому мають свої філії більшість світових банків.

Держава вважається дорогим, але респектабельним і достатньо прозорим для контролюючих структур офшором. Тому в Сингапурі реєструються міжнародні компанії відповідного рівня. Це забезпечує країні непогані доходи. Так, ВВП Сингапуру (за ПКС) у 2009 р. склав 105 млрд дол. США.

Щоб нерезидентна компанія отримала статус звільненої від податків, вона зобов'язана відповідати таким критеріям: управління компанією повинно здійснюватися за межами Сингапуру, як і проведення зборів директорів компанії; господарська діяльність компанії повинна полягати у виконанні пасивних інвестицій за межами Сингапуру й при цьому ніякий її дохід не повинен перераховуватися до цієї країни.

Законодавство Сингапуру з оподаткування аналогічне положенням законодавства Гонконгу. Так, зокрема, податком обкладаються лише доходи громадян, отримані в Сингапурі.

В Азії лідером запровадження нових рекомендацій ФАТФ, прийнятих у 2011 р., є Сингапур. Усі агентства країни задіяні в цьому процесі. Міністерство фінансів юрисдикції підкреслило важливість співробітництва з міжнародними організаціями в межах боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням світового тероризму.

6 травня 2014 р. фінансовий регулятор Сингапуру повідомив про успішне завершення переговорів із приводу укладення міжурядової угоди зі США для дотримання нормативів угоди про боротьбу з відмиванням брудних грошей сингапурськими фінансовими закладами. Тепер сингапурські банки направлятимуть інформацію про американських платників податків спочатку в податковий орган Сингапуру, який, зі свого боку, передаватиме її в податковий орган США.

Особливості оподаткування доходів фізичних осіб у Сингапурі. Резиденти країни сплачують податок залежно від доходів за такими ставками: 2; 3,5; 7; 11,5; 15; 17; 18; 20 %. Із 2017 р. максимальна

ставка податку на доходи фізичних осіб-резидентів буде підвищена до 22 %. Фактично ж вона стосуватиметься тих, чий річний дохід перевищуватиме 160 тис. сингапурських доларів.

Ставка податку на доходи фізичних осіб-нерезидентів у Сингапурі дорівнює 15 % або встановлюється за прогресивною шкалою для резидентів, залежно від того, яка сума податку вище.

Винагорода нерезиденту за виконання функцій директора, за консультаційні послуги, а також інші доходи нерезидента від джерела в Сингапурі обкладається за ставкою 20 %. Із 2017 р. ця ставка зросте до 22 %, тобто дохід, отриманий у 2016 р., обкладатиметься податком у 2017 р. за ставкою 22 %.

Особливості оподаткування корпорацій у Сингапурі. В оподатковану базу з податку на прибуток корпорацій не включаються доходи з іноземних джерел, із яких сплачено податок на прибуток в інших державах за ставкою не менше 15 %. У Сингапурі діє ставка податку на прибуток корпорацій у розмірі 17 %. Перші 300 000 дол. оподаткованої бази обкладаються податком лише частково: звільняються від оподаткування 75 % із перших 10 000 дол. оподаткованої бази компанії; звільняються від оподаткування 50 % із наступних 290 000 дол. оподаткованої бази компанії.

Для нових компаній (у перші три роки діяльності) перші 100 000 дол. прибутку повністю звільнені від оподаткування, наступні 200 000 дол. прибутку звільняються від оподаткування на 50 %.

Доходи з капіталу в Сингапурі податком не обкладаються. Крім того, країною укладено близько 70 угод про уникнення подвійного оподаткування.

У лютому 2012 р. Сингапур підписав із Великою Британією другий протокол до договору про обмін податковою інформацією, яким змінюються ставки податку на репатріацію прибутку. Тепер вони будуть такими: для дивідендів – 0 %, за винятком інвестиційних трастів, що володіють нерухомістю, які тепер зобов'язані платити податок за ставкою 15 %; для відсотків – 5 %; для роялті – 8 %.

Особливості створення, функціонування та оподаткування офшорних компаній. Для іноземних інвесторів практичний інтерес викликають закрита компанія з обмеженою відповідальністю та партнерство з обмеженою відповідальністю.

Закрита компанія з обмеженою відповідальністю має такі особливості:

- максимальна кількість акціонерів – 50;
- сплата капіталу при організації компанії не вимагається;

- дозволений випуск лише іменних акцій, які не можуть вільно передаватися третім особам, якщо це не дозволено зборами акціонерів;
- управління компанією здійснюється щонайменше двома акціонерами, один із яких повинен бути резидентом Сингапуру;
- тільки фізичні особи можуть бути директорами компаній;
- кожен директор компанії може займати свою посаду не більше трьох років підряд;
- компанія зобов'язана мати секретаря (фізичну чи юридичну особу) – резидента Сингапуру;
- дозволено зберігати протоколи зборів та фінансові звіти компанії за межами Сингапуру за умови, що копії всіх цих документів зберігатимуться в зареєстрованому офісі компанії;
- компанія зобов'язана призначити аудитора та надавати щорічну фінансову й статистичну звітність.

Партнерство з обмеженою відповідальністю (LLP). LLP у Сингапурі виступає як самостійна юридична особа, відокремлена від партнерів, тобто вирізняється безстроковим правонаступництвом (тобто зміна партнерів LLP не впливає на факт його існування).

LLP має право подавати судові позови від свого імені та притягуватися в якості відповідача за позовами; від свого імені купувати майно та володіти ним; мати корпоративну печатку на своє ім'я; виконувати діяльність від свого імені в якості окремої юридичної особи.

У кожному LLP повинні брати участь щонайменше два партнери, кожен із яких може бути фізичною особою, місцевою чи іноземною компанією або іншим LLP.

Партнери LLP не несуть особистої відповідальності за борги цього товариства.

У кожному LLP повинен бути призначений, як мінімум, один директор, який є резидентом Сингапуру.

Будь-яка відома сингапурська компанія може бути перетворена в LLP у випадку, якщо всі її акціонери стануть партнерами нового LLP та за умови, що ця компанія не має заборгованостей на момент надання заявки на перетворення.

Директор кожного LLP зобов'язаний надавати декларацію про платоспроможність чи банкрутство партнерства. Перша щорічна декларація повинна бути надана протягом 15 місяців із моменту реєстрації LLP.

Партнерство зобов'язане вести бухгалтерський та інший облік із метою відображення своїх угод та фінансового становища. Водночас

надання таких документів у Регуляційний орган із корпоративних питань та питань бухгалтерського обліку не вимагається.

Загалом, LLP не підлягає оподаткуванню в Сингапурі на рівні юридичної особи, але дохід фізичних осіб та компаній-партнерів обкладається податком.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення інвестицій до Сингапуру?
2. Скільки коштує створення й утримання офшорної компанії в Сингапурі?
3. Які особливості оподаткування корпорацій у країні?
4. У чому полягають особливості оподаткування партнерств з обмеженою відповідальністю в Сингапурі?
5. Якою є ставка податку на доходи фізичних осіб-нерезидентів у Сингапурі?
6. Коли Сингапур підписав із Великою Британією другий протокол до договору про обмін податковою інформацією, за яким змінюються ставки податку на репатріацію прибутку?

Розділ 16. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Шрі-Ланці

Шрі-Ланка (колишній Цейлон) – острівна держава з населенням близько 21,3 млн осіб. Столиця цієї офшорної зони – м. Коломбо, яке є одним із найбільших портових міст Індійського океану. Населення столиці перевищує 1 млн осіб.

Конституція країни, прийнята в 1978 р., закріпила перехід від парламентської до президентської форми правління та нову назву країни – Демократична Соціалістична Республіка Шрі-Ланка.

Основна валюта в країні – ланкійська рупія, яка дорівнює 100 центам. Обмін грошей рекомендовано здійснювати лише в офіційних закладах та обмінних пунктах.

До переліку країн, із якими Шрі-Ланка уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування, належать Австралія, Бельгія, Бангладеш, Велика Британія, Німеччина, Данія, Індія, Індонезія, Італія, Канада, Корея, Маврикій, Малайзія, Непал, Норвегія, Нідерланди, Пакистан, Польща, Росія, Сингапур, Таїланд, Чехія, Швеція, Швейцарія, Франція, Фінляндія, Японія.

Україна також уклала зі Шрі-Ланкою подібну угоду. Згідно з нею дивіденди, відсотки та роялті обкладатимуться податком за ставкою 10 %, що відповідає вимогам модельної конвенції ОЕСР.

Основними організаційно-правовими формами підприємств у країні, які можуть зацікавити потенційних інвесторів, є закрита компанія з обмеженою відповідальністю; відкрита компанія з обмеженою відповідальністю; народна компанія; партнерство; спільне підприємство; холдинг; дочірні компанії; офшорні компанії.

Резидентські компанії сплачують податок на прибуток підприємств у розмірі 35 %. Вони також платять податок на грошові перекази: одна третя від суми переказу за кордон чи одна дев'ята від оподаткованого прибутку (залежно від того, яка з цих сум є меншою).

Податок на дивіденди біля джерела – 15 %, а податок на імпорту товарів і послуг – 12,5 %.

Значні пільги надаються іноземним інвесторам. Зокрема, для них відсутні обмеження на володіння акціями, а сплачувані дивіденди не обкладаються податками. На них не поширюються й валютні обмеження.

Іноземні інвестори можуть звільнитися від оподаткування на термін до 10 років залежно від характеристики інвестиційного проекту. Після цього терміну можна розраховувати ще й на пільгове оподаткування терміном на п'ять років.

Імпорт будівельних матеріалів, обладнання та сировини звільняється від ввізного мита. Експорт готових продуктів і напівфабрикатів звільняється від вивізного мита.

Особливе місце серед інвестиційних проектів займають проекти з розвитку курортних зон.

Умови реєстрації та оподаткування офшорних компаній. Процедура реєстрації починається з розробки Засновницького договору та Статуту офшорної компанії англійською мовою. У Засновницькому договорі визначено основну структуру компанії, її назву, цілі її заснування, величину статутного капіталу, докладну інформацію про акції. Статут регламентує відносини між різними учасниками, порядок проведення зборів акціонерів компанії тощо.

Згідно з місцевим Законом про компанії, інкорпорована компанія повинна мати офіс у Шрі-Ланці та повинна призначити резидентного зареєстрованого агента.

Під час реєстрації компанії Засновницький договір і Статут офшорної компанії засвідчується однією (чи більше) фізичною або юридичною особою – засновниками компанії.

Оформлені документи надають у Реєстр компаній для реєстрації разом з оплатою відповідного мита. Реєстратор видає Свідоцтво про реєстрацію, у якому вказують назву компанії, дату її реєстрації та номер. Свідоцтво про реєстрацію свідчить про юридичне існування компанії.

Назва компанії не повинна бути ідентичною чи подібною до назв уже відомих компаній. У ній повинні бути слова, які відповідають формі організації компанії.

Структура управління, що включає у свій склад директорів, секретарів та акціонерів, їх кількість і резидентність, залежить від типу компаній.

Збори акціонерів офшорної компанії можуть відбуватися в будь-якому місці, протягом шести місяців після закінчення фінансового року та не пізніше 15 місяців із дня проведення попередніх зборів. Протоколи зборів акціонерів зберігаються в реєстраційному офісі.

Статутний капітал офшорної компанії може бути оголошеним, але його сплата не є обов'язковою.

Акції офшорної компанії на пред'явника заборонені. Також заборонено випускати акції без номінальної вартості. Передача та відкритий продаж акцій вимагають обов'язкового погодження загальних зборів акціонерів.

Офшорні компанії, які здійснюють бізнес за межами юрисдикції, не сплачують прибуткового податку.

Офшорні компанії повинні надати завірену копію фінансового звіту в країні постійної реєстрації.

Офшорні компанії звільнені від оподаткування в Шрі-Ланці за умови, що весь бізнес ведеться за межами країни.

Основні переваги реєстрації офшорної компанії в Шрі-Ланці:

- стабільність економічної та політичної системи країни, чітке й прозоре законодавство;
- уряд офшору на всіх рівнях активно підтримує прогресивний напрям у розвитку бізнесу;
- довгострокові інвестиції заохочуються, іноземним інвесторам надається сприяння з боку держави;
- витрати на обслуговування та забезпечення функціонування бізнесу в Шрі-Ланці суттєво нижчі, ніж в інших країнах;
- оренда офісу офшорної компанії, вартість комунікаційних послуг мають тенденцію до зниження.

Запитання для самоперевірки

1. Які пільги надаються іноземним інвесторам у Шрі-Ланці?
2. У чому полягають особливості офшорної інвестиційної діяльності в країні?
3. У чому полягають особливості реєстрації офшорної компанії в Шрі-Ланці?
4. Із якими країнами Шрі-Ланка уклала угоди про уникнення подвійного оподаткування?
5. Чому витрати на обслуговування та забезпечення функціонування бізнесу в Шрі-Ланці суттєво нижчі, ніж в інших країнах?
6. За яких умов офшорні компанії звільняються від оподаткування в Шрі-Ланці?

Розділ 17. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Брунеї

Султанат Бруней розміщений у Південно-Східній Азії, має кордон із Малайзією. У 1984 р. країна здобула незалежність. Форма правління – конституційна монархія. Главою держави та уряду є султан.

Населення країни – близько 400 тис. жителів. Для ділового спілкування використовується англійська мова.

Корпоративне законодавство Брунею включає Закон про міжнародні підприємницькі компанії від 2001 р. зі змінами від 2003 р. Органом корпоративного нагляду є Міжнародний фінансовий центр Брунею при Міністерстві фінансів.

На сьогодні вже існує понад 8000 брунейських компаній міжнародного бізнесу, створених агентами-реєстраторами, які ліцензовані Брунейським міжнародним фінансовим центром. Зараз існує до десятка зареєстрованих агентів, котрі допомагають узаконити в Брунеї різні офшорні фірми.

Податкова система Брунею ґрунтується на Акті про податок із доходу (від 1949 р.). У країні відсутні податки з доходів фізичних осіб, експортний податок, податок із продажу, податок на фонд заробітної плати, податок із виробництва. Головний податок – корпоративний. Із 2010 р. його ставка дорівнює 23,5 % (раніше була 25 %). Він сплачується з таких джерел: із прибутку від торгівлі та бізнесу; із дивідендів, отриманих компаніями, які раніше не обкладалися цим податком у Брунеї; із відсотків та знижок; з оренди, роялті, премій та інших прибутків від власності. До податкових вирахувань із цього податку відносять відсотки на позичені кошти; ренту на землю й приміщення, які використовуються в бізнесі чи торгівлі; вартість ремонту приміщень, заводів, обладнання; так звані «погані борги»; внески службовців у пенсійні та накопичувальні фонди.

У Брунеї відсутній центральний банк, його функції виконує Міністерство фінансів. Грошово-кредитна політика країни визначається прив'язкою брунейського долара до сингапурського.

Банківська система Брунею включає дев'ять комерційних банків, у тому числі шість іноземних, які працюють як філіали. Єдиним банківським закладом, що репрезентує ісламські банки, є Ісламський банк Брунею Берхад, який став функціонувати 13 січня 1993 р.

Щорічна плата за ліцензію для місцевих та іноземних банків становить за головний офіс – 50 000 брунейських доларів; за банкомат – 3000 брунейських доларів.

17 квітня 2010 р. міністерство фінансів Брунею повідомило про введення в дію змін до закону про прибуток, які дозволили обмін інформацією між Султанатом Бруней та іншими країнами щодо уникнення оподаткування.

Умови функціонування офшорних структур. Для офшорних компаній необхідна наявність зареєстрованого офісу на території Брунею. В офісі повинні зберігатися протоколи та реєстри акціонерів, директорів, секретарів, облігацій, закладних і зобов'язань.

Назва офшорної компанії не повинна бути ідентичною чи подібною до вже наявних.

Структура управління офшорною компанією повинна включати щонайменше одного директора. Директорами офшорної компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які є резидентами будь-якої країни. Дозволяються й номінальні директори компаній. Секретарем офшорної компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи.

Мінімальна кількість акціонерів на момент реєстрації офшорної компанії – один. Дозволено й номінальних акціонерів (фізичні та юридичні особи будь-якої країни).

Обов'язковими є щорічні збори акціонерів, але відсутня вимога щодо місця їх проведення.

Наявна в Реєстрі та в зареєстрованому офісі офшорної компанії інформація може бути надана лише після отримання спеціальних дозволів та у випадку скоєння кримінальних злочинів. Інформація про бенефіціарних власників зберігається тільки в зареєстрованого агента й не потрапляє в загальний реєстр. Вона розкривається лише аудиторам, якщо здійснюється аудит компанії. Інформація про засновників зберігається в реєстрі офшорної компанії та не надається в публічний реєстр.

Статутний капітал офшорної компанії – 50 000 дол. США й може бути встановлений у будь-якій валюті. Вимоги про сплату статутного капіталу відсутні. Додаткова оплата за більший розмір акціонерного капіталу не вимагається.

Офшорній компанії дозволено випуск будь-яких акцій, крім акцій на пред'явника.

Офшорні компанії зобов'язані надавати у фінансові органи Брунею звіт про комерційну діяльність за минулий календарний рік.

Офшорній компанії заборонено на території Брунею таку діяльність:

- операції з резидентами Брунею;
- володіння землею на території юрисдикції;

- банківську та страхову діяльність;
- діяльність із надання зареєстрованого офісу й зареєстрованих агентів і ліцензованих трастових управляючих;
- будь-яку діяльність на території Брунею.

Якщо компанія не користується такими видами ліцензій, як страхові чи банківські, то вона може не здавати аудиторського та бухгалтерського звітів.

Державне мито в перший рік існування офшорної фірми складає 500 дол. США, а потім – 400 дол. США щорічно.

Офшорні компанії в Брунеї не сплачують податок на прибуток, на приріст капіталу, гербовий збір, інші прямі податки. Для телекомунікаційних та компаній, які займаються електронною комерцією, установлені лише гербові збори.

Бруней має угоду з Китаєм і Великою Британією про уникнення подвійного оподаткування компаній, що виконують міжнародну діяльність.

Запитання для самоперевірки

1. Які пільги надаються іноземним інвесторам у Брунеї?
2. У чому полягають особливості інвестиційної офшорної діяльності в країні?
3. Які податки не сплачують офшорні компанії в Брунеї?
4. Які функції виконує Міжнародний фінансовий центр Брунею при Міністерстві фінансів країни?

Розділ 18. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Бахреїні

Бахрейн, офіційно – Королівство Бахрейн, – острівна ісламська держава, розміщена в Перській затоці в Південно-Західній Азії, найменша арабська держава. Бахрейн лежить на трьох великих і безлічі маленьких острівців, віддалений на 16 км від Саудівської Аравії. Бахрейн і Саудівську Аравію з'єднує автомобільний міст. Населення становить близько 1 млн осіб, половина з яких – іноземні працівники. Столиця – місто Манама. Офіційна валюта – бахреїнський динар.

Бахрейн являє собою офшорну юрисдикцію, яка динамічно розвивається.

Корпоративне законодавство Бахреїну спрямовано на стимулювання припливу в країну вільно конвертованої валюти з подальшим укладенням її в нафтогазовий сектор, який забезпечує основні податкові надходження держави.

Цей сектор є основним для економіки Бахреїну, інші або перебувають у зародковому стані, або є другорядними. Водночас у країні активно розвивається офшорний бізнес. Вона належить до офшорів та спеціалізується на фінансових операціях.

Валютного контролю й обмежень для іноземних акціонерів із репатріації свого прибутку з Королівства Бахреїну немає.

Бахрейн відрізняється добре розвиненим сектором комерційних банків, у тому числі інвестиційних міжнародних банків, а також офшорних й ісламських банків.

Відмінна риса ісламських банків – те, що в них відсутня відсоткова ставка на банківські вклади, оскільки це суперечить положенням шаріату (мусульманського права).

Замість ставки із вкладів, банки встановлюють фіксовані суми плати, а також беруть безпосередню участь у розподілі прибутку й збитків.

Щодо банківської діяльності законодавство Королівства Бахреїну використовує багато чого під впливом західних інвесторів, наприклад уведено відсоткову ставку за кредитами, що в інших ісламських державах суперечить положенням шаріату й тому відсутнє.

У державі відсутні такі податки, як прибутковий із громадян, ПДВ, акцизний та багато ін. Корпоративний податок у розмірі 46 % береться лише з нафтодобувних і газодобувних компаній. Із їх оподаткованого прибутку вираховуються мито та збори, витрати на сировину, організацію виробництва й управління.

Громадяни Бахреїну платять місцевий податок на нерухомість у розмірі 5–10 %, а іноземні жителі сплачують податок на оренду нерухомості.

З осіб, які зупиняються в готелях, береться збір у сумі 5 %. Ще 15 % із них береться за обслуговування.

Внески на соціальне страхування сплачують як громадяни Бахрейну, так і іноземці, його розмір складає 1 % від доходу.

При продажу бензину береться збір у розмірі 12 %.

Для реєстрації комерційної компанії на Бахреїні є кілька організаційно-правових форм, які регулюються Законом «Про комерційну компанію» № 28 від 1975 р. з наступними доповненнями. Постановою № 25 від 1977 р. узаконено такий тип компаній, як офшорна компанія. Однією з її форм виступає акціонерне товариство, яке може бути засноване як відкрита, закрита й звільнена (офшорна) компанія.

Відкрита компанія може бути зареєстрована лише з дозволу Міністерства торгівлі та Декретом Еміра Бахрейну. При створенні компанія повинна опублікувати в місцевій газеті оголошення про реєстрацію, проспекті емісії акцій і про початок емісії акцій для широкої публіки. Термін діяльності фіксується або компанія ліквідується при досягненні поставленої мети. Відкриті компанії можуть передаватися третім особам, але резиденти Бахрейну можуть передати чи продати свої акції лише резидентам Бахрейну. Рада директорів може бути в складі від трьох до 12 директорів, кожного з яких призначають терміном на три роки. Закрита компанія реєструється подібним чином, як і відкрита. Однак, замість Декрету Еміра, засновники складають меморандум. Директорів повинно бути щонайменше п'ять. Компанія може повністю належати іноземним акціонерам.

Умови реєстрації та оподаткування офшорної компанії в Бахреїні. Офшорна компанія Бахрейну не засновується згідно із Законом «Про комерційну компанію». Офшор може повністю належати іноземним акціонерам. Компанія обов'язково повинна мати зареєстрований офіс у Бахреїні, але заборонено вести діяльність на території країни. Термін існування офшору обмежений 25 роками. Існують обмеження на страхову, банківську та брокерську діяльність офшорів. Компанія повинна мати двох або більше акціонерів. Рада директорів компанії складається щонайменше із двох директорів, але не більше ніж із десяти, збори проводяться щорічно. При інкорпорації компанії акціонери зобов'язані помістити частину капіталу у Валютному агентстві Бахрейну, який виступатиме гарантійним зобов'язанням у випадку банкрутства й ліквідації компанії.

У Бахреїні немає диференційної політики оподаткування та валютного контролю. Офшорні компанії обов'язково повинні пода-

вати щорічні звіти та проводити аудиторську перевірку. Певні вимоги до статутного капіталу відсутні.

На сьогодні Бахрейн – великий центр офшорних фінансових установ. Тут будується так звана фінансова гавань, яка, як очікується, приверне до себе увагу головних фінансових установ усього світу.

Різноманітність і відкритість економіки Королівства робить його привабливим і для українських інвесторів. Розвинена транспортна інфраструктура зробила Бахрейн привабливим ринком у центрі Перської затоки. Стабільний уряд держави та його прогресивні погляди допомогли сформуванню тут розвинену економіку.

У Королівстві Бахрейн прийнято закони про банкрутство й ліквідацію за рішенням суду, які існують у сучасних розвинених країнах.

Запитання для самоперевірки

1. На що спрямовано корпоративне законодавство Бахрейну?
2. Чи існує валютний контроль та обмеження для іноземних акціонерів із репатріації свого прибутку з Королівства Бахрейну?
3. На яких офшорних операціях спеціалізується країна?
4. У чому полягають податкові переваги реєстрації офшорної компанії в Бахреїні?

Розділ 19. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Мальдивській Республіці

Мальдивська Республіка – це 1190 островів, розміщених в Індійському океані. Незалежність Мальдив проголошено в 1965 р. Після референдуму в 1968 р. Мальдиви оголошено республікою. Із 1982 р. Мальдивська Республіка входить до складу Британської Співдружності. У країні діє Конституція, прийнята в 1968 р. зі змінами (1972 і 1997 рр.).

Глава держави й уряду – президент. Він обирається населенням строком на п'ять років. Законодавчу владу здійснює однопалатний парламент – меджліс.

Чисельність населення Мальдивських островів – понад 395 тис. осіб, переважно, мальдивці та індійці.

Загальна площа, яка зайнята островами, – 298 кв. км. Столиця – м. Мале. На території 25 кв. км проживає понад 60 тис. осіб.

Законодавча система на Мальдивських островах заснована на англійському й американському загальному праві.

Основною валютою на Мальдивах є мальдивська рупія (MVR), яка дорівнює 100 ларі. Один долар США дорівнює 12,75 рупій. В обігу перебувають монети в одну, дві, три, п'ять і десять ларі, усі мідні або зі сплавів, зі сріблястим ободом.

Також в обігу банкноти по дві, п'ять, десять, двадцять, п'ятдесят, сто й п'ятсот рупій. Долар США – легальний платіжний засіб.

Мальдиви – член Організації Об'єднаних Націй, Співдружності Націй, Азіатського банку розвитку, Асоціації регіонального співробітництва Південної Азії.

Існує кілька напрямів, у яких уряд Мальдив пропонує співпрацю іноземним інвесторам, у тому числі за допомогою податкових пільг, насамперед це стосується туризму.

Із 1190 островів, складових частин Мальдивської держави, заселено лише 200, а готелі розміщені менш ніж на половині з них. Нині розроблено проект будівництва готелів і клубів на 63 островах, мінімальні інвестиції – 35 млн дол. Ці вкладення швидко окупляться, оскільки готелі на Мальдивах зазвичай заповнюються на 80 %. Планується розвивати також сектор транспортної інфраструктури – створення й розвиток поромного сполучення між островами, які розсіпані по Індійському океану на відстані двох-чотирьох годин плавання. Планується й розвиток регіональних аеропортів – до існуючих сьогодні п'яти передбачено побудувати ще стільки само.

Сектор нерухомості також очікує припливу вкладень. Концепція «Другий дім», розроблена урядом Мальдив, дозволяє будівництво мережі вілл класу «люкс» із басейнами, приватними пляжами, стоянками для особистих літаків і здавання їх згодом в оренду на 35 років (у перспективі – на 55).

В останні роки ця країна активно використовується як офшор, у тому числі бізнесменами з країн СНД. Мальдивська Республіка визнана Світовим банком країною зі сприятливими умовами для ведення бізнесу.

Мальдиви вважаються державою з найпростішою системою оподаткування: у ній немає загального податку на прибуток. Крім того, податкове право країни не визнає таких податків, як ПДВ, податків на роялті або на дивіденди.

Світовий банк і Pricewaterhouse Coopers проаналізували рівень податкових систем світу за критеріями рівня податкового тягара, простоти законодавства, тимчасових витрат на сплату податків і їх кількості. Рейтинг за всіма показниками очолюють Мальдиви: це податковий рай, де для сплати одного податку (9,3 % доходу) компанії потрібно менше години на рік.

За всі товари й послуги на Мальдывах стягується сервісний збір у розмірі 19 % плюс податок у розмірі 8 % від вартості товарів (послуг).

Із 01.01.2012 р. у країні введено аеропортний збір у розмірі 25 дол. США для тих, хто вилітає з аеропорту в Мале. р. у Мальдивській Республіці, уведено екологічний податок на всіх іноземних туристів, які розміщуються в готелях, на курортах, на круїзних лайнерах. Більшість мальдивських готелів уключили цей податок у вартість проживання. Він спрямовуватиметься на захист екологічної системи країни.

Умови реєстрації та оподаткування «офшорної» компанії в Мальдивській Республіці. Мальдивські острови більше не вважаються «офшорною» державою. Отже, класичну форму офшорних компаній (IBC) скасовано. Але інкорпорація компанії на території Мальдив є одним з ефективних інструментів міжнародного бізнесу. Тому для іноземного інвестора більш звичний термін «офшорна компанія». Щоб підкреслити особливість мальдивської компанії, уживатимемо термін «офшорна компанія», або «офшор».

Законодавство Мальдивської Республіки дозволяє дві форми компаній:

1. Товариство з обмеженою відповідальністю (Private company);
2. Акціонерне товариство (Public company).

Для реєстрації «офшорної» компанії потрібні такі документи, як Установчий договір (Memorandum of Incorporation) і Статут. Назва «офшорної» компанії повинна закінчуватися словами «Ltd», «Limited», «Corporation», «Corp.», «Incorporated», «Inc». Статутний капітал «офшорної» компанії – 50 000 дол. США.

«Офшорам» на Мальдівах дозволено випуск акцій на пред'явника. Зареєстрований офіс «офшорної» компанії повинен розміщуватися на Мальдівах, а компанія в офісі – мати зареєстрованого агента, що має ліцензію. Агент представляє «офшорну» компанію у всіх державних органах.

У країні існує закритий реєстр акціонерів і директорів. Інформація надається лише за рішенням суду. При використанні номінальних директорів й акціонерів справжні власники «офшорної» компанії взагалі не можуть бути встановлені. Для «офшорної» компанії не потрібно здавати щорічну звітність і проводити аудит.

Структура управління «офшорною» компанією повинна включати щонайменше одного директора. Директорами «офшорної» компанії можуть бути фізичні та юридичні особи. Дозволено номінальних директорів.

Мінімальна кількість акціонерів – один (може бути юридичною особою). Дозволено номінальних акціонерів.

Не вимагається проведення щорічних зборів акціонерів. За необхідності збори акціонерів можуть бути проведені в будь-якій країні світу (навіть по телефону).

Оподаткування для «офшорних» компаній дорівнює 9,1 % від чистого доходу.

Запитання для самоперевірки

1. У які основні сфери економіки стимулюється залучення іноземних інвестицій урядом Мальдивської Республіки?
2. Чому Мальдіви визнано державою з найпростішою системою оподаткування у світі?
3. Які податки відсутні в країні?
4. У чому полягають податкові особливості діяльності офшорних компаній у Мальдивській Республіці?
5. Які форми компаній дозволяє законодавство Мальдивської Республіки?
6. Для «офшорної» компанії в країні потрібна чи не потрібна здача щорічної звітності і проведення аудиту?

Розділ 20. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Монголії

Із 1996 р. уряд країни розпочав ринкові реформи в країні, відповідно до яких зросла частка приватного сектору в економіці, створено умови щодо залучення іноземного капіталу, розпочато приватизацію державного сектору тощо.

Значну увагу в країні приділено розвитку підприємств із видобутку корисних копалин, для чого сюди на пільгових умовах залучають іноземні інвестиції.

Завдяки іноземним інвестиціям, у 2011–2014 рр. економічне зростання Монголії склало 15 % у рік. За 1990–2004 рр. близько 50 % іноземних інвестицій укладено в гірничорудну промисловість країни, яка забезпечує одну третину національного доходу Монголії.

Монголія займає третє місце у світі за покладами урану. Тут багаті поклади вольфраму й міді, величезні золоті родовища, на півночі – поклади прісної води в озері Хубсугул, яке входить до десятки найбільших прісних озер світу. Це золото-мідні родовища Оюул Толгой, потенціал видобутку якого за 35 років оцінюється в 17 млн тонн міді й 11 млн унцій золота (за сьогоднішніми цінами – 200 млрд дол.). Вугільне родовище Таван-Толгой може дати понад 5 млрд тонн коксу (за сьогоднішніми цінами в Китаї – більше одного трильйона доларів).

Через Монголію можна прокласти зручний транзитний маршрут між Західним Сибіром і Китаєм із виходом до портів Тихого океану.

Російський бізнес володіє 49 % акцій державних залізниць Монголії а також її найбільшими компаніями з виробництва міді й у золотодобувній галузі. Російсько-монгольський товарооборот складає в останні роки майже мільярд доларів щорічно. Утім, у свій час вийшовши з Монголії, тепер Росія може втратити всі преференції в цій країні. На місце російських компаній приходять фірми з КНР, США, Канади, Кореї.

Економіка Монголії насамперед залежна від Китаю – ця країна є головним торговим партнером Монголії. Багато монголів небезпідставно побоюються економічної й етнічної колонізації, бояться, аби їхня держава не повторила долю китайської Внутрішньої Монголії. Жителі цієї китайської провінції – етнічні монголи – уже майже не можуть розмовляти монгольською мовою, у них – китайські імена.

Деякі особливості податкової системи Монголії. Податок на прибуток підприємств у Монголії залежить від його розмірів: при прибутку до 10 млрд тугриків ставка податку складає 10 %; при

перевищенні прибутку 10 млрд тугриків, ставка становить 10 % плюс 25 % від цього перевищення.

Податок на доходи фізичних осіб – 10 %, а внески на соціальне страхування – 20 %. Податок на додану вартість дорівнює в Монголії 18 %.

При перетині кордону країни за товари потрібно сплатити мито за ставкою 5 % від їхньої митної вартості. Крім того, потрібно сплатити ПДВ за ставкою 10 %, а також митний збір за ставкою 0,75 % від митної вартості товарів.

Податкові пільги для іноземних інвесторів у Монголії. Для стимулювання іноземних інвесторів у Монголії розроблено цілу систему податкових та інших пільг. Зокрема, у країні відсутній валютний контроль для підприємств з іноземними інвестиціями. Ці та інші пільги фактично перетворили Монголію в інвестиційний офшор, у який, насамперед, почали вкладати інвестиції азійські країни, передусім Китай. Останнє призвело до загострення міжетнічних проблем у Монголії, оскільки частина монголів боїться економічного захоплення країни КНР.

Монгольські компанії кваліфікуються як компанії з іноземною участю, якщо не менше 25 % капіталу належить іноземним інвесторам. Іноземний учасник зобов'язаний перевести на тимчасовий рахунок в один із банків Монголії 10 000 000 тугриків (10000 дол. США).

Для таких компаній передбачено певні пільги.

1. Повне звільнення від податків на 10 років та наступне звільнення від 50 % податків на ще п'ять років компаніям з іноземним капіталом, зайнятим у будівництві та обслуговуванні теплових станцій, ліній передачі електроенергії й теплової енергії, у телекомунікаційній галузі, у будівництві та обслуговуванні автомобільних доріг і залізниці, а також в авіаіндустрії.
2. Повне звільнення від податків на п'ять років та наступне звільнення від 50 % податків на ще п'ять років компаніям з іноземним капіталом, зайнятим видобутком корисних копалин (за винятком дорогоцінних металів), металургії, машинобудівній індустрії, виробництві електроніки.
3. Повне звільнення від податків на три роки та наступне звільнення від 50 % податків на ще три роки компаніям з іноземним капіталом, частка експорту з Монголії яких складає 50 %.
4. Увезення обладнання для компаній з іноземною участю звільняється від усіх митних зборів.

У 2014–2015 рр. в країні розпочався спад, зокрема його спричинив і спад іноземного інвестування. Як вважають експерти, потрібно знизити ставки податків, оскільки вони не відповідають рентабельності господарюючих суб'єктів. Крім того, на їхню думку, потрібно ввести кілька ставок ПДВ. Потрібно також розширити перелік підакцизних товарів і встановити їхню ставку від 5 до 85 %. Експерти пропонують увести податок на всі родовища з видобутку золота в натуральних одиницях.

Запитання для самоперевірки

1. При яких умовах монгольська компанія визнається компанією з іноземним капіталом?
2. За якою ставкою стягується в Монголії податок на прибуток підприємств?
3. У чому полягають особливості митного оподаткування в Монголії?
4. У чому полягає специфіка податку на землю в країні?
5. Чому, як вважають експерти, потрібно знизити ставки податків у Монголії?
6. Чому, як вважають експерти, потрібно ввести кілька ставок ПДВ у країні?

Розділ 21. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Макао

Спеціальний адміністративний район Аоминь (Макао) розміщений на південному сході Китаю. Основний закон Макао затверджений Національними зборами КНР у березні 1993 р. 20 грудня 1999 р. територію Макао повернуто Португалією Китаю.

Макао має значну автономію, маючи власні закони, правову, грошову, митну та еміграційну системи. Макао збереже такий статус до 2049 р.

Головною рушійною силою економіки Макао виступає гральний бізнес, який потребує значних інвестицій. Вони надаються як зарубіжними, так і громадянами цієї юрисдикції. Для тих, хто має статус резидента, існують різні варіанти участі в інвестиціях, але у всіх випадках їх обсяг повинен бути не меншим ніж 125 000 дол. США.

Законодавча система цього офшору заснована на португальському цивільному праві. У Макао розрізняють два типи офшорних компаній:

- 1) міжнародна підприємницька компанія, якій дозволено надавати послуги будь-якій стороні за межами Макао;
- 2) офшорна організація з надання допоміжних послуг своїй головній компанії.

Закон 1999 р. про офшорний режим у Макао надає широкі можливості для ведення офшорного бізнесу за допомогою заснування офшорних ділових компаній, офшорних фінансових компаній та компаній з управління трастами. Тут немає обмежень для іноземних громадян і фізичних осіб, які подають заяву на відкриття офшорного бізнесу.

Отримуючи значні доходи від ігорного бізнесу, Макао встановило ставку корпоративного податку значно нижчою, ніж у Гонконгу. Крім того, зареєстровані в Макао офшорні компанії звільнені від гербового збору за реєстрацію.

Офшорні компанії в Макао також звільнені від збору зі страхових полісів з офшорних ризиків; від збору з договорів, що укладаються з юридичними особами, доміцільованими за межами території Макао, у межах офшорної діяльності; від збору з актів дарування рухомого та нерухомого майна, що використовується в офшорному бізнесі, які укладаються при житті того, хто це майно подарував; від зборів із банківських операцій, які здійснюються в межах офшорного бізнесу; від зборів за інкорпорацію офшорних компаній.

Відповідно до директиви уряду від 8 червня 2005 р. в Макао дозволено заснування офшорних підприємств, які можуть виконувати лише такі види діяльності:

- консультивання з програм, програмного забезпечення та програмного обладнання;

- обробка й передавання даних, інформаційних баз тощо;
- збереження та підтримка баз даних;
- офісні послуги;
- діяльність із дослідження ринку;
- тести й технічні аналізи;
- управління та адміністрування повітряних і морських суден.

Макао як повноцінний суб'єкт КНР має Угоди про уникнення подвійного оподаткування з 95 країнами. Із Макао мають угоди про обмін податковою інформацією такі держави, як Гренландія, Ісландія, Норвегія, Фарерські Острови, Фінляндія, Швеція. Ці угоди повинні забезпечити доступ скандинавським податковим органам до інформації про капітальні активи та доходи громадян відповідних країн у Макао.

7 січня 2013 р. секретар юстиції Гонконгу й секретар Макао з управління та юстиції підписали двосторонню угоду з метою забезпечення взаємного визнання й виконання арбітражних рішень. Зміст угоди відповідає Конвенції Нью-Йорка, вона подібна до відповідних угод, укладених між Гонконгом і Китаєм, а також між Макао та Китаєм.

Умови реєстрації та функціонування офшорної компанії.
Процес реєстрації компанії потрібно починати з відділу комерційної реєстрації, який резервує назву майбутньої компанії за заявником на 60 днів.

Статут, засновницький договір та інші документи підписуються в присутності нотаріуса чи юриста в Макао. Якщо ж компанія реєструється не через місцевого агента, то всі акціонери й директори компанії повинні особисто з'явитися до нотаріуса в Макао.

Для реєстрації офшорної компанії та отримання відповідної ліцензії, потрібно також надати бізнес-план, у якому повинні бути вказані сфери діяльності, розміри інвестицій, умови найму місцевого персоналу.

Після отримання ліцензії офшорна компанія повинна надати підтвердження того, що вона працевлаштувала персонал із резидентів Макао та займає окремий офіс, а також про те, що компанія займається реальною діяльністю.

У назві офшорної компанії, яка надає комерційні послуги, повинні бути наявні такі слова: Макао Commercial Offshore, а в назві компанії, що надає допоміжні послуги, – Макао Auxiliary Offshore.

Статутний капітал офшорної компанії може бути сплачений готівкою чи в безготівковій формі. У випадку внесення капіталу в безготівковій формі до засновницьких документів додається звіт про джерело походження коштів, завірений сертифікованим аудитором. Перший внесок капіталу в сумі 3000 дол. США здійснюється зразу після заснування компанії.

Офшорній компанії заборонено укласти такі угоди з резидентами Макао, як купівля, оренда нерухомості на території Макао, надання кредитів на придбання нерухомості, гарантій і поручництв, надання інших послуг резидентам. Крім того, офшорній компанії заборонено укласти угоди у валюті Макао.

Офшорні компанії в Макао не сплачують податок на прибуток, якщо його отримано в результаті офшорних операцій, і не надають відповідних декларацій. Також не обкладаються податком передача, успадкування та дарування рухомого й нерухомого майна, яке використовується в офшорному бізнесі. Мінімальний річний податок, розмір якого залежить від виду діяльності офшорної компанії, сплачується на початку наступного року.

Офшорні компанії повинні щорічно проходити аудит в офшорній компанії, зареєстрованій у Макао. Бухгалтерську звітність компанії повинні вести у валюті Макао.

Структура управління офшорної компанії повинна включати щонайменше одного директора. Ними можуть бути фізичні та юридичні особи. Якщо зобов'язання директора виконує юридична особа, то вона призначає фізичну особу, яка виконуватиме зобов'язання директора. Директорами можуть бути й нерезиденти, так само, як і секретар компанії. Останній повинен входити в раду директорів та бути співробітником компанії.

Законодавство Макао дозволяє мати корпоративних акціонерів за умови, що збори ради директорів проходять у цій юрисдикції. Збори акціонерів офшорна компанія повинна проводити щорічно по закінченню трьох місяців після закінчення фінансового року. Збори проводять у зареєстрованому офісі компанії на території Макао.

Запитання для самоперевірки

1. Які умови реєстрації офшорної компанії в Макао?
2. Які умови функціонування офшорної компанії в Макао?
3. У чому полягають особливості оподаткування офшорних компаній у Макао?
4. У чому полягають особливості іноземного інвестування в гральний бізнес у Макао?
5. Чи повинні офшорні компанії щорічно проходити аудит, якщо вони зареєстровані в Макао?
6. Скількох директорів зобов'язана включати структура управління офшорної компанії в Макао?

Розділ 22. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Бермудських Островах

Бермудські Острови – це самоуправна британська заморська територія (населення – 60 тис), яка, однак, не є частиною Сполученого Королівства. Крім усього, це популярна офшорна зона, а також база для створення офшорних інвестиційних фондів та страхових компаній. На Бермудських Островах діє фондова біржа, яка є популярним майданчиком для розміщення акцій офшорних фондів.

Станом на 01.01.2004 р. на Бермудських Островах діяло 1022 офшорні інвестиційні фонди, капітал яких складав 115,8 млрд дол. США, на 01.01.2005 р. – 1076 фондів із капіталом у 158,2 млрд дол. США, на 01.01.2006 р. – 1182 фонди з капіталом у 187,5 млрд дол. США.

Бермудські Острови – третій за розмірами страховий центр у світі (після Лондона та Нью-Йорка). На їх території діє близько 1000 страхових компаній, що, за підсумками 2003 р., володіли активами на суму 235 млрд дол. США та отримали страхові премії обсягом понад 79 млрд дол. США. Страхові компанії на Бермудах не платять будь-яких податків, окрім щорічного державного збору в сумі 2500 дол. США на рік.

Для міжнародної комерційної діяльності та інвестицій на Бермудах використовують так звану «звільнену» компанію. Усі інші інкорпоровані тут компанії повинні принаймні на 60 % належати резидентам Бермудських Островів. Тут має бути відкритий зареєстрований офіс. Реєстрація готових компаній не дозволяється.

Процедура інкорпорації бермудської компанії є складною. Насамперед у місцевій газеті потрібно розмістити оголошення про намір інкорпорувати компанію. Потім до валютного департаменту Бермудських Островів – надати заявку на її інкорпорацію. Ця заявка включає такі дані, як:

- назва компанії;
- адреса зареєстрованого офісу;
- імена, адреси та громадянство передбачуваних директорів;
- імена, адреси й громадянство акціонерів і їхня частка в компанії;
- засновницький договір, у якому вказано розмір акціонерного капіталу та типи акцій;
- інформація про банківський рахунок, інформація про банк, що стосується передбачуваних реальних власників;

- мито за внесення до реєстру.

Стандартний статутний акціонерний капітал бермудської «звільненої» компанії складає 12 000 дол. США, розділений на 12 000 звичайних акцій по одному долару. Не дозволені акції на пред'явника.

Без відповідної ліцензії бермудській «звільненій» компанії заборонено виконувати такі види діяльності: банківську, страхову (у тому числі страхування життя), перестраховування, управління фондами, колективне інвестування, консультування з питань інвестицій, іншу діяльність, пов'язану з банківською чи страховою роботою.

Про реальне володіння компанією повідомляється уряду в момент інкорпорації, проте ці відомості є конфіденційними.

«Звільнені» компанії як нерезиденти звільнені від контролю валютних операцій.

Із березня 2007 р. регулювання діяльності інвестиційних фондів на Бермудських Островах здійснювалося відповідно до закону про інвестиційні фонди 2006 р., який відмінив чинний до цього нормативний акт 1998 р. Замість доволі загального словосполучення «колективна інвестиційна схема», тепер використовується більш зрозумілий міжнародному інвестору термін «інвестиційний фонд». Призначення цього закону – установлення стандартів створення й діяльності інвестиційних фондів на Бермудах із метою захисту інтересів інвесторів.

Потрібно зазначити, що визначення законом назви інвестиційного фонду має на увазі обов'язкову можливість погашення інвесторами своїх часток. Отже, структури, які не передбачають можливості погашення часток до закінчення своєї діяльності (часто класифікуються в міжнародній практиці як «закриті фонди»), на Бермудах інвестиційними фондами не вважаються й законом про інвестиційні фонди не регулюються.

Новий закон поділяє інвестиційні фонди на авторизовані (authorised), звільнені (exempted) і виключені (excluded).

Уводяться такі класи авторизованих фондів, які підлягають різному регулюванню:

- інституціональний фонд (institutional fund);
- адміністрований фонд (administered fund);
- стандартний фонд (standard fund) (ст. 11 Закону).

Фонд вважається інституціональним (institutional fund), якщо:

А) згідно з його засновницькими документами й проспектом:

- фонд відкритий лише для кваліфікованих учасників (qualified participants),

- кожний учасник повинен інвестувати не менше 100 тис. дол. (бермудський долар дорівнює долару США);

В) у фонду є посадова особа, довірчий власник, або представник-резидент Бермудських Островів, який має доступ до документів інвестиційного фонду.

При цьому кваліфікований учасник (qualified participants) – це:

- «приватний інвестор із високим доходом», тобто фізична особа, особистий прибуток якої перевищує 200 тис. дол. щорічно протягом двох попередніх років, або сукупний дохід його сім'ї (ідеться про подружжя) понад 300 тис. дол. щорічно протягом указаних років, при цьому в неї є підстави отримання доходу такого ж рівня, як і в рік інвестування у фонд, або
- «приватний інвестор із великим капіталом», тобто фізична особа, власні кошти якої (перевищення активів над зобов'язаннями) або власні кошти разом із дружиною (чоловіком) у рік укладення коштів в інвестиційний фонд перевищував 1 млн дол., або
- «досвідчений приватний інвестор», тобто фізична особа, яка володіє спеціальними знаннями й досвідом у сфері фінансів і бізнесу, що дає їй можливість певним чином оцінювати переваги й ризики майбутніх інвестиційних укладень, або
- компанія, або асоціація, товариство чи траст, розмір активів (власних або разом з активами групи) яких не менше 5 млн дол., або
- компанія, товариство чи траст, усі акціонери, учасники чи бенефіціари яких (відповідно) задовольняють указані вище вимоги.

Фонд вважається адміністрованим (administered fund), якщо його адміністратор має ліцензію відповідно до Закону про інвестиційні фонди:

- згідно із засновницькими документами й проспектом учасник повинен інвестувати суму не менше 50 тис. дол.;
- фонд котується на біржі, визнаній владою (ст. 11(4) закону).

Фонд вважається стандартним (standard fund), якщо не відповідає умовам, що висуваються до інституціонального та адміністрованого фондів.

Стандартний фонд регулюється дещо жорсткіше, ніж інституціональний чи адміністрований. Насамперед, суттєві зміни в документах і структурі стандартного фонду вимагають попереднього схвалення влади; інституціональні й адміністровані фонди отримують схвалення лише на зміни в проспекті та зміну постачальника послуг

(адміністратор, менеджер, депозитарій, реєстратор), про інші зміни просто повідомляють реєструючий орган.

Закон не встановлює ніяких відмінностей у регулюванні інституціонального чи адміністрованого фонду, але надає можливість регулювальному органу видавати підзаконні акти, які регулюють діяльність усіх трьох видів фондів. Зазначимо, що Закон не встановлює будь-які обмеження в частині інвестиційної політики фонду.

Фонди, які не підлягають регулюванню

Виключені фонди. Фонди, які є «приватними», виключаються зі сфери регулювання Законом про інвестиційні фонди (excluded fund). Фонд є приватним, якщо кількість його членів не перевищує 20 і при цьому фонд не пропонує свої акції публічно. Отже, приватний фонд не підлягає державному регулюванню (хоча й має повне право називатися фондом). Однак оператор фонду зобов'язаний повідомити регулювальному органу про те, що фонд підлягає звільненню від регулювання.

Звільнені фонди. Фонд звільняється від державного регулювання (exempted fund), якщо:

- інвесторами фонду можуть бути лише «кваліфіковані учасники»;
- адміністратор фонду визнаний регулювальним органом;
- призначений аудитор фонду;
- є посадова особа, довірчий власник чи представник – резидент Бермудських Островів, який має доступ до документації фонду.

Закриті фонди. Структури, які в міжнародній практиці зазвичай називаються «закритими інвестиційними фондами» (в інвестора немає можливості погашення його часток), не підпадають під визначення інвестиційного фонду на Бермудах і не регулюються законом про інвестиційні фонди. На практиці вимагається надання певної інформації про такі фонди в органи реєстрації, але лише з довідковою метою (державного схвалення на роботу фонду не вимагається).

Фонди, які зареєстровані у формі компаній, навіть якщо вони не підлягають регулюванню за Законом про інвестиційні фонди, регулюються положеннями корпоративного законодавства. Зокрема, при пропонуванні акцій публіці такі фонди повинні дотримуватися вимог Закону про компанії, що пред'являються до проспекту емісії (стосуються найперше розкриття певної інформації, такої як прізвища менеджерів фонду й розміру різних комісійних).

Звітність. У ході своєї діяльності авторизовані фонди готують і завіряють в аудитора фінансову звітність, яка представляється інвесторам. Крім того, авторизований фонд періодично звітується перед владою про свою діяльність. Нині стандартні фонди звітуються щомісячно, а інституціональні й адміністровані – щоквартально.

Адміністратор фонду. Закон не встановлює будь-яких вимог до інвестиційного управляючого (керуючого) (investment manager) фонду, який фактично здійснює управління коштами, однак вимагає ліцензування для адміністратора фонду (fund administrator), роль якого більш технічна, але надзвичайно важлива. А саме, адміністратор направляє отримані за підпискою гроші на цілі, передбачені засновницькими документами й проспектом, здійснює випуск і погашення акцій (часток), розподіляє дохід фонду відповідно до засновницьких документів і проспектів, підраховує вартість чистих активів, веде рахунки фонду, розподіляє дивіденди.

Отже, адміністратор, по суті, виконує тотальний контроль над діяльністю фонду, із чим і пов'язана вимога на отримання державної ліцензії саме адміністратором. Для отримання ліцензії потрібно виконати як формальні вимоги, уключаючи фінансові (нині вимагаються чисті активи не менше 50 тис. дол.), так і більш неформальні, такі як вимога, щоб посадові особи компанії-адміністратора були «компетентними й достойними».

Оподаткування та мито. Нині Бермуди не стягують податки на дохід, прибуток, приріст капіталу, податок біля джерела, на дивіденди, гербовий збір з інвестиційних фондів. Можуть стягуватися лише податки з інвестора, що є резидентом на Бермудах.

Замість цього, стягується фіксоване мито. Так, компанії, зареєстровані на Бермудах (уключаючи фонд у формі компанії), сплачують щорічне мито, яке залежить від капіталу компанії (максимальний розмір мита – 29 220 дол.). Крім того, стягується щорічне мито за самим Законом про інвестиційні фонди: 1250 дол. для стандартного і по 750 дол. – для інституціонального й адміністрованого фондів.

Із 1 квітня 2008 р. було збільшено на 6,5 % збори з компаній.

У цілому бермудський інвестиційний фонд може служити ефективним інструментом у міжнародних інвестиційних проектах. За певних умов фонд звільняється від державного регулювання. У цьому випадку не підлягає регулюванню інвестиційна політика фонду.

Однак діяльність адміністраторів фондів підлягає державному ліцензуванню.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до Бермудських Островів?
2. Як впливає на фінансову систему юрисдикції діяльність офшорних структур?
3. Які податки не сплачують на Бермудських Островах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації на Бермудах інвестиційних фондів.
5. Якими документами регулюється діяльність фондів, які зареєстровані у формі компаній, навіть якщо вони не підлягають регулюванню за Законом про інвестиційні фонди?
6. Яке щорічне мито сплачують компанії, зареєстровані на Бермудах (уключаючи фонд у формі компанії)?

Розділ 23. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Кайманових Островах

Кайманові Острови (залежна від Великої Британії юрисдикція) – типовий офшор, на якому відсутній податок на прибуток компаній. Столиця – місто Джорджтаун, у якому розміщена міжнародна фондова біржа.

Кайманові Острови вважаються однією з найбільш закритих офшорних юрисдикцій у світі. У дослідженні британської Tax justice network Каймани посіли друге місце за надійністю збереження комерційної таємниці, поступившись лише Швейцарії.

У 1990–2000 рр. нагромаджені прямі іноземні інвестиції на Кайманових островах зросли у 25,5 раза. На кінець першого півріччя 2007 р. величина банківських активів на Кайманових Островах перевищила рівень Швейцарії в 1,4 раза, Сингапуру – у 2,7 раза й відносно небагато поступалася рівню Японії (2055 млрд дол.), Франції (2580 млрд дол.) і США (27 759 млрд дол.). У 2000 р. вони склали 782 млрд дол., у 2001 р. – 823 млрд дол., у 2002 р. – 1015 млрд дол., у 2003 р. – 1039 млрд дол., у 2004 р. – 947 млрд дол., у 2005 р. – 1216 млрд дол., у 2006 р. – 1672 млрд дол., у першому півріччі 2007 р. – 1816 млрд дол.

Станом на 01.01.2004 р. на Кайманових Островах зареєстровано 4808 інвестиційні фонди; на 01.01.2005 р. – 5932, а на 01.01.2006 р. – 7106, а їхні активи на 01.01.2006 р. нараховували 200 млрд дол. США.

Особливою популярністю Кайманові Острови користуються в страхових компаній. І хоча через гучні фінансово-кримінальні скандали престиж цього офшорного центру трохи знизився, він, як і раніше, залучає велику кількість клієнтів. Так, на Кайманових Островах нині функціонує близько 540 банків і різних фондів. Там само відкрито 70 представництв десятки найбільших у світі банків.

На Кайманових Островах порушення таємниці банківських вкладів загрожує тюремним ув'язненням до двох років і грошовим штрафом. Покарання за таку провину може бути збільшене, якщо винуватець – банківський службовець, адвокат, урядовий службовець чи торговий посередник.

Офшорні страхові компанії на Кайманах можуть мати незначні мінімальні обсяги капіталу, не сплачують ніяких податків, окрім щорічного державного збору в розмірі 8400 дол. США на рік.

Кайманові Острови – головний центр серед офшорних фінансових юрисдикцій щодо випуску міжнародних боргових цінних

паперів. Зокрема, на грудень 2005 р. на них було емітовано цих інструментів на суму близько 530 млрд дол. США, що склало близько 63 % усього обсягу, що емітований в ОФЦ.

Кайманови Острови – одна з найбільш популярних юрисдикцій для створення офшорних інвестиційних фондів, передусім завдяки не надто обтяжливому регулюванню для деяких із видів фондів.

Діяльність фондів Кайманових Островів регулюється Законом про взаємні фонди 1993 р. (зі змінами). Закон передбачає три види регульованих фондів і звільняє від регулювання один їх вид.

Необхідна умова діяльності регульованих фондів – проведення щорічного аудиту; завірена аудитором звітність представляється в регулювальний орган. Потрібно зазначити, що на Кайманових Островах не існує обмежень інвестиційної політики фондів.

Використовуються три організаційно-правові форми для створення фондів: звільнена компанія (exempted company), пайовий траст (unit trust) і звільнене командитне товариство (exempted limited partnership). (У цьому контексті термін «звільнений» стосується оподаткування).

Регулювання діяльності взаємних фондів досить просте. Не передбачено необхідності в наявності місцевих опікунів, директорів чи аудиторів. На Кайманових Островах може бути створено три види регульованих фондів:

- **«зарєєстрований»** взаємний фонд (registered mutual fund) – якщо мінімальний внесок інвестора становить 100 тис. дол. США (мінімум збільшений законом із листопада 2006 р.) або якщо фонд котується на визнаній біржі, то він не зобов'язаний мати ліцензію або ліцензованого адміністратора, однак повинен зарєєструватися в регулювальному органі й подавати звітність.
- **«адміністрований»** взаємний фонд (administered mutual fund) – це фонд, що має ліцензованого адміністратора, який представляє зарєєстрований офіс на Кайманових островах.
- **«ліцензований»** взаємний фонд (licensed mutual fund) – фонд, котрий отримав ліцензію на свою діяльність і має зарєєстрований офіс на Кайманах.

Найпопулярніший вид фондів – «зарєєстрований». За виконання вказаної умови стосовно мінімального вкладу йому не потрібні державні ліцензії для ведення операцій.

Для реєстрації фонду слід подати в регулювальний орган (Cayman Islands Monetary Authority – CIМА) заявку, «передбачуваний

документ» (тобто проспект) фонду, а також листи про згоду адміністратора й аудитора фонду діяти в якості таких. Після реєстрації фонд набуває низку тривалих зобов'язань, а саме:

- щороку готувати й подавати в регулювальний орган завірену аудитором звітність;
- подати в регулювальний орган інформацію про зміни в проспекті;
- сплачувати щорічні реєстраційні збори.

Якщо у фонді до 15 інвесторів, більшість із яких (за кількістю інвесторів, а не акцій) можуть звільняти та призначати операторів фонду, то такий фонд («приватний фонд») не підлягає державному регулюванню, тобто не реєструється в регулювальному органі й не подає туди звітність.

Водночас потрібно зауважити, що всі види фондів, у тому числі й приватні, на практиці повинні мати місцевого реєстратора і трансфер-агента, тобто власника реєстру акціонерів фонду. Це пов'язано з вимогами законодавства щодо боротьби проти відмивання капіталів. Зазвичай, ця роль виконується компанією з ліцензією адміністратора фондів (хоча у випадку реєстрованого або приватного фонду не обов'язково покладати на цю компанію інші функції адміністратора, наприклад визначення чистих активів).

На Кайманах діє фондова біржа, яка визнана в усьому світі майданчиком для операцій з офшорними фондами.

Водночас розвинуті країни, насамперед США, виявляють занепокоєння щодо масового вивозу капіталів на Кайманові Острови. Наприкінці липня 2008 р. комітет сенату США з фінансів на прикладі компаній, зареєстрованих на Кайманах, на слуханнях розглядав питання про можливі новації роботи Податкової служби США (IRS) під час роботи з офшорами. Приводом для слухань став черговий звіт Рахункової палати США (GAO) про схеми мінімізації оподаткування.

На початку січня 2013 р. у зарубіжних ЗМІ з'явилась інформація, що Кайманові Острови хочуть зробити публічними назви раніше приховуваних компаній, а також прізвища їхніх директорів. Острівна влада в особі місцевого валютного регулятора – СІМА (The Cayman islands monetary authority) – збирається створити базу даних щодо місцевих хедж-фондів, розкривши імена керуючих, а також провести перевірку кваліфікації останніх. У поширеній СІМА заяві зазначено, що консультації з реформи почалися 14.01.2013 р., оскільки влада хоче підвищити стандарти корпоративного управління та прозорість

фінансових послуг. Для цього залучено компанію «Ernst and Young», яка проведе дослідження на цю тему та надасть рекомендації. Тому СІМА попросила всіх акціонерів місцевих компаній узяти участь у цьому дослідженні.

Указані зміни пов'язують із тиском на владу Кайманів американських та європейських політиків, незадоволених агресивною податковою стратегією своїх компаній. У результаті податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Кайманах.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Кайманових Островів. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій на Каймани?
2. Чому Конгрес США занепокоєний діяльністю офшорних структур на Кайманах?
3. Які податки не сплачують на Кайманах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації інвестиційних фондів на Кайманах.
5. Яких місцевих керівників повинні мати всі види фондів, у тому числі й приватні, на Кайманах?
6. Коли Україна отримала доступ до податкової інформації з Кайманових Островів?

Розділ 24. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Багамських Островах

Багамські Острови – одна з найрозвинутіших країн Вест-Індії, фінансова система якої залежить від туризму й офшорної діяльності. Тут відсутній податок на прибуток, а прибутковий, на спадщину, додаткову вартість, нерухомість мають мінімальні ставки.

Багамські Острови входять до Британської Співдружності. Главою держави є королева Великої Британії, яку представляє генерал-губернатор.

Офіційна назва країни – Співдружність Багамських Островів. Її столиця – Нассау (Nassau). Населення Нассау нараховує 175 тис. осіб. Місто лежить на північному сході о. Нью-Провіденс в Атлантичному океані.

Податкові пільги й гарантії таємниці вкладів зробили Багамські Острови великим офшорним і фінансовим центром світу. У Нассау та Фріпорті діють відділення понад 400 банків (фізично присутні 190) й інших кредитно-фінансових закладів і фірм зі США, Канади, Великої Британії тощо із загальним оборотом до 100 млрд дол. на рік. У країні також зареєстровано 40 тис. офшорних фінансових, інвестиційних, холдингових, страхових і суднобудівних компаній.

Кількість інвестиційних фондів на Багамських Островах станом на 01.01.2004 р. складала 707, на 01.01.2005 р. – 838, на 01.01.2006 р. – 750, а їхні активи на 01.01.2006 р. становили 90 млрд дол. США.

Активи банків, розміщених на Багамських Островах, складали у 2000 р. 272 млрд дол., у 2001 р. – 277 млрд дол., у 2002 р. – 304 млрд дол., у 2004 р. – 303 млрд дол., у 2005 р. – 304 млрд дол., у 2006 р. – 343 млрд дол., у першому півріччі 2007 р. – 351 млрд дол.

Страхові компанії на Багамах можуть мати незначні мінімальні обсяги капіталу, для них майже відсутні будь-які податки, окрім щорічного державного збору в розмірі 2500 дол. США на рік.

На Багамських Островах потрібно ліцензувати лише страхування й банківську справу. Компанії, інкорпоровані на Багамах, можуть мати одного директора, а управління фірмою вести через уповноваженого агента. Посада секретаря в компанії необов'язкова. Замість податків на прибуток, капітал і майно, існує лише щорічний фіксований податок, який залежить від розміру статутного капіталу. Його величина коливається в межах від 100 до 300 дол. США.

Економіка Багамів залежить від зовнішньої торгівлі та інвестицій. Експортують (636 млн дол.) переважно нафтопродукти (90 % вар-

тості експорту), медичні препарати, цемент, ром, морепродукти, тропічні овочі й фрукти. Близько 80 % імпорту (з 1,63 млрд дол.) припадає на нафту для реекспорту та переробки, імпортують машини й устаткування, транспортні засоби, продовольство.

Промисловість країни представлена видобутком рагоніту й випарюванням солі з морської води. Великий нафтопереробний завод працює на імпортній сировині (Фріпорт). У Нассау зосереджено підприємства харчової (насамперед виробництво цукру й рому), швейної, текстильної, фармацевтичної та хімічної промисловості. На о. Великий Абако функціонує побудований американцями завод із виготовлення деревно-целюлозної маси (переробляє місцеву карибську сосну).

Основними торговельними партнерами є США, Швейцарія, Велика Британія, Данія, Японія. Водночас Багамські Острови – перевалочний пункт наркотрафіку до США та Європи, що потребує значних витрат на боротьбу з цим явищем.

Під багамським прапором унаслідок зручностей у реєстрації й податкових пільг курсує 1120 суден (із 55 країн) загальним тоннажем 31,3 млн бр.-реєстр. Великими портами є Нассау (обслуговує великі океанські судна, має природну гавань і безліч якірних стоянок для яхт та маломірних суден), Фріпорт (функціонує великий нафтотермінал і заправляють паливом океанські судна) та Матью-Тауе.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій на Багамські Острови?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури на Багамах?
3. Які податки не сплачують на Багамах офшорні компанії?
4. Назвіть основні умови реєстрації в країні офшорних компаній?

Розділ 25. Особливості інвестиційної офшорної діяльності у Співдружності Домініки

Співдружність Домініки (або Домініка) – англomовна країна в Східному Карибському морі, розміщена між двома французькими островами (Гваделупою – на півночі й Мартинікою – на півдні).

Домініка – одна з найменших держав нашої планети, її територія – 791 кв. км, а населення, за переписом 2001 р., – усього 69,9 тис. осіб. Домініка входить в Організацію східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк. Держава є класичним офшором.

Домініка – відносно новий офшорний центр, який став популярним через наявність можливості захистити активи підприємства. Офшорні компанії, зареєстровані в цій країні, повністю звільнені від оподаткування й володіють високим ступенем конфіденційності та захисту. Офшорні компанії в Домініці мають право виконувати будь-який вид міжнародної діяльності, дозволеної відповідно до законодавства. Виняток становлять банківська діяльність, страхування й перестраховування, що вимагають наявності відповідної ліцензії.

У державі добре розвинений телекомунікаційний сервіс, а тому проблеми із супутниковим, стільниковим зв'язком і високошвидкісним доступом до Інтернету відсутні. Регулярні авіарейси сполучають Домініку з такими країнами, як Барбадос, Антигуа і Барбуда, Пуерто-Рико.

Привабливість реєстрації офшорів у Домініці для ведення будь-якої ділової й інвестиційної діяльності ґрунтується на законі про міжнародні компанії (The International Business Companies Act) від 26 червня 1996 р., який повністю звільняє від податків офшорні компанії, зареєстровані в Домініці та передбачає конфіденційність інформації про реєстрацію офшорної компанії.

Домініка не підписувала договорів про уникнення подвійного оподаткування з жодною країною світу. Домініка не входить у «чорний список» FATF. Для офшорної компанії в Домініці немає обмежень на ведення будь-якої законної бізнесової або інвестиційної діяльності поза країною, окрім банківської, трастової або страхової, які вимагають спеціальної ліцензії. Серед основних причин створення компаній у Домініці – звільнення від податків прибутків офшорної компанії та конфіденційність інформації щодо її реєстрації.

Види офшорних компаній у Співдружності Домініки. Офшорні компанії в Домініці мають право виконувати будь-який вид міжнародної діяльності, дозволеної відповідно до законодавства. Виняток становлять банківська діяльність, страхування й пере-страхування, що вимагають наявності відповідної ліцензії.

На території Домініки можна зареєструвати такі види офшорних підприємств, як міжнародна ділова компанія (IBC – international Business Company) і траст (Trust).

Міжнародна ділова компанія. Назва офшорної компанії може бути виконана будь-якою мовою. Міжнародна ділова компанія в Домініці зазвичай приймає форму підприємства з обмеженою відповідальністю. Компанія повинна мати юридичну адресу й зареєстрованого агента на території країни. Не існує вимоги про те, що щорічні збори засновників і директорів повинні проводитися на території Домініки. Збори можуть проводитися в будь-якій країні світу. ГРи цьому дозволено використовувати будь-які засоби зв'язку: телефон, факс, електронну пошту та ін.

Статутний капітал компанії може бути заявлений у будь-якій іноземній валюті. Вимог до розміру статутного капіталу немає. У компанії може бути один акціонер й один директор. Вимог до місця проживання директора(ів) немає, як вимоги про те, що імена та прізвища засновників або директорів компанії повинні бути внесені до державного реєстру, що гарантує нерозголошення інформації третім особам. Не існує вимог і до здавання щорічного фінансового звіту.

Міжнародна ділова компанія звільнена від оподаткування й валютного контролю. Компанія може випускати будь-які класи акцій і проводити додаткові емісії. Майно та активи компанії захищені від конфіскації іноземними органами.

Міжнародна ділова компанія, установа на о. Домініка, має право:

- підтримувати ділові контакти з місцевими бухгалтерськими, адвокатськими, юридичними й страховими фірмами;
- користуватися послугами консультантів з інвестицій і фінансових питань;
- зберігати бухгалтерські книги за юридичною адресою (за допомогою зареєстрованого агента);
- проводити збори засновників і директорів на території країни;
- стати власником нерухомого майна на території держави.

Трасти. Максимальний термін існування міжнародного траста складає сто років, але це обмеження не розповсюджується на добродійні й цільові трасти.

Трасти можуть накопичувати дохід або деяку його частину протягом усього періоду існування.

Законодавство Домініки передбачає три форми трастів – міжнародні, доброчинні й цільові.

Міжнародні трасти. Закон «Про звільнення міжнародних трастів від оподаткування» в редакції 1997 р. (The International Exempt Trust Act) гарантує звільнення трасту від податку на доходи організацій, податку на майно й податку на спадок. Більше того, операції, здійснені довіреною особою від імені трасту, також не підлягають оподаткуванню. Міжнародні трасти, як і міжнародні ділові компанії, не підлягають валютному контролю.

Доброчинні трасти. Як це прийнято в багатьох інших юрисдикціях, доброчинні трасти засновувалися в доброчинних цілях, що несуть благо суспільству, таких як допомога малозабезпеченим, розвиток освіти або релігії, захист навколишнього середовища або цивільних прав людини як у Домініці, так і за її межами.

Цільові трасти. Міжнародні трасти створюються з комерційною метою. Проте мета повинна бути конкретною, розумною, досяжною, законною, відповідати нормам моралі й курсу уряду. У кожного трасту повинні бути протектор і його наступник.

Домініка – це офшорний центр, що стрімко розвивається. Країна має сучасне корпоративне законодавство (Закон «Про міжнародні ділові компанії» від 26 червня 1996 р.) і сприятливий клімат для ведення офшорного бізнесу.

Особливості реєстрації та функціонування офшорних компаній у Співдружності Домініки. Документи домініканської компанії повинні бути зареєстровані й включати статутні документи компанії (Memorandum and Articles of Association of the company) англійською мовою.

Назва офшорної компанії, зазвичай, закінчується словом, фразою або скороченням, яке вказує на статус акціонерного товариства, наприклад: «Limited», «Ltd.», «Corporation», «Corp.», «Société Anonyme», and «S.A.», «Incorporated», «Inc.», «Company», «LLC», «Public Limited Company», «Société», «a Responsabilité Limitee», «Berhad», «Proprietary», «Namloze Venootschap», «Besloten Venootschap», «Aktiengesellschaft», «GMBH», «PLC», «S.A.R.L», «Bhd», «Pty», «NV», «BV», «A.G.».

У назві домініканських офшорних компаній не повинні використовуватися слова або фрази, які можуть стосуватись уряду, наприклад: «Government», «Govt», «National», «Royal», «Republic»,

«Commonwealth» або «Dominica». За відсутності спеціального дозволу або ліцензії не можуть бути використані слова, фрази або аббревіатури Bank, Assurance, Building Society, Chamber of Commerce, Foundation, Trust і подібні. Потрібна наявність зареєстрованого офісу в Домініці й зареєстрованого агента.

Для реєстрації офшору в Домініці необхідні щонайменше один директор та акціонер (може бути однією й тією самою фізичною або юридичною особою, жителем будь-якої держави та національності). Директор не обов'язково повинен бути власником компанії. Немає вимоги до наявності секретаря.

Не існує вимоги до проведення щорічних зборів акціонерів, але якщо постає потреба, то їх може бути проведено в будь-якій точці світу, по телефону або за допомогою електронних комунікацій, за умови, що всі учасники можуть чітко почути один одного.

Інформація щодо справжніх власників офшорної компанії, зареєстрованої на ім'я довірених осіб, збережена лише в реєстратора й не з'являється в жодному суспільному звіті.

У Законі про міжнародні компанії передбачено покарання штрафом у 25 000 дол. США й позбавлення волі протягом двох років для будь-кого, уключаючи фінансового інспектора або офіційного ліквідатора, хто надасть яку-небудь інформацію щодо реєстрації офшору в Домініці. Інформація про компанію може бути надана лише за рішенням суду Домініки й стосується виключно злочинних дій.

Акції можуть бути випущені з оголошенням або без оголошення номіналу, у будь-якій вільно конвертованій валюті. Для початку роботи домініканської компанії достатньо випуску однієї акції. Вони оплачуються готівкою або через передачу інших активів.

Для офшору в Домініці немає вимог до стандартного статутного капіталу і термінів його оплати, а також він не впливає на розмір вступного внеску й щорічної фіксованої плати.

Компанія не має права отримувати доходи з джерел у країні реєстрації та володіти нерухомістю в Домініці.

Домініка пропонує найшвидшу реєстрацію офшорів – зазвичай протягом 24 год після заповнення форми й оплати послуг. Документи про реєстрацію офшорної компанії будуть відправлені кур'єрською службою за вказаною організаторами адресою.

Хоча в законодавстві Республіки Домініка передбачено можливість реєстрації підприємств різноманітних організаційно-правових форм, але практичний інтерес потенційного іноземного інвестора може

викликати лише традиційна офшорна компанія – International Business Company, для якої в законі про міжнародні підприємницькі компанії передбачено, зокрема, таке:

- володіння й управління офшорною компанією однією особою (фізичною або юридичною);
- допустимість випуску акцій компанії на пред'явника, іменних і таких, як це вирішать власники компанії;
- відсутність вимог щодо оплати якого-небудь мінімального статутного капіталу офшорної компанії;
- оголошення статутного капіталу компанії в будь-якій валюті (включаючи неконвертовану валюту);
- проведення зборів директорів й акціонерів компанії в будь-якій країні світу;
- можливість зберігати протоколи зборів директорів та акціонерів офшорної компанії, а також фінансові документи будь-де у світі;
- відсутність щорічної фінансової й статистичної звітності (єдине, що потрібно, – реєстратор компаній повинен знати адресу, де зберігаються ці документи);
- гарантія повної анонімності власників;
- відсутність реєстру директорів та акціонерів (у файлі реєстратора зберігаються лише копії статуту й засновницького договору компанії та свідоцтва про реєстрацію);
- можливість однієї офшорної компанії бути директором, а також власником іншої офшорної компанії;
- допустимість мати офіс на Домініці й управляти справами компанії з території островів;
- можливість для компанії відкривати банківські рахунки, як на Домініці, так і в будь-якій країні світу, повністю звільняючись при цьому від валютного контролю Домініки;
- гарантія офшорним компаніям репатріації 100 % капіталу й прибутку від діяльності за межами республіки;
- відсутність для офшорних компаній яких-небудь податків, зокрема поворотних податків на відсотки та дивіденди, податків на приріст капіталу й т. ін.;
- можливість переміщення компаній з інших юрисдикцій на Домініку, а також злиття та консолідація офшорних компаній з іншими;
- фіксація щорічних мит за продовження реєстрації (навіть якщо з часом держава збільшить мито, то для раніше зареєстрованих офшорних компаній вони залишаться незмінними).

Як і всюди у світі, будь-яка офшорна компанія на Домініці може бути ліквідована через несплату або навіть невчасну сплату щорічного мита за продовження реєстрації. Щоб через незнання правил у потенційних клієнтів не виникали проблеми, це питання регулюється таким чином:

Щорічні державні мита потрібно сплачувати не пізніше ніж за день до реєстрації компанії в наступному календарному році. Якщо вони не сплачені до 31 грудня цього ж року (протягом цього терміну послідовно виставляються рахунки з двома доданими штрафами за затримку з оплатою), компанію автоматично викреслюють із Регістра компаній Домініки й публікують відповідну інформацію в офіційній пресі.

Для відновлення компанії потрібно сплатити мита, що накопичилися, і штрафи, але при цьому не виключено, що колишню назву компанії вже не можна використовувати, оскільки якщо хто-небудь зарезервує в Регістрі аналогічну назву протягом часу, коли компанія вважається викресленою з Регістра, реєстратор не має права відмовити.

Усі офшорні компанії також зобов'язані мати зареєстрованого агента, котрий ліцензує й підтримувати зареєстровану адресу компанії на Домініці.

Оподаткування прибутку офшорних компаній на Домініці немає.

Отже, реєстрація офшорних компаній у Домініці характеризується такими особливостями, як низька вартість реєстрації; низька вартість щорічної підтримки; можливість випуску акцій на пред'явника; можливість використання номінального сервісу; гарантія повної анонімності власників; відсутність вимог щодо пред'явлення звітності; повне звільнення від податків; активна підтримка офшорного бізнесу з боку держави тощо.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій на Домініку?
2. Які основні характеристики офшорних структур країни ви можете назвати?
3. У якій організаційно-правовій формі функціонує Міжнародна ділова компанія в Домініці?
4. Які види міжнародної діяльності можуть виконувати офшорні компанії в Домініці?
5. Кого зобов'язані мати всі офшорні компанії в Домініці?
6. Чи існує оподаткування прибутку офшорних компаній на Домініці?

Розділ 26. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Барбадосі

Барбадос – невелика держава в Карибському регіоні (260 тис. жителів), незалежність якої від Великої Британії отримано 30 листопада 1966 р. Главою країни є королева Великої Британії, яка представлена на острові генерал-губернатором. Законодавча влада належить парламенту, а виконавчу владу здійснює уряд. Столиця Барбадосу – місто Бріджтаун, яке одночасно є єдиним морським портом. Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму та офшорної діяльності. Розкриття важливої банківської інформації на Барбадосі практично неможливе. Банківська таємниця тут суворо дотримується, а особи, які допустили її розкриття, отримують покарання.

Законодавча система Барбадосу заснована на англійському загальному праві, доповненому законами, прийнятими в рамках Конституції острова.

Офіційною грошовою одиницею країни є барбадоський долар, що дорівнює близько 0,5 долара США. На острові приймаються також американські та канадські долари. Увіз та вивіз іноземних валют не обмежується.

Особливості оподаткування на Барбадосі. На Барбадосі немає податків на приріст капіталу, а також на спадщину та дарування, що стимулює приплив іноземних інвестицій у країну. Водночас на Барбадосі використовується ПДВ, ставка якого переважно складає 17,5 %.

Ставка прибуткового податку в країні у 2011 р. дорівнювала 20 % на дохід до 24 200 барбадоських дол. та 35 % на дохід понад 24 200 барбадоських дол. (для певних категорій існують знижки).

Іммігранти можуть не платити прибуткового податку, якщо триматимуть доходи поза Барбадосом. Кваліфіковані фахівці-іммігранти, котрі працюють у сфері міжнародного бізнесу чи у фінансовому секторі, можуть розраховувати на податкову знижку в 35 %, тобто 35 % від їхніх доходів прибутковим податком не обкладається протягом перших трьох років проживання на Барбадосі.

Ставки соціального страхування такі: 10,1 % сплачує працівник, 11,25 % – роботодавець, 16,1 % – самозайняті особи. Соціальна страховка сплачується на заробіток до 4090 барбадоських дол. на місяць. Крім того, її не сплачують ті, хто живе на доходи від інвестицій та на пенсію.

На Барбадосі існує податок на передачу власності, який сплачується особою, котра продає власність на острові. На суми, що

перевищують 125 000 барбадоських дол., цей податок дорівнює 2,5 % плюс мито в розмірі 1 %.

Податок на землю стягується із власників нерухомості на Барбадосі за такими ставками:

- за перші 150 000 барбадоських дол. вартості ставка дорівнює 0 %;
- за наступні 250 000 барбадоських дол. вартості ставка дорівнює 0,1 %;
- за наступні 600 000 барбадоських дол. вартості ставка дорівнює 0,45 %;
- за суми, що перевищують 1 млн барбадоських дол. вартості, ставка дорівнює 0,75 %.

Корпоративний податок на Барбадосі має такі ставки: базова ставка – 25 %; ставка для малого бізнесу – 15 %. За певних умов ставку цього податку може бути знижено.

Уряд Барбадосу намагається енергійно розширювати мережу податкових угод у 2008 р. та наступних роках, як заявив офіційний представник міністерства закордонних справ після підписання наприкінці 2007 р. і набрання чинності в лютому 2008 р. Угоди про уникнення подвійного оподаткування між Барбадосом і Республікою Сейшельських Островів. За словами офіційного представника міністерства закордонних справ, зовнішньої торгівлі і міжнародного бізнесу, Барбадоський уряд дуже хоче розширити свою мережу податкових угод, щоб створити стратегічні комерційні союзи, які б принесли користь і цій державі, й іншим країнам – учасникам договору. Очікується, що більшість цих угод, які будуть укладені найближчим часом із такими державами, як Бразилія, Південна Африка, Ірландія й ін., дадуть економічний поштовх для економіки країни.

На 2012 р. Барбадос підписав Угоди про уникнення подвійного оподаткування з Австрією, Ботсваною, Великою Британією, Венесуелою, Канадою, Китаєм, Кубою, Мальтою, Маврикієм, Мексикою, Нідерландами, Норвегією, США, Фінляндією, Швецією.

Барбадос має двосторонні договори про заохочення та захист інвестицій із такими країнами, як Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Канада, Куба, Швейцарія.

Барбадос уклав податкові угоди з Гренландією, Данією, Фарерськими Островами.

Умови реєстрації та функціонування офшорної компанії в Барбадосі. Компанії на Барбадосі реєструються відповідно до закону про Міжнародні бізнесові компанії 1991 р. наданням Статуту,

повідомлень про директорів і зареєстровану адресу на острові. Офшорна компанія вважається такою, що розпочала свою діяльність, після отримання Свідоцтва про реєстрацію.

Структура управління офшорної компанії може включати щонайменше одного директора, який може бути як фізичною, так і юридичною особою. Директор не обов'язково повинен бути резидентом Барбадосу. Дані про директорів не публікуються.

Компанії, що зареєстровані в офшорній зоні Барбадосу, повинні мати секретаря. Ним може бути як резидент, так і нерезидент країни. Функції секретаря може виконувати як фізична, так і юридична особа.

Для реєстрації офшорної компанії потрібен один акціонер, який може бути як фізичною, так і юридичною особою. Інформація про бенефіціарних власників та акціонерів не розголошується.

Збори акціонерів та директорів можуть проводитися будь-де, у тому числі за допомогою електронних засобів. На Барбадосі відсутня вимога щодо проведення річних зборів.

Назва офшорної компанії може бути зареєстрована будь-якою мовою, але назва компанії не повинна бути ідентичною чи подібною до вже наявних.

Конкретна вимога про розмір акціонерного капіталу до офшорної компанії відсутня. Загальноприйнятий розмір статутного фонду – 50 000 дол. США. Мінімально випущений капітал може скласти одну акцію з номінальною вартістю 1 дол. США.

Офшорній компанії дозволено випускати іменні акції, акції на пред'явника, привілейовані акції, акції як із правом голосу, так і без. Випущені акції повинні бути оплачені.

Офшорна компанія зобов'язана мати зареєстрований офіс, який повинен розміщуватися на території Барбадосу.

Офшорній компанії не дозволено виконувати комерційну діяльність із резидентами й володіти нерухомістю на території Барбадосу.

Конфіденційність про діяльність офшорної компанії, її власників та директорів гарантовано законом.

Корпоративний податок для офшорних компаній сплачується залежновід величини отриманого прибутку:

- при доході до 10 млн барбадоських дол. – 2,5 %;
- при доході від 10 до 20 млн барбадоських дол. – 2,0 %;
- при доході від 20 до 30 млн барбадоських дол. – 1,5 %;
- при доході понад 10 млн барбадоських дол. – 1 %;

Офшорна компанія, зареєстрована за межами Барбадосу, отримавши реєстрацію на цьому острові, сплачує податки лише на свої місцеві доходи.

Компанії звільняються від сплати гербового збору при переході у власність інших офшорних компаній.

Офшорні компанії звільняються від валютного контролю, сплати мита на товари та матеріали, імпортовані для потреб свого міжнародного бізнесу.

Щорічний ліцензійний збір за продовження статусу діючої компанії становить 200 барбадоських доларів.

Офшорна компанія повинна щорічно надавати податковим органам копії бухгалтерського балансу, звіт прибутків та збитків, дані аудиторських перевірок. Фінансові звіти мають перевіряти аудитори, якщо розмір загальних активів або дохід перевищують 500 000 дол. США. Усі компанії зобов'язані щорічно надавати податкову декларацію. Офшорна компанія повинна вести облік своєї фінансової діяльності, у якій відображається її фінансове становище.

Закони Барбадосу не обмежують офшорну компанію у виборі банків і країн їх розміщення, а також загальну кількість банківських рахунків, потрібних для функціонування компанії.

Щорічно кожен офшорний банк зобов'язаний здавати звіт про активи й збитки, а також проходити аудиторську перевірку. У випадку зміни директорів офшорного банку про це потрібно повідомити співробітників Реєстру.

Умови реєстрації офшорних банків на Барбадосі. Основними стимулами для організації банківського бізнесу на Барбадосі є лояльні умови реєстрації та щорічного продовження діяльності офшорного банку, низькі податкові ставки для офшорного банку.

Процедура реєстрації офшорного банку полягає в поданні заяви в Центральний банк на ім'я міністра фінансів Барбадосу. У заяві повинна міститися докладна інформація про всіх директорів та акціонерів банку, план діяльності банку на три наступні роки.

Видача ліцензій здійснюється Міністерством фінансів Барбадосу. У ліцензії регламентують усі види банківських операцій, які можна здійснювати офшорному банку. Отримати ліцензію можуть компанії двох типів – міжнародні банки чи зареєстровані на Барбадосі офшорні компанії, що хочуть надавати банківські послуги.

Якщо контроль за діяльністю банку здійснюється з-за кордону, то банк повинен мати оголошений капітал у розмірі 2 млн барбадоських дол. Причому 50 % його повинно бути сплачено. Також потрібно мати резервний фонд у такому самому розмірі.

Клієнти банку на Барбадосі, які не є резидентами цієї країни, звільнені від поверненого податку на відсотки та дивіденди.

Офшорні банки на Барбадосі не підпадають під дію Закону про валютний контроль й інших законів, які регулюють діяльність резидентних банків. Щорічно кожен офшорний банк зобов'язаний сплачувати ліцензійний збір, а також податок на прибуток, розмір якого залежить від суми цього прибутку.

Щорічно кожен офшорний банк зобов'язаний здавати звіт про активи та збитки, а також проходити аудиторську перевірку. У випадку зміни директорів офшорного банку про це потрібно повідомити співробітників Реєстру.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення інвестицій до Барбадосу?
2. Як впливає на фінансову систему країни діяльність офшорних структур?
3. Які податки сплачують офшорні компанії на Барбадосі?
4. Назвіть основні умови реєстрації в країні офшорних банків.

Розділ 27. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Британських Віргінських Островах

Британські Віргінські Острови (або – БВО) є залежними від Великої Британії політико-територіальним утворенням. Вони відомі як великий офшорний центр. Доходи отримують як від офшорного бізнесу, так і від туризму. Британські Віргінські Острови наявні в переліку офшорних зон в Україні. Багато експертів говорять про майбутнє стрімке зростання інвестицій у нашу країну із цих островів у зв'язку з укладенням нової Конвенції про уникнення подвійного оподаткування між Кіпром та Україною. Згідно з даними розслідувань Міжнародного консорціуму розслідувальної журналістики, український олігарх Дмитро Фірташ є власником пакета акцій та директором (із 2007 р.) офшорної компанії на Британських Віргінських Островах.

Британські Віргінські Острови – це група з 60 островів і коралових рифів (загальна площа – 153 кв. км), розміщених на північний захід від Американських Віргінських Островів. Найбільшими островами є Тортولا (разом із Біф-Айленд), Верджін-Горда, Анегада та Йоста Ван Дайка, де розміщена столиця – місто Род-Таун.

Британські Віргінські Острови – член Британської Співдружності. Самоврядування здійснюється з 1967 р. Урядовим органом є Виконавча рада, очолювана губернатором, якого призначає Міністерство закордонних справ Великої Британії. Виконавча рада складається з головного міністра, трьох міністрів і генерального прокурора. Політична система – колонія Великої Британії, що має власний уряд і свою конституцію.

Законодавча система заснована на англійському праві. На островах розвинуті банківські й аудиторські послуги. Основна валюта — долар США. Ніяких обмежень стосовно конвертації або перерахувань валюти в країну або з неї не існує.

Британські Віргінські Острови – популярна юрисдикція для реєстрації офшорних компаній (41% усіх офшорних компаній у світі). Офшори на Британських Віргінських Островах повністю звільнені від податків.

Станом на 01.01.2004 р. на Британських Віргінських Островах нараховувалося 2391 офшорний інвестиційний фонд, на 01.01.2005 р. – 2613, на 01.01.2006 р. – 2886 з активами в розмірі 100 млрд дол. США. На Британських Віргінських Островах емітується певна частина міжнародних боргових цінних паперів.

Британські Віргінські Острови підписали зі США договір «Про взаємну юридичну підтримку» («MLAT»), який передбачає обмін інформацією про недостовірні фінансові угоди тощо. У результаті міжнародного тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії,

Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Британських Віргінських Островах.

З початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Британських Віргінських Островів. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

Країна уклала договір про уникнення подвійного оподаткування зі Швейцарією та Японією.

У червні 2016 р. озвучено дані про реєстрацією однією з панамських офшорних компаній на Британських Віргінських Островах десятків тисяч офшорних фірм відомих політиків, артистів, спортсменів і т. ін. Тому Світове Співтовариство починає вимагати від влади цієї юрисдикції посилення контролю за реєстрацією нових офшорних фірм.

Особливості реєстрації офшорних компаній на Британських Віргінських Островах після 01.01.2005 р. Із 01.01.2005 р. на Британських Віргінських Островах набув чинності новий закон про компанії – The New BVI Companies Act. Він плавно замінив закон про ІВС (міжнародні підприємницькі компанії – офшорні компанії), який успішно діяв понад 20 років і сприяв створенню близько 600 000 офшорних компаній на Британських Віргінських Островах.

Новий закон відміняє дію двох колишніх законів – закону про офшорні компанії й закону про звичайні місцеві компанії, об'єднуючи в одному документі положення, регулюючі новий порядок створення та функціонування всіх без винятку компаній на Британських Віргінських Островах.

Усім відомі офшорні компанії на Британських Віргінських Островах можна було реєструвати тільки до 31 грудня 2004 р., але всі раніше зареєстровані офшорні компанії до 01 січня 2007 р. регулювалися положеннями колишнього закону про міжнародні підприємницькі компанії – International Business Companies Act. Після цього всі діючі до цього моменту ІВС (офшорні компанії) автоматично перереєструються в нові компанії.

Відповідно до нового закону, на Британських Віргінських Островах можна створювати компанії таких видів:

Companies limited by shares – компанії з обмеженою відповідальністю щодо акцій.

Companies limited by guarantees and not authorized to issue shares – компанії з обмеженою відповідальністю за гарантіями й без права випускати акції.

Companies limited by guarantees authorized to issue shares – компанії з обмеженою відповідальністю за гарантіями й правом випускати акції.

Unlimited Companies authorized to issue shares – компанії з необмеженою відповідальністю й правом випускати акції.

Unlimited Companies not authorized to issue shares – компанії з необмеженою відповідальністю та правом випускати акції.

Restricted purposes companies – компанії з обмеженою відповідальністю й певною фіксованою статутною метою

Segregated portfolio companies – компанії з обмеженою відповідальністю, що надають страхові послуги та мають право відокремлювати активи зобов'язання компанії по кожному окремо сформованому страховому портфелю.

Так само, як і раніше, усі компанії можуть бути створені з одним акціонером (фізичною або юридичною особою будь-якої національності) й управлятися єдиним директором (фізичною або юридичною особою будь-якої національності).

Перший директор компанії зобов'язаний бути призначений у компанії протягом 30 днів із моменту інкорпорації, а подальші призначення директорів можуть бути здійснені директорами або акціонерами компанії. Потрібно зазначити, що новий закон ніяк не забороняє компаніям на Британських Віргінських Островах мати як акціонерів компанії з акціями на пред'явника. Наприклад, якщо сейшельська компанія з акціями на пред'явника стає акціонером компанії на Британських Віргінських Островах, то жодна з цих компаній не буде зобов'язана депонувати свої акції (або яку-небудь іншу інформацію про бенефіціарних власників) на Британських Віргінських Островах або за їх межами.

Уведення положення нового закону про акції на пред'явника привело до того, що реєстратор компаній зіткнувся з величезною кількістю паперів (а саме сотень тисяч протоколів директорів про зміну статутів і т.ін.), які потрібно належно оформити та врахувати. У результаті осмислення цього досвіду, 03 липня 2007 р. реєстратор компаній Британських Віргінських Островів (Financial Services Commission) опублікував прес-реліз стосовно офшорних компаній, яким наказувалося відмовитися від акцій на пред'явника й прийняти нові статuti, що дозволяють випуск лише зареєстрованих акцій.

Тип компанії – IBC – International Business Company

Час інкорпорації – реєстрація нової компанії зазвичай займає один тиждень. Готові документи надаються негайно.

Вимоги до компанії такі: мінімальна кількість директорів – один. Вимоги до резидентності директорів відсутні. Дозволені директори – юридичні особи. Необхідна наявність місцевого зареєстрованого секретаря й офісу. Мінімальна кількість акціонерів – один. Номінальні акціонери та директори дозволені.

Щодо статутного капіталу немає вимог до його розміру. **Пропонований статутном капітал** – 50 000 акцій без указівки номіналу. Обов'язкова оплата статутного капіталу не потрібна.

Акції. Дозволені акції без вказівки номіналу.

Конфіденційність. Повна конфіденційність акціонерів і директорів компанії.

Щорічна звітність. Не потрібно пред'являти ніяких щорічних й ін. звітів.

Проведення щорічних зборів. Щорічні збори акціонерів можна проводити в будь-якій країні світу.

Нова редакція Закону про комерційні компанії BVI від 2005 р. усунула двохструктурну концепцію внутрішньої компанії, що діє на Британських Віргінських Островах, й офшорної компанії, залишивши всього одну уніфіковану форму – комерційну компанію BVI. Нова уніфікована компанія, як і раніше, користується безподатковим статусом, уключаючи звільнення від усіх прибуткових податків, податків на дивіденди, відсотки, ренту, авторську винагороду й прибуток від доходів із продажу акцій компанії. Вона вважається податковим резидентом BVI; замість податку, існує фіксоване щорічне державне мито, а також щорічна плата реєстраційному агенту.

Реєстрація комерційної компанії BVI відмінно підходить для всього спектра операцій, починаючи зі звичайної торгової діяльності й закінчуючи пайовою участю в іноземних компаніях.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до юрисдикції?
2. Яка сума активів інвестиційних офшорних фондів на Британських Віргінських Островах?
3. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії на BVI.
4. Які існують особливості реєстрації офшорних компаній на Британських Віргінських Островах після 01.01.2005 р.?
5. Скільки часу зазвичай займає реєстрація нової компанії на BVI?
6. Якими правами користується зараз комерційна компанія BVI?

Розділ 28. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Сент-Вінсенті і Гренадінах

Сент-Вінсент і Гренадіни (СВГ) – незалежна країна (із 1979 р.), яка входить до Британської Співдружності Націй (із 1980 р.), розміщена в Карибському регіоні. Населення країни – близько 160 тис. осіб. Столиця країни – місто Кінгстаун, відоме як один із найбільших офшорних центрів Карибського басейну. Офіційною мовою є англійська. Сент-Вінсент і Гренадіни наявні в переліку офшорних зон в Україні.

Сент-Вінсент і Гренадіни входить в Організацію східнокарибських держав, у східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює східнокарибський центральний банк.

Офшорну діяльність у СВГ оформлено на законодавчому рівні з 1976 р. У 1996 р. прийнято нормативні акти, спрямовані на краще регулювання офшорного бізнесу. Реєстрація офшорних компаній у СВГ займає всього два тижні, а вже готову офшорну компанію можна придбати за 1–2 дні. Вимоги до резидентності директорів та акціонерів на території Сент-Вінсенту і Гренадін не існує. На території Сент-Вінсенту і Гренадін можна зареєструвати офшорні банки, офшорні страхові компанії, а також довірчі товариства.

Згідно із законодавством країни, офшорні компанії, зареєстровані на її території, повністю звільняються від сплати податків, а також не зобов'язані надавати фінансову звітність за місцем реєстрації. Конфіденційності даних про власника досягають за рахунок використання номінальних акціонерів і директорів, які офіційно дозволені у СВГ. Водночас власники офшорної компанії зобов'язані надати копії звичайного та закордонного паспортів.

У процесі реєстрації міжнародної підприємницької компанії потрібно сплатити державі мито в розмірі 1090 дол. США (раніше було 225 дол. США), а протягом кожного наступного року сума мита складатиме 1090 дол. США (раніше було 100 дол. США). Водночас для страхових компаній розмір державного мита збільшено до 500 дол. США.

Контролем й управлінням офшорним бізнесом тут займається Сент-Вінсентське трастове управління, представництва якого розміщені в кількох європейських країнах. У цій роботі йому також допомагає Сент-Вінсентське офшорне фінансове управління. Вони слідкують за виконанням вимог офшорного законодавства, займаються ліцензуванням агентів, довірених осіб, банківських закладів. Їхня сфера повноважень не стосується лише реєстрації суден.

Сент-Вінсент і Гренадіни не беруть участі в жодних міжнародних угодах, які стосуються розкриття комерційної таємниці та не передають дані про компанії третім особам. Місцева влада самостійно приймає рішення про законність тих чи інших видів діяльності. Конфіденційна інформація може бути передана за межі країни лише у випадку судового розслідування на міжнародному рівні. За розголошення конфіденційної інформації передбачено ув'язнення на три роки. Сент-Вінсент і Гренадіни не вимагають збереження бухгалтерських документів офшорних компаній на своїй території, вони можуть зберігатися й за межами країни. Сент-Вінсент і Гренадіни не мають угод про уникнення подвійного оподаткування з жодною країною світу.

Вимоги до створення, діяльності та оподаткування офшорних структур у країні. Для реєстрації офшорної компанії на території Сент-Вінсенту і Гренадін потрібно дотримуватися таких правил: використовувати щонайменше одного директора та акціонера, орендувати офіс, найняти агента з місцевих громадян, мати статутний капітал. Останній обов'язково оголосити, але не обов'язково сплачувати. Компанія повинна мати тип ІВС, а в її назві мають бути наявні такі слова, як Limited, Corporation, Incorporation або їх скорочені варіанти.

Після реєстрації офшорної компанії її власники отримують сертифікат, згідно з яким вона звільняється від сплати податків на 25 років. Протягом терміну роботи компанії її засновники можуть вносити зміни до Засновницького договору в тому, що стосується назви компанії, яка, як і засновницькі документи, може бути будь-якою мовою, але потрібна обов'язкова наявність завіреного екземпляра на англійській мові.

Для складання Засновницького договору на території Сент-Вінсенту і Гренадін рекомендовано використовувати типовий договір, у якому вказати таке: повну назву компанії, прізвище агента, котрий представлятиме компанію на території СВГ, дані щодо акціонерного капіталу. Компанії дозволено випускати будь-які види акцій, у тому числі й на пред'явника.

Офшорні компанії, зареєстровані на Сент-Вінсенті і Гренадінах, не мають права реалізовувати діяльність у сфері страхування, пере-страхування, у банківській справі чи довірчої власності, а також надавати свою юридичну адресу іншим підприємствам для використання.

На території держави можуть працювати й офшорні банки. Для банківської діяльності попередньо потрібно отримати ліцензію, яка буває двох класів. Ліцензія першого класу дає право обслуговувати лише нерезидентів, другого – із якоюсь однією групою клієнтів.

Можливість отримання ліцензії розглядається протягом трьох місяців. Будь-який банк, зареєстрований у Сент-Вінсенті і Гренадінах, зобов'язаний мати хоча б одне представництво на їхній території.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення інвестицій до країни?
2. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії на Сент-Вінсенті і Гренадінах.
3. Яке мито потрібно заплатити в країні для реєстрації офшорної компанії?
4. Чи має Сент-Вінсент і Гренадіни укладені з іншими країнами договори про уникнення подвійного оподаткування?
5. Які види діяльності не можуть здійснювати офшорні компанії, зареєстровані на Сент-Вінсенті і Гренадінах?
6. На скільки років після реєстрації офшорної компанії її власники отримують сертифікат, згідно якого вона звільняється від сплати податків?

Розділ 29. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Терксі і Кайкосі

Теркс і Кайкос – острівна Британська заморська територія в Карибському морі, економіка якої ґрунтується на туризмі, риболовлі та офшорних фінансових операціях. Валюта цієї юрисдикції – долар США. Теркс і Кайкос є в переліку офшорних зон в Україні.

15 жовтня 2012 р. вступила в дію нова конституція Терксу і Кайкосу, прийнята у 2011 р., що завершила трирічне пряме правління тимчасової британської адміністрації.

У 1989 р. зі створенням Комісії з фінансових операцій, яка призначена для регулювання та контролю за всіма фінансовими операціями, фінансовий сектор структуровано. Крім того, уряд Терксу і Кайкосу сприяє внутрішнім інвестиціям. У юрисдикції мають офіси два великі банки «Barclays» та «Bank of Nova Scotia».

У 1994 р. уряд Терксу і Кайкосу створив Інвестиційне агентство, щоб за допомогою офшорних інвестицій та стимулювання підприємництва серед місцевого населення сприяти економічному зростанню в країні. Для розвитку сфери туризму й відпочинку на основі рекомендації цього агентства уряд надає довготривалу оренду на пільгових умовах або оренду з наступним правом купівлі державної землі, а також звільнення від сплати багатьох мит.

У цій юрисдикції відсутні прямі податки на доходи фізичних і юридичних осіб. Компанії сплачують лише щорічні ліцензійні збори. Усіма платниками податків сплачуються імпортні мита та гербові збори. Фізичні особи сплачують у доповнення до цього національні страхові збори (разом із роботодавцями), а також податки, пов'язані з туристичною діяльністю.

Теркс і Кайкос не має угод про уникнення подвійного оподаткування з жодною країною світу.

Галузевий напрям офшорного бізнесу на островах Теркс і Кайкос – страховий бізнес. Із 1990 р. Комісією з фінансових послуг видано понад 2000 ліцензій на ведення страхового бізнесу.

Ця юрисдикція характеризується жорстким режимом конфіденційності, установленим Ордонансом 1979 р. Згідно з цим, несанкціонована видача інформації фахівцями вільних професій (наприклад адвокатами) вважається злочином, за що передбачено накладення штрафу: на фізичну особу – 10 000 дол. США, а на юридичну особу – 50 000. Крім того, за вказане правопорушення передбачено ув'язнення на термін до трьох років (при цьому накладення штрафу може бути пов'язане з ув'язненням).

Між США та Терксом і Кайкосом підписано Договір про надання взаємної правової допомоги, який дозволяє судовим органам вказаної юрисдикції витребувати в місцевих осіб інформацію на запит відповідних органів США у зв'язку з проведенням розслідувань злочинів у сфері наркобізнесу та «відмивання» грошей. Крім того, між США та Терксом і Кайкосом укладено угоду про обмін податковою інформацією. Також підписані у 2009 р., але поки не стали чинними аналогічні угоди з Великою Британією, Ірландією й Нідерландами.

У результаті міжнародного тиску податкові служби Великої Британії, Франції, Італії, Іспанії, Німеччини з 2013 р. отримано доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Терксі і Кайкосі.

Особливості функціонування та оподаткування офшорної компанії на Терксі і Кайкосі. Із різноманітних форм підприємств, дозволених для створення на островах, для іноземного інвестора цікавою може бути лише класична офшорна компанія. Вона характеризується такими рисами:

- одна особа (фізична чи юридична) може володіти чи управляти офшорною компанією;
- у назві не можуть бути використані слова і їх аналоги, що відображають діяльність, яка підпадає під ліцензування;
- відсутня вимога щодо сплати будь-якого мінімального статутного капіталу, який може бути виражений у будь-якій валюті;
- дозволено випуск іменних акцій та акцій на пред'явника;
- компанія зобов'язана мати зареєстровану адресу на Терксі і Кайкосі й може відкрити офіс на островах;
- збори директорів та акціонерів компанії можуть бути організовані в будь-якій країні світу, а протоколи зборів та фінансові документи дозволено зберігати будь-де;
- офшорна компанія зобов'язана вести реєстр директорів й акціонерів;
- інформація про директорів та акціонерів не зберігається у файлі Реєстратора офшорних компаній на Терксі і Кайкосі;
- офшорна компанія не має права вести бізнес із резидентами Терксу і Кайкосу;
- офшорна компанія не підлягає оподаткуванню на Терксі і Кайкосі та звільнена від щорічної фінансової й статистичної звітності.

Будь-які іноземні компанії можуть бути переміщені на Теркс і Кайкос та, навпаки, офшорні компанії, зареєстровані на Терксі і Кайкосі, мають право змінити свою юридичну адресу за допомогою дотримання відповідних формальностей.

Запитання для самоперевірки

1. Який орган регулює надходження офшорних інвестицій та стимулювання підприємництва серед місцевого населення в країні?
2. Чи існують у цій юрисдикції прямі податки на доходи фізичних і юридичних осіб?
3. Назвіть основні переваги реєстрації та діяльності офшорної компанії на Терксі і Кайкосі.
4. Що змінилося в офшорній діяльності на Терксі і Кайкосі з 2013 р.?
5. У якому році уряд Терксу і Кайкосу створив інвестиційне агентство, щоб за допомогою офшорних інвестицій та стимулювання підприємництва серед місцевого населення сприяти економічному зростанню в країні?
6. Чи має офшорна компанія право вести бізнес із резидентами Терксу і Кайкосу?

Розділ 30. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Нікарагуа

Політична й економічна нестабільність у Нікарагуа в попереднє століття призвела до зубожіння значної частини населення, до проблем у функціонуванні державних і місцевих фінансів, фінансів домогосподарств. Нестабільність реформування політичної та економічної систем Нікарагуа в 70–90-ті роки ХХ ст. призвела до значної міграції з країни. Водночас перекази грошей трудовими мігрантами становлять значну частину доходів домогосподарств із низькими доходами (від 50 до 300 дол. на місяць).

Влада держави надає значні пільги іноземним інвесторам, що перетворює Нікарагуа в класичний інвестиційний офшор. Зокрема, при інвестуванні в Нікарагуа понад 300 тис. дол. США іноземний інвестор отримує вид на проживання в країні й звільняється від сплати податків на 10 років. Крім того, у державі починають розвиватися вільні економічні зони.

Для стимулювання залучення іноземних інвестицій у Нікарагуа для іноземних інвесторів існують також інші податкові пільги. Так, нікарагуанський філіал іноземної компанії може віднести на собівартість певні задокументовані платежі її материнської компанії за технічну, фінансову й інші види допомоги, за торговельну марку тощо.

На потребі зростання іноземного інвестування до Нікарагуа наголосив у своїй промові в травні 2006 р. на з'їзді Сандинистського фронту Національного звільнення (СФНЗ) майбутній президент Д. Ортега, який запропонував низку реформ, характерних для урядів лівоцентристської орієнтації.

Для впевненого поступального розвитку країни новій адміністрації потрібні постійні іноземні інвестиції. За словами Х. К. Перейри, виконавчого директора організації, що сприяє розвитку зовнішньої торгівлі «Про Нікарагуа», країні потрібно залучити понад 500 млн дол. прямих іноземних інвестицій, щоб створити робочі місця для всього економічно активного населення. Створення одного робочого місця обходиться приблизно в 5 тис. дол.

Уряд Д. Ортеги розпочав і податкову реформу. Законодавство, яке існувало при попередніх адміністраціях, дозволяло багатьом приватним банкам та підприємцям ухилятися від сплати податків. Уже за перші три місяці 2007 р. отримана сума податків у Нікарагуа підвищилася на 15–16 %, порівняно з аналогічним періодом 2006 р. Додаткові надходження в бюджет, за словами В. Порраса, директора Головного податкового управління, уже склали 70 млн кордоб (близько 3,9 млн дол.).

Д. Ортега також порушив питання про будівництво нового міжokeанського каналу територією Нікарагуа. Для реалізації цього проекту планується провести пошук латиноамериканських і міжнародних інвесторів. Попередню згоду отримано від бізнесменів КНР, яким виділено відповідну ділянку, хоча проти цього проекту виступають екологи.

Розширення експортних можливостей Нікарагуа передбачає реалізувати розширенням асортименту перспективних сільськогосподарських культур. Інтенсифікацію тваринництва й промислового виробництва Д. Ортега збирається втілити в життя, залучивши нові технології та інвестиції як усередині країни, так і із закордону. Особливу увагу приділено розширенню індустрії туризму.

Співпраця з Венесуелою в межах Боліварійської інтеграційної альтернативи (ALBA), у яку входять Венесуела, Болівія, Куба й Нікарагуа, яка приєдналася до них у 2007 р. після інаугурації Д. Ортеги, принесла новому президенту реальні дивіденди.

Венесуела продає Нікарагуа паливо за 50 % його реальної вартості, дозволяючи спрямовувати інші 50 % на розв'язання гострих соціальних проблем країни. Крім того, Венесуела збудувала в Нікарагуа та подарувала їй дві невеликі електростанції, які можуть працювати приблизно по 5 год у день, знімаючи пікові навантаження. Це значно знизило кількість екстрених відключень електроенергії. Як заявив координатор фракції СФНЗ у парламенті Едвін Кастро, сьогодні країна відчуває дефіцит електроенергії в 5 % проти 30 % у серпні 2006 р. Венесуела також зобов'язалася збудувати нафтоперегонний завод, у результаті чого багато нафтопродуктів вироблятимуться в самій державі. Отже, приєднання Нікарагуа до Боліваріанської альтернативи уможливило отримання доступу до 12 проектів у галузі енергетики, економіки й соціальних програм загальною вартістю у 340 млн дол.

Нікарагуанська влада схвально відзивається про співпрацю зі США в межах договору про зону вільної торгівлі. Сполучені Штати продовжили для тисяч нікарагуанців так званий «статус тимчасового захисту», який діє з 1999 р. і дозволяє їм жити та працювати в США на законних підставах. Це дуже важливо для нікарагуанської економіки, оскільки щорічно від працюючих там нікарагуанців надходять перекази на батьківщину майже на 900 тис. дол. У межах довгострокового проекту «Нові горизонти», який фінансується з кінця 90-х років ХХ ст. Південним командуванням США, у сільських районах Нікарагуа будують і реконструюють школи, бібліотеки, лікарні, водогони.

У відносинах із МВФ Д. Ортега також зберіг розумну зваженість. Нікарагуа надто сильно залежить від кредитів міжнародних фінансових організацій (МВФ, Всесвітній банк і Міжамериканський банк розвитку), щоб відмовитися від співпраці з ними. Програма фонду, узгоджена з попередньою адміністрацією, закінчилась у грудні 2006 р. У зв'язку з цим Д. Ортега, хоча й говорив про те, що заходи жорстокої фінансової економії, рекомендовані МВФ, призведуть нікарагуанців до подальшого зубожіння, і навіть обіцяв звільнити Нікарагуа від залежності від МВФ до 2012 р., однак, зустрічаючись із крупними представниками міжнародного й національного бізнесу, він усе-таки виступає за продовження діалогу з ним. Це підтверджують і чергові робочі зустрічі з представниками цієї міжнародної організації. Для Нікарагуа з її слабкою економікою та невеликими експортними можливостями практично неможливо звільнитися від залежності від МВФ, якому вона заборгувала майже 63 млн дол. Бюджет Нікарагуа на сьогодні на 37 % складається з кредитів міжнародних організацій, названих вище.

Тайвань – один з основних донорів нікарагуанської економіки. Підтвердженням вигідності такої співпраці став кредит у 500 млн дол. на модернізацію інфраструктури. Ще 830 тис. дол. Тайвань безплатно надав в 2007 р. міністерству сільського й лісового господарства Нікарагуа на підтримку дрібних та середніх сільгоспвиробників.

Позитивно розвивається й співпраця з ЄЕС. 18 квітня 2007 р. тодішній комісар Європейського Союзу з міжнародних відносин Беніта Ферреро-Вальднер представила в Гватемалі програму допомоги країнам Центральної Америки на 2007–2013 рр., що передбачає виділення на сприяння розвитку країн регіону 840 млн євро.

Перший і другий терміни перебування при владі уряду Д. Ортеги обійшлися без потрясінь. Йому вдалось укласти низку вигідних для країни угод і спрямувати інвестиції в життєво важливі сфери економіки й на розв'язання гострих соціальних проблем. Демократичні свободи збережено, підтримується конструктивний діалог із національним та іноземним капіталом, зберігся позитивний настрій у стосунках із Вашингтоном і міжнародними фінансовими організаціями.

Особливості оподаткування в Нікарагуа. За даними Світового банку, за період 1990–2012 рр. середня ставка податку на доходи (прибуток) в Нікарагуа становила 17,69 % при мінімумі 7,15 % у 1994 р. та максимумі – у 29,96 % у 2012 р.

Мінімальний прибутковий податок у країні – 1 % від валового доходу. Його виплата здійснюється авансом щомісяця. Не звільнені від цього податку ті підприємці, які в перші три роки отримують дохід від нових капітальних укладень, за винятком укладень коштів у майно. Не сплачують його й ті виробники, ціни реалізації товарів котрих регулю-

ються державою. Інвестори, реалізація проектів яких погоджена з провідними міністерствами Нікарагуа, також звільнені від цього податку. Не сплачують його й ті підприємці, які перебувають у кризовій ситуації.

Ставка корпоративного податку в Нікарагуа – 30 %. Дивіденди, що виплачуються акціонерам компаній, обкладаються податком у розмірі 10 %. Нікарагуанські корпорації – об'єкти сплати податків – можуть перенести на майбутній період збитки від основної діяльності терміном до трьох років.

Податок на доходи фізичних осіб, залежно від доходів, становить, відповідно, 10, 15, 20, 25, 30 %.

У Нікарагуа не обкладаються податком так звані випадкові доходи, у тому числі від продажу на аукціонах, від продажу акцій, при виграші в лотерею, від отримання спадку тощо.

За даними Світового банку, непрямі податки за період 1990–2012 рр. в Нікарагуа склали в середньому 49,23 % від доходів, від 31,7 % у 1991 р. до 58,2 % – у 1997 р.

Податок на додану вартість стягується за ставкою 15 %. Він застосовується до всього імпорту та до продажу товарів і послуг, за винятком основних товарів широкого вжитку.

Податок на нерухомість складає 1 % від оцінної вартості й сплачується до муніципалітету. Його розмір залежить від кількості та якості землі, від метражу, якості й розміщення нерухомості тощо. Якщо платник сплатить цей податок зразу, на початку року, то йому надається знижка в розмірі 10 %.

При відкритті нової фірми потрібно сплатити муніципальний збір у розмірі 1 % статутного фонду фірми.

Кожен муніципалітет збирає податок розмірі 1 % із щомісячного валового доходу фірми. Місцеві органи самоврядування мають право вводити й додаткові податки та збори.

Усі податки повинні сплачуватися до нікарагуанської податкової інспекції. Муніципальні податки сплачують до відповідної мерії.

Запитання для самоперевірки

1. Які пільги існують для іноземних інвесторів у Нікарагуа?
2. Яку суму потрібно сплатити в Нікарагуа, щоб отримати вид на проживання в країні?
3. Які основні напрями реформування податкової системи запропоновано урядом Д. Ортеги?
4. Які податки в країні підприємства сплачують муніципалітетам?
5. Яка ставка мінімального прибуткового податку в Нікарагуа?
6. На скільки років іноземний інвестор звільняється від сплати податків у країні?

Розділ 31. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Панамі

Панама належить до найпопулярніших фінансових офшорів світу, оскільки в ній існує досить серйозна кримінальна відповідальність за розголошення банківської таємниці. Водночас вона не належить до офшорів в Україні, що дає змогу українському бізнесу й окремим політикам використовувати її, щоб ухилитися від податків. Справа Павла Лазаренка, колишнього прем'єр-міністра України, засудженого в США за «відмивання» грошей, – приклад цього. Отже, важливо докладніше розглянути фінансову систему Панамі.

Офіційна валюта в державі – долар США, у країні не існує ніякого валютного контролю чи обмежень.

У 2016 р. ставка корпоративного податку в Панамі складала 25 % від чистого прибутку, ставка альтернативного податку – 1,17 % від оподаткованого доходу.

Доходи країни й суб'єктів господарювання, а також населення Панамі переважно залежать від функціонування Панамського каналу, а також від доходів, пов'язаних із діяльністю офшорних компаній, насамперед розміщених у зоні вільної торгівлі Колон. Існуюча з 1927 р. індустрія податкової гавані – найкращий гарант стабільності цієї офшорної юрисдикції. Панама також давно відома як податковий рай із прекрасними банками, телекомунікаціями та інфраструктурою. Крім того, у кінці червня 2016 р. відкрито розширений Панамський канал, у зоні якого існують надзвичайно привабливі інвестиційні умови для іноземних інвесторів.

Згідно з Декретом 1958 р. іноземні компанії можуть виконувати свою діяльність у Панамі, якщо вона не суперечить законодавству країни. Панамські компанії можуть реалізовувати свою діяльність у зарубіжних країнах, якщо вона не суперечить їхньому законодавству.

Незважаючи на недавній скандал із панамською фірмою «Massack Fonseca», що організовувала офшорний бізнес багатьох заможних людей і політиків з усього світу через Британські Віргінські Острови, Панама залишається однією з найбільш популярних офшорних зон через свою закритість щодо інформації іноземних інвесторів. Водночас для зменшення негативу від оприлюднення так званих «панамських документів» уряд Панамі заявив про готовність до співпраці під час перевірки скандальних документів щодо названих у них офшорних фірм, оприлюднених Міжнародним консорціумом журналістських розслідувань у 2016 р.

Особливості створення та функціонування офшорних компаній. Компанія з обмеженою відповідальністю є звичайним типом офшорної компанії, хоча можливі й інші типи фірм (просте товариство з обмеженою відповідальністю, генеральне товариство з акціонерним капіталом і з обмеженою відповідальністю).

Незважаючи на те, що закон Панами про компанії аналогічний закону американського штату Делавер, діяльність панамських компаній переважно регулюється умовами й положеннями, записаними в статуті кожної з компаній.

Статут компанії повинен містити прізвище та громадянство кожного з акціонерів, котрі підписали його; назву й основні цілі діяльності; розмір капіталу; види акцій та їх кількість; кількість акцій, що належать акціонерам, котрі підписали статут; місцезнаходження компанії, її назву, адресу та громадянство представника компанії в Панамі; термін існування компанії; прізвища й адреси директорів.

Компанії можуть створюватися для будь-яких дозволених законом цілей, а їх назва повинна закінчуватися словами *Sociedad anonima* або SA чи такими, що позначають іншими мовами обмежену відповідальність.

Назва компанії мусить бути схвалена й не збігатися з назвами наявних панамських компаній. Такі слова, як банк, траст, фонд, страхування, перестраховування не можуть використовуватися без спеціального дозволу.

Панамські компанії зобов'язані мати зареєстрованого представника в Панамі, який повинен бути юристом (чи юридичною фірмою) і перебувати в Панамі.

Компанія зобов'язана мати не менше ніж трьох директорів, котрі повинні бути фізичними особами, а також призначатися президент, віце-президент і скарбник. Цих адміністраторів компанії призначають директори.

Відсутні вимоги до мінімального розміру капіталу, що може бути в будь-якій валюті. Часто панамські компанії мають статутний капітал у сумі 10 000 дол. США, що дає змогу платити реєстраційне мито в розмірі 60 дол. США.

Акції можуть бути іменними чи на пред'явника. Іменні акції можуть не оплачуватися повністю чи частково, але перед їх випуском на пред'явника вони повинні бути цілком оплачені.

Після того, як дотримано всіх формальностей та схвалено назву, панамська компанія може бути зареєстрованою протягом 24 годин. Вартість реєстрації – 450 дол. США, а сума першого внеску – 700. Можливе також придбання готових фірм для негайного використання.

Щорічні податкові декларації не вимагаються й ніяких звітів заповнювати не потрібно. Щорічне реєстраційне мито в сумі 150 дол. США виплачуються панамському уряду через рік після реєстрації. У випадку затримки платежу на компанію накладають штраф.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до Панами?
2. Як дотримується банківська таємниця в Панамі?
3. Яку частку доходів країни забезпечують офшорні компанії в зоні Панамського каналу?
4. Які основні характеристики офшорних компаній Панами ви можете назвати?
5. Якою є ставка альтернативного податку від оподаткованого доходу в Панамі?
6. За який час панамська компанія може бути зареєстрованою в країні?

Розділ 32. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в штаті Делавер (США)

В американському штаті Делавер дозволено реєструвати безподаткові компанії. Штат визнається офшором у Білорусі, Росії, Узбекистані, а в Україні – ні.

Жоден інший штат США не має таких гнучких законів, як Делавер (населення – 890 тис). Він вважається корпоративною столицею США, оскільки в ньому зареєстровано кожен третю компанію, яка котирується на Нью-Йоркській фондовій біржі. У штаті Делавер також функціонує відділення компанії American Express, яке емітує кредитні картки в Європі.

Щонайменше два офшорні центри – Ліберія та Панама – прийняли свої закони про компанії, скопіювавши відповідне законодавство штату Делавер.

Більшість власників делаверських компаній активно займається бізнесом по всьому світу без сплати будь-яких податків та без надання звітності ні в Делавері, ні в інших країнах світу, де вони отримують прибуток. Американське законодавство не дозволяє Управлінню внутрішніх доходів США передавати інформацію про доходи нерезидентів у їхні країни.

Як і в будь-якому штаті США, у Делавері можлива реєстрація індивідуального підприємства, повного, командитного товариств, корпорації, а також компанії з обмеженою відповідальністю.

У штаті Делавер діє Акт про компанії з обмеженою відповідальністю (Act of limited Liabilities Companies), що дозволяє реєстрацію компаній, які поєднують риси партнерства та корпорації (скорочено – LLC). LLC удало поєднують переваги оподаткування як партнерства з обмеженою відповідальністю та анонімністю учасників, як у корпораціях.

Згідно із законодавством штату Делавер, у ньому дозволено існування зареєстрованою компанії без реєстрації в податкових органах США, що уможлиблює не здавати звітів та не сплачувати податків.

Переваги LLC у штаті Делавер (у випадку постановки на податковий облік). Якщо засновниками LLC є нерезиденти США, то прибутковий податок сплачується лише з доходів, отриманих на території США. Отже, LLC, зареєстрована нерезидентами США, не повинна сплачувати податки в США, якщо не отримує доходів на їхній території.

Робота та управління LLC регулюється письмовою угодою між її власниками, яка не повинна бути публічно зареєстрованою чи розкритою перед Відділом корпорацій штату Делавер.

Статус LLC штату Делавер дозволяє учасникам компанії довільно визначати свої відносини в цій угоді. Закон установлює правила лише для тих аспектів угоди, із яких її учасники не змогли порозумітися.

Хоча законодавство штату Делавер дозволяє учасникам LLC управляти нею, але воно не вимагає, щоб її власники обов'язково здійснювали управління нею. Крім того, згідно із законодавством штату Делавер, ні управляючі, ні власники не несуть особистої відповідальності за борги чи зобов'язання LLC штату Делавер. Особиста відповідальність власників і керівників цієї компанії обмежується сумами, укладеними ними.

Щорічна підтримка компанії та послуг зареєстрованого агента коштує 345 дол. США. Згідно із законодавством штату Делавер, оплата повинна бути здійснена до першого червня. За несплату чи затримку платежів компанія може бути оштрафована на суму 100 дол. США плюс пеня 1,5 % у місяць. При несплаті збору протягом двох років компанія буде виключена з Реєстру штату Делавер.

Особливості створення та функціонування корпорації штату Делавер. Корпорація (Corporation) – це тип комерційної структури, яка за своєю популярністю серед підприємців займає друге місце після LLC.

Директорами компанії можуть бути лише фізичні особи, резиденти будь-якої країни. Мінімальна кількість директорів – один. Дозволено мати номінального директора. Вимог до посади секретаря компанії немає.

Законодавство штату Делавер не вимагає фіксувати дані про акціонерів корпорацій у державних реєстрах. Надання даних про реального власника не потребується.

Стандартний декларований капітал для корпорації поділений на 1500 акцій без номінальної вартості. Вимог щодо сплати цього капіталу (або його частини) не існує.

Найменування компанії повинно закінчуватися такими словами, як Incorporated, Corporation, Company, Limited, Association, Foundation, Syndicate, Union, чи аббревіатурами: Inc, Corp, Co, Ltd, Gmbh та ін. Без отримання відповідних ліцензій не може бути зареєстрована компанія, назва якої містить слова «Bank», «Insurance», «Trust», «University», «College» й ін.

Щорічний звіт здають першого березня року, який наступає за роком реєстрації.

Компанії, що мають номер платника податків, повинні здавати свій фінансовий звіт. Оподаткування корпорацій, які мають номер платника податків, здійснюється за ставками 15–39 %.

Корпорацію можна зареєструвати за 2–3 робочих дні. Можливе придбання готової компанії. Її вартість – 890 дол. США, уключаючи повну юридичну підтримку та номінальний сервіс за один рік. 570 дол. США коштують оплата юридичної адреси в штаті Делавер, унесення державного мита та оплата за номінальний сервіс за один рік.

Запитання для самоперевірки

1. Які види компаній можна зареєструвати в штаті Делавер?
2. У чому полягають особливості оподаткування компаній з обмеженою відповідальністю в штаті Делавер?
3. У чому полягає специфіка діяльності компанії з обмеженою відповідальністю в штаті Делавер?
4. У яких країнах можуть працювати компанії з обмеженою відповідальністю штату Делавер?
5. Якими словами повинно закінчуватися найменування компанії штату Делавер?
6. За скільки робочих днів можна зареєструвати корпорацію штату Делавер?

Розділ 33. Особливості інвестиційної офшорної діяльності на Сейшельських Островах

Сейшельські Острови – держава в західній частині Індійського океану, розміщена на Сейшельських островах на північний схід від Мадагаскару. Населення – близько 80 тис. чол. Столиця – м. Вікторія. Офіційні мови – англійська та французька, поширена також креольська (місцевий діалект на основі французької мови). Грошова одиниця – сейшельська рупія (SR), SR 5 = 1 дол. США. Свою незалежність Сейшельські Острови отримали 29 червня 1976 р.

У 2016 р. підприємство з оподатковуваним доходом до 1 млн дол. США сплачувало корпоративний податок у розмірі 25 %, при доході понад 1 млн дол. – 33 %. Компанії з доходом до 1 млн дол. у 2016 р. обкладалися корпоративним податком у розмірі 1,5 % від обороту. Крім того, у країні використовують спеціальні ставки для окремих підприємств.

Сейшельські Острови – один із провідних світових офшорних центрів. У країні дуже сприятливі для офшорного бізнесу закони, максимально спрощений процес реєстрації офшорних компаній і банків. Успішному розвитку й процвітанню офшорного бізнесу на Сейшелах сприяє активна підтримка з боку держави. Держава підписала Гаазьку конвенцію 1961 р. Тому документи, оформлені на Сейшельських Островах, досить завірити Апостилем.

Сейшельські Острови уклали договори про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами, як Бахрейн, Барбадос, Ботсвана, В'єтнам, Замбія, Індонезія, Китай, Кіпр, Маврикій, Малайзія, ОАЕ, Оман, Таїланд, Південна Африка. Держава не входить у «чорний список» FATF.

Офшорні компанії на Сейшельських Островах розпочали свій розвиток у 1994 р., коли уряд приступив до здійснення низки законодавчих ініціатив, спрямованих на створення в країні сучасного міжнародного офшорного фінансового центру. Велику частину законодавства засновано на прикладі законодавства Британських Віргінських Островів і Багамських Островів.

У 1994 р. прийнято закон, що охоплює реєстрацію офшорних компаній, офшорних трастів та ліцензування компаній зони міжнародної торгівлі. Додатково внесено законопроект, який охоплює ліцензування офшорних банків, страхових компаній, а у 2003 р. уряд законодавчо додатково визначив типи компаній: компанії спеціального ліцензування (Special Licence Companies), закриті мобільні компанії

(Protected Cell Companies) і товариства з обмеженою відповідальністю (Limited Partnerships).

Контроль, регулювання, ліцензування й реєстрацію офшорних компаній на Сейшельських Островах покладено на Сейшельське управління міжнародним бізнесом SIBA (Seyshelles International Business Authority), яке створено згідно із Законом 1994 р. Загалом, SIBA працює за принципом супермаркету, здійснюючи ліцензування та управління структурами всього офшорного бізнесу на Сейшельських Островах. SIBA є реєстратором усіх видів офшорних компаній і трастів, а також регулює діяльність у вільній зоні міжнародної торгівлі. SIBA – один із найбільш оперативних реєстраторів офшорних компаній у світі, про що свідчить, наприклад, той факт, що Свідоцтво про реєстрацію офшорної компанії може бути видано протягом години.

У травні 2003 р. уряд заявив, що офшорний бізнес повинен стати основою економіки держави, показавши, що зусилля із STBA привели до збільшення доходів від офшорних компаній на 40 %.

До 2008 р. кількість зареєстрованих міжнародних підприємницьких компаній (IBC) перевищила 50 000, що свідчить про те, що Сейшельські Острови – найбільш швидко зростаючий офшорний центр у світі.

Закон про Міжнародні сервісні компанії (The International Corporate Service Providers Act) 2003 р. істотно покращив і спростив режим для іноземних інвестицій. Раніше SIBA мало право видавати ліцензії для офшорних підприємств, але право на отримання фінансових пільг залежало від отримання Сертифіката Міністерства фінансів.

У липні 2004 р. оголошено, що заохочення інвестицій на Сейшельських Островах стає компетенцією нового органу – Сейшельського інвестиційного бюро (SIB), яке повинно взяти на себе завдання з низки інших державних установ. Головний виконавчий директор компанії SIB Джозеф Науріцце пояснив, що кількість процедур буде значно скорочено.

Передбачено, що SIB виконуватиме функції просування іноземних інвестицій, які раніше виконував такий орган, як SIBA. Нині роль останнього буде зосереджено на регулюванні діяльності офшорних компаній.

У серпні 2005 р. SIBA заявило, що офшорні компанії повинні підвищити річний оборот на 300 млн дол. США в рік протягом десяти-п'ятнадцяти років, перетворюючи офшорну діяльність на Сейшельських Островах в основну сферу економіки.

У березні 2007 р. президент Сейшел оголосив у своєму щорічному зверненні до нації, що уряд прагне розширити офшорний сектор із додаванням нових типів компаній, зокрема таких, як взаємні фонди,

компанії спеціального ліцензування, фондова біржа й компанії страхового сектору.

До кінця 2010 р. SIBA розпочав створювати спеціальний орган із регулювання обігу цінних паперів, так званий Відділ цінних паперів і фондового (SAFMS) у складі SIBA. SAFMS установлюватиме правила та принципи законодавства, стосовно фінансових ринків, їхніх продуктів і підприємств. Він також ліцензуватиме й контролюватиме роботу фінансових центрів. SAFMS планує зіграти ключову роль у розвитку успішних фінансових центрів на Сейшельських Островах.

Характеристики офшорної компанії, зареєстрованої на Сейшельських Островах. Існують такі типи компаній, які можна реєструвати на Сейшелах:

- міжнародна підприємницька компанія (IBC);
- компанія з обмеженим терміном життя (компанія, існування якої закінчується з настанням певних подій);
- трастова компанія;
- компанія спеціального ліцензування;
- товариство з обмеженою відповідальністю;
- фонди.

Вимоги до міжнародної підприємницької компанії. Мінімальна кількість директорів – один. Вимоги до резидентності директорів відсутні. Дозволено використання юридичної особи як директора. Обов'язкова наявність юридичної адреси й зареєстрованого агента на території держави. Обов'язкова наявність секретаря, який може бути нерезидентом. Мінімальна кількість акціонерів – один. Дозволено мати номінальних акціонерів і директорів. Гарантовано конфіденційність акціонерів і директорів компанії.

Ніяких вимог до мінімального статутного або акціонерного капіталу не існує. Рекомендований статутний капітал офшорної компанії – 100 000. Оплата статутного капіталу не потрібна. Дозволені акції на пред'явника.

Сейшельські офшорні компанії повністю звільнені від податків і сплачують лише фіксоване мито за продовження IBC статусу.

Розмір реєстраційного мита, сплачуваного під час реєстрації компаній на Сейшелах, залежить від розміру статутного капіталу та становить 100 дол. США при реєстрації компанії зі статутним капіталом до 5000 дол. США; 300 дол. США – при реєстрації компанії зі статутним капіталом до 50 000 дол. США, при тому, що всі акції мають номінальну вартість; 1000 дол. США – при реєстрації компанії зі статутним капіталом, що перевищує 50 000 дол. США; 350 дол. США,

якщо статутний капітал не перевищує 50 000 дол. США, а всі або деякі акції не мають номінальної вартості.

Усі компанії, назву яких занесено до Реєстру на 31 грудня будь-якого року, повинні сплатити щорічне урядове мито до річниці їх реєстрації. Якщо такий платіж не буде зроблено до встановленої дати, то накладають штраф у розмірі 10 % від щорічного мита, який компанія повинна заплатити. Якщо компанія не сплатить збільшену суму урядового мита через 90 днів після дати оплати, то урядове мито буде збільшено на 50 %. Компанію викреслять із Реєстру, якщо до 31 грудня всі мита не будуть сплачені.

Сейшельські ІВС не повинні подавати ніяких бухгалтерських або аудиторських звітів на Сейшелах, проте всі компанії зобов'язані вести записи, що відображають їхнє фінансове становище. Також не потрібно скликати щорічні загальні збори акціонерів або директорів компанії.

Однак при щорічному продовженні слід надати копію паспорта директора компанії, а також рішення про його призначення (ці документи зберігаються в зареєстрованого агента й не доступні широкому загалу). Таку вимогу вказано в законодавстві, більшість зареєстрованих агентів на Сейшелах дотримуються такої практики.

Обмеження. Сейшельські офшорні компанії *не мають права:*

- вести будь-який бізнес із резидентами на Сейшельських Островах;
- володіти нерухомістю на Сейшелах;
- виконувати банківську, трастову або страхову діяльність без відповідної ліцензії;
- надавати послуги з управління місцевими компаніями або реєструвати офіси на Сейшельських Островах.

Офшори, зареєстровані на Сейшелах, *можуть:*

- укладати контракти на надання послуг місцевого адвоката, бухгалтера, радника з інвестицій та ін.;
- проводити установчі збори директорів й акціонерів у країні реєстрації офшору;
- бути власником акцій інших сейшельських компаній на підставі ІВС Act 1942 компаній або входити в уряд, або володіти цінними паперами центрального банку;
- володіти морським судном, зареєстрованим на Сейшелах;
- утримувач акцій Сейшельського офшору може бути жителем Сейшельських островів.

Назви офшорної компанії повинні закінчуватися такими словами, фразами або скороченнями, як Limited, Corporation, Public Limited

Company, Société Anonyme, Incorporated, Sociedad Anonima, Berhad, Société, Namloze Venootschap, Responsabilité Limitee, Besloten Venootschap, Aktiengesellschaft, Limited Life Company, CorpДпс, PLC, SARL, BV, Ltd, AG, Bhd, Pty, NV, SA, LLC. Найменування офшорних компаній можуть бути зареєстровані будь-якою мовою (з обов'язковим перекладом англійською або французькою мовою).

Купуючи готову або реєструючи нову компанію надають такі документи й послуги, як Сертифікат про інкорпорацію (Свідоцтво про реєстрацію); резолюція про призначення директора; установчий Договір та Статут компанії (Меморандум і Статут); сертифікати акцій; трастова декларація (якщо використовується номінальний сервіс); відмовні листи від номінального директора з відкритою датою (якщо використовується номінальний сервіс), апостиль, друк.

Реєстрація компанії, зазвичай, здійснюється з допомогою агента-резидента Сейшельських Островів. Плата за реєстрацію залежить від статутного капіталу компанії. Реєстрація нової компанії займає 2–3 дні, проте якщо це банк, трастова чи страхова компанія, то процедура триває довше.

Запитання для самоперевірки

1. Які податкові пільги існують у країні для іноземних інвесторів?
2. Які характеристики офшорної компанії, зареєстрованої в юрисдикції Сейшельські Острови, ви можете назвати?
3. Які податкові пільги мають офшорні компанії, зареєстровані в країні?
4. Який державний орган займається просуванням іноземних інвестицій на Сейшельських Островах?
5. Які типи компаній можна реєструвати на Сейшелах?
6. Скільки часу займає реєстрація нової компанії на Сейшелах?

Розділ 34. Особливості інвестиційної офшорної діяльності в окремих мікродержавах Океанії

34.1. Особливості офшорної діяльності у Вануату. Фінансова система країни (253 тис. населення, 2013 р.) ґрунтується на доходах від туризму, міжнародній допомозі, офшорній діяльності. Столиця країни – місто Порт-Вілла (35 тис. жителів у 2002 р.). У державі іноземним інвесторам надають звільнення від прибуткового й корпоративних податків, мита, податків на власність та інші пільги.

Міжнародну компанію (офшор) у Вануату реєструють протягом однієї доби. Компанія звільняється від контролю від валютних операцій, гербового збору, будь-яких податків. Термін дії таких умов – 20 років із моменту реєстрації. Компанія щорічно сплачує урядове мито в розмірі 300 дол. США. Офшор у Вануату не обкладають такими податками, як прибутковий податок із доходів громадян, корпоративний, податок на вивіз капіталу, на спадок, із біржі, податок з обороту.

Меланезійська держава Вануату на початку 2000-х рр. перебувала в міжнародному списку країн, які займаються відмиванням грошей. Ця держава також проводила багатомільйонні махінації з продажем своїх паспортів: місцеве громадянство дозволяло безвізовий в'їзд у Європейський Союз. Ціна такого паспорта досягала 1 млн євро. Подібними послугами користувалися всі мафії планети, зокрема російська.

03 лютого 2003 р. уряд України указав на приналежність Вануату до офшорних зон. Після терактів у США 11 вересня 2001 р. уряди США й Австралії вжили відповідних заходів проти офшорного бізнесу на Вануату. Арештовано підозрілі рахунки офшорних банків і налагоджено перевірку віз та паспортів, які видавались у Вануату. У квітні 2009 р. ОЕСР уключив Вануату в так званий «сірий список» країн, які погодились на співробітництво з ОЄСР із податків, але так і не прийняли на вказану дату відповідні міжнародні зобов'язання.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. уключив Вануату до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

34.2. Особливості офшорної діяльності на Маршаллових Островах. Маршаллові Острови – незалежна країна (із 1991 р.) в Океанії, член ООН. Вона перебуває в добровільній асоціації зі США. Населення цієї держави – близько 80 тис. осіб. Столиця країни – місто Далан-Уліга-Даріт (28 тис. осіб). Держава поділяється на 25 дистриктів.

Серед основних доходів Маршаллових Островів – фінансова допомога з боку США (грошова одиниця країни – долар США), інших країн та ООН, доходи від туризму, офшорної діяльності, видобутку деяких корисних копалин (фосфатів), рибальства й сільського господарства. Значна допомога від США пов'язана з тим, що у свій час вони на атолах Бікіні та Еніветок здійснили ядерні випробування.

Маршаллові Острови використовують міжнародні компанії насамперед для оптимізації оподаткування. Діяльність і реєстрація офшорних компаній регулюється «Законом про компанії» (1990 р.). До *переваг* реєстрації та діяльності офшорних компаній належать такі: не існує вимог до звітності; відсутній валютний контроль; розмір статутного капіталу не визначено, але він повинен бути оголошений; відсутнє оподаткування (уключаючи гербовий збір, податки на прибуток, передачу акцій).

Міжнародна компанія на Маршаллових Островах може обирати будь-який банк для співпраці, так само, як і кількість рахунків для своєї комерційної діяльності. Значні фінансові пільги надано офшорним банкам. Водночас фінансова та страхова діяльність на Маршаллових Островах підлягає ліцензуванню.

Після теракту 11 вересня 2001 р. в США офшорну діяльність на Маршаллових Островах поставлено під жорсткий контроль США. Заарештовано підозрілі рахунки офшорних банків на Маршаллових Островах.

Україна, згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. №77-р, віднесла Маршаллові Острови до офшорних зон.

У 2009 р. ОЄСР внесла Маршаллові Острови до «сірого списку» країн, які, хоча й погодилися на співпрацю з цією організацією в питаннях боротьби з ухилянням від податків, але так і не змінили своє законодавство й не взяли на себе міжнародні зобов'язання. 10 червня 2009 р. опубліковано нові списки, але Маршаллові Острови поки залишаються в «сірому списку».

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Маршаллові Острови до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

34.3. Особливості офшорної діяльності в Науру. Мікродержава Науру розміщена на острові площею близько 20 кв. км, кількість її жителів – 13 тис. осіб. Офіційної столиці Науру не має. Валютою держави є австралійський долар.

Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму, офшорної діяльності, на допомозі ООН, Австралії, міжнародних організацій, а в останні десятиліття – Тайваню й КНР. Донедавна основні доходи цій країні давав видобуток та експорт фосфатів в Австралію й Нову Зеландію. Але ці ресурси вичерпалися, тому країна шукає нові види доходів. Так, за деякими даними провідних ЗМІ світу, за визнання незалежності Абхазії та Південної Осетії Науру отримала від Російської Федерації близько 30 млн дол. США.

Певні доходи Науру до кризи 2008–2009 рр. давав туризм, але криза в розвинутих країнах зменшила потік туристів.

Науру – офшорна зона, що забезпечує цій державі значні доходи. Податкові пільги надано насамперед офшорним банкам. За словами колишнього заступника голови Центрального банку Росії, лише в 1998 р. на рахунки в банки Науру з Росії виведено 70 млрд дол. США.

У 90-х рр. ХХ ст., коли США почали активно боротися з карибськими офшорами, багато іноземних банків створило в цій мікродержаві офшорні банки, оскільки тут створено найкращі умови для них. Для реєстрації офшорного банку в Науру потрібно заплатити збір у розмірі 5600 дол. США, а потім щороку – 4900 дол. США за продовження реєстрації. Документів для реєстрації донедавна вимагалось небагато. Головні з них – коротке резюме, у якому власник нового банку повинен пообіцяти, що нічого поганого не робитиме, та довідка про відсутність судимості на батьківщині.

Реєстрацію можна зробити через Інтернет за допомогою посередницьких фірм. За 15 тис. дол. США така фірма підготує весь пакет документів та підбере фіктивних акціонерів із місцевих жителів. Пізніше посередник щорічно братиме 7–8 тис. дол. США за підтримку фірми.

Гроші реально не будуть перебувати в Науру. Банківські офшори лише користуються реєстрацією в цій мікродержаві, а реально вони містяться на кореспондентських рахунках офшорних банків у більш комфортних країнах. Контроль за банківською діяльністю в Науру практично відсутній. Натиснути на владу цієї мікродержави дуже важко, оскільки острів погано зв'язаний із зовнішнім світом.

Значною проблемою для Науру є підвищення рівня світового океану, оскільки країна перебуває всього на кілька метрів вище його рівня. За експертними оцінками, океан може змити Науру через 50 років. Тому уряд Науру звернувся по допомогу до Австралії та Нової Зеландії. Частина жителів Науру отримала дозвіл на переселення в ці країни.

Згідно з розпорядженням уряду України від 24.02.2003 р. Науру входить у перелік офшорних зон.

Після терактів у США 11 вересня 2001 р. Австралія й США прийняли низку заходів щодо підозрілих банків у Науру. Заарештовано сумнівні рахунки офшорних банків у Науру, посилено контроль за візами та паспортами, які видавались у цій країні. Насамперед, це стосувалося іноземців, які фактично купували паспорти цієї держави за великі кошти. Зазвичай, ці іноземці мали проблеми із законом у своїх державах.

Науру і у квітні 2009 р., і в липні 2009 р. входила в «сірий список» країн, які погодилися на співпрацю з ОЄСР у боротьбі з приховуванням податків, але поки не змінили відповідним чином своє законодавство.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Науру до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

34.4. Особливості офшорної діяльності на Ніуе. Ніуе – залежна від Нової Зеландії юрисдикція в Океанії, основні доходи якої формуються за рахунок офшорної діяльності, доходів від сільського господарства й туризму, допомоги ООН та окремих країн. Значні пільги в цій юрисдикції надаються офшорним компаніям, які використовуються для оптимізації оподаткування. Ніуе є безподатковою юрисдикцією.

Ніуе – острівна територія, що відома також під назвою «Полінезійська скеля». На цій «Скелі» площею 260 кв. км, яка розміщена в Тихому океані за 2400 км на північний схід від Нової Зеландії, мешкає близько 1700 острів'ян, переважно полінезійського походження. До 1974 р. Ніуе була просто територією Нової Зеландії, але потім підвищила свій статус, отримавши внутрішнє самоврядування в межах «вільної асоціації» з Новою Зеландією. Як валюту на острові використовують новозеландський долар.

Зареєструвати чи купити офшорний бізнес у Ніуе можна у формі звільненої компанії. Контроль за діяльністю офшорної компанії в цій юрисдикції здійснюється згідно з положеннями Акта про міжнародні бізнес-компанії від 1994 р.

Міжнародна компанія може вести будь-яку дозволена законом діяльність, за винятком надання банківських, страхових та перестраховальних послуг, що вимагають спеціального ліцензування. Інформація про банківські операції недоступна для третіх осіб. Валютний контроль відсутній.

Для реєстрації компанії потрібно надати Статут і Засновницький меморандум. Розмір статутного капіталу – 50 000 дол. США. Ця сума ділиться на 50 000 акцій номіналом в 1 дол. США.

Іноземці вже почали використовувати офшорне законодавство цієї країни. Вони з'ясували, що, набувши громадянство Ніуе (зазвичай, елементарно купивши), потім безперешкодно можна отримати й громадянство Нової Зеландії. Також усього за 1 євро можна придбати майданчик у місцевому інтернет-домені «.nu». До речі, для мешканців Ніуе Інтернет є повністю безкоштовним, а всім школярам тут видали безоплатно ноутбуки.

Згідно з розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2003 р. №77-р Ніуе віднесено до офшорних зон. Країну у 2009 р. включено в «сірий список» ОЄСР як юрисдикцію, яка, хоч і погодилася на співпрацю з цією організацією в боротьбі з приховуванням податків від оподаткування, але поки що не внесла відповідні зміни у свої нормативні акти. А це в майбутньому може призвести до значних фінансових санкцій до Ніуе з боку розвинутих країн.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. відніс Ніуе до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

34.5. Особливості офшорної діяльності на Островах Кука. Острови Кука – це залежна від Нової Зеландії юрисдикція в Океанії. Її населення складає 19 тис. осіб. Адміністративним центром є місто Аварау (12 тис. осіб на 2002 р.).

Грошова одиниця цієї залежної території – новозеландський долар. ВВП юрисдикції – близько 50 млн дол. США.

Основні доходи ця юрисдикція отримує від офшорної діяльності, від туризму, допомоги міжнародних організацій, окремих країн, насамперед Нової Зеландії. Значні податкові та інші пільги надаються на островах офшорним банкам.

Складна екологічна ситуація на Островах Кука (їх може в майбутньому поглинути океан) дає змогу «тиснути» цій юрисдикції на розвинуті країни для збільшення допомоги. І розвинуті держави змушені збільшувати свою допомогу, у тому числі й Нова Зеландія, Австралія, США.

Законодавство юрисдикції сприяє заснуванню численних офшорних структур, зокрема міжнародних бізнес-компаній, офшорних банків, офшорних страхових компаній, трастів зі збереження майна. Немає місцевих обмежень на рух капіталів на Острови Кука або з них. Крім того, бізнес у цій юрисдикції можна вести в будь-якій валюті.

Основа корпоративного законодавства на Островах Кука – Акт про Міжнародні компанії 1981–1982 рр. Типом компанії для виконання міжнародної торгівлі та інвестицій є міжнародна компанія. Існують такі види міжнародних компаній: 1) компанія без відповідальності; 2) компанія з обмеженими гарантіями; 3) компанія з необмеженою відпові-

дальністю; 4) спільні (взаємні) компанії. Вони звільняються від оподаткування. При їх реєстрації сплачується 500 дол. США, а потім така сума сплачується щорічно. Усі компанії зобов'язані надавати річні звіти, що повинні мати аудиторський висновок. Але ця вимога може бути відмінена за рішенням компанії.

До кризи 2008–2009 рр. Острови Кука щорічно відвідувало 50 тис. іноземних туристів. В останні роки все більшу допомогу цій залежній території пропонує Китай, але при цьому ставить певні умови. Одна з них – використання китайських інженерів і робітників під час реалізації китайських інвестиційних проектів.

Крім того, КНР запропонував свою військову допомогу в охороні морських кордонів Островів Кука, яка значно дешевша, ніж послуги Нової Зеландії чи Австралії. Проти посилення фінансово-економічної допомоги Китаю Островам Кука виступає не лише Нова Зеландія, а й Австралія, США, Японія, які бояться посилення його ролі в Океанії.

У квітні 2009 р. Острови Кука внесено до «сірого списку» країн та залежних територій, які недостатньо співпрацюють з ОЄСР у боротьбі з ухилянням від оподаткування. У липні 2009 р. Острови Кука знову були залишені в цьому списку. Це означає: якщо юрисдикція не внесе відповідні зміни у свої нормативні акти з оподаткування, її можуть чекати міжнародні фінансові санкції.

Кабінет Міністрів України в травні 2015 р. включив Острови Кука до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні.

Запитання для самоперевірки

1. Які види компаній можна зареєструвати на Вануату та Островах Кука?
2. Яким фінансовим структурам надають офшорний статус та відповідні пільги в такому океанійському офшорі, як Маршаллові Острови?
3. Яким фінансовим структурам надають офшорний статус та відповідні пільги в Науру?
4. Яким фінансовим структурам надають офшорний статус та відповідні податкові пільги в Ніуе?
5. Коли Кабінет Міністрів України відніс Ніуе до переліку країн, операції з резидентами яких контролюються, оскільки в цій юрисдикції значно менший податок на прибуток підприємств, ніж в Україні?
6. Яким фінансовим структурам надається офшорний статус та відповідні податкові пільги на Островах Кука?

Частина III

Особливості діяльності інвестиційних спеціальних економічних зон у країнах світу

Розділ 1. Особливості функціонування інвестиційної СЕЗ на Мадейрі

Мадейра – це група островів, розкиданих на площі понад 5000 кв. км в Атлантичному океані, а також складова частина Португалії, що входить до ЄС. Населення цієї юрисдикції – близько 350 тис. осіб, столиця – місто Фуншал, біля якого створено вільну економічну зону (ВЕЗ) для залучення іноземних інвестицій.

Зона вільної торгівлі на Мадейрі. У 80-х роках ХХ ст. біля Фуншалу побудовано глибоководний порт та створено виробничу зону вільної торгівлі. У подальшому концепцію її функціонування суттєво розширено, а на її базі створено офшорний центр (Міжнародний бізнес-центр), який уключає чотири частини: зону вільної торгівлі для компаній виробничого сектору; центр міжнародних послуг, який не має чітко визначених кордонів, але пропонує компаніям відповідного профілю розміщуватися в будь-якому місці Мадейри та використовувати податкові пільги зони вільної торгівлі; офшорний фінансовий центр, що забезпечує діяльність банків, трастових компаній та інших компаній, що займаються фінансовою діяльністю; Морський реєстр Мадейри, призначений для суден і судноплавних компаній.

На сьогодні понад 4000 підприємств отримали ліцензію на діяльність у межах зони вільної торгівлі (уключаючи 50 лише у фінансовому центрі). У ній створено близько 5000 робочих місць.

Товари та сировина, що імпортуються до зони вільної торгівлі, не обкладаються імпортом митом, а експортовані з цієї зони товари не підлягають обкладанню податками на загальноєвропейському ринку, за винятком тієї частини, яка вироблена за межами ЄС. На зону також не розповсюджуються імпорتنі квоти Європейського Союзу. Крім того, підприємства зони мають доступ до субсидій ЄС. Зараз Європейський Союз оплачує 50 % витрат на навчання персоналу в окремих галузях та до 50 % – пов'язаних із придбанням технологій із низькими енерговитратами.

Португалія уклала близько 30 договорів про уникнення подвійного оподаткування, що разом із Міжнародним бізнес-центром на Мадейрі може призвести до збереження низьких ставок оподаткування багатьох видів торгової та комерційної діяльності в цій юрисдикції. Крім того, на Мадейрі діє весь комплекс законів проти відмивання грошей, що рятує її від репутації центру кримінальної діяльності.

Мадейра – привабливий офшор для тих клієнтів, які хочуть мати доступ до ринків ЄС, але одночасно готові дотримуватися законів Португалії та Європейського Союзу. Присвоєння компанії з Мадейри номера ПДВ означає безперешкодний доступ до ринків ЄС. Компанія, яка отримала ліцензію на діяльність у зоні вільної торгівлі, сплачує ПДВ у розмірі 12 %, що значно менше, ніж у Португалії та інших країнах Європейського Союзу.

Угоди про уникнення подвійного оподаткування підписано з такими країнами, як Австрія, Бельгія, Бразилія, Болгарія, Велика Британія, Венесуела, Німеччина, Данія, Індія, Ірландія, Італія, Канада, Латвія, Литва, Маврикій, Мальта, Мозамбик, Норвегія, Іспанія, Росія, Сингапур, Словаччина, США, Чехія, Фінляндія, Францією, Швейцарією, Швецією, Естонією, а також з Україною.

Особливості оподаткування на Мадейрі. Оскільки Мадейра є частиною Португалії, то оподаткування приватних осіб повністю відповідає португальській системі. Ставка ПДВ на Мадейрі становить 12 %.

Стандартні ставки корпоративного податку в офшорі складають 36 %. Водночас офшорні компанії, які працюють на Мадейрі, мають значні пільги з цього та інших податків. Так, недавно їх звільнено від сплати корпоративного податку на прибуток, податків на приріст капіталу, прибуток від інвестицій, на дарування та спадщину й багатьох інших зборів і платежів.

Особливості створення та функціонування офшорної компанії. Створити та володіти офшорною компанією може будь-хто за наявності коштів на це: послуги юридичної компанії, яка візьме на себе всі функції зі створення офшору, коштують 5–6 тис. дол. США одноразової виплати та ще потрібно за неї щорічно сплачувати 2–4 тис. дол. США.

Крім того, залежно від того, яку компанію планується створити, засновнику потрібно мати від 5 до 50 тис. євро для внесення в мінімальний статутний капітал.

Усі компанії Мадейри повинні включати в назву слова, що характеризують вид їхньої діяльності. Закон, який прийнято в 1995 р., дозволяє іноземні назви компаній, що діють у вільній торговій зоні Мадейри (за деякими винятками).

Усі компанії Мадейри звільнено від сплати прибуткового податку на діяльність, що виконується за межами юрисдикції (та Португалії загалом). Компанії, зареєстровані у 2001–2002 рр., сплачують корпоративний податок за ставкою 1 %, у 2003–2004 рр. – за ставкою 2 %, у 2005–2006 рр. – 3 %.

Компанія з обмеженою відповідальністю (Ltd). Ltd-компанії дозволено будь-яку не заборонену законодавством діяльність. Компанії Мадейри не можуть займатися такими видами бізнесу, не отримавши на це ліцензії, як банківські й фінансові послуги, страхування, пере-страхування, заснування фондів, операції з нерухомістю.

Термін реєстрації компанії – 20 днів із моменту надання всіх необхідних документів. Під час реєстрації обов'язкова присутність усіх засновників компанії. Меморандум про створення компанії реєструється в Комерційному реєстрі Мадейри.

Мінімальний статутний капітал компанії – 5000 євро. До моменту реєстрації компанії в місцевому банку повинно бути депоновано не менше 50 % статутного капіталу. Розмір частки кожного співзасновника повинен становити не менше ніж 100 євро.

Адреса офісу компанії надається реєстраційним агентом і він повинен перебувати на території юрисдикції. Ця адреса використовується лише для отримання поштової кореспонденції з органів державної влади та для збереження необхідної фінансової звітності.

Компанія не емітує класичні акції офшорної компанії. Акції офшорної компанії на пред'явника й без номінальної вартості заборонені. Дозволено володіння акціями за трастовою угодою.

Акціонерами компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи, які є резидентами будь-якої країни світу. Мінімальна кількість акціонерів – двоє.

Директором офшорної компанії може бути лише фізична особа, яка є резидентом будь-якої країни світу. Мінімальна кількість директорів – один.

Потрібне щорічне проведення зборів акціонерів (власників) на території Мадейри, а збори директорів дозволено проводити в будь-якій державі світу.

Прізвища та адреси акціонерів і директорів, розміри частки акціонерів, статутного фонду публікують у спеціалізованому виданні.

Компанія здійснює стандартний бухгалтерський і фінансовий облік. Усю звітність потрібно надати владі до 31 травня.

Щорічне продовження статусу компанії, зареєстрованої в Регістрі Мадейри, коштує 1500 євро. Ця сума може бути зменшена до 1000 євро, якщо адміністративне та оперативне управління поточними комерційними справами компанії здійснюється за допомогою місцевого ліцензованого агента – компанії, яка є резидентом Мадейри.

Компанія повинна мати щонайменше один поточний розрахунковий рахунок у місцевому банку, а загальну кількість рахунків не обмежено.

Законом забезпечено конфіденційність інформації про банківські операції компанії. Водночас про всі трансферти понад 5000 євро потрібно повідомляти Національний банк Португалії.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості реєстрації офшорних компаній на Мадейрі?
2. Як оподатковуються різні види офшорних компаній на Мадейрі?
3. Яким чином залучаються іноземні інвестиції на Мадейру?
4. Які функції із залучення іноземних інвестицій виконує Міжнародний бізнес-центр на Мадейрі?
5. Скільки підприємств отримали ліцензію на діяльність у межах зони вільної торгівлі на Мадейрі?
6. Скільки коштує щорічне продовження статусу компанії, зареєстрованої в Регістрі Мадейри?

Розділ 2. Особливості функціонування інвестиційних зон вільної торгівлі в Болгарії

Болгарія має шість вільних економічних зон у формі зон вільної торгівлі: Свіленград (із 1988 р.), Відін (із 1988 р.), Русе (із 1989 р.), Бургас (із 1989 р.), Пловдив (із 1989 р.), Драгоман (із 1991 р., діє з 1993 р.). Усі ці зони розміщені на стратегічних транспортних вузлах, аби сприяти прискореному транспортуванню товарів у сусідні країни. Зони вільної торгівлі є в містах Відін і Русе. Інші зони вільної торгівлі розміщені на кордоні Болгарії з Сербією, на кордоні країни з Туреччиною й у регіоні міста Пловдіва. Це друге за розмірами місто в Болгарії, воно має власний аеропорт. Ще одна зона вільної торгівлі розміщена в Бургасі, неподалік від великого чорноморського порту Болгарії. Діяльність зон вільної торгівлі включає, крім іншого, зручний обмін валюти, можливість переказу доходів за кордон без будь-яких обмежень й організаційну структуру, при якій інвестору не потрібно вести переговори через місцеву владу.

ВЕЗ «Драгоман» – найменш розвинута зона в Болгарії. У її створенні брав участь муніципалітет міста Драгомана у вигляді придбання частки у створеному акціонерному товаристві, а також у наданні у використанні муніципальної землі на термін 50 років. Крім того, в акті про створення зони, передбачена можливість придбання акцій іноземними особами в розмірі до 33 % статутного фонду.

У Болгарії також створено 14 зон промислового типу, у яких виконують свою діяльність місцеві та іноземні інвестори. Крім того, існують інші зони з готовою інфраструктурою, що спроможні прийняти нові інвестиції (21 зона), а також близько 27 зон промислового типу перебувають на стадії розвитку.

Увіз та вивіз товарів, а також послуги, що надаються іноземним державам або на їхню користь та пов'язані з виробничою, торговою чи іншою господарською діяльністю в зоні, звільняються від мита й ПДВ. Це правило стосується також обміну товарами чи послугами між ВЕЗ та іншою територією країни. Звільнення від мита, податків, зборів й акцизів не розповсюджується на алкогольні напої та тютюнові вироби, що є предметом господарської діяльності в зоні. Зокрема, у зв'язку з прийняттям вищевказаних правил стосовно підакцизної продукції (алкогольні й тютюнові вироби, нафтопродукти) кількість клієнтів зони Русе поступово скорочується.

Для подолання корупції на митниці уряд країни найняв іноземне агентство. Відповідно, весь топ-менеджмент на болгарській митниці став іноземним. Результат перевершив усі очікування, оскільки надходження від митниці до бюджету Болгарії зросли в рази.

У цілому Болгарія вважається країною, яка має функціональну ринкову економіку, це визнано США та іншими провідними державами світу. Однак поки країна перебуває на шляху до реальної інтеграції в Європейський Союз, ще існують певні труднощі під час реалізації підприємницької діяльності. Комісія Європейського Союзу висловила думку про необхідність уведення в силу законодавства щодо захисту прав інтелектуальної та індустріальної власності.

Притоку іноземних інвестицій у країну сприяє й сприятлива податкова система. Зокрема, значна частина бізнесменів Греції перевела свій бізнес у Болгарію.

Податкова система Болгарії. Податки на доходи фізичних осіб. Усі громадяни Болгарії сплачують податки на доходи як службовці та як особи вільних професій. У випадку, коли фізичні особи є постійними резидентами Болгарії, податок стягується як із доходів, отриманих у Болгарії, так і за її межами. У Болгарії лінійний податок на доходи фізичних осіб із 2007 р. дорівнює 10 %.

Податок із корпорацій. Ставка цього податку становить 10%. Спеціальні податкові ставки застосовуються для компаній, що виконують страхову діяльність, а також для тих, що займаються ігровим бізнесом.

Податок на додану вартість. Ставка ПДВ у Болгарії становить 20%. ПДВ стягується з активів і послуг, наданих у цій країні, а також із товарів, що імпортуються. Експорт товарів і послуг не обкладається податком на додану вартість. Прибуток від фінансових послуг, таких як страхування й банківські послуги, також звільняється від сплати ПДВ. Юридичні консультації звільняються від сплати ПДВ за наявності певних умов, обумовлених законом. Будь-яке підприємство, товарооборот якого перевищував 50 000 болгарських левів протягом попереднього року, повинно бути зареєстроване в управлінні зі збирання ПДВ, потрібно мати відкритий банківській рахунок «ПДВ», який використовуватиметься для сплати податку на додану вартість.

Вирахування податку із загальної суми прибутку. Працедавець зобов'язується вираховувати певну суму податку із прибутку службовців і робити внески у фонд соціального страхування.

Прибуток, звільнений від оподаткування. У Болгарії від оподаткування звільняються такі види доходів:

- прибуток від продажу житлових приміщень й автомобілів, за наявності умов, обумовлених у законодавстві;
- дохід від продажу цінних паперів;

- відсотки, отримані фізичними особами за вкладками в місцеві комерційні банки;
- державна дитяча допомога;
- гранти, що надаються студентам-резидентам Болгарії, які навчаються в Болгарії й за її межами;
- виграші від лотерей та азартних ігор;
- державні нагороди за роботи в галузі культури;
- прибуток від продажу активів, отриманий у спадщину чи в подарунок;
- робочий одяг й уніформа, що надаються службовцю безкоштовно;
- квитки за проїзд до місця роботи, що надаються службовцю роботодавцем.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Болгарію?
2. Як оподатковуються різні види компаній у країні?
3. У чому полягають особливості діяльності вільних торгових зон у Болгарії?
4. Які види доходів звільняються від оподаткування в Болгарії?
5. Скільки вільних економічних зон у формі зон вільної торгівлі має країна?
6. Скільки у Болгарії створено зон промислового типу, в яких здійснюють свою діяльність місцеві та іноземні інвестори?

Розділ 3. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Польщі

Спеціальні економічні зони (СЕЗ) у Польщі використовуються насамперед як інструмент регіонального вирівнювання, стимулювання розвитку відсталих регіонів, у яких, згідно з нормативами ЄС, щодо надання регіональної допомоги обсяг ВВП на душу населення не перевищує 75 % по країні. Більшість прямих іноземних інвестицій провідних світових корпорацій, які надходять у Польщу й спрямовуються у виробничий сектор, розміщуються саме на територіях цих зон.

СЕЗ являють собою виділені в адміністративному плані частини території країни, призначені для ведення на них економічної діяльності суб'єктами господарювання на більш привабливих умовах. Підприємці, які виявили бажання працювати в СЕЗ, повинні отримати спеціальний дозвіл на ведення такої діяльності.

Основними законодавчими актами, які унормовують діяльність СЕЗ у Польщі є закони від 20 жовтня 1994 р. та від 30 квітня 2004 р., підприємцям у цих зонах надається державна допомога у вигляді таких пільг: звільнення від податку на прибуток (для юридичних осіб), податку на доходи (для фізичних осіб), місцевих податків та зборів, зокрема від земельного податку й податку на нерухоме майно; установлення пільгових цін на придбання земельних ділянок із повністю підготовленою інфраструктурою для виробництва (чого так не вистачає в Україні для залучення як іноземних, так і українських інвесторів); надання безкоштовних адміністративних послуг щодо реєстрації та ведення бізнесу, дотації на працевлаштування безробітних тощо.

Кожен підприємець може одночасно використовувати різні форми державної допомоги, але її загальна сума не може перевищувати максимально допустимого розміру, установленого державою для окремо взятого регіону. На наше переконання, це робиться для того, щоб уникнути нездорової конкуренції між регіонами, що проявилось в Угорщині.

Про ефективність спеціальних економічних зон можна довідатися на прикладі СЕЗ у містечку Ольштинек Вармінсько-Мазурського воєводства, яке нараховує близько 14 тис. жителів. Це – бідна гміна, тому тут створили СЕЗ, яка діятиме до 2030 р. (згідно з вимогами ЄС). В Ольштинку зареєстровано та діє підрозділ найбільшого в Європі концерну «Мастекс», що займається переробкою фруктів, виробництвом макаронів, соків. Він експортує свою продукцію в різні країни світу, забезпечуючи роботою багатьох жителів півсотні сіл та хуторів, об'єднаних у гміну Ольштинек.

Для отримання коштів із фондів ЄС на розв'язання проблем сміття гміна Ольштинек об'єдналася з 19 гмінами інших воєводств та подала

до відповідних органів ЄС проект із будівництва заводу з переробки сміття. Це приклад того, як потрібно працювати над екологічними проектами, що подаються на залучення грантів окремими громадами з України. А на допомогу країнам Східного партнерства (зокрема й Україні) у 2016 р. ЄС виділив 1 млрд євро.

Деякі особливості оподаткування в Польщі. Податкова система Польщі складається з 11 видів податків. Вони тут поділяються на прямі й непрямі. Прямі податки стосуються персонального доходу, прибутків чи майна.

Головні прямі податки:

- податок на доходи фізичних осіб (18, 32 %);
- податок на доходи юридичних осіб (19 %);
- податок зі спадщини та дарування;
- сільськогосподарський податок;
- податок на лісове господарство;
- податок на нерухомість;
- транспортний податок;
- податок із власників собак.

Податок зі спадщини та дарування, сільськогосподарський податок, податки на лісове господарство й нерухомість, транспортний податок та податок із власників собак є місцевими податками, які складають доходи гмін.

Для невеликих фірм, якими керують фізичні особи, уведено **спрощені податки** (їх називають «податковою картою») – фіксована форма. Ставка оподаткування залежить від отриманого прибутку й становить при прибутку до 21 тис. євро 18 %, а від більшої суми – 32 %. Але підприємець – фізична особа – може обрати й іншу систему: єдиний податок за ставкою 19 % при будь-яких прибутках.

Із 01.05.2004 р. (після входження Польщі до ЄС) **ПДВ** на низку товарів і послуг підвищено до 22 % (згідно з нормативами ЄС).

Згідно з «Багаторічним фінансовим планом на 2010–2013 рр.», затвердженим урядом Польщі в середині 2010 р., задумано скоротити дефіцит бюджету за рахунок поступового підвищення ПДВ. Згідно з цим документом передбачено встановлення трьох ставок ПДВ на рівні 5; 8; 23 %.

Податок на нерухомість підпадає під дію Акта про місцеві податки та збори. Законодавча основа оцінки суми податку також включає резолюції ради гміни. Податок на нерухомість зобов'язані сплачувати фізичні, юридичні особи та підприємства без статусу юридичної особи. Він із 2005 р. дає до 40 % надходжень до місцевих бюджетів.

Відповідно до зазначеного Акта об'єктом оподаткування є одиниця майна, приватна власність або безстроковий документ на нерухомість, а також майно чи приватна власність об'єктів будівництва, які безпосередньо не пов'язані із землею. База оподаткування житлової одиниці – її корисна площа (у квадратних метрах); для будівлі – це вартість, яка становить основу для розрахунку амортизації й фіксованих доходів економічної особи; для землі – її площа. Суми ставок податку у сфері статутної компетенції встановлюються для окремого податкового року радою гміни прийняттям відповідної резолюції. Змінилися також спосіб оцінки податку та кінцеві терміни сплати. Для фізичних осіб оцінка проводиться згідно з рішенням відповідних податкових органів, для юридичних – за допомогою самооцінки.

Податок зі спадщини та дарування регулюється Актом про спадщину та дарування. Об'єктами оподаткування є також ті об'єкти, що розміщені за кордоном, чи права власності яких реалізуються за кордоном, якщо на момент передачі спадщини чи укладення контракту особа, котра їх отримує, є громадянином Польщі або має постійне місце проживання в Польщі.

База оподаткування – вартість отриманих речей чи прав власності після утримання позик та зобов'язань (чиста вартість, яка встановлюється відповідно до стану справ і прав власності на день отримання) та ринкові ціни на день створення податкового зобов'язання. Сума встановлюється залежно від податкової групи, до якої належить особа-отримувач. Віднесення до однієї з трьох податкових груп відбувається відповідно до особистих відносин між особою-отримувачем та особою, від якої отримуються речі й права власності. Під час установлення суми податку застосовують звільнені від оподаткування суми й податкову шкалу, що діють на день створення податкового зобов'язання. Звільнена від оподаткування сума й вартість речей та прав власності в податковій шкалі, визначеній Статутом, підлягають переоцінці.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Польщу?
2. У чому полягають особливості функціонування спеціальних економічних зон у країні?
3. Які види доходів звільняються від оподаткування в СЕЗ у Польщі?
4. Яка ефективність функціонування спеціальних економічних зон у країні?
5. Назвіть основні законодавчі акти, які унормовують діяльність СЕЗ у Польщі.
6. Із кількох видів податків складається податкова система Польщі?

Розділ 4. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Литві

Литовським та іноземним підприємствам дозволено розвивати підприємницьку діяльність двох вільних економічних зон у Клайпеді та Каунасі.

Для підприємств ВЕЗ передбачено *такі пільги*:

– якщо розмір інвестицій досяг суми 1 млн євро та якщо не менше 75 % доходів підприємства за той податковий період, у який досягнуто рівня 1 млн євро, склали доходи від діяльності з виробництва, обробки, переробки, складування, оптової торгівлі складованими в СЕЗ товарами чи від надання послуг, пов'язаних із виконуваною у вільній зоні діяльністю, підприємство на шість податкових періодів звільняється від податку на прибуток, а протягом 10 – щодо нього використовується зменшена на 50 % ставка податку на прибуток;

– ці підприємства також можуть не обкладатися податком на додану вартість, податком у дорожній фонд та на нерухоме майно, незалежно від розміру інвестиції в підприємство СЕЗ.

Ці та інші пільги підприємствам у СЕЗ дали змогу зменшити безробіття в державі та призупинити міграцію з країни. За деякими оцінками, після вступу Литви до Європейського Союзу 01.05.2014 р. до нього мігрувало кілька сотень тисяч жителів країни (насамперед у Польщу, Велику Британію та Ірландію).

Інші пільги. Більшість муніципалітетів Литви пропонують знижки щодо сплати земельного податку та інколи надають фінансову підтримку підприємництву за створення робочих місць.

Пільги для малих і середніх підприємств. Підприємство, загальний дохід якого протягом податкового періоду не перевищував 288 620 євро та з кількістю працівників не більше 10 осіб, має право до суми 7240 євро прибутку використовувати ставку податку на прибуток у розмірі 0 %, а до залишкової частини прибутку – стандартну ставку податку в розмірі 15 %.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Литву?
2. У чому полягають особливості функціонування спеціальних економічних зон у країні?
3. Які види доходів звільняються від оподаткування в СЕЗ у Литві?
4. Яка ефективність функціонування спеціальних економічних зон у країні?
5. Які види податків стягуються в Литві?
6. Які податкові пільги існують для малих і середніх підприємств у Литві?

Розділ 5. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Білорусі

У Республіці Білорусь створено та функціонує шість вільних економічних зон, які називаються спеціальними економічними зонами: СЕЗ Вітебськ (із 1999 р.), СЕЗ Могильов (із 2002 р.), СЕЗ Мінськ (із 1998 р.), СЕЗ Брест (із 1996 р.), СЕЗ Гродноінвест (із 2002 р.), СЕЗ Гомель-Ратон (із 1998 р.). Термін дії цих зон – до 30 років, зокрема СЕЗ Вітебськ створено на 30 років.

На 13.05.2016 р. в білоруських СЕЗ працювало 429 підприємств, на яких було зайнято більше 124 тис. працівників. Зокрема, СЕЗ Брест випускає понад 1000 найменувань товарів, у тому числі електротехнічні вироби, дорожні машини, фарби, газові та електричні плити, меблі, морепродукти, м'ясні та кондитерські вироби. Ця зона приймає інвестиції для створення підприємств із використанням високих технологій у фармацевтичній, автомобільній, електротехнічній, машинобудівній та інших галузях промисловості. Багато видів продукції СЕЗ експортується в країни СНД та ЄС, а також у Китай, інші країни Азії, оскільки вони є достатньо якісними та конкурентоспроможними на ринках цих країн.

Основні преференції для підприємств у СЕЗ Білорусі. Підприємства звільнені від обов'язкового продажу виручки в іноземній валюті.

Звільнення прибутку резидентів СЕЗ, отриманого від реалізації товарів (послуг) власного виробництва, від податку на прибуток (ПНП), відбувається протягом 10 років із дати отримання ними прибутку. Після закінчення вказаного терміну резидент СЕЗ сплачує ПНП за ставкою 50 % від нормативу. При цьому ставка ПНП не може бути більшою ніж 12 %.

Звільнення від податку на нерухомість будинків та споруд (зокрема незавершеного будівництва, яке перевершило нормативні терміни), розміщених на території відповідної СЕЗ, незалежно від напрямку їх використання.

Звільнення від земельного податку в кордонах СЕЗ, наданих резидентам СЕЗ та зареєстрованих у цій якості з 01.01.2012 р. для будівництва об'єктів, – на термін п'ять років із моменту реєстрації.

Фінансування державою витрат на створення інженерної й транспортної інфраструктур, необхідних для реалізації інвестиційного проекту резидента СЕЗ, у розмірі понад 10 млн євро відбувається за рахунок місцевих чи Державного бюджету Білорусі.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Білорусь?
2. У чому полягають особливості функціонування спеціальних економічних зон у країні?
3. Які види доходів звільняються від оподаткування в СЕЗ у Білорусі?
4. Яка ефективність функціонування спеціальних економічних зон у країні?
5. Чи звільнені підприємства СЕЗ Білорусі від обов'язкового продажу виручки в іноземній валюті?
6. На який термін у Білорусі надається звільнення від земельного податку в межах СЕЗ, наданих резидентам СЕЗ та зареєстрованих у цій якості з 01.01.2012 р. для будівництва об'єктів?

Розділ 6. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Китаї

Велику роль у підйомі економіки КНР відіграла зовнішньоекономічна політика уряду. Для стимулювання надходжень іноземного капіталу в КНР із 1979 р. створюються так звані спеціальні економічні зони (СЕЗ) – компактні, замкнуті ареали в приморській смузі. Іноземні й спільні підприємства СЕЗ користуються певними пільгами, зокрема безмитним увозом сировини та продукції, низькими податками на прибуток. У країні існує п'ять великих СЕЗ: Шеньчжень, Чжухай, Шаньтоу, Сяомінь і о. Хайнань. Поруч із СЕЗ і на інших територіях діють різні ступені відкритості: деякі міста (14 портів), зони техніко-економічного розвитку в приморських містах, приморські райони в дельтах рік Янцзи й Чжуцзян, на півдні провінції Фуцзянь. У КНР створено до 20 тис. спільних підприємств з іноземним капіталом у 30 млрд дол.

Китай посідає друге місце у світі (після США) за щорічними обсягами залучення іноземних інвестицій, сума яких (у т. ч. кредитів) сягає до 65 млрд дол. Накопичені за роки реформ іноземні інвестиції досягли 220 млрд дол.

ВЕЗ «Шенчжень», яка зараз нараховує кілька мільйонів жителів і виробляє багато видів найсучаснішої продукції, створена на місці колишнього села з населенням 5 тис. осіб. У цю зону перенесено значну частину виробництв із Гонконгу, оскільки вона лежить поруч із ним та має вільні земельні та виробничі площі.

Прискорене освоєння нового приморського району Тяньцзіня сприяє економічному й культурному розвитку узбережжя Бохайської затоки та країни в цілому. Він створений у 1984 р. і розміщений на східній приморській території міста Тяньцзіня – одного з чотирьох міст центрального підпорядкування в Китаї. Район займає площу 2,27 тис. кв. км, довжина прибережної смуги – 153 км, чисельність постійного населення – 1,35 млн осіб. Зараз там відбувається будівництво великого технопарку.

План створення цього району запропонував у 80-ті роки ХХ ст. міський уряд Тяньцзіня. Тяньцзіньська зона техніко-економічного освоєння (ТЗТЕО) – важлива складова частина приморського району – створена рішенням Держради КНР від 06 грудня 1984 р. Її мета – розвиток високотехнологічних галузей із залученням іноземного капіталу. Вона стала однією з перших зон освоєння загальнодержавного значення. Нині нараховується 54 аналогічні зони й технопарки, але ТЗТЕО лідирує вже багато років за найважливішими показниками.

2006 рік ознаменувався швидким збільшенням іноземних інвестицій у ТЗТЕО. У серпні зареєстровано 25 підприємств з участю іноземного капіталу. Крім того, 19 діючих підприємств збільшили обсяг капіталовкладень, що в зоні становив за січень-серпень 2006 р. 3,6 млрд дол., ще існують домовленості на 2,3 млрд іноземних інвестицій, фактично освоєні інвестиції перевищили 1 млрд дол. Порівняно з аналогічним періодом 2005 р., останні два показники зросли на 29,3 і 28,3 % відповідно. Нині опорними галузями в зоні стали електронна, машинобудування, автомобілебудування, фармацевтика, хімічна й харчова. У перші вісім місяців 2006 р. ВВП зони досягнув 191 млрд юанів (близько 24 млрд дол.).

Постійно займаючись благоустроєм зони освоєння, керівники району намагаються підвищити його ефективність, використовуючи місцеві географічні переваги. Порт Тяньцзінь – великий штучний порт у Китаї, тому тут чудові умови для розвитку судноплавства й міжнародної торгівлі.

Ще в 1991 р. Держрада КНР прийняла рішення створити на базі порту велику безмитну зону Півночі Китаю. У ній діє пільгова політика: із товарів, що надходять із-за кордону на збереження, не стягується мито, ПДВ й акциз; на них не поширюються квотування та ліцензування; час складського зберігання не обмежено; існує вільний увіз і вивіз товарів між безмитною зоною й зарубіжними країнами; з імпортованих товарів, які використовують підприємства в зоні (у тому числі обладнання, будматеріали, сировина для переробки експортної продукції, запчастини та канцелярські засоби), не стягується мито, ПДВ й акциз, на них не поширюються квоти та ліцензії; усі підприємства, які перебувають у безмитній зоні, можуть відкривати валютні та касові рахунки, обирати будь-який метод валютних розрахунків; у торгівлі між безмитною зоною й зарубіжними країнами не потрібні формальності з прийняття, платежів, переказів; не потрібно вносити грошовий завдаток за зарубіжні товари, які зберігаються або реалізуються на території безмитної зони.

Усі ці пільги сприяють розвитку безмитної зони. Так, середньорічне зростання ВВП становить тут понад 30 %, договірною сумою зарубіжних капіталовкладень за укладеними контрактами досягла 11,4 млрд дол., а обсяг освоєних зарубіжних інвестицій – 5,6 млрд. На частку зони припадає 40 % загального об'єму освоєного іноземного капіталу 15 подібних зон у країні. На кінець 2005 р. обсяг товарообороту в зоні становив 81,9 млрд дол., імпорту й експорту – 26,8 млрд.

Генеральний проект розвитку Тяньцзіня на 2005–2020 рр. ухвалено Держрадою КНР у 2005 р. Згідно з цим проектом, за 15 років Тяньцзінь,

який є економічним центром району затоки Бохай, перетвориться у світове місто-порт, центр Півночі Китаю.

Незважаючи на суттєве звуження географічно-територіальної компоненти податкового складника економічної політики КНР, потрібно врахувати той факт, що остаточно вона не втратила актуальності навіть попри нагальну необхідність у вирішенні питань розвитку депресивного Західного регіону Китаю. Так, згідно зі спеціальним підзаконним актом Державної ради КНР від 26.12.2007 р. (№ 40), у п'яти спеціальних економічних зонах – Шеньчжень, Шаньфей, Чжухай, Сяомень, Хайнань – запроваджено преференційний режим оподаткування для високотехнологічних підприємств, які повинні відповідати певним критеріям. При цьому податкові пільги полягають у запровадженні звичного для Китаю механізму: дворічного звільнення від оподаткування та трирічного застосування зменшеної удвічі (12,5 %) ставки податку на прибуток. Аналогічний режим надано й тим суб'єктам, які створені або створюватимуться в новому районі Шанхаю – Пудун.

Шанхай – це справжнє економічне серце Китаю. Його ВВП складає 7 % ВВП КНР (за цим показником він поступається лише Гонконгу). У місті – два аеропорти (Пудун і Хунцяо), штаб-квартири місцевих великих банків Shanghai Pudun Development Bank, Bank of Communication та ін.

Найбільш розвинутий промисловий район Шанхаю – Пудун – розміщений на схід від річки Хуанхе й займає площу 523 кв. км. Із 1990 р. Пудун – «відкритий район», який поступово перетворився в другий Гонконг, став своєрідним величезним магнітом, що приваблює з-за кордону фінансові кошти, сучасні технології й передовий управлінський досвід. У Шанхаї успішно діє спільне підприємство «Шанхай-Фольксваген», засноване в 1985 р., яке випускає 300 тис. автомобілів у рік.

Удвічі зріс обсяг інвестицій, укладених шанхайськими компаніями в економіку інших держав, за результатами першого півріччя 2009 р. За цей період шанхайськими компаніями інвестовано 715 млн дол., що на 204 % вище від аналогічних показників минулого року. Інвестиції за весь 2008 р. склали 611 млн дол.

Щоб заохотити інвесторів активніше вкладати кошти в розвиток виробництва, Китай вирішив фінансово заохочувати й створення в КНР регіональних штаб-квартир транснаціональних корпорацій. Ті ТНК, які вирішують створити свою регіональну штаб-квартиру в китайській столиці, отримують від уряду Китаю разову виплату в розмірі від 5 до 19 млн юанів (0,7–1,5 млн дол.). Крім того, штаб-квартири, зареєстровані в Пекіні або перенесені з інших районів у Пекін після 01 січня 2009 р.,

отримають допомогу на будівництво службових будівель або придбання офісів у розмірі 1 тис. юанів за кв. м офісного приміщення (але не більше ніж за 5 тис. кв. м загальної площі).

Створення штаб-квартир великих компаній у тому чи іншому мегаполісі КНР створює стимул для розвитку регіональної економіки, зростання кількості робочих місць, а також підвищення конкурентоспроможності міста. На середину 2009 р. в Пекіні зареєстровано 41 штаб-квартиру транснаціональних корпорацій у сфері електроніки, зв'язку й машинобудування, більшість із яких – із Японії, США, Європи й Республіки Кореї. Інше китайське місто – Шанхай – ще у 2008 р. задалося метою протягом наступних п'яти років потроїти кількість штаб-квартир, розміщених у місті.

Особливості оподаткування в КНР. У спеціальних економічних зонах пільги із прибуткового податку зі спільних підприємств становлять 15 %, замість 33 % донедавна на решті території КНР. Із переведених за кордон прибутків утримується прибутковий податок у розмірі 15 %.

Податок на прибуток підприємств та організації (прибутковий податок із підприємств за китайською термінологією) становить:

- 30 % – загальнонаціональний;
- 3 % – місцевий.

Підприємства з іноземними інвестиціями, що зайняті в матеріальному виробництві та виконують виробничу діяльність у прибережних відкритих економічних регіонах, оподатковуються за ставкою 24 %.

Існує зональний податок на землекористування, який коливається від одного до 10 юанів і надходить у загальнонаціональний фонд відродження родючості землі. Податок на продаж продукції сплачується залежно від розміру, обсягу й виду реалізованої продукції та становить 2–10 %.

Непряме оподаткування в Китаї представлене податком на додану вартість, ставка якого – 17 %. Експортна продукція від ПДВ звільнена. Для товарів народного споживання першої необхідності, сільськогосподарської продукції, комунальних послуг застосовують знижену ставку ПДВ – 13 %.

Акцизами обкладають алкогольні напої, тютюн, бензин, ювелірні вироби, косметику, легкові автомобілі.

Досить складною проблемою у використанні податкових пільг вважають проблему їх надання різним суб'єктам інноваційної діяльності. Протягом тривалого періоду для Китаю було характерне використання

двох концепцій щодо диференціації суб'єктів інноваційної діяльності. При цьому виділялися високотехнологічні підприємства, які здійснюють розробку високих і нових технологій (хай-тек), та підприємства, орієнтовані переважно на впровадження прогресивних іноземних технологій і використання найсучаснішого обладнання, що породжувало для них різні правові наслідки в частині одержання податкових преференцій.

Закон КНР «Про прибутковий податок з підприємств» від 16.03.2007 р. не надав другій групі підприємств будь-яких податкових пільг. Зі свого боку, із 01.01.2008 р. високотехнологічні підприємства, можливість створення яких у межах країни більше не пов'язана з територіальними обмеженнями, стали суб'єктами оподаткування за пільговою ставкою 15 %. Однією з принципів умов надання названих податкових пільг у КНР є обов'язкова наявність у використанні та розпорядженні претендента на одержання податкових пільг власних матеріальних активів – технологій або інших об'єктів права інтелектуальної власності, які мають бути ключовими при виробництві товарів чи наданні послуг, що повинні бути зареєстровані в КНР. Згідно з новими вимогами, сфера використання нематеріальних активів має охоплювати в інтересах китайського ліцензіара територію не лише КНР, а й усіх інших країн, причому на строк не менше п'яти років.

Така вимога Китаю сприймається достатньо неоднозначно та призводить до формування уявлення серед фахівців, що її наслідком стане фактична втрата підприємствами з іноземними інвестиціями можливості набуття статусу високотехнологічних підприємств, та, відповідно, одержання податкових пільг.

Головна мета вказаних дій із боку КНР – розширення можливостей Китаю щодо завершення формування основ інноваційно-орієнтованої економіки до 2020 р., подолання розриву з провідними країнами в галузі науки й техніки, а на окремих напрямках технологічного розвитку – вихід на лідируючі позиції у світі до 2050 р.

Для цього в ст. 31 Закону КНР «Про прибутковий податок з підприємств» передбачено загальний механізм стимулювання венчурного інвестування, який передбачає опосередковане зменшення оподаткування, у певному розмірі від обсягу інвестиції у сфері, які визначаються не на розсуд інвестора, а визнаються державою як пріоритетні.

Крім того, при здійсненні інвестиції в капітал китайських малих і середніх високотехнологічних підприємств на термін не менше двох років, венчурним компаніям надано право на віднесення до витрат частки від суми інвестицій, яка досягає 70 %.

Ці та інші заходи створюють сприятливі передумови для активізації трансферу технологій між підприємствами-резидентами щодо яких у Китаї запроваджено новий спеціальний режим оподаткування. Так, прибуток, одержаний такими суб'єктами інноваційної діяльності від здійснення трансферу технологій у розмірі до 5 млн китайських юанів (близько 730 тис. дол. США) протягом фінансового року виключаються із загальної суми оподатковуваного прибутку, а сума перевищення підлягає оподаткуванню за зниженою на 50 % загальною ставкою.

Загалом такі заходи повинні активізувати впровадження китайських нових і високих технологій для виробництва конкурентоспроможної продукції, що повинна не лише здійснюватися під всесвітньо відомими торговими марками, а й сприяти підвищенню якості китайських товарів, які активно експортуються на ринки майже всіх держав світу, але мають неоднозначну репутацію.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Китай?
2. У чому полягають особливості функціонування спеціальних економічних зон у країні?
3. Які види доходів звільняються від оподаткування у СЕЗ у Китаї?
4. На яку частину інвестицій венчурним компаніям надано право на віднесення їх до витрат при їх укладенні в капітал китайських малих і середніх високотехнологічних підприємств на термін не менше двох років?
5. Які існують пільги з прибуткового податку зі спільних підприємств у спеціальних економічних зонах КНР?
6. Як коливається розмір зонального податку на землекористування в країні?

Розділ 7. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Малайзії (на прикладі острова Лабуан)

Малайзія належить до нетипових офшорів, що спеціалізуються на стимулюванні залучення іноземних інвестицій, створивши для цього спеціальну економічну зону на острові Лабуан. Нині в Малайзії існує 16 ініціатив, призначених спеціально для різних індустрій і видів діяльності, які країна хотіла б розвивати й просувати.

Із 1990 р. Лабуан (залежна федеральна територія Малайзії) має статус міжнародного офшорного центру. Офшорний бізнес на Лабуані має такі *переваги*: мінімальні витрати на обслуговування компаній; податок на прибуток – від 0 до 3 %. Офшорні компанії, які виконують неторгову діяльність, звільняються від цього податку. Банківська та страхова діяльність виконується за ліцензією.

Лабуан має домовленості з 48 державами про уникнення подвійного оподаткування; на ньому можна зареєструвати такі компанії: офшорну компанію, іноземну офшорну компанію, офшорне обмежене партнерство.

Офшорні компанії не сплачують гербового збору; особливі податкові пільги на Лабуані мають холдинги.

На Лабуані дозволено репатріацію доходів за низькими ставками. На острові забезпечується конфіденційність бізнесу.

Забороненими видами діяльності на Лабуані є будь-які незаконні операції; морські вантажні перевезення та зберігання, транспортування й торгівля нафтою.

При веденні фінансової діяльності в Малайзії потрібно враховувати той факт, що в країні існують ісламські податки. Відповідно до Конституції Малайзії, яка належить до держав з ісламською економікою, усі питання, пов'язані з релігійними справами, перебувають у віданні штатів. У більшості штатів країни чинне законодавство розглядає такий ісламський податок, як закят, одним з обов'язкових податків. У кожному штаті питання закяту вирішуються місцевими ісламськими релігійними радами. Усю роботу з уніфікації закяту очолює відділ координації байт ал – мал при Департаменті ісламського розвитку Малайзії, який підпорядковано Прем'єр-міністру країни.

У Малайзії закят обкладають продукцію землеробства, товарні запаси, накопичення, інші матеріальні цінності, а також заробітну плату. Реальні доходи від збору закяту невеликі, оскільки особи, котрі відповідають за збір цього податку, не мають доступу до інформації про майно й доходи платників закяту.

У Малайзії існують певні особливості в розподілі закяту. Засуджені та боржники не можуть отримувати кошти від закяту. Водночас ті, хто збирає зазначений податок, фінансуються із зібраних коштів.

Крім закяту, у Малайзії давно встановлено як обов'язковий податок закят ал-фітр. Він являє собою різновид закяту з видимого майна. Цей податок зобов'язаний сплачувати не лише глава сім'ї, але й кожен дорослий член родини, який має певні статки. У Малайзії держава відповідає за збір і розподіл закяту ал-фітр, але його ставки в різних штатах різняться.

Нині інвестиційний режим у Малайзії побудовано так, щоб відповідати потребам індустріальної політики в країні, у якій уряд завжди відіграв активну роль

Визначальною особливістю малайзійського режиму ПІІ є те, що його ретельно контролюють, щоб переконатися, що притік ПІІ служить на благо внутрішньої економіки й соціальним цілям. Подібний контроль над інвестиційними проектами став можливим завдяки відсутності загального інвестиційного законодавства, яке забезпечує керівництву держави максимальну свободу при адмініструванні інвестиційного режиму.

Загалом Малайзія дійсно достатньо успішна в галузі залучення ПІІ, незважаючи на її закриту політику в цій галузі, установлену в результаті політики щодо захисту буміпутра (корінного населення країни) і відсутності основного закону, який надає інвесторам мінімальний захист. Найбільш значними факторами стала гнучка інвестиційна політика, яка адаптувалася до потреб певної галузі або економіки в цілому в певний час. Відмова від політики захисту «буміпутра» в посткризовий період після трьох десятиліть утілення її в життя, лише доводить це твердження. Вибіркові, але всеохоплюючі й індивідуалізовані фіскальні ініціативи служать на користь залучення ПІІ.

Запитання для самоперевірки

1. Які умови залучення іноземних інвестицій на Лабуан?
2. Які умови реєстрації та оподаткування офшорних компаній на Лабуані?
3. Які види діяльності заборонені на Лабуані?
4. Які особливості в розподілі закяту існують у Малайзії?
5. Які умови оподаткування офшорних компаній на Лабуані?
6. У Малайзії давно встановлено як обов'язковий такий податок, як закят ал-фітр. У чому полягають його особливості?

Розділ 8. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Республіці Кореї

Із 2003 р. Корея розвиває ВЕЗ у формі спеціальних економічних зон вільної торгівлі. Передбачено, що у 2020 р. південнокорейські СЕЗ стануть найбільш привабливими для іноземних інвесторів у світі. СЕЗ країни стають глобальними центрами міжнародного фінансування та розміщення штаб-квартир ТНК.

У Республіці Кореї діє шість СЕЗ:

1. СЕЗ «Ічхон» (із 2003 р.), що функціонуватиме до 2020 р. У цю зону вже залучено близько 400 млн дол. США інвестицій у 39 проектів.
2. СЕЗ «Бусан». У цю зону залучено близько 1564 млн дол. США інвестицій у 91 проект із 21 країни.
3. СЕЗ «Ганг» (із 2003 р.).
4. СЕЗ «Жовте море».
5. СЕЗ «Дегу».
6. СЕЗ «Сіменгеум / Гунсан».

У СЕЗ Кореї надаються, насамперед, податкові пільги для певних стратегічних галузей, особливо для тих, які спеціалізуються на інноваціях.

СЕЗ країни пропонують зниження деяких податків, зокрема податку на бізнес, корпоративного податку та тарифів; деякі корпорації звільнені від податків у СЕЗ на 10 років.

Податкові пільги в СЕЗ Кореї. Звільнення чи зниження корпоративного податку та податку на дохід відносно до підприємницької діяльності, доходів у вигляді дивідендів, виплат за ліцензії на технології.

Особливі податкові пільги в Кореї для інвесторів. Національні податки (податок на заробітну плату, податок на прибуток): повна відміна протягом трьох років податку на операційні доходи, знижка в розмірі 50 % протягом наступних двох років із можливістю пролонгації.

Повна відміна протягом п'яти років податку на імпорт капіталу. Місцеві податки (на придбання майна, податок на майно): повна відміна протягом трьох років, знижка в розмірі 50 % протягом наступних двох років із можливістю пролонгації.

Іноземні працівники та керівники також мають податкові пільги, які розповсюджуються на осіб, котрі працюють у корейських філіалах іноземних фірм. Вони можуть обрати або звільнення на 30 % податку на загальний дохід, або фіксовану податкову ставку в розмірі 17 %.

При залученні передових технологій та інвестиції на суму понад 1 млн дол. у СЕЗ надають такі пільги:

- звільнення від податків та орендної плати;
- придбання іноземним інвестором нерухомості може субсидуватися в розмірі її вартості;

- оплата купівлі нерухомості іноземним інвестором може бути розбита на 20 років;
- на 50 % від суми інвестиції при її розмірі понад 10 млн дол. США, може надаватися грошова субсидія (у межах не більше 5 млрд вон на одну компанію);
- може бути надана субсидія на оплату праці тому підприємству, де більше 20 осіб є найманими працівниками. Субсидії в розмірі 500 000 вон на місяць виплачуються до шести місяців, а їх загальний ліміт – 500 млрд вон;
- може бути надана субсидія на освіту та навчання в розмірі 100 000–500 000 вон на місяць для кожного нового співробітника. Вони виплачуються до шести місяців, а їх загальний ліміт – 500 млрд вон.

Запитання для самоперевірки

1. Які умови залучення іноземних інвестицій у Корею ви можете назвати?
2. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у СЕЗ Кореї?
3. Які податкові пільги для іноземних інвесторів існують у СЕЗ Кореї?
4. Які субсидії можуть отримати іноземні інвестори в СЕЗ Кореї?
5. Скільки СЕЗ існує в Кореї?
6. Які пільги надаються в СЕЗ Кореї при залученні в них передових технологій та інвестицій на суму понад 1 млн дол.?

Розділ 9. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ в Об'єднаних Арабських Еміратах

Країна включає сім еміратів, кожен із яких має власну специфіку й надає широкі можливості для підприємництва, насамперед у вільних економічних зонах (ВЕЗ).

В ОАЕ діє понад 25 вільних економічних зон. Підприємства, зареєстровані в цих зонах, на 15 років звільнені від податків. Дозволено продовжити цей режим ще на 15 років. Співробітники таких підприємств звільнені від усіх податків на особисті доходи. Іноземним інвесторам у ВЕЗ надано право на 100 % володіння компанією, для них існує спрощене митне оформлення та відсутність обмежень на вкладення капіталу.

Досвід ОАЕ, де була побудована динамічна економіка, де вдалося розвинути не лише нафтовий сектор, а й інші галузі, раніше не типові для Близького Сходу, доцільно переймати й іншим нафтовидобувним країнам, – вважає Ранда Аламі, економіст Оксфордського інституту міжнародних відносин.

Кожен емірат в ОАЕ встановлює свою податкову систему, але в них є багато спільного. В еміратах немає ПДВ, податку на прибуток підприємств (крім підприємств нафтової промисловості та банківських структур), на приріст капіталу, податку на доходи фізичних осіб та низки інших податків.

Компанії з великими грошовими оборотами сплачують податок у розмірі 10, 20, 30, 40, 50 % (залежно від прибутку). Нафтові та газові компанії у 2016 р. сплачували податок на прибуток підприємств у розмірі 50–55 % (залежно від емірату).

У готельному бізнесі стягують податок із доходів у розмірі 17 %, а у сфері комерційної нерухомості – за ставкою 10 %.

Три податки сплачують за ставкою 5 % (податок на житло, на послуги готелів, на розважальну діяльність).

У країні дозволено також створення офшорів. Зараз відкрити офшорні підприємства можна на території двох еміратів – Дубаю та Рас-Аль-Хайми. Офшорні компанії не мають права вести свій бізнес на території ОАЕ чи вести його за допомогою засновників місцевих компаній.

В ОАЕ дотримуються принципів функціонування ісламської моделі в економіці. У країні податки існують переважно у вигляді ліцензій, які, однак, дають змогу утримувати міста й містечка в зразковому стані. Медицина та освіта – безкоштовні, кожен громадянин може навчатися в будь-якому престижному університеті світу за рахунок держави, проте

останнім часом жителі еміратів надають перевагу вітчизняній освіті: для цього сюди на роботу запрошують найкращих викладачів з усього світу. Школярі отримують стипендію – доволі солідний «еквівалент заохочення» до знань. А якщо учень у позанавчальний час вирішить підзаробити, скажімо, на автомобільній стоянці, то отримає за свою активність 800 дол. плюс доплату від держави (разом близько 1500 дол.), однак розраховувати на таку суму можна лише у випадку, якщо ви громадяни цієї держави, а не заробітчанин.

ОАЕ планує із часом увести ПДВ. Підвищеною ставкою обкласти-муть продажі товарів люксового сегменту, алкоголь і тютюн, а продаж товарів повсякденного попиту звільнять від ПДВ. Водночас поки що немає інформації, коли і як запроваджуватиметься ПДВ, але компаніям та споживачам нададуть дворічний період, щоб підлаштуватися під правила оподаткування.

Крім того, уряд ОАЕ працює й над проектом нового закону про корпоративний податок. Ставку його ще будуть узгоджувати.

ОАЕ уклало угоди про уникнення подвійного оподаткування з 45 країнами.

Особливості податкового стимулювання залучення інвестицій у князівстві Дубай. Особливий статус в ОАЕ має князівство Дубай, яке спеціалізується на торговій та фінансовій діяльності і є офшором.

На початку 1980-х років дубайський уряд створив ультрасучасний фінансовий центр, який має статус ВЕЗ. У 1990-ті роки в ОАЕ виникли інші аналогічні центри, які залучили інвестиції великих інформаційних і комунікаційних компаній. Причому Дубай відкрив свою економіку не лише для великих інвесторів, а й для дрібних, готових працювати в дешевих проектах. «Відкрита економіка й ставки на комерційно успішні, а не грандіозні, але ефективні проекти – це те, що відрізняє ОАЕ (і найперше Дубай) від сусідньої Саудівської Аравії. Досвід ОАЕ, де побудовано динамічну економіку, де вдалося розвинути не лише нафтовий сектор, а й інші галузі, раніше не типові для Близького Сходу, доцільно переймати також іншим нафтовидобувним країнам», – вважає Ранда Аламі, економіст Оксфордського інституту міжнародних відносин.

Основною перевагою Дубаю в очах інвесторів стала відсутність податків на прибуток, на капітал, на репатріацію капіталу. Правда, «податковий» рай не поширюється на підприємства нафтопереробки й місцеві банківські заклади. Мухаммед Алі Алаббар, глава економічного департаменту Дубаю, зазначив, що «завдяки розумній політиці оподаткування рівень зростання економіки Дубаю з 1995 р. становить близько

10 % у рік. Це найбільший ріст у світі». Крім того, між ОАЕ та багатьма країнами укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування. Часто корпорації реєструють свої підприємства в ОАЕ для оптимізації оподаткування при проведенні зовнішньоекономічних операцій. Сьогодні Дубай займає лідируючі позиції щодо низки параметрів ділової ефективності. Йому належить перше місце у світі за раціональністю фінансової політики, третє – за гнучкістю урядового курсу. Цю оцінку дано авторитетною незалежною організацією – швейцарським Міжнародним інститутом адміністративного розвитку.

У 2002 р. уряд цієї країни прийняв Декрет про право іноземців купувати землю й будинки в повну власність, а не на правах довгострокової оренди, за відсутності щорічного податку на нерухомість, на спадщину, на прибуток, із продажу нерухомості та інших обов'язкових зборів, які існують у багатьох інших країнах. До того ж при купівлі нерухомості надається трирічна резидентська віза з можливістю автоматичного продовження. А банки видають іноземним громадянам кредити на купівлю нерухомості. Результат дій уряду має певні наслідки. Зараз у Дубаї живуть майже 100 тис. громадян Європейського Союзу. А щорічне зростання в будівельному секторі до кризи 2008–2009 рр. становив 30 %. При цьому ціни на нерухомість за останні роки перед кризою підвищилися більше ніж удвічі. Це зумовлено двома причинами: по-перше, величезну кількість нерухомості у 2003–2004 рр. скупчили спекулянти; по-друге, лише невелика частина будинків була готова до введення в експлуатацію, що створило кризу пропозиції.

Водночас у кінці 2009 р. Дубай зіткнувся з величезною фінансовою проблемою – оголошенням фінансової неспроможності фонду «Dubaj World», борги якого сягнули 60 млрд дол. США. Але владі ОАЕ вдалося призупинити цю фінансову кризу за рахунок коштів нафтового фонду країни.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні заходи із залучення іноземних інвестицій до Об'єднаних Арабських Еміратів ви можете назвати?
2. У чому полягають особливості оподаткування в Князівстві Дубай?
3. У чому полягають особливості податкового стимулювання розвитку економіки ОАЕ?
4. Які особливості функціонування ВЕЗ у Дубаї ви можете назвати?
5. Скільки ВЕЗ існує в ОАЕ?
6. Зі скількома країнами ОАЕ уклало угоди про уникнення подвійного оподаткування?

Розділ 10. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Кореїській Народно-Демократичній Республіці

Тривалий час фінансова система КНДР нагадувала радянську, а зараз влада країни поступово переорієнтовує її на китайську модель, оскільки рівень життя населення перебуває на дуже низькому рівні. Після розпаду СРСР і так званого соціалістичного табору Північна Корея перестала отримувати фінансову допомогу з цих держав, що ускладнило балансування доходів і видатків державного бюджету. Особливо великі видатки у КНДР витрачаються на утримання однієї з найбільших армій у світі (близько 1 млн осіб), а також на дотації підприємствам ВПК та ядерну програму. Це негативно позначилося на розвитку інших галузей економіки КНДР, її фінансової системи, на місцевих фінансах і рівні життя населення.

Джерелами доходів бюджету КНДР, крім прибутків державних підприємств, є виготовлення контрафактної (підробленої) продукції, страхові схеми (зокрема в морських перевезеннях), продаж ракет на Близький Схід, а з недавнього часу – відправка громадян за кордон у якості робочої сили.

В останні десятиріччя КНДР почала налагоджувати економічні зв'язки з Республікою Кореєю, оскільки остання надає Північній Кореї значну гуманітарну допомогу, насамперед продовольством. Але це не розв'язує основних фінансових проблем КНДР, оскільки керівництво цієї країни поки не готове кардинально реформувати свою фінансову та податкову систему.

На межі двох тисячоліть не без впливу загальної зміни балансу сил у світі створились об'єктивні передумови для поступового зниження напруження та розв'язання проблем, які нагромадились у відносинах між двома корейськими країнами, що сприяло розвитку міжкорейських обмінів і співпраці. Важливою подією для її інтенсифікації між Північчю та Півднем стало відновлення залізничної колії, що вперше за півстоліття з'єднала між собою дві столиці – Пхеньян і Сеул. Відкриття залізничного сполучення через кордон істотно знизить витрати між країнами на логістику й значно сприятиме активізації двостороннього економічного співробітництва.

Домовленості про з'єднання залізниць між двома Кореями досягнуто під час історичного саміту лідерів двох Кореї у 2000 р.

Символом «сонячної політики», який дає змогу відчути наростаючий прогрес у відносинах між Північчю та Півднем, є реалізація спільних проектів. Зокрема, обидві корейські держави – спонсори

проекту зі створення промислового комплексу Кесона, вони ведуть роботу із залучення до цього регіону туристів. У жовтні 1999 р. КНДР дала згоду на створення в районі Кесона промислового й туристичного центру. У листопаді 2000 р. фірми «Hyundai» і «Korea Land Corporation» погодилися брати участь у створенні комплексу та, як перший крок, виконали зйомку місцевості, призначеної для створення виробничих потужностей.

Станом на 2005 р. відбувалася реалізація трьох основних спільних економічних проектів: Кесонського індустріального комплексу, туристичного проекту Кимгансан, з'єднання залізничних й автомобільних доріг. У КНДР створено кілька торгово-економічних зон (ТЕЗ), де існують значні податкові пільги для іноземних інвесторів.

Торгівля між Північчю та Півднем здійснюється переважно на комісійних умовах торгівлі, коли компанії Півдня поставляють на Північ основні матеріали або напівфабрикати для подальшого складання чи доробки на Півночі.

Така торгівля вигідна не лише КНДР, але й компаніям Республіки Корея. По-перше, вона пов'язана з меншим ризиком, порівняно з прямими інвестиціями. По-друге, дає змогу з якнайменшими витратами розширювати їхню зовнішньоторговельну діяльність. Вона слугує своєрідним пробним каменем для прямих інвестицій в економіку КНДР, зокрема даючи змогу південнокорейським компаніям визначити рівень кваліфікації робітників Півночі й загальний потенціал для подальшого промислового розвитку КНДР і зв'язків із нею.

Сьогодні великий вплив на КНДР має Китай. Його інвестиції до Північної Кореї щороку становлять сотні мільйонів доларів. І саме Китай рекомендував лідерам Північної Кореї поступово переводити економіку країни на ринкові рейки.

Крім того, потрібно мати на увазі, що ця країна – надзвичайно закрита від будь-яких зовнішніх впливів. Так, у Північній Кореї суворо заборонено мати в себе вдома приймачі, які можна налаштувати на різні хвилі. За наявність такого приймача його власникові загрожує табір. Заборонено Інтернет. Список підприємств, на яких є комп'ютери з Інтернетом, затверджує особисто Кім Чен Ін.

Заборонено переміщення населення північної Кореї між містами й районами (це можна зробити лише за спеціальними перепустками). Фактично заборонено все. На зарплату в КНДР купити майже нічого не можна, до того ж середня місячна зарплата становить усього 3–5 дол. При цьому пропаганда не втомлюється запевняти північних корейців, що вони живуть найкраще у світі й що в Південній Кореї простий народ

живе набагато гірше за них. Населення ж виживає за рахунок тіньової зайнятості, контрабанди з КНР, допомоги родичів із Південної Кореї.

Особливості оподаткування у КНДР. 21.03.1974 р. на третій сесії п'ятих Верховних народних зборів прийнято Закон КНДР про повну відміну податків. Але, утім, деякі податки в країні стягують: їх повинні сплачувати підприємства з іноземним капіталом та іноземці. Доходи державних підприємств повністю привласнює держава.

Податкова система країни починає поступово трансформуватися з урахуванням досвіду КНР. Населення КНДР переважно сплачує непрямі податки, насамперед на алкоголь та тютюн, акцизи на електронні товари, мобільні телефони тощо, які приховані в цінах на вказані товари. Крім того, підприємці КНДР повинні сплачувати зі своїх доходів 50 % у формі податків.

Уряд обклав податками сіру (незаконну) приватну торгівлю, яка стала розвиватися після голоду 1990 р. Сіра економіка вже перевищила за розмірами державну економіку. Впливових бізнесменів при цьому нерідко арештовують, а їхнє майно конфіскується на користь держави.

Незважаючи на велику закритість, сьогодні в КНДР уже став доступним мобільний зв'язок. Правда, кількість абонентів ще не перевищує 20 тис., і користування мобільним телефоном доступне за ціною лише представникам вищих кіл північно-корейського суспільства, однак можна говорити про певний прорив. Він став можливим завдяки компанії з Єгипту, яка допомогла створенню в Північній Кореї мережі мобільного зв'язку.

Для зростання податкових доходів бюджету й домогосподарств у країні став розвиватись іноземний туризм. Тур на чотири дні коштує жителям КНР 350 дол. США, а туристам із західних країн – у чотири рази дорожче.

У КНДР функціонує кілька торгово-економічних зон (ТЕЗ), де надаються значні податкові пільги для іноземних інвесторів. Найбільш відомою є ТЕЗ Расон, яка розміщена на північному сході КНДР і межує з китайською провінцією Цзімінь та російським Приморським краєм. У цій зоні існує пільговий режим оподаткування. Тут сплачується п'ять податків: прибутковий податок на підприємство, податок на товарооборот, виробничий податок і два місцеві податки (комунальний та транспортний). Підприємства з іноземним капіталом, які інвестують у підприємства зони Расон, звільняються від прибуткового податку на п'ять років, а в наступні три роки податкова пільга становитиме 50 % від загальної суми податків.

Значні податкові доходи приносить КНДР вільна економічна зона Кесон на кордоні з Республікою Корея, у якій працює кілька десятків

тисяч жителів Північної Кореї. Підприємства з Республіки Корея сплачують певні податки до бюджету КНДР. Податок на доходи фізичних осіб сплачують до бюджету КНДР також працівники цієї зони, місячний заробіток яких складає близько 70 дол. США.

Південнокорейським компаніям важко одержувати належні прибутки у вільній зоні Кесон в умовах чинного в КНДР трудового законодавства. Наймання робочої сили на тимчасову роботу є проблемою – і працедавці не завжди можуть прийняти на роботу саме тих, хто їм потрібен. Вони також не можуть, за бажання, звільнити робітників або перевести їх на інші види робіт, оскільки влада КНДР контролює всі питання, пов'язані з використанням робочої сили. Заборонено також стимулювати північнокорейських робітників залежно від їхнього вміння й старання. Тому фірмам-інвесторам украї потрібно отримати право на ухвалення незалежних рішень із найму робітників, їх використання й щодо оплати праці.

Запитання для самоперевірки

1. Які особливості оподаткування іноземних підприємств у країні?
2. Які податки сплачують підприємства з іноземним капіталом, що інвестують у підприємства вільної економічної зони Расон?
3. У чому полягають особливості економічної діяльності підприємств з іноземним капіталом, які інвестують у підприємства вільної економічної зони Кесон?
4. Які податки сплачують до бюджету КНДР підприємства з Республіки Корея, що працюють у вільній економічній зоні Кесон?
5. Які особливості функціонування іноземних підприємств в країні?
6. Чому південнокорейським компаніям важко одержувати належні прибутки у вільній зоні Кесон в умовах існуючого в КНДР трудового законодавства?

Розділ 11. Особливості функціонування інвестиційних СЕЗ у Казахстані

У Казахстані діють дев'ять вільних економічних зон у формі спеціальних економічних зон (СЕЗ) та кілька індустріальних парків, у яких надають податкові, митні й інші пільги. Зокрема, на 10 років надається безоплатно земельна ділянка.

1. СЕЗ «Астана – нове місто» (легка промисловість, автомобілебудування, авіаційна промисловість, хімічна промисловість). Термін дії – до 2027 р. У цій зоні вже зареєстровано 277 об'єктів.
2. СЕЗ «Морпорт Актау» в Мангістауській області (легка, хімічна та металургійна промисловість). У цій зоні вже реалізується 29 інвестиційних проектів.
3. СЕЗ «Парк інноваційних технологій» у місті Алмати (приладобудування). У цій зоні вже зареєстровано 63 компанії.
4. СЕЗ «Онтустік» у Південноказахстанській області (легка та текстильна промисловість). У цій зоні вже реалізовано два масштабні проекти.
5. СЕЗ «Національний індустріальний нафтохімічний технопарк» в Атираузській області (нафтохімічна промисловість).
6. СЕЗ «Бурабай» в Акмолінській області (туризм).
7. СЕЗ «Павлодар» у місті Павлодарі (хімічна та нафтохімічна галузі промисловості).
8. СЕЗ «Сариарка» в Карагандинській області (металургія та машинобудування).
9. СЕЗ «Хоргос – Східні ворота» в Алматинській області (логістика).
10. Хімічний парк «Тараз» у місті Тараз (хімічна промисловість).

Учасниками СЕЗ можуть бути юридичні особи, включаючи іноземних юридичних осіб, зареєстрованих як платники податків на території СЕЗ та які планують виконувати на їхній території пріоритетні види діяльності. Управляюча компанія СЕЗ протягом 12 днів зобов'язана зареєструвати договір з учасником СЕЗ.

Усі податкові платежі поступають у дохід фінансового фонду цих зон у порядку, установленому чинним законодавством про ВЕЗ.

Починаючи з 1995 р., податкова система РК почала суттєво змінюватися. Це викликано тими реальними змінами, які відбуваються в економіці держави. Так, з'явилося поняття сукупного річного доходу, із якого вираховуються всі витрати, пов'язані з його одержанням. Спростився порядок амортизаційних відрахувань на основні засоби. З'явилася можливість для більш стабільної роботи підприємств перено-

сити збитки від підприємницької діяльності на термін до п'яти років. Загалом зміни в податковому законодавстві сприяли оздоровленню економіки та соціального становища в державі. Значну увагу приділено стимулюванню інвестицій у вільні економічні зони. Для юридичних осіб, які провадять діяльність у ВЕЗ, установлюється пільгова ставка оподаткування прибутку та прибуткового податку, ПДВ з імпортованих товарів (якщо вони придбані за рахунок державного бюджету та під гарантії держави).

Податкові пільги підприємствам у СЕЗ Казахстану:

- звільнення від корпоративного прибуткового податку (КПП);
- звільнення від земельного податку;
- звільнення від податку на майно.

Під час реалізації на території СЕЗ товарів, що повністю використовуються під час проведення діяльності, яка відповідає меті створення СЕЗ, за переліком товарів, визначених Урядом Республіки Казахстан, вони оподатковуються ПДВ за відсотковою ставкою %.

Для низки СЕЗ існують додаткові пільги. Зокрема, для СЕЗ «Астана – нове місто» за ставкою ПДВ у 0 % обкладається реалізація на території СЕЗ товарів, що повністю використовуються в процесі будівництва та введення в експлуатацію об'єктів інфраструктури, лікарень, поліклінік, шкіл, дитячих садків, музеїв, театрів, вищих і середніх навчальних закладів, бібліотек, Палаців школярів, спортивних комплексів, адміністративних та житлових комплексів відповідно до проектно-кошторисної документації й за переліком товарів, визначених Урядом Республіки Казахстан.

Для СЕЗ «Парк інноваційних технологій» дозволено звільнення від соціального податку на п'ять років за умови, що витрати на оплату праці становлять не менше 50 % від річного доходу та 90 % від витрат на оплату праці витрачаються на резидентів Республіки Казахстан.

Із 01.01.2016 р. в Казахстані почав здійснюватися «План нації – 100 конкретних кроків із реалізації інституційних реформ», що повинно позитивно вплинути на податкову систему країни та на залучення інвестицій у країну. Так, для гарантування прав закордонних інвесторів при вищому суддівському органі держави почне діяти Міжнародна рада. Крім того, в Астані буде створено Міжнародний фінансовий центр, а при ньому – незалежну суддівську систему із власною юрисдикцією, заснованою на англійському праві, а суддівський корпус складуть іноземні спеціалісти.

Деякі особливості оподаткування в Казахстані. Казахстан уклав угоди про уникнення подвійного оподаткування з 43 країнами. Офшорними зонами в Республіці Казахстан визнано 43 держави та залежні території. Із 01.01.2009 р. в Республіці діє перелік країн із пільговим оподаткуванням, який включає понад 70 держав і залежних територій.

Для юридичних осіб ставка **прибуткового податку** в Казахстані встановлюється в розмірі 30 % оподатковуваного доходу. Якщо підприємство зареєстроване та виконує свою діяльність на території ВЕЗ, то воно оподатковується за ставкою 20 %. Юридичні особи, для яких земля є основним засобом виробництва, сплачують податок за ставкою 10 % загальної суми доходів, одержаних безпосередньо від її використання. Також застосовують ставку 15 % для деяких видів діяльності.

Чинним законодавством передбачено значну кількість **пільг** щодо прибуткового податку, що, зокрема, надаються:

- підприємствам, які одержують доходи від будівництва в місті Астані;
- державним установам на майно, одержане за іноземною кредитною лінією;
- банкам та деяким кредитним фінансовим організаціям, які проводять різні банківські операції, спрямовані на стимулювання інвестиційних кредитів, а також за кредитами, виданими на більш ніж три роки фізичним особам для будівництва власного житла тощо.

Загальна ставка **ПДВ** для більшості суб'єктів оподаткування становить 20 % розміру обороту до оподаткування. За зниженою 10 %-ю ставкою оподатковуються обороти від реалізації та імпорту худоби живою вагою, м'яса, риби, борошна, хліба й хлібобулочних і макаронних виробів, олії, маргарину, крупи, комбікормів, цукру, солі, овочів, картоплі, продуктів дитячого харчування та лікування діабету, а також продукція власного виробництва (ковбасні вироби, рибопродукти, продукти переробки овочів, дріжджі тощо, крім продукції підприємств масового харчування).

Акцизний збір стягується з товарів, які вироблені на території РК із підакцизної сировини і являють собою підакцизні вироби або імпортуються з-за кордону, а також грального бізнесу. Не оподатковуються товари, що експортуються, якщо це підтверджується відповідними документами про вивезення товарів в іншу країну.

Податок на майно стягується з юридичних осіб (у тому числі нерезидентів), філій, представництв, відокремлених підрозділів, фізичних осіб, які мають об'єкти оподаткування на правах власності, довірчого керування власністю, господарського ведення та оперативного управління. Об'єкт оподаткування – залишкова вартість активів, які підлягають амортизації й перебувають у власності юридичних і фізичних осіб, які займаються підприємницькою діяльністю; вартість житлових, дачних приміщень, гаражів та приміщень, які не перебувають у приватному користуванні громадян. Ставки податку на майно юридичних і фізичних осіб, котрі займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, установлені в розмірі 1% вартості цих фондів. Для фізичних осіб, які своє майно не використовують для підприємницької діяльності, податок установлюється щорічно в розмірі 0,2 % вартості майна до 1 млн тенге, а також до 1% при вартості майна понад 10 млн тенге. Від сплати податку на майно звільняються державні установи та некомерційні організації, які не використовують майно для підприємницької діяльності; державні установи з особливими видами діяльності; Національний банк Казахстану, котрий використовує майно в основній діяльності, та ін.

Оподаткування користувачів надр. Порядок сплати податків та інших податкових платежів для користувачів надр зазначається в контрактах безпосередньо між ними й уповноваженими уряду РК або іншими органами, які укладають контракти згідно з чинним законодавством.

Користувачі надр повинні сплачувати всі види податків та обов'язкових платежів, що встановлені чинним законодавством. Крім того, при розподілі продукції частину її користувачі повинні передати РК, а також сплатити такі види податкових платежів, як прибуток із юридичних осіб, податок на чистий дохід постійного представника іноземної юридичної особи, ПДВ, бонуси, роялті, збір за державну реєстрацію юридичної особи, ліцензійний збір за право займатися певними видами діяльності тощо.

Особливі податки та податкові платежі включають:

- бонуси, комерційне відкриття видобування;
- роялті;
- податок на надприбуток;
- частину продукції, що передається РК при розподілі.

Усі види бонусів та роялті є відрахуванням для визначення доходу під час розрахунку прибуткового податку й податку на надприбуток. Існує особлива система оподаткування надприбутку. Об'єктом оподаткування є сума чистого доходу користувача надр за кожним контрактом за звітний період, за який він одержав внутрішню норму прибутку понад 20 %. Ставка встановлюється на основі з досягнутого рівня внутрішньої норми прибутку на кінець звітного періоду й становить від 0 до 30 % (максимальна ставка).

На прохання платника податку, керівництво податкових органів може продовжувати терміни подання податкової декларації, але не більше ніж на один рік.

У разі несплати податків або авансових платежів у бюджет у встановлені строки органи податкової служби мають право списати з рахунків платника податку чи його дебіторів кошти в межах заборгованості за податками, штрафами й пенею, якщо платник податків чи його дебітори погоджуються зі сплатою такої заборгованості. За зниження суми податків у декларації на платника накладається штраф у розмірі 100 % заниженої суми.

Особливості оподаткування малого бізнесу в Казахстані. Суб'єктами малого бізнесу в Республіці Казахстан визнаються індивідуальні підприємці (фізичні особи), у яких кількість працівників, разом з індивідуальним підприємцем становить не більше 15 осіб, а квартальний дохід не перевищує 4,5 млн тенге, а також юридичні особи, тобто підприємства, на яких кількість працівників становить не більше 25 осіб, а квартальний дохід не перевищує 9 млн тенге. Для розвитку підприємництва в республіці з 01 січня 2002 р. запроваджено спеціальний податковий режим для суб'єктів малого бізнесу, сутність якого полягає в спрощеному порядку обчислення, оплати та подання податкової звітності.

Цей режим передбачає три форми розрахунків із бюджетом: на основі разового талона, патенту, спрощеної декларації.

Перевага спеціального податкового режиму на підставі спрощеної декларації – її простота. Будь-який платник податку може самостійно визначити свої податкові зобов'язання через використання залежно від рівня відповідної ставки податку (див. табл. 11.1). Крім того, сума податків за спрощеною декларацією може зменшитися на 1,5 % за кожного працівника, якщо його середньомісячна заробітна плата перевищує її мінімальний розмір, установлений у республіці.

Ставки податку в Республіці Казахстан

Фізичні особи		Юридичні особи	
дохід, тис. тенге	ставка, %	дохід, тис. тенге	ставка, %
До 2000	3	До 2000	4
2000–3000	5	2000–4500	5
3000–4500	7	4500–6500	7
		6500–9000	9

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості функціонування СЕЗ у Казахстані?
2. Які особливості розвитку податкової системи країни у 2008–2016 рр. ви можете назвати?
3. За якою ставкою у СЕЗ Казахстану стягують податок на прибуток підприємств?
4. У чому полягають особливості спрощеної системи оподаткування в країні?
5. Скільки ВЕЗ існує в Казахстані?
6. У яких формах існують ВЕЗ у Казахстані?

Розділ 12. Особливості функціонування інвестиційних зон вільної торгівлі в Уругваї

Країна розміщена на південному сході Південної Америки. Її територія лежить на схід від річки Уругвай, за що держава отримала свою назву, на південному сході омивається водами Атлантичного океану, на півдні – затокою Ла-Плата.

В Уругваї існує спеціальне законодавство, покликане стимулювати економічну діяльність у певних галузях, які називаються зонами вільної торгівлі. У межах цих зон будь-яка економічна діяльність узагалі не підлягає національному оподаткуванню за єдиним винятком – податку на дивіденди й прибутки, виплачені чи отримані приватними особами або компаніями, які не є резидентами Уругваю. Сприятливе законодавче забезпечення вільних торгових зон Уругваю особливо привабливе для компаній, які зацікавлені в офшорній діяльності. Завдяки їм інвестори мають можливість активно займатися як традиційною офшорною комерційною діяльністю, так і наданням звичайних послуг, наприклад таких, як міжнародний консалтинг, фінансові послуги, розробка програмного забезпечення, зборка комп'ютерів і т. ін. Подібна діяльність може виконуватися будь-якою компанією, оскільки реєстрація для ведення будь-якої діяльності в межах вільних торгових зон не є обов'язковою. Тому можна скористатися послугами зареєстрованої там компанії, яка візьме на себе роль посередника. Завдяки тому, що вивіз капіталу нічим не обмежується, іноземні корпорації мають можливість репатріювати 100 % прибутку, отриманого від діяльності у вільних торгових зонах.

Уругвай створив зони вільної торгівлі в низці місцевостей по всій країні. Сьогодні зони вільної торгівлі існують у провінціях Колонья, Флорида, Нуева, Хельвесья, Нуева Пальмира, Ріо Negro, Ривера, Сан Хосе й Монтевідео. Деякі з цих зон є приватною власністю, іншими володіє держава.

Підтримка відкритого фінансового ринку, зняття обмежень із міжнародних фінансових трансакцій і збереження банківської таємниці гарантовані Законом, роблять Уругвай основним міжнародним фінансовим центром Південної Америки. Близько 90 % вкладів у банках номіновані в іноземній валюті (переважно в доларах США), із них більшість належать особам, які проживають за межами юрисдикції, чи стосуються офшорів.

Уругвай до 2009 р. активно використовувався як офшор, за що потрапив у «чорний список» FATF за відмивання «брудних» грошей. У 2009 р. країна прийняла низку заходів, які уможливили вихід Уругваю з цього списку.

Політика відкритості й відсутності обмежень, що триває протягом десятиліть, разом із суворим дотриманням своїх міжнародних зобов'язань, дають змогу Уругваю підтримувати привілейовані позиції на міжнародних ринках і користуватися репутацією безпечного та сталого фінансового центру.

Міжнародні рейтингові агентства, такі як Moody's, Standart & Poor's, IBS, Duff & Phelps, ставлять Уругвай на друге місце в Латинській Америці (після Чилі) за інвестиційною привабливістю й на перше – серед держав – учасниць Меркосурського договору.

Уругвайське законодавство передбачає існування спеціальних компаній, які займаються інвестуванням у зарубіжну діяльність. Ці компанії загалом називаються холдинговими (по-іспанськи – *SAFIS*) і повністю звільнені від будь-яких національних податків, за винятком спеціального податку, передбаченого саме для такого виду структур (*ISOFI*), розмір якого – 0,3 % від загальної вартості холдингу. Стосовно холдингових компаній існують певні обмеження їхньої діяльності на території самого Уругваю, іншими словами, їхня комерційна діяльність на території країни перебуває під заборонаю. Крім того, існують певні обмеження стосовно вивозу капіталу й дольової участі в них іноземних партнерів.

Інвестори можуть легко придбати готові офшорні (позаматерикові) компанії, які можуть почати свою діяльність у зонах вільної торгівлі протягом 48 годин. Але в них є й інша можливість: зайнятися створенням власної компанії із самого початку. Статути створюваних компаній повинні спочатку отримати затвердження з боку національної влади, а потім зареєструватися та опублікуватися.

Із метою інвестування й податкового планування для іноземних інвесторів цікаві два типи уругвайських компаній *SAFI* і *SAZF*.

Sosiedad Financiera De Inversion (SAFI) є типом офшорної компанії, на який не розповсюджуються ніякі форми оподаткування прибутку. Проте такі компанії зобов'язані щороку сплачувати державний збір, який розраховується залежно від розміру й співвідношення активу та пасиву. *SAFI* не мають права вести діяльність чи володіти нерухомістю на території Уругваю, у всьому ж іншому обмеження діяльності та бюрократичні вимоги незначні. Завдяки простоті використання таких компаній і тому, що Уругвай не має репутації «податкового раю» в чистому вигляді, *SAFI* є зручним інструментом для ведення торгової й інвестиційної діяльності по всьому світу. Не менше 75 % працівників *SAFI* повинні бути громадянами Уругваю – і підприємство зобов'язане сплачувати внески на їх соціальне страхування.

Іншим видом підприємств із пільговим оподаткуванням є Sociedad Anonima Zesona Franca (SAZF), які повинні бути зареєстровані в зонах вільної торгівлі. Компанії, що зареєстровані в зонах вільної торгівлі, звільнено від усіх форм оподаткування, крім 30 % податку біля джерела виплати з дивідендів, які виплачуються нерезидентам.

Уругвайська кредитна система складається з 23 банків, більшість яких належить іноземному капіталу, дев'яти фінансових домів (financial houses), семи кооперативів фінансового посередництва (financial intermediation cooperatives), восьми офшорних фінансових закладів. Фінансова система Уругваю також включає сімнадцять страхових компаній, чотирнадцять із них належать іноземному капіталу. Фінансова система країни регулюється Центральним банком Уругваю. Банки й кооперативи фінансового посередництва можуть приймати вклади до запитання без обмежень, тоді як фінансові доми не можуть робити цього. Офшорні фінансові заклади забезпечують банківськими послугами винятково осіб, які проживають за межами юрисдикції.

Податки Уругваю одні з найнижчих у регіоні Латинської Америки. Податок на капітал – 1,5 % щорічно і для фізичних, і для юридичних осіб; податок на дохід – 30 % щорічно; ураховується лише чистий прибуток, для податкових резидентів Уругваю.

Для розрахунку податку на дохід приймається чистий прибуток, отриманий на території Уругваю як резидентом, так і нерезидентом. За останні роки в країні прийнято низку нових законів, що підтверджують репутацію країни як фінансового й офшорного регіонального центру. Найбільш значимі з них:

- Закон про страхові компанії;
- Закон про реформу соціального забезпечення, який створює Інститут адміністраторів приватних пенсійних фондів;
- Закон про ринок цінних паперів;
- Закон про інвестиційні фонди, що створює Інститут керуючих фондами;
- Закон про заходи зі стимулювання капіталовкладень, які захищають внутрішні й зарубіжні капіталовкладення;
- Закон про відмивання грошей, який установлює подальший контроль за переміщенням фондів.

Фінансова система Уругваю регулюється Законом № 15.322 від 1982 р., контроль над фінансовим життям країни здійснює Центральний банк. Іноземні банки можуть отримати ліцензію на створення в Уругваї свого відділення як для звичайної, так і для офшорної діяльності.

Контролю над прибутком і репатріацією іноземної валюти просто не існує, а для всіх міжнародних угод використовується американський долар. Крім того, Уругвай має сильні традиції щодо збереження банківської таємниці й конфіденційності. Банки можуть надати інформацію про своїх клієнтів, про їхню діяльність, позики і т. ін. лише у випадку отримання офіційного запиту судді під час розгляду кримінальної справи або справи про нарахування аліментів.

Банківський закон – Закон № 15.322 – надає значні податкові пільги для фінансових організацій, які займаються виключно офшорною діяльністю. Відповідно до цього закону, будь-які компанії в межах зон вільної торгівлі вважаються іноземними, що дає змогу фінансовим структурам обслуговувати їх як своїх клієнтів.

Уругвай дотримується системи оподаткування за принципом територіальної приналежності, одночасно визнаючи можливість винятків – у межах угод з уникнення подвійного оподаткування, підписаних із деякими країнами. Отже, із доходу, отриманого чи заробленого уругвайськими компаніями від діяльності поза межами країни, податок на корпоративний прибуток не стягується. Так само майно компанії, що міститься за кордоном, не підлягає оподаткуванню національним податком на капітал. З іншого боку, податки утримуються з будь-яких дивідендів і прибутків, сплачуваних чи відрахованих приватним особам-нерезидентам або компаніям-нерезидентам. Приватні особи сплачують податок у вигляді податку на додану вартість чи (в окремих випадках) податку на капітал.

Уругвай, на відміну від Аргентини, не постраждав від боргів і не розривав контракти. Мабуть, із цієї причини в найближчому майбутньому дві великі компанії з Фінляндії та Іспанії мають намір зробити найбільші інвестиції в економіку Уругваю за всю його історію, що дасть поштовх ще незначному поживленню економіки, якщо «зелені» в Аргентині й Уругваї дадуть шанс утілити цей проект.

Водночас уся система держави, незважаючи на наявні успіхи, повинна бути більш сталою в плані протистояння зовнішнім впливам, які б могли викликати нову економічну кризу в Уругваї.

Податкова реформа в Уругваї. 01 липня 2007 р. набула чинності нова податкова система Уругваю. Основна зміна торкнулася податку на доходи фізичних осіб, яким обкладаються прибутки, отримані на території Уругваю.

Найголовніше – нічого не змінилося щодо географічного чи територіального охоплення бази оподаткування. В Уругваї, як і раніше,

податки стягують лише з доходів, отриманих на території країни, і з майна, яке розміщене тільки в Уругваї.

Отже, як для іноземців, так і для уругвайців будь-які види доходів, отримані за межами країни, а також будь-які активи, що містяться за межами країни, не оподатковуються ніякими уругвайськими податками. Пенсія, зарплата, дивіденди, доходи від оренди, цінних паперів, банківські депозити та ін., отримані в Європі, США, Австралії й інших державах, не оподатковуються жодними податками в Уругваї.

В Уругваї знову вводиться податок на доходи фізичних осіб, який відмінено в 1974 р. За своєю структурою новий податок, простіше кажучи, можна поділити на податок на доходи, отримані в результаті трудової діяльності, і податок на доходи з капіталу.

Під доходами від трудової діяльності розуміємо зарплату, гонорари й комісії, які стягуються в результаті виконання трудової діяльності на території Уругваю. Такі доходи оподатковуються за прогресивною ставкою від 10 до 25 %.

Дохід із капіталу тепер оподатковується за єдиною ставкою у 12 % (за винятком низки випадків, коли ставку може бути знижено).

Дохід із капіталу включає:

а) дохід від оренди: будь-яка особа (громадянин Уругваю чи іноземець), яка має майно на території країни й здає його в оренду, повинна сплачувати податок на орендний дохід за ставкою 12 % (після низки дозволених вирахувань, таких як муніципальні податки на нерухомість, податок може бути знижений на кілька відсоткових пунктів);

б) відсотковий дохід, який нараховується на депозити в уругвайських банках в іноземній валюті, оподатковується за ставкою 12 %, а в уругвайській валюті (песо) – за ставкою від 3 до 5 % залежно від строку депозиту;

в) дохід з уругвайських державних облігацій не оподатковується. Дохід за корпоративними облігаціями уругвайських компаній оподатковується в середньому за ставкою 3 %.

г) доходи від продажу нерухомого майна, розміщеного в Уругваї, оподатковуються таким чином: стягується 12 % різниці між цінами продажу й першої покупки (із коректуванням на інфляцію та внесених покращань об'єкта нерухомості). Якщо об'єкт придбано до набрання чинності нового податкового законодавства (01 липня 2007 р.), то платник податку може обрати й сплатити податок або в розмірі 1,8 % із ціни продажу, або 12 % із різниці між цінами продажу та купівлі;

г) дивіденди, які сплачують уругвайські компанії, оподатковуються за ставкою 7 % (податок фактично нараховується додатково до корпоративного податку на прибуток у розмірі 25 %).

У випадку, якщо дохід отримує іноземна компанія або фізична особа, яка веде бізнес з уругвайськими компаніями за кордоном, то при наданні послуги уругвайській компанії за кордоном джерело доходу для цілей оподаткування вважається уругвайським й оподатковується за ставкою 12 %.

Зміни інших податків. Основні зміни в новому податковому законодавстві стосуються прибуткового податку. Однак деякі зміни відбулися також і стосовно двох інших основних уругвайських податків – податку на додану вартість, або ПДВ, і податку на майно на території Уругваю.

Податок на додану вартість, який, як і податок із продажу, стягується при оплаті рахунка в ресторані або купівлі в супермаркеті, знижений із 23 до 22 % (а для деяких товарів першої необхідності й ліків – із 14 до 10 %).

Податок на об'єкти нерухомості на території Уругваю стягується раз у рік за прогресивною ставкою від 0,7 % до 2,75 % від «фіскальної» (офіційної розцінки) вартості об'єкта. Після вирахування мінімального неоподаткованого розміру вартості майна з податкової бази й з урахуванням того, що «фіскальна» вартість майна зазвичай суттєво нижча за реальну ринкову вартість, розмір податку не такий уже й великий, як може видаватися (а деякі об'єкти, наприклад сільсько-господарські, узагалі не оподатковуються). Крім того, відповідно до нового законодавства цей податок поступово скорочуватиметься аж до повної відміни у 2017 р.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до Уругваю ви можете назвати?
2. Які пільги використовуються в зонах вільної торгівлі в Уругваї?
3. У чому полягають особливості Уругваю як офшорного центру Латинської Америки?
4. Які зміни в податковій системі країни відбулися з 2007 р.?
5. У яких провінціях існують нині зони вільної торгівлі в Уругваї?
6. За якими ставками стягують податок на об'єкти нерухомості на території Уругваю?

Розділ 13. Особливості функціонування інвестиційних БЕЗ у Белізі

Беліз розміщений у Центральній Америці на південному сході півострова Юкатан. Чисельність населення країни, за оцінкою на липень 2009 р., складала 308 тис. осіб. Столиця – м. Бельмопан, де проживає близько 10 тис. населення. Найбільше місто й колишня столиця м. Беліз відіграє ключову роль у різних сферах життя країни, насамперед у фінансово-економічній і торговельній. Уряд проводить програму створення вільних економічних зон, зокрема й приватних.

Правова система Белізу основана на англійському загальному праві. Економічне законодавство націлене на залучення іноземних інвестицій. Країна – один із центрів офшорного бізнесу, у ній діє закон про компанії міжнародного бізнесу 1990 р. Трудове законодавство закріплює право на об'єднання в профспілки, колективні переговори й страйк, а ці права вільно реалізуються. Закон про міжнародні компанії 1990 р. повністю звільняє від податків офшорні компанії, зареєстровані в Белізі.

На кордоні з Мексикою з 1992 р. відкрито експортно-виробничу зону, а в прикордонному окрузі Коросаль із 1995 р. діє зона вільної торгівлі для стимулювання фінансового й торговельного обороту з Мексикою. Створені в ній до 2005 р. близько 100 підприємств звільняються від сплати імпорتنих мит, податків на доходи з капіталу, земельного, податку на власність і продажі, на 20 років звільняються від податку на прибуток. Окрім цього, засновано приватні вільні зони, одна з яких діє з 2003 р. в міжнародному аеропорту. Кількість зареєстрованих у Белізі офшорних компаній перевищила 30 тис. Офшорні фірми використовують переважно статус міжнародної бізнес-компанії, яка не платить податки, а лише невеликі щорічні збори за перереєстрацію.

У 2016 р. всі нерезиденти, які отримували оподатковані доходи з Белізу, сплачували такі податки: за дивіденди – 15 %, за страхові внески – 15 %, за відсотки за кредитами – 15 %, за плату за управління – 25 %, за оренду машин та обладнання – 25 %, за технічні послуги – 25 %.

Беліз підписав угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами та залежними юрисдикціями, як Антігуа і Барбуда, Багамські Острови, Барбадос, Великобританія, Гаїті, Гайана, Гренада, Данія, Домініка, Монтсеррат, Сент-Люсія, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кітс і Невіс, Суринам, Тринідад і Тобаго, Швеція, Ямайка.

Офшорні компанії, зареєстровані в Белізі, використовуються, зазвичай, для ведення торгівлі, укладення інвестицій, реалізації права

власності на нерухомість, розпорядження інтелектуальною власністю, судноплавства.

Особливості реєстрації офшорних компаній у Белізі. Беліз – це світовий офшорний, фінансовий і бізнес-центр. Офшорні компанії в Белізі широко використовуються для інвестиційної діяльності й міжнародного податкового планування. Тип реєстрованих компаній – міжнародна ділова компанія (IBC – *International Business Company*).

Усі офшорні компанії зобов'язані мати зареєстрований офіс і зареєстрованого агента в Белізі.

Офшорна компанія в Белізі зобов'язана вести реєстр акціонерів, а також протоколи зборів директорів й акціонерів. У Белізі підтримується високий рівень конфіденційності, дані про реальних акціонерів і директорів компанії недоступні для третіх осіб та розголошуються лише за рішенням суду. Реєстр утримувачів акцій компанії закритий для громадськості, із ним можуть ознайомитися лише акціонери. Документи, доступні для громадськості, – це статут, засновницький договір і свідоцтво про реєстрацію. При використанні номінальних акціонерів та директорів дійсні власники компанії не можуть бути встановлені.

Можливі такі закінчення назви компанії, як Limited, Incorporated, Corporation, Sociedad Anonima, Société Anonyme або аббревіатури Ltd, Corp., Inc.

У назві офшорної компанії не можуть бути використані такі слова й аналоги, що відображають визначену, таку, що підпадає під ліцензування, діяльність, наприклад: Assurance, Bank, Building Society, Chamber of Commerce, Chartered, Cooperative, Imperial, Insurance, Municipal і Royal.

Компанії, зареєстровані в Белізі, володіють такими самими правами й повноваженнями, як і фізичні особи. Мова законодавства та корпоративної документації – англійська.

Основні вимоги до реєстрації офшорної компанії в Белізі:

- 1) мінімальна кількість директорів – один;
- 2) відсутні вимоги до місця проживання/реєстрації директорів;
- 3) дозволено використання юридичних осіб як директорів;
- 4) обов'язкова наявність юридичної адреси та зареєстрованого агента на території країни;
- 5) мінімальна кількість акціонерів – один;
- 6) дозволено використання номінальних акціонерів і директорів;
- 7) немає вимог до розміру статутного капіталу, стандартний статутний капітал компанії становить 50 000 дол. США, сплата статутного капіталу не є обов'язковою;

8) дозволено використання акцій на пред'явника й акцій із номінальною вартістю.

Директором та акціонером компанії в Белізі може бути одна й та сама особа. Річні збори учасників компанії можуть проходити в будь-якій країні світу. Немає необхідності проводити аудит, вести бухгалтерський облік і складати річний звіт.

Сучасне законодавство Белізу ґрунтується на Законі «Про міжнародні ділові компанії» в редакції 1990 р. Офшорні компанії (ІВС) можуть вести будь-який вид підприємницької діяльності, дозволеної законодавством, у будь-якій країні світу. Надання послуг у таких сферах, як банківська справа, страхування, перестраховування й довірча власність, вимагає відповідної ліцензії. Забороняється укладати угоди з резидентами Белізу, а також володіти нерухомістю на території країни.

Для реєстрації ІВС потрібно оформити Установчий договір і сплатити державний реєстраційний збір.

Компанії ІВС мають такі характеристики:

- можуть емітувати акції на пред'явника, вони повинні зберігатись у місцевого реєстраційного агента в депозитарії, а також акції без номінальної вартості;
- учасниками компанії можуть бути як фізичні, так і юридичні особи або трастовий фонд;
- фірма може використовувати інститут номінального сервісу, увівши номінальних акціонерів;
- у компанії повинен бути щонайменше один директор, яким може бути як фізична, так і юридична особа;
- мінімальні вимоги до внесеного статутного капіталу відсутні, він може бути задекларованим у будь-якій конвертованій валюті;
- користування послугами секретарської компанії не є обов'язковим, але при цьому такі послуги можуть бути корисні для забезпечення діяльності компанії;
- реєстрація щорічно продовжується за допомогою сплати фіксованого збору, кожна офшорна компанія повинна бути зареєстрована за адресою офісу в Белізі, оренда якого входить у вартість продовження дозволу;
- офшор Белізу забезпечує максимальний захист конфіденційності й мінімальну ймовірність розкриття інформації про реєстрацію компанії;
- немає необхідності зберігати інформацію про учасників і склад директорів фірми, дані аудиторських висновків, а також бухгалтерські дані;

- вимоги до проведення щорічних зборів учасників не пред'являються. Компанії-резиденти можуть бути переведені в розряд ІВС і навпаки. Офшорні компанії, що реєструються в Белізі, звільняються від оподаткування, а отже, відповідно, і від сплати податку на доходи. Також вони не сплачують податок на нерухомість і гербовий збір при переведенні акцій в офшорні компанії нерезидентами. Вони звільнені від фінансового регулювання й мають обмежену відповідальність.

До того ж компанії, зареєстровані в Белізі, мають суттєві переваги й при врахуванні вартісних показників: не існує вимог до мінімального капіталу, до проведення аудиту рахунків, не потрібно вносити відомості про річний прибуток компанії (достатньо лише вести реєстр акцій, протоколи зібрань, копії рішень і мати печатку), немає вимог стосовно проведення щорічних загальних зборів (будь-які збори можуть проводитись у будь-якому місці в будь-якій точці світу, акціонери можуть брати у них участь по телефону й підтверджувати прийняття рішень листом, факсом чи по телефону).

Вартість створення офшорної компанії в Белізі та щорічні внески становлять 100 дол. США, за компанії з зареєстрованим капіталом – до 50 000 дол.

Для створення компанії в Белізі достатньо наявності лише одного акціонера. Можуть випускатись акції як іменні, так і на пред'явника, «голосуючі» та «не голосуючі», із чи без номінальної вартості, вартість акцій може виражатись у будь-якій валюті, директором офшорної компанії може бути й інша компанія.

Для офшорних компаній, зареєстрованих у Белізі, чинним законодавством встановлено певні обмеження. Зокрема, компанії не дозволено вести комерційну діяльність із резидентами Белізу, вона не може мати майнові права на нерухомість у Белізі, не може виступати в ролі банку чи страхової компанії.

Офшорна компанія повинна мати зареєстрований офіс у Белізі. Нею керує рада директорів, що складається щонайменше з однієї фізичної чи юридичної особи.

Реєстрація офшорних компаній у Белізі є ефективним рішенням, якщо не потрібно, щоб офшорна юрисдикція користувалася престижем і забезпечувала високий рівень конфіденційності відомостей про справжніх власників бізнесу.

Будь-які офшорні й неофшорні компанії можуть бути переміщені до Белізу за допомогою належної реєстрації договору про продовження діяльності в Белізі, за наявності Статуту, засновницького Договору й

Свідоцтва про те, що компанія не має боргів і зобов'язань у країні своєї колишньої реєстрації.

Директорам і власникам офшорних компаній у Белізі важливо пам'ятати про те, що якщо компанія не сплачує щорічні державні мита за продовження реєстрації, то вона буде викреслена з Регістру після закінчення року з моменту останньої оплати мита. При цьому закон чітко пояснює, що викреслена з Регістру компанія не має права продовжувати господарську діяльність, де б то не було й, зокрема, управляти своїми банківськими рахунками, хоча директори та акціонери викресленої компанії продовжують повністю нести відповідальність за її боргами та зобов'язаннями.

Викреслена компанія, сплативши накладені мита й штрафи, може бути відновлена в Регістрі Белізу, проте після закінчення трьох років відновлення офшорної компанії в Белізі проводиться лише через місцевий суд, рішення якого може бути як позитивним у частині відновлення компанії, так і негативним.

Офшорну компанію в Белізі можна зареєструвати протягом 24 годин, проте, ураховуючи час на доставку документів із Белізу, уся процедура займає близько одного тижня.

У стандартний пакет документів офшорної компанії в Белізі входять:

- оригінал Свідоцтва про реєстрацію компанії;
- оригінал Установчого договору та Статуту;
- резолюція про призначення перших директорів;
- копії вищезазначених документів;
- резолюція про випуск акцій;
- сертифікат (и) акцій;
- Реєстр акцій (акціонерів);
- бланки сертифікатів акцій;
- гумова печатка компанії.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягає фінансова привабливість Белізу для іноземних інвесторів?
2. Які особливості діяльності компаній у вільних економічних зонах Белізу?
3. Які вимоги до реєстрації офшорної компанії в Белізі?
4. Скільки коштує утримання офшорної компанії в Белізі?
5. У чому полягає інвестиційна привабливість Белізу для іноземних інвесторів?
6. Протягом якого часу можна зареєструвати офшорну компанію в Белізі?

Розділ 14. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Коста-Ріці

Коста-Ріка ніколи не була офшорною зоною, але вона має низку переваг (насамперед податкових), які заохочують потенційних клієнтів для реєстрації тут своїх компаній, передусім у вільних економічних зонах. Тому багато країн розглядають Коста-Ріку як офшорний центр.

У Коста-Ріці створено вісім вільних економічних зон, у яких існують значні податкові знижки, включаючи 100 % звільнення від усіх податків та урядове фінансування навчання працівників.

Особливості інвестиційної офшорної діяльності в Коста-Ріці.

Досить цікавим у залученні іноземних інвестицій є досвід Коста-Ріки, яка до 60-х років ХХ ст. була дуже бідною країною. Насамперед уряд запровадив низку пільг, спрямованих на стимулювання експорту, включаючи створення вільної економічної зони. У результаті експорт промислових товарів різко зріс. Найбільш відомим інвестором країни є фірма «Інтел», яка експортує вироблені на місцевому заводі електронні плати. Щорічно ця сума сягає 2 млрд дол. США.

Коста-Ріка не є офшором у традиційному розумінні слова й тому не розмежовує офшорну та економічну діяльність усередині країни. У державі немає податку на майно, яке передається за заповітом, податку на спадок, на капіталізований прибуток, а також немає валютного контролю. Ніякий дохід, що отримується за межами країни, не обкладається податком, навіть якщо угоду укладено в самій Коста-Ріці. У результаті цього іноземний дохід, що отримується фірмою, повністю звільняється від прибуткового податку та податку на приріст капіталу.

Коста-Ріка відкриває рахунки в банках усім бажаним, навіть туристам, які приїхали в країну на короткий термін. Уся процедура займає 20 хв. Після відкриття рахунка ніякого контролю за ним не існує. Тому багато жителів США й Канади мають рахунки в банках Коста-Ріки. Інформація щодо банківських вкладів, банківських і бізнес-операцій не надається податковим та іншим офіційним органам без рішень судів Коста-Ріки. Інформація про реальних власників компаній, що засновані іноземними громадянами, охороняється на державному рівні. Інформація про засновників, власників акцій та про директорів компаній не вноситься в державний реєстр. Банківська й професійна таємниця захищені конституцією Коста-Ріки, а за її порушення передбачено кримінальну відповідальність та матеріальне відшкодування збитків.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови функціонування ВЕЗ Коста-Ріки?
2. Як впливає на фінансову систему країни діяльність офшорних структур?
3. У чому полягає для інвесторів привабливість вільних економічних зон у країні?
4. У чому полягають особливості оподаткування у вільних економічних зонах у Коста-Ріці?
5. Скільки в Коста-Ріці створено вільних економічних зон?
6. Як охороняється інформація про реальних власників компаній, що засновані іноземними громадянами в Коста-Ріці?

Розділ 15. Особливості функціонування інвестиційної зони вільної торгівлі на Арубі

Юрисдикція Аруба – класичний офшор, що розміщений на одно-йменному острові в Карибському морі недалеко від Венесуели. Площа – 193 кв. км, населення – 91, 3 тис. осіб. Столиця – місто Ораньєстад.

Аруба є в переліку офшорних зон в Україні.

В Арубі створено Агентство іноземних інвестицій, яке надає допомогу іноземним інвесторам щодо можливостей розвитку бізнесу в країні. Для стимулювання експорту та притоку іноземної валюти на острові створено зону вільної торгівлі.

Компанії вільної зони мають значні податкові пільги, включаючи звільнення від імпортних мит і низькі ставки оподаткування.

Отримати відповідну ліцензію на роботу у вільній економічній зоні можуть лише компанії, які займаються комерційною чи промисловою діяльністю.

Аруба – автономний член Королівства Нідерланди, має повну автономію у внутрішніх справах. Нідерланди відповідають за зовнішню політику та оборону. У кінці 2010 р. Аруба вийшла зі складу Нідерландських Антильських Островів.

Аруба як територія Королівства Нідерландів є членом ЄС. Громадяни Аруби мають загальноєвропейські паспорти та право вільного в'їзду, проживання й роботи в межах Європейського Союзу.

Оскільки Аруба використовує загальний митний тариф, єдиний для всіх членів ЄС, вона має право вільного експорту своєї продукції на спільний європейський ринок.

Водночас податкова система країни не є аналогічною, порівняно з Нідерландами.

Банківська справа, ліцензування, страхування та холдингові компанії – провідні офшорні сектори в країні.

Для роботи з офшорними компаніями на території Аруби існують спеціальні офшорні банки, діяльність яких підпорядковано Центральному банку. Аруба пропонує низку податкових пільг для залучення офшорних банків. Із цією метою створено посаду комісара сектору фінансових послуг.

Основні принципи офшорної політики Аруби:

- якщо стосовно якогось типу компаній ще не прийнято відповідний закон, то вона звільняється від сплати податків;
- фінансові та лізингові компанії сплачують податок за ставкою 2,4 та 3 % відповідно;

- компанії AVV не підлягають оподаткуванню;
- Аруба не визнає концепції трастів;
- закону про дотримання банківської таємниці на Арубі як такого не існує, але прізвища власників офшорних бенефіціарних рахунків можуть бути збережені в таємниці;
- Аруба має угоду про уникнення подвійного оподаткування лише з Нідерландами;
- Аруба має угоду про обмін податковою інформацією з такими країнами та залежними територіями, як Австралія, Багамські Острови, Бермудські Острови, Велика Британія, Гренландія, Ісландія, Іспанія, Кайманові Острови, Норвегія, США, Сент-Люсія, Сент-Кітс та Невіс, Фарерські Острови, Фінляндія, Швеція.

Із початку 2014 р. Україна отримала доступ до податкової інформації з Аруби. Це стало можливим завдяки тому, що Велика Британія, Нідерланди й Данія розширили дію Конвенції про взаємну адміністративну допомогу в податкових справах Ради Європи та ОЕСР на кілька своїх територій з офшорною юрисдикцією.

Вимоги до створення та діяльності офшорних компаній. Згідно із Законом про компанію від 1988 р., офшорні компанії на Арубі реєструються у формі акціонерного товариства з обмеженою відповідальністю (AVV). Відповідно до Закону офшори повинні бути засновані нерезидентами та вести діяльність за межами держави. Водночас на ведення банківського, страхового, перестраховального бізнесу, а також на надання трастових послуг потрібно отримати державну ліцензію. Офшорам заборонено вести діяльність із резидентами та володіти нерухомістю на території Аруби, крім оренди нерухомості.

Офшор на Арубі повинен мати зареєстрований офіс і зареєстрованого агента. Мінімальний розмір статутного капіталу офшорної компанії, який потрібно виплатити на момент реєстрації компанії, становить 10 тис. флоринів (близько 6000 дол. США). Повідомлення про реєстрацію компанії повинно бути опубліковано в пресі. Офшор на Арубі повинен мати місцевого корпоративного секретаря.

Мінімальна кількість акціонерів – один, ним може бути фізична чи юридична особа, їхня резидентність не має значення. Офшорним компаніям дозволено випуск простих і дискретних акцій, акцій на пред'явника та без номінальної вартості.

Директорами офшорних компаній можуть бути як фізичні особи, так і юридичні. Якщо керівником компанії призначається юридична

особа, то вона повинна бути резидентом Аруби. Мінімальна кількість директорів – один. Права директора не повинні пересікатися з компетенцією акціонерів, що прописані в статуті чи в меморандумі компанії. Збори директорів можуть відбуватися будь-де у світі, у тому числі за рахунок телефонного зв'язку.

Офшорна компанія звільняється від оподаткування в тому випадку, коли дохід отримано за межами Аруби. Водночас існує сплата державного щорічного мита в розмірі 285 дол. США та оплата послуг комерційного реєстра (40 дол. США). Офшорна компанія на Арубі не підлягає валютному контролю.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій на Арубу?
2. Які податкові пільги мають компанії вільної зони на Арубі?
3. Із якою країною Аруба має угоду про уникнення подвійного оподаткування?
4. Коли офшорна компанія звільняється від оподаткування на Арубі?
5. Які компанії можуть отримати відповідну ліцензію на роботу у вільній економічній зоні на Арубі?
6. У якому розмірі існує сплата державного щорічного мита на Арубі?

Розділ 16. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Пуерто-Рико

Співдружність Пуерто-Рико розміщена в Карибському морі. Населення Пуерто-Рико – близько 400 тис. осіб. У 1917 р. пуертоториканці отримали американське громадянство. Пуерто-Рико з 1952 р. входить до складу США на правах самоуправної території, маючи спільне громадянство, валюту та оборону. Жителі Пуерто-Рико отримують значну соціальну допомогу від США, вони також не платять федеральних податків США.

Столиця – Сан-Хуан, а також міста Понсе та Майачес є вільними експортно-промисловими зонами, заснованими на дешевих місцевих трудових ресурсах, із метою залучення іноземних інвестицій у галузі, що працюють на зовнішні ринки.

Іноземні інвестори мають різні податкові пільги, особливо ті, хто реєструє офшорну компанію в районах із високим рівнем безробіття чи наймає значну частину персоналу з місцевих жителів або надає послуги, які сприяють притоку іноземців.

У Пуерто-Рико спеціальні ставки податку на дохід (від 0 до 2 %) надають офшорним компаніям з інноваційними технологіями виробництва.

Урядовим органом Пуерто-Рико, який відповідає за залучення іноземних інвестицій, є Департамент економічного розвитку. Він супроводжує свої компанії не лише в американських штатах, а й у Європі, Японії, Мексиці, Чилі та в країнах Карибського басейну. Ця структура відповідальна за надання всеохоплюючої допомоги іноземним інвесторам, які хочуть ефективно вкласти свої кошти в економіку Пуерто-Рико.

Правова система Пуерто-Рико заснована на іспанському цивільному праві та в межах американської системи федеральних законів. Відповідно до положення закону Пуерто-Рико дохід, отриманий міжнародним банківським закладом (ІВЕ) від офшорної діяльності, звільняється від прибуткового податку Пуерто-Рико, податків на муніципальну ліцензію та майнових податків.

Грошова одиниця Пуерто-Рико – долар США. Увіз та вивіз національної й іноземної валюти не обмежується. Увозити готівкою, дорожніми чеками та розрахунковими картками можна будь-які суми. Декларувати потрібно лише суми понад 10 тис. дол. США.

Офшорна діяльність у Пуерто-Рико характеризується високим рівнем банківських і юридичних професійних послуг. Корпоративне право

офшорної зони дозволяє реєстрацію публічних закритих та професійних корпорацій, а також корпорацій фізичних осіб.

Пуерто-Рико включено в перелік офшорних зон в Україні.

Умови реєстрації, функціонування та оподаткування офшорних компаній у Пуерто-Рико. Згідно із законами Пуерто-Рико, заснувати тут офшорну компанію має право як фізична, так і юридична особа. Статут офшорної компанії приймається засновниками. Директори та акціонери можуть вносити зміни до нього.

У Свідоцтві про реєстрацію вказуються основні цілі діяльності офшорної компанії, кількість акцій у кожному з класів акцій, права акціонерів відповідно до кожного з них. Офшорна компанія вважається діючою з моменту виписки Свідоцтва про реєстрацію Державним секретарем Пуерто-Рико.

Пуерто-риканські офшорні компанії мають право випускати акції різних видів. Такі акції можуть мати визначену номінальну вартість. Власники звичайних акцій мають право голосу та право контролю діяльності офшорної компанії. У разі ліквідації компанії вони беруть участь у розподілі її активів. Власники привілейованих акцій мають переважні права при розподілі дивідендів та ліквідації компанії.

Офшорні компанії, які відповідають Закону про стимулювання господарської діяльності в Пуерто-Рико (1998 р.), мають право на такі основні податкові *пільги*:

- максимальна ставка податку на дохід офшорної компанії зменшується до фіксованої ставки та перебуває в межах від 2 до 7 % із доходу «підприємства промислового розвитку»;
- спеціальна ставка в розмірі 2 % на дохід офшорних компаній сфери послуг, які організували свої штаб-квартири для виконання діяльності в Північній Америці чи у всьому світі;
- на відсотковий дохід, отриманий офшорним фінансовим закладом із позик у розмірі 50 000 дол. США чи менше, які були видані підприємствам малого й середнього бізнесу для розширення їхньої діяльності;
- при купівлі товарів, вироблених із ренегерованих відходів, офшорній компанії надається спеціальний кредит у розмірі 25 %;
- у період початку будівництва та першого року експлуатації офшорні компанії повністю звільняються від сплати податку на нерухомість та прибуткового податку на майно. У подальшому заново створені підприємства отримують 90 % звільнення від податку на майно та повністю звільняються від сплати прибуткового податку на нематеріальні активи й ліцензії на виробництво;

- офшорні компанії, які відповідають певним вимогам, можуть претендувати на кредит зі сплати прибуткового податку з роялті та ліцензій, який перевищує 100 млн дол. США.

Офшорні компанії, які виконують господарську діяльність у Пуерто-Рико, зобов'язані надавати свої річні звіти до 15 квітня наступного року. Іноземні компанії надають лише звіт про свої операції в Пуерто-Рико та баланс поточних операцій. Щорічний збір за надання звіту становить 100 дол. США. У випадку порушення термінів здавання звіту збір збільшується до 500 дол. США.

Для керівництва офшорною компанією акціонери обирають раду директорів. Директор, зазвичай, може не бути акціонером офшорної компанії чи резидентом країни реєстрації компанії або резидентом Пуерто-Рико.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до юрисдикції?
2. Які податкові пільги мають іноземні інвестори в Пуерто-Рико?
3. Які пільгові ставки податку на дохід надаються в Пуерто-Рико офшорним компаніям з інноваційними технологіями виробництва?
4. Назвіть основні переваги реєстрації офшорної компанії в Пуерто-Рико.
5. Які міста є вільними експортно-промисловими зонами в Пуерто-Рико?
6. Який орган здійснює керівництво офшорною компанією в Пуерто-Рико?

Розділ 17. Особливості функціонування інвестиційної ВЕЗ у Панамі

У місті Колон у 1948 р. створено найбільшу в Західній півкулі за обсягами торговельних операцій (9–10 млрд дол. США в рік) та другу після Гонконгу міжнародну зону вільної торгівлі, яка обслуговує Панамський канал. Понад 2000 компаній з усього світу мають тут свої представництва.

ВЕЗ «Колон» є юридичною особою й має автономний статус. Імпорт, зберігання, доопрацювання, переупакування, реекспорт товарів, що ввозяться в межі ВЕЗ «Колон», не обкладається митом, податками чи будь-якими зборами до бюджету Панами. Компанії, засновані у вказаній зоні, звільнені від податків на капітал, який вивозиться, та на сплачені дивіденди. Не стягуються тут ні консульський збір, ні жодні інші мита на ввезені в зону чи вивезені з неї зарубіжними отримувачами вантажів товари. Існує лише інспекційний збір.

Спеціальні податкові пільги для компаній, які виконують торгову діяльність у ВЕЗ «Колон». Дохід, отриманий у результаті закордонних торгових операцій, обкладається за пільговими ставками в розмірі трохи більше 8,5 % від чистого прибутку, що перевищує 100 000 панамських доларів. Якщо в таких компаніях кількість працівників-панамців перевищує 30 %, то вказаний податок пропорційно зменшується (залежно від їх кількості).

Компанія, яка заснована у ВЕЗ «Колон» після 01.01.1976 р. і яка займається реекспортними операціями, може розраховувати на знижку в 95 % від ставки податку на прибуток протягом перших п'яти років діяльності, якщо 80 % доходу їй приносять зовнішньоторгові операції, штат співробітників становить щонайменше 30 осіб і вона дотримується інвестиційних вимог, закріплених у її Статуті. Дивіденди, що сплачуються з прибутку, отриманого від зовнішньоторгових операцій та цільових продаж, податком не обкладаються. Також податком не обкладаються й роялті, що виплачуються компаніям, заснованим за кордоном. Місцевим урядовим агентам не дозволяється збирати будь-які податки чи мита з товарів, що ввозяться до зони Колон чи вивозяться з неї.

Запитання для самоперевірки

1. Які основні умови залучення іноземних інвестицій до ВЕЗ «Колон»?
2. Які податкові пільги мають іноземні інвестори у вказаній ВЕЗ?
3. Які види операцій у ВЕЗ «Колон» не обкладаються митом, податками чи будь-якими зборами до бюджету Панами?

4. Які спеціальні податкові пільги існують для компаній, що виконують торгову діяльність у ВЕЗ «Колон»?
5. У якому місті країни розміщена міжнародна зона вільної торгівлі, яка обслуговує Панамський канал?
6. Чи обкладаються у ВЕЗ «Колон» податком дивіденди, що сплачуються з прибутку, отриманого від зовнішньоторгових операцій та цільових продажів?

Розділ 18. Особливості функціонування інвестиційної ВЕЗ на Маврикію

Острів Маврикій розміщений в Індійському океані на схід від Мадагаскару. Населення – 1230 тис. осіб. (2005 р.). Столиця – Порт-Луї. Мови – англійська (офіційна), французька. Грошова одиниця – маврикійська рупія (MUR). Маврикій із 1968 р. отримав незалежність у межах Британської Співдружності.

Маврикій – перший міжнародний бізнес-центр в Індійському океані. Він став привабливою юрисдикцією для формування офшорних компаній та трастових фондів, пропонуючи інвесторам надійність і безпеку за рахунок гнучкої системи регулювання. Нещодавно Маврикій визнано кращим серед 25 кращих світових офшорних юрисдикцій. Усесвітні підприємницькі компанії, отримуючи дохід, як на території Маврикію, так і за його межами (а також компанії, що працюють у вільному порту Маврикію), крім сплати щорічного держмита в розмірі 1500 дол. США, підлягають оподаткуванню за ставкою 15 %, проте, завдяки податковим пільгам (податковий кредит у розмірі 80 %), ефективна ставка не перевищує 3 %. Усі інші компанії сплачують на Маврикію податок за ставкою, що дорівнює 25 %.

Недалеко від столиці Маврикію Порт-Луї створено центр офшорної економіки – район Багатель. Він об'єднує ділові центри, готелі, ресторани, дитячі майданчики, кінотеатри, понад 140 роздрібних підприємств торгівлі. Планується будівництво театрів. Тут відмінно організований громадський транспорт. Торгова та ділова зона Багатель служитиме і туристичним ринкам, і 2500 міжнародним підприємствам, які влилися в економіку острова за останні роки.

Офшорна зона передбачає реєстрацію на своїй території двох категорій офшорних компаній. Перша категорія (GBC-1) може вести бізнес на території республіки, виплачує всі податки, передбачені законодавством Маврикію, але за більш низькими ставками. Натомість такі компанії користуються договорами Маврикію з іншими державами в частині, що стосується подвійного оподаткування.

Друга категорія компаній (GBC-2) веде свою діяльність за межами Республіки Маврикій, має такі самі права й обов'язки, як у більшості класичних безподаткових офшорних зон.

Для створення офшорної компанії потрібен, щонайменше, один акціонер, який може не бути резидентом Маврикію. Максимальна та мінімальна кількість акціонерів не вказується, крім створення акціонерних компаній закритого типу, у яких кількість акціонерів обмежено.

Для того щоб покращити інвестиційний клімат на островах і знизити витрати на ведення бізнесу, потрібне термінове проведення реформ, що усувають бюрократичну тяганину, яка підриває конкурентоспроможність продукції.

Серед основних пропозицій з оптимізації оподаткування фігурує усунення збору в 1 % з роботодавців, податку на приріст валового доходу, податку з муніципальних орендарів, зменшення податку на фінансування навчання з 1 до 0,5 %, зменшення прибуткового податку з громадян. Планується також зменшення податків із компаній сфери туристичного сервісу, єдиного податку, на охорону навколишнього середовища.

У 2012 р. уряд направив послів у низку африканських країн із метою ведення переговорів про подвійне оподаткування. Крім того, повинен бути збільшений на 50 осіб штат податкових інспекторів для підвищення ефективності роботи у сфері боротьби зі схемами відмивання грошей.

Вирішено також збільшити купівельну спроможність населення, усунувши 15 % податок на парфумерну й косметичну продукцію, збільшуючи безмитний імпорт.

Маврикієм укладено угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими державами, як Бельгія, Ботсвана, Великобританія, Угорщина, Німеччина, Зімбабве, Індія, Індонезія, Італія, Китай, Кувейт, Лесото, Лівія, Люксембург, Мадагаскар, Малайзія, Мозамбік, Намібія, Оман, Пакистан, Румунія, Свазіленд, Сейшельські Острови, Сингапур, Таїланд, Франція, Хорватія, Швеція, Південна Африка.

Особливості нового законодавства Маврикію щодо компаній. Закон вводить спрощену форму реєстрації та дозволяє компанії бути зареєстрованою за умови подання всього однієї заявки разом із необхідними згодами директорів, секретаря й повідомлення про резервування назви компанії. Надається також можливість працювати лише з одним акціонером.

Закон дозволяє одній людині володіти компанією. Закон замінює Меморандум і Статут єдиною конституцією, яка більше не повинна бути нотаріально посвідчена.

Приватні компанії не повинні пропонувати акції або облігації для населення, але зможуть подавати лише короткий звіт про стан рахунків з Реєстратором.

Закон дозволяє неоплачений статутний капітал у будь-якій валюті, а також викупити всі свої акції.

Нове законодавство передбачає можливість компанії застрахувати її директорів, секретаря або співробітників відповідно до обмежень, передбачених цим законом. Закон не містить жорсткої вимоги до звітності, а компанії «повинні вести свої рахунки відповідно до облікової практики та з принципів, які є розумними за обставин і з урахуванням будь-яких вимог, викладених у правилах, зроблених відповідно до закону».

Новий закон дозволяє звільняти приватні компанії від аудиту. Нові положення передбачають продовження функціонування на Маврикії компаній, які зареєстровано в інших місцях.

Законодавство Маврикію уможливорює реєстрацію підприємств різноманітних організаційно-правових форм, із яких потенційних іноземних інвесторів можуть зацікавити такі, як:

- Private limited company – закрита компанія з обмеженою відповідальністю;
- Public limited company – відкрита компанія з обмеженою відповідальністю;
- Global Business Company – всесвітня підприємницька компанія (офшорна компанія).

Закрита компанія з обмеженою відповідальністю (private limited company) може бути заснована одним акціонером без оплати ним мінімального капіталу й характеризується таким чином:

- максимальна кількість акціонерів – 50;
- дозволено випуск лише іменних акцій, які не можуть передаватися третім особам без схвалення більшості акціонерів компанії;
- для керування достатньо одного директора (корпоративні директори не дозволені).

Відкрита компанія з обмеженою відповідальністю (public limited company) може бути заснована одним акціонером без оплати ним мінімального капіталу й характеризується таким чином:

- максимальна кількість акціонерів – не обмежена;
- дозволено лише іменні акції;
- акції можуть пропонуватись у відкритому продажі й передаватися третім особам без схвалення більшості акціонерів компанії;
- для керування достатньо одного директора (корпоративні директори не дозволені).

Щодо практичних інтересів іноземного інвестора, то Global Business Company найбільш часто обирається для заснування на Маврикію.

На 30 листопада 2005 р. кількість компаній такого типу в Реєстрі компаній Маврикію досягла 23 937.

У країні розрізняють безподаткові (всесвітня підприємницька компанія, що має ліцензію другої категорії) і оподатковувані Global Business компанії (всесвітня підприємницька компанія, що має ліцензію першої категорії) з іноземною участю. Створення (не включаючи урядові збори) GBL1 обійдеться у 2500 дол. США, у той час як створення GBL2 – у 500 дол. США. Плата уряду складе додатково 2100 і 200 дол. США відповідно. Щорічне продовження ліцензії для GBL1 становить 1500, а для GBL2 – 200 дол. США.

Компанія, зареєстрована на Маврикію, може одержати статус безподаткової, лише якщо нею володіють нерезиденти Маврикію й за умови, що компанія не веде на Маврикію будь-якої діяльності.

Щоб всесвітня підприємницька компанія могла користуватися на Маврикію перевагами договорів про уникнення подвійного оподаткування (GBL 1), вона повинна бути зареєстрована як податковий резидент та отримати Certificate of Tax Residency, для чого в компанії повинні бути призначені місцеві директор і секретар, причому директор – це обов'язково фізична особа. Також збори директорів такої компанії повинні проводитися на території Маврикію.

Відсутні вимоги до мінімального статутного капіталу компаній.

Заяви на реєстрацію всіх GBL подаються через Агента компанії, належно ліцензованого Комісією з фінансових послуг Маврикію, при цьому термін реєстрації – 7–10 робочих днів для GBL1 і два дні – для GBL2. Однак придбання готових компаній на острові неможливе.

Для офшорних компаній Маврикію наявність зареєстрованого офісу є обов'язковою умовою. Для цієї мети може слугувати адреса банку, адвокатської контори, бухгалтерської фірми й т. ін.

Проведення аудиторської перевірки фінансової звітності компанії є обов'язковим лише для GBL 1.

Всесвітні підприємницькі компанії, які не виконують господарську діяльність на території Маврикію, не підлягають оподаткуванню тут, але сплачують щорічне держмити в розмірі USD200.

Податок на додану вартість на Маврикію становить 15 %, податок на продаж рухомого майна – 13,2 %, а на продаж нерухомого майна – 5 % при негайній оплаті податку або 10 % – при відстрочці платежу на п'ять років.

На Маврикію немає валютного контролю для Global Business companies.

Закон 2001 р. про трасти на Маврикію. Новий закон установлює максимальну тривалість (99 років) для трастових договорів, крім цільових трастів (25 років), а також благодійних фондів (може бути вічним), дозволяє накопичення доходу (не більше 25 років, якщо орендоване нерухоме майно на Маврикію). Засновник може також бути довіреною особою, вигодонабувачем, захисником або інфорсером, але не може бути єдиним бенефіціаром. Неможлива передача або відчуження майна особою, яка не є резидентом. В іншому випадку траст визнається недійсним або неефективним у силу будь-якого правила чи закону, що встановлює його / її проживання або громадянство. Це стосується спадкування чи правонаступництва, що обмежує право людини розпоряджатися своїм майном протягом свого життя так, щоб зберегти таке майно.

Трасти є безвідкличними, незважаючи на будь-яке положення закону про банкрутство або будь-який інший закон Маврикію, або будь-якої іншої юрисдикції, або той факт, що «доручення» є добровільним. Угода залишається в силі в разі судових розглядів проти засновника за позовом його кредиторів.

Проте суд може оголосити угоду недійсною, якщо буде встановлено, що «довіреність» укладено з наміром обдурити кредиторів засновників трасту. Претензії когось, у т. ч. інших юрисдикцій, із цього приводу не приймаються щодо таких питань:

- 1) особисті й майнові наслідки вступу в шлюб або його розірвання;
- 2) права спадкування (у т. ч. заповіту), уключаючи фіксовані частки подружжя, по висхідній і низхідній лініях їхніх родичів, або претензії кредиторів щодо неплатоспроможності.

Угода, оформлена в інтересах бенефіціара, підлягає припиненню з обмеженням на відчуження якоїсь частини його власності, у разі, якщо одержувач стає неплатоспроможним або власність підлягає арешту чи конфіскації на користь його кредиторів та мета такої угоди має бути відома Закону в якості прийняття ним захисних заходів щодо угоди.

Закон дозволяє призначити захисником угоди піклувальника. Реалізація піклувальниками будь-якого зі своїх повноважень підлягає попередньому узгодженню із захисником. Інструмент угоди дозволяє призначити в ролі захисника будь-яку особу, яка досягла повноліття й у здоровому глузді, у тому числі довірителя, або будь-яке корпоративне об'єднання, будь-яку фірму, товариство або групу осіб.

Закон передбачає призначення опікуна піклувальнику, яким може бути фірма, товариство або юридична особа й хто діятиме за дорученням управління довіреною особою.

Довірена особа повинна зберігати конфіденційність стосовно стану майна, його кількості або будь-якої іншої деталі угоди з довірчого управління майном; проведення перевірки угоди тощо.

Запитання для самоперевірки

1. Які податкові пільги існують на Маврикію для іноземних інвесторів?
2. У чому полягають особливості нового законодавства Маврикію щодо офшорних компаній?
3. У чому полягають особливості Закону 2001 р. про трасти на Маврикію?
4. У чому полягає фінансова офшорна привабливість Маврикію?
5. Де на Маврикії створено центр офшорної економіки?
6. Що з досвіду Маврикію щодо стимулювання розвитку високих технологій можна використати в Україні?

Розділ 19. Особливості функціонування інвестиційних ВЕЗ у Джибуті

Республіка Джибуті розміщена на північному сході Африки в районі Африканського Рогу. Кількість населення – 740 тис. осіб, дві третини яких проживає в столиці – у місті Джибуті. Із часу свого заснування столиця Джибуті є головним торговим портом для Ефіопії. Грошова одиниця Джибуті – франк Джибуті, який дорівнює 100 сентимам.

Країна отримала незалежність із 1997 р. Форма правління – президентська республіка. Правова система є змішаною, заснованою переважно на французькому громадянському кодексі, ісламському релігійному праві та звичайному праві.

Для іноземного інвестора найбільший бізнес-інтерес у Джибуті представляють вільні економічні зони (ВЕЗ), створені у 2004 р. згідно із Законом «Про кодекс зони вільної торгівлі». Реєстрація, порядок та вимоги створення офшорних компаній, працюючих у ВЕЗ, регулюються Управлінням СЕЗ за допомогою реєстрації та занесення у відповідний реєстр і видачі необхідних документів. Управління ВЕЗ здійснює всі реєстраційні процедури в режимі «єдиного вікна». Оформлення документів займає близько тижня часу.

Усі компанії ВЕЗ користуються захистом від будь-яких форм націоналізації чи обмежень приватної власності.

Основні переваги реєстрації офшорної компанії в Джибуті:

- підприємства ВЕЗ повністю вільні від сплати всіх прямих і непрямих податків, включаючи ПДВ. Звільнення від сплати податків діє протягом 50 років із моменту дати отримання ліцензії;
- джибутійські та іноземні підприємства, включаючи офшорні компанії, можуть створювати у ВЕЗ філіали, відкривати дочірні підприємства;
- офшорні компанії ВЕЗ можуть без обмежень законно переміщувати за кордон капітали, отриманий прибуток та заробітну плату співробітників без сплати зборів і податків;
- офшорна компанія у ВЕЗ може виконувати різноманітну торгіву, промислову діяльність чи надавати будь-який вид послуг, дозволених законодавством, отримавши перед цим в Управлінні ВЕЗ необхідну ліцензію.

Особливості реєстрації та функціонування офшорної компанії.

Офшорна компанія у формі акціонерного товариства з обмеженою відповідальністю у ВЕЗ може бути заснована фізичною чи юридичною особою, приватною або державною структурою, іноземною чи джибутійською фірмою.

Акціонерне товариство з одним засновником може бути створене фізичною чи юридичною особою, іноземною або джибутійською. Відповідальність перед законом цього акціонера обмежена розміром статутного капіталу офшорної компанії, мінімальний розмір якого – 14 000 дол. США.

Надавши необхідний пакет документів в Управління ВЕЗ, офшорні компанії ВЕЗ можуть оформити в'їзну візу, водійські права, посвідчення особи для іноземного громадянина, звільнення від податків та повернення ПДВ. Офшорні компанії ВЕЗ можуть отримати дозвіл на працевлаштування іноземців, зареєструвати автомобіль в автоінспекції, оформити картки соціального страхування для джибутійських працівників та членів їхніх сімей, зареєструвати підприємство ВЕЗ в Управлінні соціального захисту. Також можна буде здавати товари на санітарний контроль, отримати дозвіл на в'їзд до порту Джибуті, у міжнародний аеропорт та у ВЕЗ, оформити свідоцтво про справжність товару.

Найм робочої сили для офшорної компанії ВЕЗ відбувається в загальному порядку, але загальна кількість джибутійців, зайнятих у компанії, що працює у ВЕЗ, до кінця першого року її діяльності повинно бути не менше 30 %, а до кінця п'ятого року – не менше 70 % від загальної кількості працівників. Сплата прибуткового податку та всіх інших прямих податків не здійснюються стосовно працівників ВЕЗ.

Не використовується у ВЕЗ Законодавство Джибуті про регламентацію цін, якості та інших питань, що стосуються регламентації внутрішнього ринку країни. Товари, що експортуються до ВЕЗ чи вироблені на її території, не обкладаються митами чи податками, якщо вони не завезені у ВЕЗ із території Джибуті.

Запитання для самоперевірки

1. Які податкові пільги існують у Джибуті для іноземних інвесторів?
2. Які особливості реєстрації офшорної компанії в Джибуті ви можете назвати?
3. Які особливості функціонування офшорної компанії в Джибуті ви можете назвати?
4. У чому полягають особливості функціонування офшорних компаній у вільних економічних зонах Джибуті?

Частина IV

Інвестиції в країну як умова отримання права на проживання та громадянства

Розділ 1. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства в Австрії за інвестиції

В Австрії з 1996 р. діє програма «Громадянство за інвестиції». Згідно з нею громадянство країни надається тим іноземцям, котрі зробили значний внесок в економіку Австрії. Причому ця сума розраховується індивідуально для кожного інвестора, що дає право на отримання громадянства чи виду на проживання (ВНП). В країні існує гарантія повернення інвестицій.

Витрати на оформлення документів для отримання громадянства становлять 50–100 тис. євро. Оформлення подібних документів для членів родини включається в цю суму. В Австрії існує скорочена процедура оформлення цих документів. Термін отримання документів на громадянство для інвестора – один рік. При цьому не існує необхідності обов'язкової присутності в країні чи приїзду до неї. В Австрії дозволено подвійне громадянство.

Унесення іноземцями значних інвестицій в економіку Австрії надає їм такі права. Тим, хто отримав громадянство країни, надається право на постійне проживання в ній, а також на навчання й роботу в державах ЄС. Крім того, їм дозволено безвізовий чи спрощений в'їзд до 170 країн, зокрема до США, Великої Британії, Канади, Сингапуру та Гонконгу, а також до країн ЄС. Водночас іноземці, які отримали вид на проживання в Австрії, таких прав не мають.

Особливості оподаткування в Австрії. Об'єктом оподаткування в Австрії є фізичні і юридичні особи. Компанії самі сплачують податок з усіх своїх доходів. Виняток становлять лише товариства: згідно з австрійським податковим законодавством, дохід товариства розглядається як сума доходів незалежних партнерів. Ставка податку на прибуток корпорацій із 2005 р. дорівнює 25 %, а до того становила 34 %. Це сприяло поверненню деяких виробництв, свого часу перенесених до Чехії.

Австрійське законодавство поділяє всіх юридичних і фізичних осіб на платників податку з **необмеженою та обмеженою податковою відповідальністю**. Необмежена відповідальність означає, що податок сплачується з усіх доходів, отриманих як у країні, так і за кордоном.

Перший етап розрахунку податку на корпорації – визначення доходу й собівартості. Дохід австрійських компаній, як і в більшості країн світу, вираховується на основі балансу.

Австрійське законодавство передбачає певні *пільги* з оподаткування для підприємств-експортерів. Такі підприємства можуть відносити на собівартість до 15 % дебіторської заборгованості, що була на день складання звітнього балансу.

Із доходу, отриманого підприємствами до оподаткування, може бути сформований резерв для виплати вихідної допомоги найманим робітникам.

Аналогічно формується й пенсійний резерв. Працедавець установлює пенсії на основі договірних, визначених законом зобов'язань, що не підлягають відміні. Розмір пенсії не повинен перевищувати 80 % останньої заробітної плати робітника. Пенсійний резерв розраховується відповідно до правил страхування. Під час його розрахунку використовують статтю дохідності в 6 % річних.

Австрійський закон про прибутковий податок передбачає сім категорій оподаткування:

- сільськогосподарська й заготівельна діяльність;
- надання професійних та інших послуг;
- промислова й комерційна діяльність;
- робота за наймом;
- капітальні вкладення;
- здавання власності в оренду;
- інші джерела.

Оподатковуваний дохід, згідно з австрійським законодавством, зменшується на суму завданих збитків. При цьому платники податку мають право списувати збитки на собівартість не лише поточного року, а й семи наступних років.

Залежно від рівня доходу застосовують п'ять ставок прибуткового податку, мінімальна ставка – 10 %, максимальна – 50 %.

Із різноманітних дивідендів береться податок на дохід від капіталу за ставкою 22 %.

Податок на підприємницьку діяльність, який сплачується, виходячи з розміру прибутку компанії, складає в середньому 13 %.

У 2004 р. прибутковий податок і внески працівників та роботодавців на соціальне забезпечення склали 44,9 % вартості робочої сили, у тому числі прибутковий податок – 8,4, внески на соціальне страхування працівника – 14,0, роботодавця – 22,5 %.

Податком на додану вартість обкладається реалізація товарів і послуг, а також власне споживання платника податку та імпорт.

В Австрії існують три основні ставки ПДВ. Стандартна ставка становить 20 %, знижена – 10 %, 0 % – на експорт.

Крім перерахованих податків і зборів в Австрії діють акцизи (наприклад на напої, на нафту), збори при передачі власності (наприклад при купівлі автомобілів та мотоциклів), гербові й нотаріальні збори. Так, кредитні угоди та боргові угоди підлягають оподаткуванню за ставками 0,8 і 1,5 % відповідно.

В Австрії при залишенні місця проживання все одно зберігається обов'язок сплати податку з доходу, отриманого в цій державі. Для тих, хто не має роботи за своєю професією, дозволено перебування в країні протягом року без сплати яких-небудь податків.

При поверненні в Австрію з офшорних центрів діє закон про привілеї для тих, які повертаються. Він стосується як реемігрантів, так і осіб, які протягом десяти останніх років не мали свого житла в Австрії й мають намір його тут придбати. Такі пільги звичайно надаються Міністерством фінансів на три роки з можливістю їх продовження до 10 років. Вони стосуються, насамперед, прибуткового й майнового податків на іноземні доходи, причому податки при наданні пільг на такі доходи складають 50 %. Із користувачів пільгами, однак, виключаються ті, хто має намір влаштуватися на роботу в Австрії.

Запитання для самоперевірки

1. Скільки складають витрати на оформлення документів для отримання громадянства в Австрії?
2. У чому полягає інвестиційна привабливість Австрії для іноземного приватного інвестора?
3. Які пільги отримує іноземний інвестор у країні?
4. У чому полягає зміст закону про привілеї для тих громадян, котрі повертаються в Австрію з офшорних центрів?
5. Скільки категорій оподаткування передбачає австрійський закон про прибутковий податок?
6. На який термін платники податку мають право списувати збитки на собівартість?

Розділ 2. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства у Великій Британії за інвестиції

У країні з 1994 р. діє програма «Інвестор». Згідно з нею громадянство країни надається тим іноземцям, котрі внесли 2 млн ф. ст в економіку Великої Британії. У державі існує гарантія повернення інвестицій.

Витрати на оформлення документів для отримання громадянства становлять 50 тис. ф. ст. Оформлення подібних документів для членів родини включається в цю суму. У Великій Британії існує скорочена процедура оформлення цих документів. Термін отримання документів на громадянство для інвестора – п'ять років, документа на постійне проживання (ПП) – два роки, а виду на проживання (ВНП) – чотири місяці. При цьому існує необхідність обов'язкової присутності в країні протягом 185 днів та приїзду до неї. У країні дозволено подвійне громадянство.

Унесення іноземцями значних інвестицій в економіку Великої Британії надає їм такі права. Тим, хто отримав громадянство країни, надається право на постійне проживання в ній, а також на навчання та роботу в державах ЄС. Крім того, їм дозволено безвізовий чи спрощений в'їзд до 174 країн, зокрема до США, Канади, Сингапуру та Гонконгу, а також до держав ЄС. Водночас іноземці, які отримали вид на проживання у Великій Британії, таких прав не мають. Проголошений у червні 2016 р. вихід Великої Британії з ЄС може призвести до певних змін у вказаних привілеях для іноземних інвесторів.

Податкова система Великобританії. Головними джерелами державних доходів є податки, а саме: податки на дохід (уключаючи прибуток), у який входять прибутковий податок із фізичних осіб, корпоративний податок (стандартна ставка – 20 % у 2016 р., у 2017 р. її заплановано знизити до 19 %, а у 2020 р. – до 18 %) і податок на нафтовий дохід; податок на капітал, який уключає податок зі спадщини, податок на приріст капіталу, консульський збір й імпорتنі мита; непрямі податки: ПДВ, акцизи та митні платежі; платежі з державного страхування, які дають право на отримання соціальної допомоги. Основні принципи, що лежать в основі сучасної податкової політики уряду Великобританії, означають, що податкова система повинна заохочувати зайнятість і слугувати стимулом до праці для кожного; сприяти накопиченню й довгостроковим інвестиціям; бути справедливою.

Особливості податкової системи Великобританії. Податки відіграють основну роль (близько 90 %) у формуванні дохідної частини англійського державного бюджету. Їх ставки наведено в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні ставки податків у Великобританії

Назва податку	Ставка, %
Прибутковий податок із населення	
Із доходом 2500 ф. ст	20
Із доходом від 2,5 до 23,7 т. ф. ст	25
Із доходом понад 23 700 ф. ст	40
Прибутковий податок із корпорацій	20
Податок на приріст капіталу	до 40
Податок зі спадщини:	
До 150 000 ф. ст	0
Понад 150 000 ф. ст	40
Податок на додану вартість	17,5
Акцизи	Різні
Гербовий збір	від 0,5 до 2

На частку прибуткового податку з населення припадає 64 % від надходжень у вигляді прямих податків у державний бюджет Великобританії, а на частку податків із доходів компаній – 19 %.

Уряд із допомогою казначейства (Міністерства фінансів) здійснює управління й регулювання податкової системи країни. Ця діяльність контролюється парламентом.

Оподаткування фізичних осіб. Особистий прибутковий податок сплачує все населення Великобританії.

Існує їх поділ на:

- резидентів;
- нерезидентів.

Доходи резидента Великобританії підлягають оподаткуванню незалежно від джерела їх виникнення. Нерезидент сплачує податки у Великобританії лише з доходів, отриманих на території цієї країни.

Прибутковий податок із фізичних осіб стягується не із сукупного доходу, а частинами – «шедулами» (див. табл. 2.2). Залежно від доходів використовують три ставки – 20; 25; 40 %. Неоподатковуваний мінімум становив у 2005 р. 7000 ф. ст.

Таблиця 2.2

Зміст «шедул»

Шедула	Оподатковуються
1	2
Шедула А	Доходи від власності на землю, будови та ін.
Шедула В	Доходи від лісових масивів, які використовуються з комерційною метою, що не оподатковуються за шедулою Д

1	2
Шедула С	Доходи від певних державних цінних паперів, що випускаються у Великобританії;
Шедула Д	Прибутки від виробничої комерційної діяльності (у торгівлі, промисловості, сільському господарстві, транспорті). Доходи від цінних паперів, що не оподатковуються за шедулою С; доходи, отримані у вигляді відсотків із позик; доходи, отримані за кордоном і переведені з Великобританію.
Шедула Е	Трудові доходи, зарплата, виплати працівникам, пенсія
Шедула F	Оподатковуються дивіденди та інші розподілені доходи компанії.

Зараз у Великобританії кожна особа має право на суму доходу, що не оподатковується, тобто на так звану *особисту скидку*. Дохід, що перевищує цю суму, обкладається податком за базовою ставкою 25 %. Вища ставка – 40 % – застосовується до суми доходів, якщо вона перевищує 25 700 ф. ст.

У 2004 р. прибутковий податок і внески працівників та роботодавців на соціальне забезпечення становили 31,2 % вартості робочої сили, у тому числі прибутковий податок – 14,5, внески на соціальне страхування працівника – 7,8, роботодавця – 9,0 %.

Податкові декларації у Великобританії сплачуються протягом року чотирма однаковими частками. Наприкінці податкового року (із 06 квітня по 05 квітня наступного календарного року), коли визначається точна сума винагороди, робиться кінцевий розрахунок прибуткового податку. Громадяни, які не мають інших доходів, крім заробітної плати, заповнюють податкову декларацію раз на п'ять років. Із боку платників податків не вимагається ніяких дій, їхні працедавці вираховують податки відповідно до кодованої інформації, якою вони постачаються у вигляді податкових таблиць податковими органами.

Податок зі спадщини не сплачується з більшості видів дарунків, здійснюваних при житті власника, якщо він залишається після цього живим протягом останніх семи років. У момент здійснення передачі майна в дарунок податок не стягується, але якщо протягом останніх семи років власник помирає, то угода дарування підлягає обкладанню податком. Ставка податку встановлена на рівні 40 % із суми майна вартістю понад 150 000 ф. ст.

Податок на додану вартість уведено з 01 квітня 1973 р. Його основна ставка – 17,5 %. Він становить 17–19 % від усіх податкових надходжень бюджету. Не підлягають оподаткуванню ПДВ продовольчі товари, книги, ліки, основні види палива й енергії для домашнього

вжитку та інші товари, які є основними для забезпечення нормального існування людей.

Гербовий збір стягується при оформленні особами документо-правових угод. Комерційні та юридичні документи повинні мати спеціальний штамп, що підтверджує сплату цього податку. У деяких випадках ставки гербових зборів установлюються у твердих сумах (від 25 пенсів до 1–2 ф. ст), в інших гербовий збір стягується в певному відсотку до вартості угоди.

Оподаткування компаній, тобто *корпоративний податок*, застосовується до всіх прибутків компаній резидентів, отриманих протягом податкового року. Резидентською компанією вважається корпоративний орган, якщо його діяльність виконується й контролюється в цій країні, тобто в цій державі розміщено керівний орган цієї компанії.

Нерезидентська компанія – займається торгівлею у Великобританії через відділення й оподатковується корпоративним податком із:

- а) доходу від торгівлі;
- б) доходу від власності чи права власності, що використовує це підприємство (відділення);
- в) приросту капіталу від активів, що використовується цим відділенням.

Оподатковуваний дохід компанії обчислюється за допомогою вирахування з валового доходу компаній усіх дозволених законодавством витрат, що проходять у звітному податковому році.

Вирахуванню з валового доходу підлягають:

- поточні витрати ділового характеру (оренда, ремонт, модернізація приміщення);
- компенсаційні виплати при звільненні робітників і службовців;
- витрати на юридичну консультацію з питань фінансів компанії;
- представницькі витрати;
- внески в різні фонди (благодійні);
- прострочені борги.

Спеціальний податковий режим установлено для компаній, які добувають нафту в Північному морі. Вони сплачують нафтовий корпоративний податок за ставкою 75 %, не звільняються від сплати загального корпоративного податку.

Компанії Великобританії обкладаються також податками на приріст капіталу. Нерезидентські компанії його не сплачують.

Величина *місцевого податку* на житлову власність установлюється місцевими органами влади та залежить від оцінної вартості будинку чи

квартири, яку відносять до одного з восьми розрядів. Ті, чия власність потрапляє в нижчу категорію, платять дві третини від того, що сплачують за середню категорію, а ті, чия власність належить до вищої категорії, – утричі більше, ніж сплачують за власність нижчої категорії. Якщо в будинку (квартирі) проживає одна людина, то їй надається 25 % знижка незалежно від розміру її доходу. Знижки й повернення грошей, сплачених у вигляді цього податку (до 100 %), передбачені для безробітних, студентів і низки інших категорій населення.

Існує ще один податок, який сплачує місцева влада й передає в державний бюджет, – *підприємницький*. До 1990 р. цей податок був повністю місцевим, але зараз має регульований характер – кошти зібрані за цим податком, перерозподіляються з державного бюджету по регіонах пропорційно до чисельності населення.

У Шотландії й Північній Ірландії підприємницькі податки стягують з усього майна, за винятком сільськогосподарських ділянок і будівель, які належать нерезидентам і використовуються з підприємницькою метою. Ставки податків щорічно змінюються залежно від потреби місцевої влади.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати громадянство країни?
2. У чому полягає інвестиційна привабливість Великої Британії для іноземного приватного інвестора?
3. Які пільги отримує іноземний інвестор у країні?
4. Скільки складають витрати на оформлення документів для отримання громадянства у Великій Британії?
5. У чому полягають особливості стягнення підприємницьких податків у Шотландії й Північній Ірландії?
6. Який податок не сплачується у Великій Британії з більшої частини видів дарунків, здійснюваних при житті власника?

Розділ 3. Особливості отримання виду на проживання в Іспанії за інвестиції

До кризи 2008–2009 рр. в Іспанії простежували бум іноземного інвестування, особливо в будівництво житла в курортних районах. Після кризи десятки фірм збанкрутували, оскільки не виявилось бажаючих купити це житло, а сотні будинків до сьогодні стоять пустками. Для виправлення вказаної ситуації уряд ужив низку заходів для залучення в Іспанію іноземних інвестицій.

У країні з 2013 р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку Іспанії 500 тис. євро. Гарантія повернення інвестицій складає п'ять років. Це може бути як разова операція, так і кілька покупок. Цей статус надають на рік, а після продовження – ще на два роки.

Витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання становлять 10 тис. євро. Оформлення подібних документів для членів родини включено в цю суму. В Іспанії існує скорочена процедура такого оформлення. Термін отримання документів на ВНП для інвестора складає три місяці. При цьому потрібна обов'язкова присутність у країні протягом семи днів на рік та приїзду до неї. В Іспанії дозволено подвійне громадянство.

Унесення іноземцями зазначених інвестицій в економіку Іспанії надає їм певні права. Тим, хто отримав вид на проживання в країні, дозволено безвізовий чи спрощений в'їзд до країн ЄС і Шенгенської зони.

Водночас в останні роки в країні активно борються з відмиванням «брудних грошей» при іноземному інвестуванні в Іспанію. Зокрема, улітку 2016 р. затримано мафіозну групу з України на чолі зі Степаном Чернівецьким, сином колишнього мера міста Києва, яка займалася подібною діяльністю.

Оподаткування операцій із житловою нерухомістю та дивідендів. Податок на купівлю житлової нерухомості в країні – 10–12 %. При продажу житлової нерухомості податок становить 3 %. Щорічний податок на володіння житловою нерухомістю в Іспанії – 0,3–1,17 %. Податок на прибуток від продажу житлової нерухомості – 21 %.

Податок на прибуток від оренди в країні становить 25 %, а податок на дивіденди – 21 %.

Особливості податкової системи Іспанії. Податкова система Іспанії *треступінчаста*. Корпорації й населення платять федеральні, регіональні та місцеві податки.

У 1994 р. в Іспанії проведено часткову податкову реформу для зміцнення фінансової бази регіонів. Деякі федеральні податки передано

у ведення територій. Після цього залишилося п'ять видів головних федеральних податків.

Найбільш високі доходи бюджету забезпечуються прибутковим податком із фізичних осіб. Оподаткована база в Іспанії ширша, ніж у більшості європейських країнах. Так, крім заробітної плати, доходів від підприємницької й професійної діяльності, дивідендів від капіталу, у неї включено пенсії, допомогу з безробіття тощо.

Для вирахування податку до доходу додають 2 % від вартості нерухомого майна.

Прибутковий податок сплачують індивідуально або сімейною парою. Мінімальна ставка – 20 %, максимальна – 56 %. Базова ставка – 25 %.

Одним із головних прямих податків є податок на прибуток корпорацій. Його ставка – 30 %. Надається податкова пільга на інвестиції 5 %. Країна Басків і Наварра мають право самостійно встановлювати ставки й правила стягування цього податку. За створення кожного додаткового робочого місця оподатковувана база зменшується.

Важливе місце у федеральній податковій системі займає податок на додану вартість. Із 1994 р. ПДВ вираховували за ставкою 16 %. Після кризи 2008–2009 рр. її підвищено. Крім головної, функціонує дві знижені ставки податку. Для продовольчих товарів, культурних і спортивних заходів, готельних та транспортних послуг застосовують ПДВ у розмірі 7 %. А для продуктів першої необхідності – хліб, молоко, яйця, зерно, фрукти, овочі, ліки, книги, газети, муніципальне житло – податок знижено до 4 %.

Другий важливий непрямий федеральний податок – акцизи, їх частка в бюджеті – 13,2 %. Набір підакцизних товарів звичайний для європейських країн: алкогольні напої, тютюнові вироби, паливо, автомобілі й деякі інші товари.

Указані вище чотири податки забезпечують понад 84 % доходів федерального бюджету Іспанії. Інші доходи – це митні збори, пені за несвоєчасну сплату податкових платежів і неподаткові надходження.

Регіональні податки розглянемо на прикладі бюджету Каталонії. Їх можна класифікувати за двома групами – власні податки, які встановлені урядом Каталонії, і податки, які були до 1994 р. федеральними, а потім передані територіям для зміцнення їхнього фінансового стану.

Власні податки складають лише 1,1 % дохідної частини бюджетів. Основним із них можна назвати *податок на гру* «бінго» – 0,6 % доходів.

Податки на ігровий бізнес (крім бінго) передбачені в різному розмірі. Оподатковуються казино, атракціони, луна-парки, ігрові автомати. Ставки податку коливаються від 20 до 55 %.

Податки на водопровід і систему водопостачання та каналізації закладені в бюджет у розмірі 0,3 %.

Друга група податків (у минулому – федеральні) – 12,3 % доходів бюджету Каталонії.

В основі формування регіональних бюджетів – не стільки власні доходи, скільки субсидії.

Те ж саме робиться й на муніципальному рівні. Серед місцевих податків, які встановлюються провінціями Каталонії, можна відзначити три найважливіші.

Насамперед, це податок на нерухомість. Ідеться про земельні ділянки й будови (споруди) в межах муніципального округу.

Податок на економічну діяльність дає місцевим бюджетам 3,4 %. Податок сплачують юридичні та фізичні особи, які займаються підприємницькою діяльністю. Розмір податку залежить від багатьох факторів – виду діяльності, енергоспоживання, розміщення підприємства, муніципального коефіцієнта, метражу використовованого приміщення й т. ін.

Третій – транспортний податок – забезпечує місцевим бюджетам 4,1 %.

Уведення додаткових муніципальних податків можливе, але лише з дозволу вищестоящих органів управління.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання в країні?
2. Скільки складають витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання в Іспанії?
3. У чому полягає інвестиційна привабливість Іспанії?
4. Які пільги отримує іноземний інвестор у країні?
5. Скільки місяців складає термін отримання документів на ВНП в Іспанії для іноземного інвестора?
6. В чому полягають особливості регіональних податків, які надходять до бюджету Каталонії?

Розділ 4. Особливості отримання виду на проживання в Греції за інвестиції

У Греції з 2013 р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку країни 250 тис. євро. Гарантія повернення інвестицій складає 10 років.

Витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання – 10 тис. євро. Оформлення подібних документів для членів родини включено в цю суму. У Греції існує скорочена процедура оформлення таких документів. Термін отримання документів на ВНП для інвестора становить один місяць. При цьому потрібна обов'язкова присутність у країні протягом 183 днів на рік та приїзду до неї. У Греції дозволено подвійне громадянство.

Унесення іноземцями зазначених інвестицій в економіку Греції надає їм певні права. Тим, хто отримав вид на проживання в країні, дозволено безвізовий чи спрощений в'їзд до країн ЄС і Шенгенської зони.

Оподаткування операцій із житловою нерухомістю та дивідендів. Податок на купівлю житлової нерухомості в країні складає 3–23 %. При продажу житлової нерухомості податок дорівнює 0 %. Щорічний податок на володіння житловою нерухомістю в Греції – 0,025–0,0035 %. Податок на прибуток від продажу житлової нерухомості – 0,15 %.

Податок на прибуток від оренди в країні – 12–13 %, а податок на дивіденди – 0 %.

Особливості податкової системи Греції. На січень 2007 р. Грецька Республіка підписала й ратифікувала Договори про уникнення подвійного оподаткування з такими державами, як Албанія, Вірменія, Австрія, Бельгія, Болгарія, Угорщина, Німеччина, Грузія, Данія, Єгипет, Ізраїль, Індія, Ісландія, Іспанія, Італія, Кіпр, КНР, Корея, Кувейт, Латвія, Литва, Люксембург, Мексика, Молдова, Нідерланди, Норвегія, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Словенія, Туреччина, Україна, Узбекистан, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чеська Республіка, Швеція, Швейцарія, ПАР.

Резиденти Греції (фізичні та юридичні особи), котрі одержують дохід у державі, яка є стороною Договору про уникнення подвійного оподаткування з Грецією, повинні представити податковим органам цієї країни документ, який підтверджує їхнє податкове резиденство в Греції. Тоді положення Договору щодо сплати ними податків застосовуватимуть безпосередньо.

У Греції такий документ видає Міністерство економіки і фінансів на підставі заяви зацікавленої особи й представлених документів.

Місцеві податки – це муніципальні платежі, податок на власність (залежить від розміру власності й розміщення), збір у національну радіотелекорпорацію. Усі ці податки невеликі й зазвичай включаються в рахунок за електрику. Крім того, стягується також збір за воду, розмір якого незначний.

Податок на майно, що переходить у порядку дарування. Майно, дароване батьками дітям, також оподатковується. Ставка й сума податку розраховується так само, як і податок на майно, що переходить у порядку успадкування, і теж залежить від вартості майна та ступеня спорідненості. Податкова декларація подається батьком і тим, хто обдаровується, у податковий орган за місцем проживання дарувальника до підписання договору.

Податок на майно, що переходить у порядку спадкоємства. Правила спадкоємства, передбачені законодавством Греції, діють лише стосовно осіб, які є громадянами Греції. Якщо спадкодавець помер у Греції, податкова декларація за цим податком повинна бути подана протягом шести місяців із дня смерті й одного року (якщо помер за межами Греції або не був резидентом і всі спадкоємці також на день смерті мешкають за кордоном). Податкову декларацію подають у податковий орган за місцем проживання померлого. Податок стягується залежно від вартості спадкового майна та ступеня спорідненості між померлим і спадкоємцем. До спадкоємців першої черги належать батьки й чоловік чи дружина, другої – батьки, брати та сестри, а також їхні діти й онуки. Бабусі та дідусі – це третя черга, а прадідусі, прабабусі – четверта. Заповіт, зазвичай, оформляється у вигляді документа, складеного в присутності нотаріуса й ним засвідченого.

Оподаткування юридичних осіб. Основний податок, який сплачують юридичні особи в Греції, – податок на прибуток. Він стягується зі всього чистого прибутку, отримуваного компанією. Чистий прибуток розраховують із доходів компанії, отриманих зі всіх джерел (дохід від продажу, вартість наданих послуг, доходи від здавання в оренду землі, будівель і т. ін.), мінус витрати (на підставі даних бухгалтерії).

Оподаткуванню підлягають:

- грецькі компанії – весь прибуток, отриманий як у Греції, так і за кордоном. Іноземні компанії, управління якими здійснюється з Греції (незалежно від того, де вони зареєстровані – у Греції чи за кордоном), сплачують податок у тому ж порядку;

- іноземні компанії, що виконують свою діяльність у Греції, – прибуток, отриманий від джерел у Греції. У разі наявності Договору про уникнення подвійного оподаткування між Грецією й державою, у якій встановлено іноземну компанію, визначення бази оподаткування та порядок сплати податку проводяться згідно з відповідною угодою.

Будівельні компанії підлягають оподаткуванню в тому ж порядку, що й інші юридичні особи, тобто сплачують податок із прибутку, відображеного в бухгалтерській звітності.

Із бази оподаткування виключають:

- доходи, отримані від управління суднами під грецьким прапором;
- на умовах взаємності – доходи іноземних компаній, отримані ними в Греції від управління суднами й літаками під іноземними прапорами;
- на умовах взаємності – передбачуваний дохід від нерухомості, що належить іноземним державам (якщо використовується для розміщення посольств і консульств), а також відомим іноземним релігіям (якщо використовується для проведення релігійних служб);
- відсотки з національних позик, випущених у формі облігацій і казначейських векселів;
- відсотки з облігацій ОТЕ (телекомунікаційні корпорації Греції) і т. ін.

Від сплати податку на прибуток також звільнені:

- держава, муніципалітети, общини;
- церква – щодо доходів, отриманих від будівель та здавання землі в оренду.

Із 01 січня 2007 р. ставка податку становить 25 % (у т. ч. й для представництва та дочірніх підприємств іноземних компаній). Податок на прибуток сплачується за календарний рік.

Крім того, компанії, які є власниками або користувачами нерухомості, що розміщене в Греції, також сплачують спеціальний щорічний податок у розмірі 3 % від вартості об'єкта нерухомості.

Прибутковий податок із громадян. Громадяни, які є резидентами Греції, сплачують прибутковий податок із доходів, отриманих як у Греції, так і за кордоном, нерезиденти – лише з доходів, отриманих у Греції.

Сума, що не оподатковувана податком, – 10 000 євро. Понад цю суму податок стягується за прогресивною шкалою (22–42 %).

Згідно з податковим законодавством Греції, кожна особа, чий річний дохід перевищує 3000 євро, повинна подавати **податкову декларацію**. Іноземний громадянин зобов'язаний подавати таку декларацію, якщо має тут власність, машину або дохід від здавання нерухомості в оренду, що перевищує 600 євро.

Якщо платник не є резидентом у Греції й не отримує тут дохід, а лише придбав тут нерухомість, то його відносини з податковими органами зведуться до першого подання податкової декларації після придбання нерухомості.

Податкова декларація з прибуткового податку подається в травні року, що наступає за звітним, самим громадянином або його представником, у податковий орган за місцем проживання платника податків.

Законодавство передбачає деякі **пільги** з прибуткового податку:

- 15 % витрат з оренди, якщо резидент у Греції проживає на найманій квартирі на загальну суму до 150 євро;
- витрати на страхування життя;
- 15 % витрат платника податків на власне навчання або на навчання дітей на приватних уроках;
- витрати на соціальне страхування;
- 15 % від загальної річної суми медичних витрат (відвідування лікаря й госпіталізація) на суму, що не перевищує 6000 євро;
- 15 % від суми відсотків за кредитами на придбання нерухомості;
- витрати на придбання акцій грецьких компаній, внесків до інвестиційних фондів;
- витрати на придбання комп'ютера.

Реєстраційний податковий номер (АФМ). Одним із перших кроків для оформлення придбання нерухомості є отримання реєстраційного і податкового номера (АФМ). Він надається будь-якій особі, яка вступає у відносини з міністерством фінансів або будь-яким іншим державним органом. Цей номер ідентифікує громадянина й потрібний під час здійснення операцій (у т. ч. й із придбання нерухомості). Його видають один раз на все життя. Такий номер слід отримати, якщо іноземний громадянин купує нерухомість, оскільки придбання передбачає сплату податку на перехід права власності на нерухомість, для чого потрібний АФМ.

Для отримання АМФ потрібно надати паспорт. Оформити його може й представник за дорученням.

Податок на додану вартість. Стандартна ставка податку на додану вартість на початок 1998 р. – 18 %. Понижені ставки – 4 % (на

книги й періодичні видання) і 8 % (на сільськогосподарську сировину та продукти, медикаменти й медичне устаткування, водопостачання, пасажирський транспорт, послуги охорони здоров'я, спортивні та культурно-видовищні заходи, готельні й деякі інші послуги). Для острівних територій у деяких префектурах передбачено знижки в 30 %. Від оподаткування ПДВ звільняються банківські, страхові та юридичні послуги, послуги державної пошти й громадського радіотелемовлення. Після кризи 2008–2009 рр. ставки ПДВ підвищено.

Акцизи стягуються з нафтопродуктів, тютюну й тютюнових виробів, міцних спиртних напоїв, солоду, легкових автомобілів, а також окремих операцій банків і страхових компаній.

Автотранспортний податок стягується з власників автомобілів, котрі користуються громадськими дорогами. Його розмір залежить від виду транспортного засобу, потужності двигуна, використовуваного моторного палива, вантажопідйомності (для вантажівок і трейлерів), кількості місць (для автобусів).

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання в країні?
2. Скільки складають витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання в Греції?
3. У чому полягає інвестиційна привабливість Греції?
4. Які пільги отримує іноземний інвестор у країні?
5. Із якого року в країні діє програма «Вид на проживання за інвестиції»?
6. Нерезиденти сплачують прибутковий податок тільки з доходів, отриманих у Греції, чи й із тих, що отримані за кордоном?

Розділ 5. Особливості отримання виду на проживання в Португалії за інвестиції

У Португалії з 2013 р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку країни 500 тис. євро. Гарантія повернення інвестицій – 10 років.

Витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання – 10 тис. євро. Оформлення подібних документів для членів родини включено в цю суму. У Португалії існує скорочена процедура оформлення цих документів. Термін отримання документів на ВНП для інвестора становить три місяці. При цьому обов'язкова присутність у країні протягом семи днів на рік та приїзду до неї. У Португалії дозволено подвійне громадянство.

Унесення іноземцями зазначених інвестицій в економіку Португалії надає їм певні права. Тим, хто отримав вид на проживання в країні, дозволяється безвізовий чи спрощений в'їзд до країн ЄС і Шенгенської зони.

Оподаткування операцій із житловою нерухомістю та дивідендів. Податок на купівлю житлової нерухомості в країні – 9 %. Під час продажу житлової нерухомості податок дорівнює 0–6 %. Щорічний податок на володіння житловою нерухомістю в Греції – 0,2–0,8 %. Податок на прибуток від продажу житлової нерухомості дорівнює 28 %.

Податок на прибуток від оренди в країні – 28 %, а податок на дивіденди – 28 %.

Особливості податкової системи Португалії. Податок на додану вартість має стандартну ставку на початок 1998 р. 17 %, знижену – 5 % (на найважливіші продукти, харчування, медичні та фармацевтичні товари, книги, газети, водо- й електропостачання, пасажирський транспорт, готельний сервіс, послуги у сфері охорони здоров'я, культурно-видовищні та спортивні заходи й ін.). Звільнено від сплати податку більшість банківських і страхових операцій, деякі соціальні послуги, радіомовлення, прибирання вулиць та ліквідація відходів.

Акцизи стягують із нафтопродуктів, міцних спиртних напоїв, вин, пива, тютюнових виробів.

Прибутковий податок із громадян сплачують фізичні особи, резиденти й нерезиденти (резиденти – з усіх доходів, отриманих ними в Португалії та за кордоном). Ставки податку варіюються в межах від 14 до 48 %. Фіксовані ставки встановлено на доходи від інтелектуальної діяльності й технічного сприяння (15 %), відсотки за банківські депозити (20 %), деякі цінні папери (25 %), на виграші в лотереях і т. ін. (35 %). Із суми, що підлягає оподатковуванню, резиденти можуть віднімати витрати, пов'язані з діяльністю у сфері торгівлі, промисловості та

сільського господарства, а також деякі інші витрати й збитки. Передбачено знижки стосовно авторських гонорарів, заробітної плати. Нерезиденти сплачують податок лише з доходів, отриманих ними в Португалії. Вони також мають право на знижки, але в обмежених розмірах.

Податок на прибуток корпорацій стягують із підприємств, резидентів і нерезидентів, незалежно від того, чи є вони юридичними особами. Резиденти (підприємства, що мають зареєстроване представництво – штаб-квартиру на території Португалії), сплачують податок з усього прибутку, у тому числі з іноземних джерел; нерезиденти – лише з прибутку, отриманого на території Португалії. Застосовується кілька ставок: 23 % (плюс місцевий податок у розмірі до 3,60 %) – із прибутку підприємств-резидентів, а також постійних підприємств, що належать нерезидентам; 20 % – із прибутку підприємств-резидентів, для яких торгова, промислова чи сільськогосподарська діяльність не є основною, і 25 % – із прибутку підприємств-нерезидентів, отриманого ними не від постійного бізнесу в Португалії, а з інших джерел у цій країні, крім доходів від інтелектуальної власності, технічного сприяння, із банківських депозитів і цінних паперів, що оподатковуються за спеціальними ставками, та прибуткового податку. Із податку можуть вираховуватися витрати, пов'язані з підприємницькою діяльністю.

Державний податок на автомобілі стягують із виробників й імпортерів легкових та інших автомобілів, призначених для перевезення пасажирів і зареєстрованих у Португалії (ставки залежать від обсягу циліндрів, передбачені знижки для старих автомобілів у розмірі до 67 %). Муніципальний податок на транспортні засоби сплачують власники легкових автомобілів, мотоциклів, літаків і плаваючих засобів для особистого користування, на ім'я яких вони зареєстровані (ставки встановлено для окремих видів транспортних засобів залежно від їхніх технічних характеристик і дати реєстрації), а також дорожній податок на власників вантажівок і трейлерів із вагою бруто понад 2500 кг, що використовують дороги країни для перевезень у власних цілях.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання в країні?
2. Скільки складають витрати на оформлення документів для отримання виду на проживання в Португалії?
3. У чому полягає інвестиційна привабливість Португалії?
4. Які пільги отримує іноземний інвестор у країні?
5. Із якого року в країні діє програма «Вид на проживання за інвестиції»?

Розділ 6. Особливості отримання виду на проживання в Монако за інвестиції

Для отримання виду на проживання в Монако в економіку країни потрібно інвестувати не менше 1 млн євро та орендувати квартиру в Монако. На таку суму слід відкрити рахунок у місцевому банку. Проблемою є високі ціни на оренду житла, не кажучи вже про його купівлю. Зокрема, оренда найдешевшої квартири в Монако (без сплати комунальних послуг) коштує від 1700 євро в місяць. Крім того, ціни на продукти харчування та послуги тут значно вищі, ніж у розвинутих європейських державах. Водночас умови життя в цій країні є одними з найкращих у світі, що й спонукає багатих людей з усього світу переселятися до Монако. У державі практично відсутні злочинність, злиденність, безпритульність, – уся країна контролюється відеокамерами поліції. Для корінних монегасків побудовано спеціальний житловий район, квартири в якому їм надано безоплатно. За останніми даними, 31,1 % населення країни – мільйонери, при загальній його чисельності близько 30 тис. жителів. Щоденно на роботу в Монако із сусідньої Франції приїжджає 35 тис. працівників, які не можуть собі дозволити мешкати в цій одній із найдорожчих для проживання країні у світі. Наприклад, стандартна чашка кави в Монако коштує понад 4 євро.

Деякі особливості оподаткування в країні. Значні податкові пільги діють у Монако для іноземців, котрі проживають у країні. Вони не сплачують прибутковий податок, за винятком французьких громадян, котрі зобов'язані сплачувати цей податок своїм податковим органам. Порівняно низькі податки на особисті доходи стимулюють переселення в Монако відомих діячів шоу-бізнесу, спорту, політиків (насамперед із Німеччини, Франції, Італії, де існують високі податки).

У Монако відсутні податки на дивіденди та роялті. Значні пільги діють для сервісних, управлінських, консультаційних і судноплавних компаній. Це дозволяє фірмі, зареєстрованій у Монако, не сплачувати багатьох податків. Тому в цій державі зареєстровано багато міжнародних компаній.

Офшорна діяльність під тиском Європейського Союзу має тенденцію до скорочення, унаслідок чого Монако перестає бути повноцінним офшорним центром. Підприємства, зареєстровані тут, сплачують податок на прибуток у розмірі 25 %, отриманий від операцій за кордоном (фінансових, страхових, торгових тощо), а також ПДВ за ставкою 20,6 %.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання в країні?
2. Скільки складають витрати на оренду квартири для отримання виду на проживання в Монако?
3. У чому полягає інвестиційна привабливість Монако?
4. Які пільги отримує іноземний інвестор у Монако?

Розділ 7. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства на Кіпрі за інвестиції

Посвідку на проживання на Кіпрі тут надають на п'ять років. Для цього потрібно купити будинок або квартиру вартістю не менше ніж 300 тис. євро. Далі є можливість залишитися тут на постійне проживання, а потім навіть стати резидентом країни.

Із березня 2014 р. влада Кіпру дозволила отримання іноземними інвесторами громадянства країни за спеціальною державною програмою. Її суть полягає в тому, що іноземець може зробити інвестиції на вибір (чи в нерухомість, чи в державні цінні папери, чи в банківський депозит) та отримати громадянство протягом трьох місяців для себе й членів своєї сім'ї.

Громадянство Кіпру може отримати громадянин будь-якої країни. Для цього не потрібно знати мову чи історію Кіпру. Також не існує вимоги щодо проживання в країні як до отримання паспорта громадянина Кіпру, так і після. Цей документ дає право його власнику їздити без віз до 150 країн світу.

Особливості інвестування для отримання громадянства Кіпру:

1. Житлова нерухомість 5 млн євро при індивідуальній заявці чи 2,5 млн євро при колективній. Причому під час здійснення колективної заявки інвесторам не обов'язково знати один одного.
2. Комерційна нерухомість – 5 млн євро при індивідуальній заявці чи 2,5 млн. євро – при колективній. Причому при здійсненні колективної заявки інвесторам не обов'язково знати один одного. Додаткова умова – придбання житлової нерухомості на суму 500 тис. євро.
3. Державні облигації – 2,5 млн євро. Додаткова умова – купівля житлової нерухомості на суму 500 тис. євро.
4. Банківський депозит – 5 млн євро. Додаткова умова – придбання житлової нерухомості на суму 500 тис. євро.

Деякі особливості оподаткування на Кіпрі. Система індивідуального прибуткового оподаткування на Кіпрі стимулює участь фізичних осіб в офшорній діяльності. Так, при ставках індивідуального прибуткового оподаткування від 0 до 20 % за зниженою фіксованою ставкою 5 % оподатковуються закордонні інвестиційні прибутки й пенсії, які перераховуються на Кіпр нерезидентами, котрі не виконують діяльності на території Кіпру. Суми, що перераховуються кіпріотами, які постійно проживають за кордоном та перераховують на Кіпр свої закордонні інвестиційні прибутки, також оподатковуються за ставкою 5 %.

Стандартна ставка ПДВ донедавна становила 8 %, а зараз – 15 %. Нульова ставка застосовується щодо деяких послуг, таких як фінансові послуги, рента й продаж нерухомості.

Податки на нерухомість стягують за прогресивною шкалою обкладання, найвища ставка якої становить 4,5 %.

Розмір податку на оборону: 1) із відсотків від «звичайної» комерційної діяльності – 10 %; 2) із дивідендів від інших компаній – 15 %.

Існують також податок із капіталу та гербовий збір.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання на Кіпрі?
2. Яку суму інвестицій потрібно внести з 2014 р., щоб отримати громадянство країни?
3. Яка ставка індивідуального прибуткового податку на Кіпрі?
4. Як оподатковуються закордонні інвестиційні прибутки й пенсії, які перераховуються на Кіпр нерезидентами, котрі не виконують діяльності на території Кіпру?
5. Із якого року в країні діє програма отримання права на проживання за інвестиції?

Розділ 8. Особливості отримання посвідки на проживання та громадянства в Угорщині за інвестиції

Угорщина ще з кінця 80-х років ХХ ст. фактично стала нетиповим фінансовим офшором, створивши для іноземного капіталу дуже привабливі податкові умови. На початку 90-х років ХХ ст. на країну припадало до половини всіх інвестицій у Східну Європу.

Угорщина – одна з небагатьох держав Східної Європи, у якій до кризи 2008–2009 рр. створений максимально сприятливий клімат для залучення іноземних інвестицій як у виробничу, так і в невиробничу сферу. Ця країна викликала зростаючий інтерес із боку транснаціональних корпорацій, які утворювали в Угорщині внутріфірмові структури, що використовуються в міжнародному податковому плануванні.

В Угорщині усунуто які-небудь обмеження для заснування компаній, а також на іноземну участь у них.

Найпоширенішими організаційно-правовими формами компаній є:

- компанія з обмеженою відповідальністю;
- акціонерне товариство.

Перша засновується лише одним власником. Для її створення потрібний статутний капітал величиною близько 7 тис. дол. США. Статутний капітал акціонерного товариства повинен складати 67 тис. дол. США.

Податок на прибуток тут сплачують як резидент, так і нерезидентні компанії, уключаючи постійні представництва іноземних підприємств. Іноземні компанії, які отримують дохід, створений на території Угорщини, сплачують податок на репатріацію такого прибутку за ставкою 18 %.

Ставка податку на прибуток корпорацій в Угорщині становить:

- 18 % для нерозподіленого прибутку;
- додатковий податок із розподіленого прибутку, стягнутий біля джерела виплати дивідендів;
- додатковий податок за ставкою 32,95 %, застосований для обкладання 65% доходів постійного представництва іноземної компанії.

Усі ці додаткові податки не стягують, якщо отримані доходи (у вигляді дивідендів чи в іншій формі) залишаються в Угорщині й не репатріюються за кордон.

В оподатковувану базу угорських компаній потрібно включати всі іноземні джерела одержуваних доходів, за винятком дивідендів. До неї включають також суму податків, яка сплачується в іноземних юрисдикціях. Однак у більшості випадків на цю суму надається податковий кредит або податкове звільнення.

Податкові відомства Угорщини здійснюють контроль за трансферним ціноутворенням, коли відбуваються зовнішньоекономічні операції між компаніями, які входять у єдину структуру ТНК. Водночас компаніям-резидентам, діяльність яких пов'язана з офшорними угодами, надається сприятливий податковий режим. Їм дозволено не сплачувати податок на додану вартість (ПДВ), вони одержують податковий кредит у розмірі 85 % як від суми основного податку на прибуток, так і додаткового податку з розподіленого прибутку. При цьому ставиться умова: такі компанії повинні бути зареєстровані в Угорщині, їхні органи управління теж розміщені в цій країні, а більшість їхнього персоналу повинна складатися з угорських громадян. Однак власність тих же самих компаній на 100 % може належати іноземцям.

Угорщина уклала численні угоди з іноземними країнами, у тому числі й державами СНД. Популярність цієї країни серед представників міжнародного бізнесу зростає. Її податкове законодавство до 2010 р. стимулювало діяльність офшорних холдингових, фінансових і ліцензійних компаній, що відкривало широкі перспективи використання угорських юрисдикцій для корпоративного міжнародного планування.

В Угорщині щорічний прибуток міжнародних корпорацій донедавна складав близько 4,5 млрд дол. Із цього обсягу в Угорщину реінвестувалося близько 1 млрд дол. у формі розширення діяльності чи купівлі угорських акцій. Більшість міжнародних корпорацій, наявних в Угорщині, використовують 1–1,5 % обороту для підвищення кваліфікації свого персоналу. Це потрібно для впровадження інноваційних технологій.

Використання транснаціональними корпораціями нових технологій та інвестицій дало змогу збільшити частку найбільш високотехнологічної продукції в угорському секторі до 25 %.

На кінець 2005 р. іноземні інвестиції в Угорщині досягли 61 млрд євро. У структурі прямих іноземних інвестицій в економіку цієї країни 60 % припадає на сектор послуг, 37 % – на обробну промисловість, 2–3 % – на видобувну. Це, на думку фахівців, достатньо сучасна структура інвестицій.

Інвестори надають перевагу акціям підприємств і борговим державним паперам, тоді як боргові корпоративні зобов'язання високим попитом не користуються. У цих умовах підвищується роль нагромаджень домогосподарств. На думку угорських фахівців (зокрема проф. Кальмана Дезері), за їхній рахунок потрібно фінансувати корпоративні інвестиції, а не дефіцит державного бюджету.

За індексом конкурентоспроможності у 2007 р. Угорщина перебувала на 41 місці серед 131 країни світу. На жаль, світова фінансова криза 2008–2009 рр. негативно позначилася на фінансовій системі країни, тому Угорщина була змушена звертатися за допомогою до ЄС та МВФ.

Економічна криза 2008–2009 рр. призвела до погіршення економічних показників діяльності, тому влада Угорщини шукає нові форми залучення капіталу в країну, насамперед у недостатньо розвинуті регіони, передусім східні.

За прикладом низки європейських країн, Угорщина з 2012 р. надає не лише посвідку на проживання іноземцям, а й громадянство, за умови інвестування в економіку країни не менше 250 тис. євро. Це сприятиме поступовому перетворенню Угорщини в нетиповий офшор у середині ЄС, що не вітається цією організацією. Угорщина пішла на такий крок, щоб стимулювати іноземців до купівлі своїх державних цінних паперів, що певною мірою сприятиме розв'язанню проблеми державного боргу країни.

Із 01.07.2016 р. діють зміни в міграційному законодавстві Угорщини. Для участі в програмі з отримання права на постійне місце проживання (ПМП) у країні іноземний інвестор повинен інвестувати 300 тис. євро в державні облигації Угорщини. Через п'ять років ці кошти будуть повернуті на його рахунок. Додатково потрібно сплатити 60 тис. євро компанії, уповноваженій на викуп державних облигацій, або агенту ЕСКРОУ. У цю суму включено всі адміністративні витрати. Оплату може здійснити фізична чи юридична особа.

Для участі в програмі потрібно зібрати пакет документів для кожного учасника, подати заяву в найближче посольство чи консульство Угорщини, інвестувати кошти, отримати вексель, а потім – документ на ПМП у країні.

Раніше потрібно було спочатку отримати вид на проживання, а тепер зразу надається ПМП. Крім того, раніше термін отримання ПМП становить 6–9 місяців, а сьогодні – 1–2 місяці.

На думку відомого політолога проф. Д. Видріна, якщо Україна застосує досвід Угорщини щодо продажу громадянства в обмін на інвестиції, то вона від цього тільки виграє. Україні є чим заохотити іноземців. Помірний клімат, гарні ландшафти та природа, освічене населення, багато історичних і культурних пам'яток архітектури, а також близькість української культури до європейської – важливі аргументи для отримання громадянства України для іноземців. Єдиний чинник, що заважає цьому, – військовий конфлікт на Донбасі.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій в Угорщину?
2. Яку суму інвестицій потрібно внести з 2016 р., щоб отримати право на постійне місце проживання в країні?
3. У які види активів повинен укласти свої кошти іноземний інвестор, щоб отримати право на постійне місце проживання в Угорщині?
4. Чому країну називають нетиповим офшором у ЄС?
5. Із якого часу почали діяти зміни в міграційному законодавстві Угорщини?

Розділ 9. Особливості отримання посвідки на проживання в Чехії за інвестиції

Чехія до кризи 2008–2009 рр. сприяла легальній міграції, щоб закрити вузькі місця на ринку праці. Легальні мігранти користуються в Чехії такими самими правами, як і громадяни країни. Уряд бореться з нелегальною міграцією, оскільки це є великий бізнес кримінальних структур. Після кризи Чехія стала масово висилати нелегальних мігрантів, зокрема й з України, яких у країні нараховується десятки тисяч (особливо із Закарпаття).

У 2011 р. в Чехії дозволили проживати іноземцям, котрі мають у ній нерухоме майно (щоправда, на короткий термін). Таким майном можуть бути навіть невеликі апартаменти вартістю понад 40 тис. євро. Також потрібно подати офіційне підтвердження того, що набувач ПНП може себе фінансово забезпечити, мешкаючи в Чехії. Крім того, іноземці – набувачі ПНП – повинні сплачувати відповідні податки, проживаючи в країні.

Податок на нерухомість визначається на основі Закону № 338/1992 «Про податок на нерухомість» із відповідними змінами та доповненнями. Його предмет – ділянки й будівлі. Податок на нерухомість власник сплачує один раз на рік.

Податок із земельних ділянок стягується з тих ділянок, які занесено до кадастру нерухомості Чехії. Його платником є власник ділянки або будівлі. Орендар не вважається платником податку, але є його гарантом.

Об'єктом для податку із ділянок орної землі, виноградників, городів є ціна; вона визначається множенням реальної площі ділянки у квадратних метрах на середню вартість одного квадратного метра відповідно до чинних державних розцінок. Об'єктом податку з ділянок не є ділянки, що мають розмір основи будівлі.

Податкова ставка з орної землі, виноградників, садів і городів становить 0,75 % вартості на рік. Із луків і пасовищ, лісів та ставків із рибним промислом – 0,25 % вартості на рік.

Основна податкова ставка для інших ділянок за один квадратний метр становить у разі забудованих площ і дворів – 0,10 крон, будівельних ділянок – 1 крону, інших площ – 0,10.

Податок із будівель має ставку для окремих їх видів за один квадратний метр забудованої площі, наприклад, для житлових будинків – 1 крону (понад 16 м); будинків для індивідуального відпочинку та сімейних будинків – 3 крони; гаражів – 4; будівель для підприємницької

діяльності при первинному сільськогосподарському виробництві й підприємств промисловості, будівництва, транспорту, енергетики та іншого сільськогосподарського виробництва — від 1 до 5 крон. Об'єкт для податку з будівель — площа основи надземної частини будівлі у квадратних метрах, збільшена на 0,75 крони на квадратний метр за кожний наступний надземний поверх, якщо площа цього поверху перевищує дві третини забудованої площі.

Основну податкову ставку з ділянок або будівель множать на коефіцієнт, величина якого залежить від розміру населеного пункту, у якому розміщена ця земельна ділянка або будівля, і його комерційної важливості.

Зазначені коефіцієнти такі: 0,3 — у населених пунктах від 300 до 600 жителів; 2 — у населених пунктах від 10 000 до 25 000 жителів; 3 — у населених пунктах понад 50 000 жителів і в містах Франтішкові Лазні, Маріанські Лазні; Подебради; 4,5–5,0 у Празі.

Податки зі спадщини, подарунків і передачі нерухомості. Для цілей оподаткування спадщини, подарунків і передачі нерухомості одержувачі поділяються на три групи:

- I група — прямі родичі та подружжя (ставка податку на подарунки становить від 1 % при сумі подарунка до 1 млн крон, до 5 % — при сумі, що перевищує 50 млн крон);
- II група — брати й сестри, дядьки та тітки, племінники (ставка податку на подарунки — від 3 до 12 %);
- III група — інші фізичні та юридичні особи (ставка податку на подарунки — 7–40 %).

Ставка податку на спадщину становить 50 % від відповідної ставки податку на подарунки. При цьому прямих родичів і подружжя від сплати цього податку звільнено.

Рухоме майно та фінансові внески у вигляді банківських депозитів та цінних паперів не підлягають оподаткуванню податком на спадщину й подарунки, якщо їхня вартість не перевищує 1 млн крон на кожного одержувача з I групи (лише для подарунків), 60 тис. крон — із II і 20 тис. крон — із III-ї. Зі спадщини та подарунків, що перевищують ці суми, податок утримується за ставками, зазначеними вище.

Ставка податку з передачі нерухомості становить 5 % від її вартості в усіх випадках.

Після входження Чехії до ЄС (із 01.05.2004 р.) у податкову систему цієї країни внесено зміни, що відповідають нормативам ЄС. Це призвело до підвищення низки податків і зборів, насамперед непрямих.

Податкову декларацію платник зобов'язаний пред'явити відповідній податковій інспекції до 31 січня податкового періоду.

Прибутковий податок для фізичних осіб із 01.01.2010 р. становить 19 %. Оподаткуванню підлягають усі доходи, отримані ними на території Чехії та за кордоном.

У 2016 р. ставка корпоративного податку для основних інвестиційних фондів становила 5 %, для пенсійних фондів – 0 %.

Стандартна ставка ПДВ – 20 %, пільгова – 10 % (подача та підігрів води, продовольство, ліки, газети, книги). Поріг для реєстрації ПДВ – 40 000 євро.

Податок на заробітну плату (соціальні внески) у соціальний фонд – 25 %, на медичне страхування – 9 %.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій у Чехію?
2. Яку суму інвестицій потрібно внести з 2016 р., щоб отримати право на постійне місце проживання в країні?
3. У чому полягають особливості сплати податку на нерухоме майно в Чехії?
4. У чому полягають особливості сплати податку на приріст капіталу в країні?
5. Яка ставка прибуткового податку для фізичних осіб із 01.01.2010 р. в Чехії?

Розділ 10. Особливості отримання посвідки на проживання в Латвії за інвестиції

У 2007 р. за індексом конкурентоспроможності Латвія перебувала на 45 місці у світі серед 131 країни, що свідчить про її високу інвестиційну привабливість для інвесторів. Але криза 2008–2009 рр. негативно позначилася на фінансовій системі країни, що знизило її інвестиційну привабливість. У 2010–2011 рр. Латвії вдалося подолати кризові явища в економіці, у тому числі й за рахунок використання програми отримання, що позитивно вплинуло на інвестиційну привабливість країни.

Для подолання наслідків кризи 2008–2009 рр. у 2012 р. Латвія прийняла низку змін до законодавства, які фактично перетворюють країну в нетиповий офшор, проти чого виступає Європейський Союз. Згідно з латвійським Законом про імміграцію, іноземний інвестор може отримати посвідку на проживання (ПНП) у країні, якщо виконає одну з таких умов: розмістить у латвійському банку субординований депозит чи придбає відповідні облигації на суму від 300 тис. євро; придбає в Латвії нерухомість на суму від 143 тис. євро в Ризі, Юрмалі та великих містах або від 72 тис. євро в провінції; при відкритті бізнесу в Латвії.

Посвідка на проживання в Латвії оформляється одночасно для інвестора та членів його родини. Оскільки Латвія входить до Шенгенської зони, наявність посвідки на проживання в цій країні дає можливість її власнику вільно й без віз переміщатися практично по всій Європі без зобов'язання мешкання в самій Латвії.

За словами експертів, на середину 2012 р. посвідку на проживання в Латвії отримало понад дві тисячі громадян Росії та інших країн СНД. Найпопулярнішими способами до цього були розміщення субординованого кредиту та купівля нерухомості. У кінці червня 2012 р. латвійський банк Rietumi запропонував новий варіант субординованих облигацій. Вони випускаються у двох варіантах – у доларах США та євро терміном на сім років із можливістю дострокового погашення через п'ять років за ініціативою банку. Фіксовані відсотки за купоном виплачуються раз на півроку з розрахунку 7 % річних, що є значно вищими, ніж на європейському ринку корпоративних облигацій, де ставки в багатьох випадках не перевищують 3–4 % річних. Номінально вартість однієї облигації становить 50 тис. євро, або 75 тис. дол. Якщо субординовані облигації купують із метою отримання посвідки на проживання, то сума вкладень для одного інвестора повинна становити від 300 тис. євро, чи 400 тис. дол. за номіналом. Банк надаватиме

клієнтам повну підтримку на всіх етапах процесу здобуття європейської посвідки на проживання.

Із 2016 р. для отримання ПНП потрібно інвестувати в місцеву нерухомість не менше 244 тис. євро (раніше – 144 тис. євро). Крім того, сьогодні слід сплатити одноразовий збір – 5 % від вартості об'єкта.

Європейська комісія не раз попереджала Латвію щодо надмірно ліберальних умов залучення капіталу в країну, оскільки через неї стали відмиватися так звані «брудні гроші», насамперед із країн СНД. Тому Латвія зараз посилює контроль за іноземними інвестиціями та реформує оподаткування.

У Латвії *податок на доходи фізичних осіб* у 2007–2012 рр. дорівнював 25 %. Згідно зі змінами в законодавстві, у 2010 р. в структурі податку на доходи фізичних осіб з'явився новий елемент: податок із доходів на капітал. Він уключає дві групи доходів: 1) доходи від відчуження активів капіталу – продаж цінних паперів, нерухомості, інтелектуальної власності, інших активів; 2) інші доходи – відсотки, дивіденди, а також внески в інвестиційні фонди та в накопичувальне страхування. Перша група доходів оподатковується за ставкою 15 %, а друга – за ставкою 10 %. Весь 2010 р. платники податків активно займалися побудовою легальних схем ухилення від податку з доходів від капіталу, а законодавці виправляли текст закону. За рік він змінювався п'ять разів. Тому зрозуміло те, що третина опитаних у грудні 2010 р. жителів Латвії відповіли, що основна причина ухилення від указанного податку – непередбачуваність і незрозумілість податкового законодавства. Для уникнення проблем з указаним податком інвестор виводить свої доходи в тіньовий сектор, зараховуючи їх на рахунки офшорних компаній, а бюджет Латвії втрачає податок із капіталу.

Оподаткування дивідендів, отриманих із-за кордону, є ще більш незрозумілим і потенційно конфліктним, оскільки в деяких країнах податок на дивіденди утримується при виплаті доходу. У 2011 р. ситуацію виправили, подвійне оподаткування усунули.

У зв'язку з уведенням податку на приріст активів капіталу в розмірі 15 % у жителів Латвії, які продають на біржі чи через трастового посередника свої публічні цінні папери, виникають проблеми. Складність розрахунку цього податку полягає в тому, що деякі продавці щоденно здійснюють десятки різних операцій, продаючи різні фінансові інструменти за різними цінами.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій із 2016 р. потрібно внести, щоб отримати посвідку на проживання в країні?
2. Які пільги отримує іноземний інвестор у Латвії?
3. Які зміни внесено в структуру податку на доходи фізичних осіб у Латвії?
4. Чому Європейська комісія не раз попереджала Латвію щодо надмірно ліберальних умов залучення іноземних інвестицій у країну?
5. Що є головною причиною ухиляння від податку на доходи фізичних осіб у Латвії?

Розділ 11. Особливості отримання посвідки на проживання в Болгарії за інвестиції

Посвідка на проживання іноземним інвесторам у Болгарії надається при придбанні будинку або квартири на суму 300 тис. євро. Отримавши можливість перебування в країні від року до двох, можна претендувати на більш тривалий термін перебування в Болгарії, сплачуючи при цьому відповідні податки.

Податок на доходи. Іноземні резиденти, котрі працюють у Болгарії, сплачують податок на доходи, отримані лише в цій країні. Щоб уважатися резидентом Болгарії, потрібно дотримуватися деяких вимог, таких як проживання в країні протягом не менше ніж 183 днів на рік. Якщо ж період проживання становить менше цього терміну й при цьому іноземні громадяни мають дім у Болгарії, який є місцем їхньої основної резиденції, то вони вважаються резидентами країни. Працедавець зобов'язаний щомісяця утримувати із заробітної плати службовця суму прибуткового податку (10 %), який потрібно сплатити й витрати на державне страхування.

Податок на майно. Ставка податку на нерухоме майно, яке не використовується для проживання, становить 0,15 %. Ставка податку на житлові приміщення визначається відповідно до умов, указаних у місцевих податкових законодавствах.

Податок на приріст капіталу. У Болгарії податок на приріст капіталу сплачують фізичні особи під час продажу нерухомого майна, літаків чи автомобілів за рахунок різниці між ціною продажу й найбільшим значенням із двох наступних – ринкової вартості активу, що продається, або вартістю покупки, прив'язаної до індексу. Фізична особа, яка продає один рухомий актив, сплачує податок на різницю між ціною продажу та вартістю активу, що підлягає продажу, коректуючи вартість відносно рівня інфляції. Сума податку на приріст капіталу, що стягується з болгарських компаній, додається до їхнього регулярного доходу. Податковий рік у Болгарії закінчується 31 грудня.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати посвідку на проживання в країні?
2. На який термін надається іноземним інвесторам посвідка на проживання в Болгарії?
3. У чому полягають особливості сплати податку на нерухоме майно в країні?

4. У чому полягають особливості сплати податку на приріст капіталу в Болгарії?
5. У якому випадку іноземні громадяни, що мають дім у Болгарії, який є місцем їх основної резиденції, вважаються резидентами країни?

Розділ 12. Особливості отримання громадянства Чорногорії за інвестиції

Зовсім невеличка країна (в усій Чорногорії близько 950 тис. населення) стала незалежною лише з 2007 р. – на референдумі 2006 р. більшість чорногорців проголосувала за відокремлення від Сербії. Однак чорногорська незалежність має глибоке історичне коріння (Чорногорія була незалежною, зокрема з 1878 по 1918 рр.).

Чорногорія – економічно самостійна, вона використовує євро (у той час, як у Сербії своя грошова одиниця – динар). Проблемою є те, що Чорногорія поступово перетворюється в проблемний фінансовий офшорний центр Європи, оскільки стати громадянином цієї країни можна, внісши 500 тис. євро інвестицій у розвиток місцевого бізнесу. Правда, при цьому наголошено, що учасниками цієї урядової програми можуть стати лише особи з незаплямованою репутацією й твердими намірами розвивати бізнес у Чорногорії. На жаль, практика це не завжди підтверджує, про що свідчить скандал 2010 р. з паспортами Чорногорії, які отримали сини Н. Кельменді, одного з керівників мафії (як стверджує Інтерпол) на Балканах.

Чорногорія поступово перетворюється в зону відмивання брудних грошей та в нетиповий офшор, із яким усе активніше співпрацює тіньовий російський бізнес. Тенденцією офшорного бізнесу в цій країні є використання «складних» схем з участю як офшорних, так і неофшорних компаній. Наприклад, російська фірма може мати договір із компанією з цілком респектабельної країни, але насправді остання – лише проміжна ланка, а кінцевий одержувач коштів – офшорна фірма. Так, у кінці 2012 р. в Камбоджі заарештовано відомого російського бізнесмена С. Полонського, який підозрюється у «відмиванні» грошей, у тому числі й у Чорногорії. У цій країні він залишив багато недобудов, які зараз відлякують туристів.

За рівнем корупції країна перебуває на 84 місці у світі. Чорногорія підписала угоду з ЄС про стабілізацію та асоційоване членство, хоча Європейська комісія вказує на те, що в державі відмиваються у великих кількостях «брудні гроші». Крім того, Чорногорія, без дозволу ЄС увела в грошовий обіг євро як національну валюту.

Експерти вважають, що вступ Чорногорії до НАТО в найближчий період (протокол про це підписано в Брюсселі в травні 2016 р.), дасть змогу покращити ситуацію щодо боротьби з корупцією в цій країні.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати посвідку на проживання в країні?
2. На який термін надається іноземним інвесторам посвідка на проживання в Чорногорії?
3. Чи завжди посвідка на проживання в Чорногорії надається надійним її набувачам?
4. Чому Європейська комісія вказує на те, що в Чорногорії відмиваються у великих кількостях «брудні гроші»?

Розділ 13. Особливості отримання виду на проживання в Словаччині за інвестиції

Для отримання посвідки на проживання (ВНП) у Словаччині її набувач повинен заснувати або купити готову фірму в державі. Заснування нової фірми займає 14 днів, а купівля готової фірми – 2–3. Причому готова фірма вже має ідентифікаційні номери. Крім того, дозволено змінити назву готової фірми, її адресу та види діяльності.

Найкраще для бізнесу й отримання посвідки на проживання в Словаччині підійде товариство з обмеженою відповідальністю (ТОВ). Власник ТОВ може в Словаччині постійно не перебувати, а лише мати в країні діючу фірму. Йому дозволено займатися бізнесом у всіх країнах ЄС, Росії та СНД. Головне, щоб фірма платила податки в Словаччині. Важливо, що жорстких вимог до обсягу її господарської діяльності та мінімуму сплачених податків не існує.

Важливе питання під час заснування чи при купівлі готової фірми у формі ТОВ є посада її директора, оскільки її може обіймати лише громадянин Словаччини чи іноземець, який має вид на проживання в країні. Директор несе повну відповідальність за діяльність фірми. Іноземний власник, який живе в іншій державі, відповідальності за свою фірму в Словаччині не несе. Водночас засновник не може отримати вид на проживання в Словаччині, якщо він не є директором фірми в цій країні. Тому все частіше іноземці, які хочуть отримати вид на проживання в Словаччині, купують готову фірму.

Вартість послуги з отримання ВНП у Словаччині на основі купівлі готової фірми (без ПДВ) становить 3800 євро. Ця сума розкладається на дві частини: 2800 євро сплачується при укладанні Договору про купівлю фірми, а 1000 євро – після подання документів в імміграційну поліцію.

Вартість послуги з отримання ВНП у Словаччині на основі купівлі готової фірми (із ПДВ) становить 5000 євро. Ця сума також розкладається на дві частини: 3500 євро сплачується при укладанні договору про купівлю фірми, а 1500 євро – після подання документів в імміграційну поліцію.

Серед документів вимагається витяг із банківського рахунка, що підтверджує фінансові можливості набувача ВНП у Словаччині вести підприємницьку діяльність у цій країні.

Отримання ВНП у Словаччині дає право працювати чи займатися бізнесом під час перебування в країні. Крім того, посвідка про ВНП у Словаччині дозволяє перебувати в будь-яких країнах Шенгену без обмеження терміну та не вимагає обов'язкового перебування в Словаччині.

Для отримання ВНП у Словаччині засновнику фірми й членам його родини потрібно виконати таку умову: засновник фірми повинен бути оформлений директором цієї фірми.

Деякі особливості оподаткування в Словаччині. Новий Податковий кодекс країни почав працювати в країні з 2004 р. Уведено єдину ставку ПДВ та податку на прибуток підприємств у розмірі 19 %, який уведено за принципом оподаткування всіх прибутків єдиним способом, незважаючи на джерело оподаткування. Реформа також припинила практику різного оподаткування, залежно від сегменту економіки.

Нове законодавство скасувало п'ять ставок податків доходів фізичних осіб, увівши одну в розмірі 19 %. Після реформи зріс неоподаткований мінімум. Якщо раніше він становив близько 1250 дол. США, то з 2004 р. – 2600 дол. США.

У зв'язку зі вступом Словаччини до Європейського Союзу завдяки директивам ЄС встановлено вимушені винятки з ПДВ на певні товари, проте всі інші скасовано. Для соціальних товарів із 01.01.2007 р. запроваджено знижену ставку ПДВ у розмірі 10 %.

У результаті податкової реформи у Словаччині скасовано три види податків (податок на спадок, податок на дарування, а також податок на передачу нерухомості).

Спеціальні податкові режими застосовують лише в депресивних районах. Спрощена система оподаткування спрямована на підтримку малого бізнесу й зведена до спрощення обліку та звітності.

У березні 2012 р. до влади в Словаччині знову прийшов лівоцентристський уряд на чолі з Р. Фіцо, який оголосив курс на проведення соціальної політики. Можна очікувати змін у кодексі праці на користь працівника й ліквідації єдиної ставки прибуткового податку з громадян (19 %), оскільки це суперечить програмі соціалістів. Вищий податок сплачуватимуть особи з більшими доходами (пропонується ставка 25 %), корпорації (22 %) та банки.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму потрібно внести за послугу з купівлі готової фірми (без ПДВ), щоб отримати посвідку на проживання в країні?
2. Яку суму потрібно внести за послугу з купівлі готової фірми (з ПДВ), щоб отримати посвідку на проживання в Словаччині?
3. Чи дозволяє посвідка про ВНП у Словаччині працювати під час перебування в країні?
4. Чи дозволяє посвідка про ВНП у Словаччині перебувати в будь-яких країнах Шенгену без обмеження терміну?
5. Де в Словаччині застосовуються спеціальні податкові режими?

Розділ 14. Особливості отримання громадянства Мальти за інвестиції

Починаючи з 1987 р., уряд Мальти, спираючись на підтримку держав Європейського Союзу, приступив до перетворення країни в центр привабливості іноземних інвестицій.

Заснування на Мальті іноземних компаній не пов'язане з якими-небудь труднощами. При створенні мальтійської компанії спеціальний дозвіл потрібно одержувати лише банкам, страховим компаніям і корпоративним фондам. З організаційно-правового погляду, найпоширенішою й найбільш зручною формою бізнесу є акціонерне товариство закритого типу (*private company*). Для його заснування, якщо засновниками виступають нерезиденти, а підприємство збирається вести комерційну діяльність на Мальті, потрібно мати мінімальний акціонерний капітал у розмірі 10 000 мальтійських лір (28 тис. дол.), причому половина цієї суми вноситься при реєстрації.

При оподаткуванні корпорацій, інкорпорованих на Мальті, застосовують принцип резидентства. Інші компанії сплачують тут податки за принципом територіальності.

Інвестиції за громадянство. Оскільки вказаних вище заходів виявилось недостатньо для залучення іноземних інвестицій, Мальта вирішила продавати громадянство своєї країни іноземним інвесторам.

Парламент Мальти в кінці 2013 р. дав свою згоду на продаж громадянства країни вихідцям із третіх країн (не членів ЄС), щоб вони могли з паспортом Мальти вільно перебувати в країнах Європейського Союзу. Претендент на це повинен зробити безповоротний внесок у спеціальний фонд Національного розвитку Мальти, орендувати (купити) нерухомість у країні на п'ять років, інвестувати в цінні папери мальтійських підприємств на термін п'ять років. Отримання громадянства країни дасть можливість претенденту вільно проживати в будь-якій державі Європейського Союзу, а також їздити без віз до 160 країн світу. Крім того, паспорт Мальти дозволяє не лише жити, а й працювати та вчитися в будь-якій державі ЄС, а також оптимізувати податки.

Громадянство набувачу надається протягом 12–14 місяців. Програма розрахована на 8000 заявників, 900 із яких уже подали документи (на серпень 2016 р.). Програма надає можливість отримати громадянство всім членам сім'ї заявника, уключаючи батьків. Потрібно враховувати й той факт, що Мальта входить не лише до ЄС, а й до Британської Співдружності, що дає власнику мальтійського громадянства додаткові пільги та переваги у Великій Британії.

Розміри плати за набуття громадянства Мальти для іноземців. Розміри внеску до Національного фонду розвитку Мальти такі: 600 тис. євро –

основний набувач громадянства, 25 тис. євро – його дружина (чоловік), 25 тис. євро – його діти до 18 років (сума сплачується за кожну дитину), 50 тис. євро – його діти від 18 до 26 р., а також його батьки старші за 55 р. (за кожного).

Проходження процедури на благодійність: 7,3 тис. євро – основний набувач громадянства, 5 тис. євро – його дружина (чоловік), 3 тис. євро – його малолітні діти з 13 років (сума сплачується за кожну дитину), 5 тис. євро – його діти від 18 р. до 26 р., а також його батьки старші за 55 р. (за кожного).

Оренда нерухомості – не менше 16 тис. євро в рік або купівля нерухомості на суму понад 500 тис. євро.

Інвестиції в цінні папери повинні бути на 150 тис. євро (їх продаж дозволено лише через п'ять років).

Отримання біометричних паспортів – 500 євро на кожного заявника.

Банківські витрати – 200 євро на всіх заявників.

Адміністративно-правові витрати – 50 тис. євро для основного набувача громадянства, 10 тис. євро – для його дружини (чоловіка), 5 тис. євро – його дітей від 0 р. до 26 р., а також батьків старших 55 р. (за кожного).

Серед необхідних документів потрібен, насамперед, витяг із банку про наявність коштів на рахунку набувача громадянства.

Як видно із витрат, указана програма розрахована на заможних громадян.

Деякі особливості оподаткування в країні. Міжнародні податкові угоди, укладені Мальтою з іншими країнами, дозволяють резидентам Мальти користуватися податковими кредитами при сплаті ними податків за принципом територіальності. Але у випадку, якщо в Мальти немає відносин із державою про запобігання подвійному оподаткуванню, мальтійські податкові відомства надають резидентам своєї країни податковий кредит у розмірі 25 %. Серйозні пільги надають на Мальті іноземцям і щодо індивідуального прибуткового оподаткування. Іноземні громадяни, котрі одержали тут посвідчення на проживання, сплачують цей податок за фіксованою ставкою 15 %.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати громадянство країни?
2. У що потрібно вкласти кошти, щоб отримати громадянство Мальти?
3. Що дає іноземному інвестору отримання громадянства країни?
4. Який прибутковий податок сплачують іноземні громадяни, які одержали на Мальті посвідчення на проживання?
5. За скільки місяців надається громадянство Мальти набувачу?

Розділ 15. Особливості отримання виду на проживання в Словенії за інвестиції

Отримання виду на проживання (ВНП) у Словенії – важлива умова діяльності інвестора в розвинутій європейській країні, у якій максимально дотримуються вимог законодавства. У складі колишньої Югославії Словенія була найрозвинутішою республікою й нині за рівнем економічного та соціального розвитку в Південно-Східній Європі вона є однією з передових. 12-річні реформи (1992–2004 рр.) забезпечили зростання економічних показників, вступ до ЄС у 2004 р. і введення євро у 2007 р. Основа доходів бюджету – податкові надходження. Значні витрати держава виділяє на соціальний захист населення, на освіту й культуру, туризм.

Словенія за багатьма показниками набагато ближча до стандартів Західної, ніж Східної Європи: тут відсутні проблеми з дрібними нерентабельними сільськими господарствами, корупцією та забрудненням довкілля.

Реформи, економічна стабільність і фінансова платоспроможність роблять Словенію привабливою для іноземного капіталу. Із 1996 р. в економіку країни надходять великі іноземні інвестиції. Найперспективнішими є фінансування фармацевтичної й целюлозно-паперової промисловості, машинобудування, торгівлі, продажу та обслуговування легкових автомобілів, фінансових посередницьких послуг, хімічної промисловості, транспорту.

Словенія – країна міжнародного туризму. Щороку країну відвідує до 3,5 млн туристів, переважно з Німеччини, Австрії, Швейцарії та Великої Британії. Прибутки від цієї галузі (понад 1 млрд дол.) є одним із головних джерел валютних надходжень.

Уряд заохочує розвиток приватного підприємництва в туристичній сфері. Нині в країні існує понад 100 тис. місць для відпочивальників – від сільських будинків у мальовничій місцевості до сучасних готелів.

Туристичний сектор Словенії має значний фінансовий потенціал, на який припадає 9 % її ВВП. У 2002 р. кількість туристів дорівнювала чисельності жителів, а у 2003 р. перевищила її. Значимість цього сектору економіки зростає ще й завдяки тому, що він створює робочі місця для робочої сили низької кваліфікації. У 2011 р. за індексом туристичної конкурентоспроможності світового економічного форуму Словенія зайняла 33 місце.

Про динаміку основних показників конкурентоспроможності Словенії у 2005–2012 рр. можна довідатися з табл. 15.1.

Таблиця 15.1

**Індикатори макроекономічної конкурентоспроможності Словенії
у 2005–2012 рр., річні зміни, %**

Показник / рік	2005	2008	2009	2010	2011	2012	2005- 2008
				прогноз			середнє
Дефлятор ВВП	1,6	3,8	2,0	1,5	2,0	2,0	2,9
Обмінний курс, <i>євро</i> / <i>НВ</i>	-0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,1
Реальний обмінний курс (грунтується на СРІ)	0,0	1,8	-0,1	-0,3	0,3	0,0	0,9
Реальний обмінний курс (грунтується на РРІ)	-2,5	-2,3	2,4	-2,1	0,5	0,0	-1,2
Середня валова заробітна плата, <i>НВ</i>	3,6	8,3	3,4	2,2	3,4	3,9	5,7
Середня реальна валова з/п (грунтується на РРІ)	1,7	4,3	4,9	3,2	1,4	1,9	2,5
Середня реальна валова з/п (грунтується на СРІ)	1,1	2,6	2,5	0,6	1,4	1,9	2,0
Середня валова заробітна плата, <i>євро</i>	3,3	8,3	3,4	2,2	3,4	3,9	5,6
Кількість зайнятих (РС)	0,7	1,1	-1,5	-1,5	0,0	1,0	1,4
ВВП на зайнятого, у <i>НВ</i> у цінах 2000 р.	3,8	2,3	-6,4	1,9	2,0	1,6	3,7
Вартість од. вироб. продукції в <i>НВ</i>	-0,2	5,8	10,5	0,2	1,4	2,3	1,9
Вартість од. вироб. Продукції, <i>євро</i>	-0,5	5,8	10,5	0,2	1,4	2,3	1,8

Починаючи з 1988 р., Словенія збільшила свій ВВП на душу населення з 4 тис. євро до 22 тис. євро у 2007 р., що складало 92 % від середнього європейського рівня. Темпи економічного зростання Словенії до кризи 2008–2009 рр. становили майже 6 % на рік, а рівень безробіття був одним із найнижчих у ЄС. Вона першою серед 10 нових членів ЄС приєдналася до зони євро. Словенія – одна з найрозвинутіших серед країн – нових членів Європейського Союзу, хоча криза 2008–2009 рр. негативно позначилася й на ній, оскільки економіка держави орієнтована на експорт та туризм.

Етапи отримання виду на проживання в Словенії:

1. Спочатку потрібно зареєструвати компанію, а для цього слід виконати одну з трьох умов: а) інвестувати в основні фонди цієї компанії 50 000 євро; б) працевлаштувати хоча б одного громадянина ЄС або того, хто має дозвіл на працю в країнах ЄС;

в) щомісячний оборот компанії повинен складати не менше 10 000 євро протягом шести місяців.

2. Потім оформляється дозвіл на роботу та вид на проживання в Словенії. Для цього потрібно зареєструватися за адресою тимчасового проживання в цій країні та оформити медичну страховку. Проблемою є те, що нерухомість у Словенії можна купити лише після реєстрації компанії та отримання виду на проживання. Отримання ВНП займає 1–2 місяці.

3. Перше продовження дозволу на роботу та ВНП у Словенії дозволено лише після одного року проживання в ній, потім видається ВНП на два роки, а далі – ще на два. Після п'яти років проживання в Словенії можна подати заяву на постійне місце проживання (ПМП) в країні. Після 10 років проживання в Словенії можна подати заяву на отримання громадянства країни.

Деякі особливості податкової системи в Словенії. Податкова реформа, проведена в Словенії у 2005–2006 рр., була покликана забезпечити реалізацію нової стратегії у сфері суспільних фінансів.

У 2005 р. внесено дві суттєві зміни в порядок стягнення податків:

1) прогресивні ставки тепер застосовують лише при стягненні податку з доходів фізичних осіб, а ставка податку на прибуток підприємств установлена на рівні 20 % і є єдиною для всіх підприємств та організацій;

2) поступово відміняється податок на фонд заробітної плати, що стягується зараз із роботодавців за регресивною шкалою.

При стягненні податку з доходів фізичних осіб зменшена кількість розрядів шкали оподаткування з п'яти до трьох. Особисті доходи громадян тепер оподатковуються за ставками 16; 27 і 41 % залежно від розміру доходів. У результаті змін сукупні надходження від податку з доходів фізичних осіб знизились у 2007 р. на 0,5 % від ВВП.

Податок на прибуток юридичних осіб знижувався поступово – із 23 % у 2007 р. до 22 % – у 2008 р., 21 % – у 2009 р. і 20 % – у 2010 р. У результаті зниження ставок податку на прибуток надходження від нього в бюджет зменшилися у 2007–2009 рр. на 5 % ВВП. Збережуться нинішні пільги при стягненні податку на прибуток (звільнення від податку частини прибутку, що вкладається в наукові розробки).

Поступово знижувалися ставки податку на фонд заробітної плати підприємств у 2006 р. (порівняно з попереднім роком) – на 20 %, у 2007 р. – на 40 %, у 2008 р. – на 70 %. Із 2009 р. цей податок відмінено.

Унесено зміни в закон про податок на додану вартість. В інтересах малих платників податків підвищується поріг обов'язкового стягнення ПДВ, вводиться система податкового складування, що дає змогу відкласти сплату ПДВ на більш пізній час, відміняється обов'язок

платників податку вести особливі облікові книги зі сплати ПДВ, значно підвищується верхній ліміт для трьохмісячних платників, відмінюється шестимісячна періодичність оподаткування.

Новий закон про податок на продаж нерухомості більш повно регулює стягнення цього податку з нерухомості, яка не оподатковується ПДВ, дещо розширює оподатковувану базу, а також уточнює умови звільнення від цього податку.

У 2007 р. введено акциз на електроенергію й підвищений акциз на сигарети, спирт та алкогольну продукцію. Нові акцизні ставки підвищать доходи за цією статтею з 3,3 % у 2006 р. до 3,4 % ВВП у 2009 р. У найближчі роки ставки ПДВ й акцизи мінятимуться в порядку пристосування до загальноєвропейських стандартів.

Прийнято також новий закон про успадкування та дарування, який поширив їх дію на юридичні особи (товариства, фонди, агентства), чії спадкоємці й дароотримувачі першої черги також звільнюються від сплати відповідних податків. Водночас закон посилив прогресивне оподаткування податком осіб, котрі не перебувають у близьких родинних стосунках зі спадкодавцями й дарувателями.

Загалом податкова реформа створює більш стабільну та прозору систему оподаткування, яка сприятиме підвищенню конкурентоспроможності словенської економіки. У зв'язку з очікуваним скороченням бюджетних доходів стають жорсткішими критерії призначення й отримання соціальних виплат, спрощується механізм індексації цих виплат, уключаючи пенсії, залежно від індексу цін на споживчі товари та послуги, покращується система інформування й обліку всіх отримувачів соціальних виплат, буде продовжена політика обмеження зайнятості та зростання заробітної плати державних службовців.

Словенія характеризується як держава з найвищим у Європі податком на доходи громадян. Порівняно з податками в інших європейських країнах, словенські багатії повинні платити 41 % податку на дохід, проте багатими в Словенії вважаються ті, хто заробляє понад 15 тис. євро на місяць.

Запитання для самоперевірки

1. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати вид на проживання в країні?
2. У що потрібно вкласти кошти, щоб отримати вид на проживання в Словенії?
3. Скільки років іноземному інвестору потрібно прожити в країні, щоб отримати громадянство Словенії?
4. Що дає іноземному інвестору отримання ВНП країни?
5. Назвіть етапи отримання виду на проживання в Словенії.

Розділ 16. Особливості отримання громадянства Антигуа і Барбуди за інвестиції

Антигуа і Барбуда – одна з найменших країн земної кулі, населення якої – близько 70 тис. осіб. Держава належить до класичного офшору, який уже починають використовувати й українські бізнесмени та політики. Тому важливо розглянути докладніше особливості офшорної діяльності й надання громадянства цієї країни іноземцям за інвестиції.

Антигуа і Барбуда входить в Організацію Східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський Центральний банк.

Використання податків країни значною мірою залежить від того, хто перебуває при владі тощо.

Особливості офшорного бізнесу на Антигуа і Барбуді. Офшорний бізнес став розвиватися на островах із 1982 р., із 1993 р. створюються офшорні банки, кількість яких збільшилася до кінця 1996 р. до 58. Лише за 1995–2000 рр. частка комісійних за реєстрацію офшорних фірм у державних доходах зросла з 1,6 до 7,2 %. Особливо активно в країні розвивається гральний бізнес за допомогою Інтернету.

Міжнародні й регіональні органи, що спеціалізуються на перевірці стану фінансової практики окремих держав, зазначають, що за останні роки Антигуа і Барбуда на 80 % відповідають міжнародним нормам. Претензії, які раніше висувалися щодо цього питання, практично зняті. Утім, уряд відмовився передати Східнокарибському центральному банку, що виступає єдиним емісійним центром для восьми країн і територій Організації східнокарибських держав, нагляд за офшорною діяльністю за схемою, рекомендованою МВФ. Своє рішення він пояснив тим, що в країні вже є свій досить ефективно діючий контролюючий орган.

Отримання громадянства Антигуа і Барбуди за інвестиції. Паспорт цієї юрисдикції дає можливість без візи в'їжджати до Канади, Великої Британії, Ірландії, а також до всіх країн Шенгенської угоди. Із 2012 р. іноземці можуть отримати друге громадянство цієї юрисдикції з використанням одного з трьох варіантів: 1) купити нерухомість вартістю від 400 тис. дол. США; 2) зробити благодійний внесок на користь держави в Національний фонд розвитку на суму 250 тис. дол. США; 3) укласти в бізнес на території Антигуа і Барбуди суму від 1,5 млн дол. США.

Додатково до вказаних сум країні потрібно заплатити державні збори: на головного заявника – 50 тис. дол. США, на дружину

(чоловіка) – 50 тис. дол. США, а за кожну дитину віком до 18 років – по 25 тис. дол. США.

Із 01.05.2016 р. уряд Антигуа і Барбуди знизив внесок у Національний фонд розвитку до 200 тис. дол. США для родини з чотирьох осіб, щоб активізувати набуття іноземцями громадянства країни за інвестиції.

Запитання для самоперевірки

1. У чому полягають особливості залучення іноземних інвестицій на Антигуа і Барбуду?
2. Яку суму інвестицій потрібно внести, щоб отримати громадянство країни?
3. У яких формах можна здійснити інвестиції, щоб отримати громадянство Антигуа і Барбуди?
4. Які державні збори потрібно заплатити за членів сім'ї набувача громадянства країни?
5. До яких країн світу дає можливість їздити без віз паспорт Антигуа і Барбуди?

Розділ 17. Особливості отримання громадянства Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції

Сент-Кітс і Невіс – держава в Карибському регіоні, яка здобула незалежність у 1983 р. Вона входить до складу Британської Співдружності. Сент-Кітс і Невіс – Організації Східнокарибських держав, входить у Східнокарибський валютний союз, валюта держави – східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Фінансова система країни ґрунтується на доходах від туризму, офшорного бізнесу, а також від надання подвійного громадянства за інвестиції. Багато з цих структур розміщені в столиці – м. Бакстері. Сент-Кітс і Невіс наявний у переліку офшорних зон в Україні.

Внутрішній банківський сектор країни регулюється окремим законодавством, а Східнокарибський центробанк виконує нагляд над його діяльністю відповідно до Закону про банки.

Невіс – це невеликий острів в Атлантичному океані, розміщений за 225 миль на схід від Пуерто-Рико. Відрізняється від інших островів високим рівнем життя й грамотності населення. У 1984 р. уряд Невісу оголосив острів податковою гаванню. Для залучення іноземних компаній створено дуже сприятливі умови. Протягом 1984–1994 рр. на острові зареєстровано понад 4 тис. компаній. За законодавством Невісу іноземні компанії не оподатковуються податком на прибуток, якщо він отриманий за межами острова. Акціонери, директори й співробітники іноземних компаній можуть оселитися в будь-якому місці острова та одержати на ньому громадянство. Компанії звільнені від щорічних звітів перед владою. Немає ніяких обмежень на проведення змін у складі керівних органів компаній. Акції можна випускати іменні чи на пред'явника. Її вартість може бути зазначена в будь-якій валюті. Документацію фірми і її офіс можна розміщувати в будь-якому місці.

Якщо капітал компанії не перевищує 100 тис. дол. США, виплачується збір уряду в сумі 200 дол. Крім того, стягується плата за реєстрацію компанії в сумі 450 дол.

Контроль над діяльністю іноземних підприємств практично відсутній. Існує лише рекомендація вести документацію відповідно до прийнятого самим же підприємством Статуту. Але сама документація контролю з боку влади не підлягає.

Компанії, зареєстровані на острові, можуть у будь-який час перевести свій офіс і документацію в іншу країну, одержавши на це цілком рутинну згоду влади та вносячи за це дуже скромну плату.

Умови отримання економічного громадянства Сент-Кітсу і Невісу. Оформлення громадянства Сент-Кітсу і Невісу дозволяє отримати паспорт цієї держави, який дає право його власнику (із 2009 р.) без візи перебувати в країнах Шенгенської зони. Крім того, цей паспорт дає можливість їздити без візи до майже 100 країн світу, у тому числі в основні офшорні центри, а візу до США та Канади за цим паспортом дають на 10 років.

Вартість оформлення другого громадянства за інвестиції (як через купівлю нерухомості на островах, так і через інвестиції у Фонд диверсифікації цукрової промисловості), становить 30–40 тис. дол. США.

Необхідна інвестиція може бути здійснена двома способами: 1) значна інвестиція – 400 тис. дол. США в «узгоджений інвестиційний проект» (тобто в купівлю нерухомості на островах); 2) мінімальна інвестиція у Фонд диверсифікації цукрової промисловості (як благодійний внесок).

При використанні першого варіанта сплачуються реєстраційні внески (вони не повертаються) в таких розмірах: 50 тис. дол. США – для глави сімейства; 25 тис. дол. США – для дружини (чоловіка); 25 тис. дол. США – за кожну дитину віком до 18 років.

При використанні другого варіанта заявник сплачує благодійний внесок у Фонд диверсифікації цукрової промисловості в розмірі 250 тис. дол. США (якщо він отримує паспорт лише для себе) або в розмірі 300 тис. дол. США (якщо він отримує паспорт для себе та не більше ніж для трьох членів родини). При цьому реєстраційні внески не сплачуються. Зазвичай, багато інвесторів обирають останній варіант, оскільки продати нерухомість на островах і повернути вкладені кошти дуже важко. Крім того, утримання нерухомості на островах потребує значних витрат.

За обома варіантами інвестори, які хочуть отримати громадянство Сент-Кітсу і Невісу, зобов'язані сплатити кошти за додаткову перевірку (як зазвичай, за наявність судимості) у сумі 7500 дол. США за заявника та по 4000 дол. США за кожного члена родини, старшого 18 років.

Для подання заявки на громадянство Сент-Кітсу і Невісу потрібно заповнити чотири форми документів. Причому приймаються лише оригінали форм, а не копії.

Із червня 2014 р. внесено деякі зміни для отримання громадянства Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції. Зокрема, після видання сертифіката про громадянство, чоловік (дружина) чи залежні члени родини можуть бути додані до заяви за додаткову плату: 75 тис. дол. США – за

дружину (чоловіка); 50 тис. дол. США – за нову дружину (нового чоловіка); 50 тис. дол. США – за залежних батьків; 35 тис. дол. США – за залежних від батьків дітей.

Крім того, за заяви, які відкликатимуться заявниками після завершення їх обробки, тепер стягуватимуться адміністративний збір у розмірі 55 тис. дол. США. Це робиться для того, щоб перекрити шлях отримання паспорта Сент-Кітсу і Невісу за інвестиції порушникам закону у своїх країнах.

Запитання для самоперевірки

1. Які умови залучення інвестицій у юрисдикцію?
2. Який розмір реєстраційних внесків, що сплачують офшорні структури, зареєстровані на Сент-Кітсі і Невісі?
3. Які особливості в офшорній діяльності на Сент-Кітсі і Невісі ви можете назвати?
4. Які особливості в отриманні подвійного громадянства на Сент-Кітсі і Невісі ви можете назвати?
5. До яких країн світу дає можливість їздити без віз паспорт Сент-Кітсу і Невісу?

Розділ 18. Особливості отримання громадянства Гренади за інвестиції

Гренада – одна з незалежних держав (із 1974 р.) Карибського регіону з населенням 102 тис. осіб. Країна входить у Британську Співдружність. Столиця Гренади – місто Сан-Джордж.

Основні доходи вона отримує від туризму й офшорного бізнесу. У країні діє близько 900 міжнародних бізнес-компаній. Крім того, у Гренаді існує понад 20 ігрових сайтів. Внутрішній фінансовий сектор країни включає шість банків, 26 зареєстрованих страхових компаній, 2 кредитні спілки. Країна не має укладених угод про уникнення подвійного оподаткування.

Гренада входить в Організацію Східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Гренада наявна в переліку офшорних зон в Україні.

Для іноземців, які сприяли розвитку офшорного бізнесу, уряд Гренади мав право надавати громадянство за спрощеною процедурою. Водночас після подій 11 вересня 2001 р. в США економічна Програма громадянства Гренади була закрита до 2013 р.

У країні у свій час створено дуже спрощені умови для реєстрації банківських структур. У цій країні не завжди дотримуються міжнародних норм щодо боротьби з відмиванням «брудних» грошей та з іншими фінансовими шахрайствами, що породжує певні проблеми для держави з боку міжнародних організацій.

Ці проблеми на початку ХХ ст. вийшли на перший план у Гренаді. У країні в цей період за міжнародні фінансові операції відповідали два чиновники міністерства фінансів, причому жоден із них не був ні фінансистом, ні юристом. Головний офшорний банк цього острова – «Перший міжнародний» – улітку 2000 р. збанкрутував, оскільки виявився неспроможним виплатити платню своїм співробітникам, не кажучи вже про вкладників, яким свого часу обіцяно 250 % річних.

Гренада, як і деякі її сусіди, продавала інвесторам своє громадянство. Така схема дала змогу виконавчому директору банку Гілберту Циглеру стати гренадцем і змінити своє ім'я на Ван Брінк. Засновуючи 1997 р. банк, він не пред'явив необхідного статутного капіталу в розмірі 2,2 млн дол., проте аргумент у вигляді рубіна вартістю 25 млн дол. (справжнє місцеперебування якого невідоме) забезпечив йому отримання банківської ліцензії.

У березні 1999 р. аудиторі попереджали прем'єр-міністра Гренади Кейта Мітчела, що «Перший міжнародний» практично не має нормальної системи бухгалтерського обліку. Перевірятьники також висловили свої підозри з приводу можливої участі цього банку у відмиванні грошей. Уряд Гренади звернувся по допомогу до Федерального бюро розслідувань США. Банк тим часом продовжував функціонувати, доки не збанкрутував. За словами керівництва Гренади, тоді воно зробило максимум можливого. Зараз же нове керівництво міністерства фінансів цієї держави працює над тим, щоб зробити жорсткішими нормативні акти, які регулюють функціонування в країні фінансової та банківської систем.

Гренада – не єдиний карибський острів, що не зміг захистити себе від несумлінних зовнішніх «інвесторів». І влада винна в цьому лише частково. І в уряді, і на державній службі, і серед представників приватного сектору цієї країни кваліфіковані кадри – велика рідкість. До того ж люди, які працюють у цих сферах, чудово знають одне одного, і критики наявного стану речей легко можуть позбутися вигідного контракту або перспективи отримати високооплачувану посаду в системі державного управління. У 2001 р. ФАТФ внесла Гренаду в список країн, що не співпрацюють у боротьбі з відмиванням грошей.

Під тиском США Гренада провела вдосконалення своїх адміністративних процедур із метою запобігання можливостям для терористів мати свої рахунки в країні. ФАТФ викреслила Гренаду з «чорного» списку у 2003 р.

Особливості нової програми громадянства Гренади за інвестицій. Ця програма діє з травня 2013 р. Для отримання другого громадянства потрібно інвестувати 350 тис. дол. США в купівлю нерухомості на одному з елітних курортів країни. Інвестиція здійснюється не в об'єкт, а в акції компанії, яка володіє відповідним об'єктом. Через чотири роки після отримання громадянства ці акції слід продати, хоча це зробити дуже важко. Крім указаної суми інвестицій, кожен заявник повинен заплатити у вигляді різних зборів 50 тис. дол. Якщо родина заявника включає більше чотирьох осіб, то за кожного додаткового члена родин потрібно заплатити по 25 тис. дол. США.

Паспорт Гренади уможливорює безвізовий в'їзд до багатьох країн, у тому числі Китаю, Південної Кореї, Великої Британії, Ірландії, до всіх держав Європейського Союзу.

Запитання для самоперевірки

1. Які умови залучення інвестицій у юрисдикцію?
2. Які особливості отримання подвійного громадянства на Гренаді ви можете назвати?
3. У що потрібно вкласти інвестиції, щоб отримати громадянство юрисдикції?
4. Які проблеми виникли на Гренаді при наданні громадянства за інвестиції?
5. До яких країн світу дає можливість їздити без віз паспорт Гренади?

Розділ 19. Особливості отримання виду на проживання на Сен-Вінсенті та Гренадінах за інвестиції

У цій маленькій незалежній країні створено не дуже прості умови для отримання виду на проживання за інвестиції, хоча на Сен-Вінсенті та Гренадінах відсутній податок на спадщину, на дивіденди, на власників будинків на острові Містік. Інвестувавши в землю й у житлові будинки та отримавши ліцензію на право власності на землю на таких островах держави, як Містік, Кануан, Катр, інвестор отримує право на постійне проживання в країні. Такі жителі Сен-Вінсенту та Гренадін звільняються від податків на дохід і прибуток.

Водночас для тих, хто хоче отримати право власності на землю в країні, потрібно заплатити державне мито в розмірі 10,6 чи 4 % від вартості землі. Додатково береться гербовий збір за відчуження землі. Крім того, і продавець, і покупець сплачують по 5 % від вартості землі.

У державі достатньо високим є податок на доходи фізичних осіб – резидентів країни, який сягає 40 %. Резиденти також сплачують податок на прибуток підприємств.

Загалом, як уважають експерти, Сен-Вінсент та Гренадіни є достатньо дорогою країною для інвестування та проживання. Водночас паспорт цієї держави високо котирується в більшості країн світу, оскільки влада Сен-Вінсенту та Гренадін достатньо серйозно перевіряє документи тих, хто хоче за інвестиції отримати вид на проживання в цій державі. Крім того, Сен-Вінсент та Гренадіни є дуже закритою офшорною зоною, а за розголошення конфіденційної інформації в країні передбачено кримінальне покарання.

Запитання для самоперевірки

1. Як ви можете оцінити умови залучення інвестицій у країну для отримання виду на проживання в ній?
2. Які податки не сплачуються на Сан-Вінсенті та Гренадінах?
3. Які податки не сплачують інвестори, котрі отримали ліцензію на право власності на землю на таких островах країни, як Містік, Кануан, Катр?
4. Які збори потрібно заплатити Сан-Вінсенті та Гренадінах для тих, хто хоче отримати право власності на землю в країні?
5. Чому Сен-Вінсент та Гренадіни є достатньо дорогою для інвестування та проживання країною?

Розділ 20. Особливості отримання громадянства Сент-Люсії за інвестиції

Сент-Люсія – острівна держава в Східнокарибському регіоні. Економіка Сент-Люсії ґрунтується на туризмі та офшорному бізнесі. Це достатньо заможна й приваблива для інвесторів держава. У 2008 р. ВВП країни становив близько 1,8 млрд дол. США, або 11,1 тис. дол. США на душу населення. Іноземний туризм, який активно розвивається, забезпечує близько 50 % валютних надходжень. Щорічно країну відвідує до 300 тис. туристів.

Сент-Люсія входить в Організацію Східнокарибських держав, у Східнокарибський валютний союз, валютою країни є східнокарибський долар. Валютну систему країни регулює Східнокарибський центральний банк.

Сент-Люсія – класична безподаткова юрисдикція, яка не вимагає складних процедур із підтримки офшорної компанії та її щорічної звітності. Оскільки офшорне законодавство на Сент-Люсії діє лише з 1999 р., країна ще не встигла набути широкої популярності як офшор.

Сент-Люсія не має укладених з іншими країнами договорів про уникнення подвійного оподаткування. Водночас країна включена в перелік офшорних зон у таких державах, як Білорусь, Росія, Казахстан, Узбекистан, Україна.

Зареєстрована на території Сент-Люсії міжнародна підприємницька компанія (IBC) може сплачувати або корпоративний податок на прибуток за мінімальною ставкою (1 %), або щорічний ліцензійний збір, розмір якого залежить від статутного капіталу. Податком на приріст капіталу міжнародні підприємницькі компанії не обкладаються. Якщо міжнародна підприємницька компанія сплачує ліцензійний збір, їй не потрібно проводити щорічний аудит та здавати в державні органи щорічну фінансову звітність.

Нову програму громадянства за інвестиції прийнято в Сент-Люсії у 2015 р., а країна розпочала прийом заявок на отримання паспортів за інвестиції з 01.01.2016 р.

Отримання громадянства цієї країни дає такі переваги для інвесторів: можливість їздити без візи до понад 100 країн світу (зокрема, до Великої Британії, у країни Шенгенської зони, ЄС, до Гонконгу); для отримання громадянства не треба приїжджати до Сент-Люсії; у країні відсутні податки на зарубіжні активи; Сент-Люсія не обмінюється податковою інформацією та жорстко оберігає банківську й комерційну таємницю.

Варіанти отримання громадянства Сент-Люсії за інвестиції:

1. Добровільний внесок у національний економічний фонд у таких сумах: заявник – 200 000 дол. США; заявник та дружина – 235 000 дол. США; заявник, дружина плюс дві залежні особи (діти чи батьки) – 250 000 дол. США. Збори за кожного члена родини без урахування віку складають 25 000 дол. США.

2. Інвестиції в бізнес-проекти, які дозволені урядом Сент-Люсії: спеціальні ресторани; круїзні порти та марини; агропроцесінгові ферми; фармацевтичне виробництво; порти, мости, дороги, траси; дослідницькі інститути; офшорні університети (останні можуть займатися будь-яким видом діяльності, зокрема й торговими операціями).

Розмір інвестицій у бізнес-проекти: один заявник – 3 500 000 дол. США; два й більше заявники (спільне інвестування) – 6 000 000 дол. США (при цьому кожен заявник повинен здійснити інвестицію в сумі не менше 1 млн дол. США).

3. Інвестиції в нерухомість, у дозволені урядом Сент-Люсії проекти: готелі під управлінням світових брендів; бутік-готелі та інші проекти щодо нерухомості. Мінімальний розмір інвестиції в нерухомість повинен складати не менше 300 000 дол. США. Урядові збори при цьому складають: інвестор – 50 000 дол. США, дружина – 35 000 дол. США, неповнолітні діти – 25 000 дол. США, повнолітні діти – 35 000 дол. США.

4. Державні облигації (придбання безвідсоткових державних облигацій): один заявник – 500 000 дол. США; один заявник – 500 000 дол. США; головний заявник і дружина – 535 000 дол. США, головний заявник, дружина та дві залежні особи (батьки чи діти) – 550 000 дол. США. Збір за кожного додаткового члена родини – 25 000 дол. США. Облигації повинні бути зареєстровані на прізвище інвестора й зберігатися за ним протягом п'яти років.

Запитання для самоперевірки

1. Як ви можете оцінити різні умови залучення інвестицій у країну для отримання громадянства в ній?
2. Які інвестиції потрібно внести тим, хто хоче отримати громадянство Сент-Люсії?
3. Які податки не сплачуються в Сент-Люсії?
4. Які збори потрібно заплатити для тих, хто хоче отримати громадянство Сент-Люсії?
5. До скількох країн світу дає можливість їздити без віз паспорт Сент-Люсії?

Розділ 21. Особливості отримання громадянства Вануату за інвестиції

Програму отримання громадянства за інвестиції прийнято у Вануату, океанійській державі, у 2014 р. Тут дозволено подвійне громадянство.

Заявник повинен показати наявність грошей у розмірі 260 тис. дол. США на момент подання заяви.

Протягом одного місяця після схвалення заявки на громадянство заявник повинен перерахувати державний збір у Реєстраційний сервіс Вануату. Потрібно також подати довідку про відсутність судимості.

Слід навести й докази платоспроможності, а також здатності фінансувати себе й родину без отримання доходів від працевлаштування чи бізнесу у Вануату.

Для отримання громадянства за інвестиції інвестору потрібно подати такі основні документи: паспорти всіх заявників; ідентифікаційні карти всіх заявників; довідку про шлюб; резюме головного заявника; оригінал довідки про відсутність судимості в заявника, дружини заявника та утриманців віком від 18 років. Довідці на день подачі заяви на громадянство не повинно бути більше шести місяців.

Вартість програми: заявник – 200 000 дол. США; на родину (дружина, двоє неповнолітніх дітей) – 230 000 дол. США. Збори за кожного додаткового члена родини (батьки, які старші 65 р., повнолітні діти) складають 25 000 дол. США.

Перевагами паспорта Вануату є те, що він дає можливість їздити без віз до більш ніж 120 країн світу (зокрема, до Великої Британії, у країни Шенгенської зони, ЄС, в Ірландію). Він також дає можливість подати заяву на австралійську візу класу 600. Термін узгодження документів – усього один місяць. Крім того, Вануату не обмінюється податковою інформацією та жорстко захищає банківську й комерційну таємницю.

Запитання для самоперевірки

1. Як ви можете оцінити умови залучення інвестицій у країну для отримання виду на проживання в ній?
2. Які інвестиції потрібно внести тим, хто хоче отримати громадянство Вануату?
3. Які податки не сплачуються у Вануату?
4. Які збори потрібно заплатити для тих, хто хоче отримати громадянство у Вануату?
5. До скількох країн світу дає можливість їздити без віз паспорт Вануату?

Рекомендована література

1. Андора: оффшорные налоги и право [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lowtax.net/lowtax>
2. Андрущенко В. Л. Податкові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / В. Л. Андрущенко, О. Д. Данілов. – К. : [б. в.], 2004. – 280 с.
3. Баула О. Особливості еволюції оффшорних зон в умовах глобалізації економіки / О. Баула, А. Сачук // Економіст. – 2012. – №1. – С. 16–18.
4. Безгубенко О. Ю. Роль оффшорної фінансової діяльності у світовій фінансовій системі / О. Ю. Безгубенко // Економіст. – 2008. – №1. – С. 51–53.
5. Беліз може оголосити про дефолт [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.epravda.com.ua/news/2012/08/20/332336/>
6. Берн П. Микола Яновський стає на Заході символом української корупції / П. Берн, М. Орлов // Дзеркало тижня. – 2016. – 16 лип. – С. 5.
7. Боринець С. Я. Міжнародні фінанси : підручник / С. Я. Боринець. – 2-ге вид. – К. : Знання, 2006. – 494 с.
8. Герчикова И. А. Международные экономические организации / И. А. Герчикова. – М. : Консалтбанкир, 2000. – 480 с.
9. Гетманцев Д. Пов'язані особи / Д. Гетманцев // Дзеркало тижня. – 2013. – 26 січ. – С. 9.
10. Глухов В. В. Налоги. Теория и практика : навч. посіб. / В. В. Глухов, И. В. Дольдэ. – СПб. : [б. и.], 1996. – 282 с.
11. Горбунов А. С. Оффшорный бизнес и создание компаний за рубежом / А. С. Горбунов. – М. : [б. и.], 1995. – 284 с.
12. Гордійчук О. О. Ефективність оффшорного бізнесу / О. О. Гордійчук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>
13. Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей / Державний комітет фінансового моніторингу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.sdfm.gov.ua>
14. Губко А. М. Переваги і недоліки оффшорних компаній / А. М. Губко // Главбух. – 2009. – № 9. – С. 67–73.
15. Дерлиця А. Ю. Фінанси зарубіжних країн / А. Ю. Дерлиця. – Тернопіль : [б. в.], 2005. – 260 с.
16. ДERNберг Р. Л. Международное налогообложение / Р. Л. ДERNберг. – М. : ЮНИТИ, 1997. – 360 с.
17. Десятнюк О. М. Вихідні доміанти інтеграції вітчизняної податкової системи до світової економіки / О. М. Десятнюк // Міжнародний бізнес та менеджмент: проблеми та перспективи в умовах глобалізації. – Тернопіль, 2008. – С. 53–56.

18. Дробот Е. Структурирование бизнеса / Е. Дробот // Економіст. – 2012. – №. – С. 8–12.
19. Іванович І. Ю. Спеціальні податкові режими: стимулюючий потенціал і фіскальні загрози / І. Ю. Іванович // Сталий розвиток економіки. – № 3. – 2012. – С. 310.
20. Как новые налоги скажутся на инвестициях в Украину [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.ubr.ua/finances/makroecconomics-ukraine>.
21. Капсамун І. Чому виник запит на офшори? / І. Капсамун, Д. Кривцун // День. – 2016. – 11 трав. – С. 4.
22. Карлін М. І. Фінанси зарубіжних країн : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2004. – 368 с.
23. Карлін М. І. Фінансові системи країн Західної Європи : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : ВЦ «Академія», 2009. – 320 с.
24. Карлін М. І. Державні фінанси розвинутих країн : навч. посіб. / М. І. Карлін. – Львів : Новий світ, 2000, 2010. – 484 с.
25. Карлін М. І. Фінанси країн Європейського Союзу : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Знання, 2011. – 768 с.
26. Карлін М. І. Світові фінансові центри : навч. посіб. / М. І. Карлін. – К. : Кондор, 2015. – 424 с.
27. Карлін М. І. Фінансові системи Австралії, країн та залежних територій Океанії : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Терен, 2012. – 220 с.
28. Карлін М. І. Фінансові системи країн Африки : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. А. Івашко. – Луцьк : Терен, 2012. – 180 с.
29. Карлін М. І. Фінансові системи країн Центрально-Східної Європи) : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Балак. – Луцьк : Надстир'я, 2012. – 500 с.
30. Карлін М. І. Фінансові системи зарубіжних країн: КРАЇНИ БРІКС (Бразилія, Росія, Індія, Китай, Південно-Африканська Республіка) : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. П. Липовський. – Луцьк : Терен, 2013. – 376 с.
31. Карлін М. І. Фінанси домогосподарств провідних країн світу : навч. посіб. / М. І. Карлін, І. О. Цимбалюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2014. – 172 с.
32. Карлін М. І. Податкові системи країн Азії : навч. посіб. / М. І. Карлін, Н. І. Липовська-Маковецька. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 232 с.
33. Карлін М. І. Фінансові офшори : навч. посіб. / М. І. Карлін, О. В. Борисюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 240 с.
34. Кашин В. А. Налоговые соглашения России. Международное налоговое планирование для предприятий / В. А. Кашин. – М. : [б. и.], 1998. – 380 с.

35. Княжанський В. Офшорна екзотика і деофшорна романтика / В. Княжанський // День. – 2016. – 11 трав. – С. 5.
36. Князев Г. Д. Налоговые системы зарубежных стран / Г. Д. Князев, Д. Г. Черник. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 386 с.
37. Козырин А. Н. Налоговое право зарубежных стран / А. Н. Козырин. – М. : [б. и.], 1993. – 320 с.
38. Кораблін С. Офшорне виснаження / С. Кораблін // Дзеркало тижня. – 2016. – 14 трав. – С. 5.
39. Крисоватий А. І. Вплив поглиблення інтеграції на податкову політику країн-учасниць ЄС / А. І. Крисоватий, Т. В. Кошук // Фінанси України. – 2009. – № 2. – С. 31–44.
40. Кузнецов Д. Відкриваємо словник з пташками і обираємо назву для офшору / Д. Кузнецов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://real-economy.com.ua/publication/interview/6161.html>
41. Кучеров И. И. Налогообложение зарубежных стран / И. И. Кучеров. – М. : ЮрЛекс, 2005. – 340 с.
42. Ланг Й. Проект кодекса налоговых законов для государств Центральной и Восточной Европы / Й. Ланг / пер. с нем. – Бонн : Федер. М-во финансов, 1993. – 654 с.
43. Литвиненко Я. В. Податкові системи зарубіжних країн / Я. В. Литвиненко, І. Д. Якушик. – К. : [б. в.,] 2004. – 280 с.
44. Лукас Е. Під прицілом прозорості / Е. Лукас // Український тиждень. – № 20. – С. 34–35.
45. Матридж К. Трасты в оффшорных зонах / К. Матридж. – Белград : [б. и.], 1997. – 320 с.
46. Міжнародне оподаткування : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, В. М. Сліпа. – К. : ЦНЛ, 2003. – 550 с.
47. Міжнародні фінанси : підручник / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет та ін. ; за ред. О. І. Рогача. – К.: Либідь, 2003. – 784 с.
48. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / за ред. Ю. Г. Козака, Н. С. Логвінової, М. І. Барановської. – К. : Центр учб. л-ри, 2011. – 288 с.
49. Міжнародні фінанси : навч. посіб. / І. І. Д'яконова, М. І. Макаренко, Ф. О. Журавка та ін. ; за ред. М. І. Макаренка та І. І. Д'яконової. – К. : Центр учб. л-ри, 2013. – 548 с.
50. Миргородська Л. О. Фінансові системи зарубіжних країн : навч. посіб. / Л. О. Миргородська. – К. : ЦНЛ, 2003. – 240 с.
51. Нікітішин А. Податкове регулювання як інструмент подолання та запобігання негативних наслідків фінансово-економічної нестабільності / А. Нікітішин / Економіст. – 2010. – №11. – С. 6–9.

52. Налоговые реформы: теория и практика : монографія / под ред. И. А. Майбурова, Ю. Б. Иванова. – М. : [б. и.], 2010. – 463 с.
53. Особливості офшору в Белізі. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nalogovnet.com/uk/nalogi-/5794-osobiennosti-offshor-na-bielizie.html>
54. Особливості правового статусу офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pravoznaves.com.ua>
55. Особливості створення і діяльності офшорних компаній. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://radnuk.info/pidrvchnuku/privat/4411>
56. Острови скарбів для олігархів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://www.epravda.com.Ua/publications/2012/06/6/324644/ view](http://www.epravda.com.Ua/publications/2012/06/6/324644/)
57. Офшор в Белизе [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.offshorelaw.ru/register/belize/>
58. Офшорна зона Беліз. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narbank.kiev.ua/page/8>
59. Офшорні компанії в сучасній діловій практиці (на прикладі Кіпру та Белізу). [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iustinian.com.ua/article.php?id=2084>
60. Оффшорные фирмы в международном бизнесе: принципы, схемы, методы. – М. : [б. и.], 1997.
61. Офшори: офшорні зони та відкриття офшорних компаній [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://narbank.kiev.ua>
62. Оффшоры – рост вашего бизнеса [Електронний ресурс]. – Режим доступа : <http://ofsh.ru>
63. Пасочник В. Велика трансфертна битва: раунд перший / В. Пасочник // Дзеркало тижня. – 2013. – 19 січ. – С. 1, 7.
64. Педь І. В. Податкова конкуренція : монографія / І. В. Педь. – К. : Експерт-Консалтинг, 2009. – 360 с.
65. Перов А. В. Налоги и международные соглашения России / А. В. Перов. – М. : Юрист, 2000. – 286 с.
66. Погорлецкий А. И. Налоговые аспекты расширения Европейского Союза / А. И. Погорлецкий // Вестник Санкт-Петербургского университета. – 2005. – Сер. 5. – Вып. 1: Мировая экономика. – С. 38–66.
67. Суторміна В. М. Держава. Податки. Бізнес / В. М. Суторміна, В. М. Федосов, В. Л. Андрущенко. – К. : Либідь, 1992. – 320 с.
68. Сутырин С. Ф. Налоги и налоговое планирование в мировой экономике / С. Ф. Сутырин, А. И. Погорлецкий. – СПб. : [б. и.], 1998. – 362 с.

69. Ткаченко Н. М. Податкові системи країн світу та України. Облік та звітність / Н. М. Ткаченко, Т. М. Горова, Н. О. Ільєнко. – К. : Алерта, 2004. – 554 с.
70. Томас В. Внешнеторговая политика: опыт реформ / В. Томас, Д. Нет. – М. : Инфра, 1998. – 226 с.
71. Тютюрюков Н. Н. Налоговые системы зарубежных стран: Европа и Азия / Н. Н. Тютюрюков. – М. : [б. и.], 2002. – 180 с.
72. Холдин М. А. Мировой опыт оффшорного бизнеса / М. А. Холдин. – М. : [б. и.], 1997. – 368 с.
73. Черник Д. Г. Налоги в рыночной экономике / Д. Г. Черник. – М. : Финансы, 1997. – 362 с.
74. Черник Д. Г. Финансы и налоги зарубежных стран / Д. Г. Черник. – М. : [б. и.], 1993. – 360 с.
75. Черник Д. Г. Налоги / Д. Г. Черник. – М. : ЮНИТИ, 2003. – 300 с.
76. Хасси У. М. Мировое налогообложение. Основы мирового налогового кодекса / пер. с англ. / У. М. Хасси, Д. С. Любик. – Кембридж : Гарвардський ун-т, 1992. – 280 с.
77. Хейфец Б. А. Антиоффшорное наступление мирового сообщества и российская политика / Б. А. Хейфец // Финансы. – 2010. – № 2. – С. 12–17.
78. Якушик І. Д. Податкові системи зарубіжних країн: Довідник / І. Д. Якушик, Я. В. Литвиненко. – К., 2004. – 320 с.
79. Gilmore W. C. Brudne pieniadze. Metode przeciwdzialania praniu pieniedzy. – Warszawa, 1999.
80. Umova Modelova OECD. – Warszawa, 1996.
81. Therman T. International Efforts to Combat Money Laundering: The Role of the Financial Action Task Force / T. Therman // Money Laundering, H. L. Mac Queen (red). – Edinburg, 1993.
82. Finance business servise. Регистрация оффшорных компаний, открытие счетов в иностранных банках [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.fbs-offshore.com>
83. Offshore Companies House – услуги по оффшорам [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.offshore-companies.co.uk>

Короткий термінологічний словник

Акцизи – непрямі податки на товари й послуги, включені в ціну окремих товарів (насамперед на алкогольні та тютюнові товари).

Валовий внутрішній продукт (ВВП) – загальна ринкова вартість кінцевої продукції підприємств, галузей матеріального виробництва й сфери послуг, що перебувають на території країни.

Вату – грошова одиниця Вануату.

Валютний курс – ціна однієї валюти в одиницях іншої валюти.

Відмивання грошей – операції, що приховують джерело виникнення або призначення грошових сум із метою надання їм законного характеру.

Вільна економічна зона – частина території країни, де власні та іноземні підприємства отримують значні податкові пільги або взагалі звільняються від них на певний термін.

Гонконгівський долар – грошова одиниця Гонконгу (Сянгану), спеціального адміністративного району Китаю.

Девальвація – зниження фіксованого курсу однієї валюти щодо інших за рішенням керівної грошово-кредитної установи.

Державний борг – сума заборгованості держави за кредитними операціями.

Державний бюджет – кошторис щорічних доходів і видатків держави, затверджений законом.

Дефіцит бюджету – перевищення витрат бюджету держави над його доходами.

Домініон – назва самоврядних частин у складі Британської імперії, які визнали своїм главою англійського короля (королеву).

Доміціарна компанія – це компанія, яка розміщена в офшорі й має там лише поштову адресу.

Змішана доміціарна компанія – це компанія, яка, крім основного призначення, ще й виконує певну підприємницьку діяльність в офшорі та користується правом мати в ньому офіс і власний персонал.

Електронний бізнес – будь-яка ділова активність, при здійсненні якої використовуються комунікаційні можливості глобальних інформаційних мереж із метою отримання прибутку.

Економічне зростання – збільшення обсягів суспільного виробництва, розширення можливостей економіки задовольняти зростаючі потреби споживачів.

Експорт – 1) вивезення за межі країни товарів, капіталу, цінних паперів тощо для реалізації їх на зовнішньому ринку; 2) кількість і вартість вивезених за кордон товарів.

Еміграція – виїзд громадян із рідної країни в іншу на постійне проживання з різних мотивів.

Імпорт – загальна кількість або вартість товарів, завезених у країну.

Інвестиції – довгострокові вкладення капіталу всередині країни та за кордоном.

Інвестиційний проект – конкретний проект, у який вкладаються грошові кошти з метою отримання прибутку або приросту капіталу.

Інтернет-банкінг – система надання традиційних банківських послуг (за винятком готівкових операцій), за якої клієнт має можливість здійснювати операції із власним рахунком за допомогою мережі Інтернет.

Інтернет-страхування – це комплекс усіх елементів взаємодії страхової компанії та її клієнта, які виникають у процесі продажу продукту страхування, його обслуговування та сплати страхового відшкодування у випадку, якщо вказана взаємодія реалізовується за допомогою Інтернету.

Інтернет-трейдинг – це послуги інвестиційних посередників, що дають можливість клієнтам здійснювати купівлю / продаж цінних паперів та валюти в режимі реального часу за допомогою Інтернету.

Кредит – позичка в грошовій або товарній формах на умовах повернення та сплати відсотка за користування цією позичкою.

Легалізація (відмивання) доходів – це дії, спрямовані на приховування чи маскування незаконного походження коштів або іншого майна чи володіння ними, прав на такі кошти або майно, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення, так само набуття, володіння або використання коштів чи іншого майна, за умови усвідомлення особою, що вони були доходами.

Лібералізація економіки – процес зменшення державного регулювання господарської діяльності.

Міграція – переміщення людей, пов'язані, зазвичай, зі зміною місця проживання.

Міжнародні фінанси – це відносини, які виникають між державою та національними суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності, між міжнародними організаціями та іншими державами у зв'язку з функціонуванням валютного ринку, кредитного ринку, ринку цінних паперів.

Мікронезія – субрегіон в Океанії, який контролюється США.

Неформальний сектор – сектор економіки, у якому домінують неліцензовані продавці вітчизняних товарів і послуг.

ОЕСР – Організація економічного співробітництва й розвитку, яка включає 34 найбільш розвинуті країни світу.

Океанія – сукупність 15 острівних держав та 10 залежних територій, розміщених у південній частині Тихого океану. Незалежні держави Океанії отримали свою незалежність у 1960–1980-х роках. Залежні території до сьогодні залишаються в складі Франції, США, Нової Зеландії та Австралії.

Острови рифового походження – низько розміщені коралові острови Тихоокеанського світу, які не можуть затримувати достатньо вологи з тропічного океанського повітря.

Офшорні зони – це позанаціональні фінансові центри, які здійснюють значні обсяги кредитування й фінансування у валютах інших країн. Оскільки офшорні зони мають пільговий податковий режим (звільнення від місцевих податків), їх також називають «податковими гаванями».

Патака – грошова одиниця Макао, спеціального адміністративного району Китаю.

Платіжний баланс – статистичний звіт про здійснені впродовж визначеного часу (квартал, рік) операції резидентів даної країни з рештою країн.

Податкова гавань – держава чи територія, яка проводить політику залучення капіталів з-за кордону за допомогою надання податкових й інших пільг.

Податок на додану вартість – це вид непрямого оподаткування. Він сплачується кінцевим споживачем при купівлі товарів та послуг, а також на різних стадіях виробництва та реалізації товарів.

Профіцит бюджету – перевищення доходів держави над її видатками.

Ротаційна компанія – це фіктивна компанія, функція якої полягає в перенаправленні коштів чи цінних паперів із країни в країну з метою уникнення чи мінімізації оподаткування в державах з високим рівнем оподаткування.

Спеціальні економічні зони – територіальні комплекси з пільговим режимом для іноземних інвесторів.

Транснаціональна корпорація (ТНК) – об'єднання підприємств, що складається з головної компанії та закордонних філіалів.

Трансферні ціни – ціни внутрішньокорпоративної торгівлі між підрозділами однієї й тієї самої корпорації в різних країнах, які відмінні від ринкових і використовуються для переведення прибутків і зменшення податків.

ФАТФ – це міжурядовий орган, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів та стандартів з боротьби з відмиванням грошей.

Фінансова система – 1) комплекс взаємопов'язаних фінансових відносин, які відображають форми та методи організації, розподілу й перерозподілу створених у державі грошових фондів; 2) сукупність фінансових організацій країни.

Холдингова компанія – це суб'єкт господарювання, який володіє контрольними пакетами інших суб'єктів господарювання й управляє їхньою діяльністю та контролює її.

Центри повторних рахунків – центри, які створюються транснаціональними корпораціями для оптимізації фінансових розрахунків.

Ціна демпінгова – експортна ціна, нижча від витрат виробництва.

Цінний папір – товарний або грошовий документ, який засвідчує майнові права та дає право на отримання певного доходу.

Шкала податкових ставок прогресивна – шкала податкових ставок у відсотках, розміри яких зростають відповідно до зростання розмірів об'єкта оподаткування.

Тести з курсу «Інвестиційні офшори»

I рівень

1. Яка з названих ісламських країн планує ввести ПДВ із часом?
  - а) ОАЕ;
  - б) Іран;
  - в) Бангладеш.

2. Країни чи відокремлені території єдиних держав, де на державному рівні для певного типу компаній, власниками яких є іноземці, установлені значні пільги в оподаткуванні, знижені чи скасовані вимоги до бухгалтерського обліку, частково або цілком зняті митні та торговельні обмеження, – це:
  - а) спеціальна економічна зона;
  - б) офшорна зона;
  - в) територія пріоритетного розвитку.

3. Уставте пропущене слово:
_____ – це платіж із прибутку компанії її власникам, який здійснюється або у формі готівки, або у формі акцій:
  - а) дивіденд;
  - б) відсоток;
  - в) процент.

4. Прояв подвійного оподаткування можна ідентифікувати за такою ознакою:
  - а) обкладання одного податкового об'єкта кілька разів за один податковий період;
  - б) оподаткування різних об'єктів більше одного разу владою одного рівня;
  - в) одночасне обкладання тим самим податком на рівні компанії й на рівні акціонерів.

5. Уставте пропущене слово:
_____ – це діяльність компанії поза юрисдикції будь-якої держави.
  - а) офшорна діяльність;
  - б) торгова діяльність;
  - в) банківська діяльність.

6. Використання офшорних центрів, із погляду податкового законодавства, уключає легальні, заборонені та злочинні способи:
  - а) так;
  - б) ні.

7. Джерелом податків є:
- а) національний дохід;
  - б) постійні витрати;
  - в) матеріальні витрати;
8. Розбіжності в податках залежать від:
- а) характеру оподаткування доходів і витрат;
  - б) виробничих відносин;
  - в) ринку товарів і факторів виробництва.
9. Сучасні принципи оподаткування відбивають:
- а) темпи зростання прямих і непрямих податків;
  - б) розподіл компетенції між органами влади на центральному й місцевому рівнях;
  - в) економічний і політичний стан країни.
10. Податкова система – це сукупність:
- а) податків, зборів і платежів;
  - б) принципів і методів установаження, зміни чи скасування податків;
  - в) дій, що забезпечують сплату, контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства;
11. Фіскальна функція податкової системи забезпечує державі:
- а) можливість впливу на соціально-економічний розвиток суспільства;
  - б) гарантоване й стабільне надходження доходів у бюджет;
  - в) підтримку соціальної рівноваги.
12. Відмінності в рівні оподаткування різних країн пов'язані з:
- а) традиціями оподаткування;
  - б) моделлю ринкової економіки;
  - в) еволюцією структури податкової системи.
13. До прямих податків належать:
- а) внески працівників у фонди соціального страхування;
  - б) податок на споживання;
  - в) акцизи;
  - г) усі відповіді неправильні.
14. Уставте пропущене слово:
_____ – це податки, що стягуються безпосередньо з доходів одержувачів доходів:
- а) прямі податки;
  - б) непрямі податки.

15. Умовами підвищення ролі прямих податків у провідних західних країнах є:

- а) політика уніфікації податкових систем;
- б) зближення методів стягування податків;
- в) підвищення життєвого рівня більшості населення.

16. Уставте пропущене слово:

_____ – це штучне зниження податкових зобов'язань до такого рівня, при якому оподаткування досягає найменшої величини.

- а) податкове планування;
- б) ухилення від податків.
- в) утеча від податків.

17. Ухилення від податків, як і втеча від них, є діяльністю нелегальною й злочинною:

- а) так;
- б) ні.

18. При визначенні податкового обов'язку країни виходять із принципів джерела, стабільності розмірів податків, резидентства:

- а) так;
- б) ні.

19. У податкових договорах для розв'язання проблеми подвійного оподаткування дається розмежування податкової юрисдикції у стосунках суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, позначається коло юридичних і фізичних осіб, які підпадають під дію цього договору, визначається спосіб урегулювання подвійного оподаткування, який гарантує зниження податкових витрат для цих осіб:

- а) так;
- б) ні.

20. Договори про уникнення подвійного оподаткування, що укладаються між країнами, ґрунтуються на моделях податкових договорів, розроблених ООН, ЄЕК, Радою Європи, ОЕСР:

- а) так;
- б) ні.

21. Уставте пропущене слово:

_____ – це всі податкові платежі за поточний фінансовий рік у відсотковому відношенні до ВВП:

- а) податковий тягар;
- б) податкові знижки.

22. Уставте пропущене слово:

_____ – це будь-яка економічна вигода, одержана внаслідок учинення суспільно небезпечного протиправного діяння:

- а) податкове планування;
- б) податковий злочин;
- в) оптимізація податків

23. Уставте пропущене слово:

_____ – це вчинення дій, спрямованих на приховування чи маскуванню незаконного походження коштів, прав на такі кошти, джерела їх походження, місцезнаходження, переміщення тощо з метою надання правомірного вигляду володінню, користуванню або розпорядженню ними:

- а) «відмивання» грошей;
- б) податкове планування;
- в) оптимізація податків.

24. Подвійне оподаткування полягає в:

- а) одночасній сплаті податків у своїй країні та в країні-імпортері;
- б) почерговій сплаті податків у своїй країні та в країні-імпортері;
- в) почерговій сплаті податків у своїй країні та в країні-експортері.

25. Членами організації FATF на сьогодні є:

- а) 20 країн;
- б) 34 країни;
- в) 47 країн.

26. Скільки разів за час існування FATF Україна потрапляла до «чорного» списку FATF?

- а) три;
- б) два;
- в) один.

27. Скільки разів за час існування FATF Україна потрапляла до «сірого» списку FATF?

- а) один;
- б) два;
- в) постійно в «сірому» списку.

28. Яка з названих країн лідирує серед усіх держав, що вкладають гроші в економіку України?

- а) Австрія;
- б) Кіпр;
- в) Мальта.

29. Який офшор у Європі активно розвивається за рахунок надання громадянства тим особам, які вкладають у його розвиток понад 500 тис. євро?
- а) Кіпр;
  - б) Ліхтенштейн;
  - в) Чорногорія.
30. Яка з названих країн не є членом FATF?
- а) Іспанія;
  - б) Бахрейн;
  - в) Італія.
31. У якій із названих країн відсутній ПДВ?
- а) США;
  - б) Швейцарії;
  - в) Нідерландах.
32. У якому році створено ФАТФ?
- а) у 1989 р.;
  - б) у 1991 р.;
  - в) у 2001 р.
33. Уставте пропущену цифру. Рекомендації ФАТФ сьогодні включають _____ статей:
- а) 20;
  - б) 40;
  - в) 49.
34. Громадянство якої країни з названих можна отримати, якщо іноземець укладе в її економіку 500 тис. євро і більше?
- а) Болгарія;
  - б) Чорногорія;
  - в) Румунія.
35. Посвідку на проживання в якій країні з названих можна отримати, якщо іноземець укладе в її економіку 250 тис. євро?
- а) Латвія;
  - б) Литва;
  - в) Естонія.

36. Уставте пропущену цифру. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов) розмістить у латвійському банку суму субординованого депозиту на від ___ тис. євро:
- а) 100;
  - б) 200;
  - в) 300.
37. У якій із названих країн – членів групи G-20 існує такий податок, як закят?
- а) Бразилія;
  - б) Австралія;
  - в) Саудівська Аравія.
38. У якій із названих країн розміщена ВЕЗ «Колон»?
- а) у Нікарагуа;
  - б) у Панамі;
  - в) у Белізі.
39. Скільки років іноземному інвестору потрібно прожити в країні, щоб отримати громадянство Словенії?
- а) 2;
  - б) 5;
  - в) 10.

II рівень

1. Виділіть типові офшори в Латинській Америці з-поміж названих:
- а) Бразилія;
  - б) Бермудські Острови;
  - в) Аргентина;
  - г) Кайманові Острови;
  - д) Багамські Острови.
2. Виділіть нетипові офшори в Європі з-поміж названих:
- а) Ірландія;
  - б) Німеччина;
  - в) Кіпр;
  - г) Франція;
  - д) Австрія.
3. Виділіть типові офшори в Азії з-поміж названих:
- а) Гонконг;
  - б) Малайзія;

- в) Бахрейн;
- г) Катар;
- г) Афганістан.

4. *Виділіть типові офшори в Європі:*

- а) Андорра;
- б) Польща;
- в) Чорногорія;
- г) Словенія;
- г) Ліхтенштейн.

5. *Виділіть типові офшори в Африці:*

- а) Ліберія;
- б) ПАР;
- в) Судан;
- г) Маврикій;
- г) Сейшельські Острови;
- д) Марокко.

6. *Договір ООН від 1980 р. забезпечує запобігання подвійному оподаткуванню в таких випадках. Виділіть два основні випадки з наведених нижче:*

- а) у випадку колізії загального податкового обов'язку в обох державах, зокрема при так званій подвійній резиденції;
- б) у випадку, коли платник податку не має місця проживання в жодній із двох держав;
- в) у випадку, коли платник податку не має резиденції в жодній із цих двох держав;
- г) у випадку колізії між законом держави місця проживання, яка накладає загальний податковий обов'язок, і законом держави біля «джерела доходу», що накладає обмежений податковий обов'язок.

7. *Які з названих офшорів вважаються в усьому світі «чистими» податковими гаванями (назвіть три офшори з наведених)?*

- а) Острів Гернсі;
- б) острів Джерсі
- в) Багамські Острови;
- г) Бермудські Острови;
- г) Кайманові Острови;
- д) Невіс.

8. Які з названих країн належать до юрисдикцій із помірним оподаткуванням (назвіть не менше трьох)?

- а) Швейцарія;
- б) КНР;
- в) Нідерланди;
- г) Турція;
- г) Ірландія;
- д) Єгипет.

9. Уставте пропущені цифри й слова. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов), придбає _____ латвійського банку на суму від _____ тис. євро:

- а) акції, 300;
- б) облігації, 300;
- в) заставні, 600.

10. Уставте пропущені слова й цифри. ФАТФ створено в м. _____ в _____ р.:

- а) Париж, 1989;
- б) Вена, 1990;
- в) Мехіко, 2011.

11. Уставте пропущені цифри й слова. Посвідку на проживання в Латвії іноземний інвестор може отримати, якщо (крім інших умов) придбає нерухомість у великих містах країни на суму від _____ тис. євро або від _____ тис. євро в провінції:

- а) 143, 72;
- б) 200, 100;
- в) 300, 150.

12. Уставте пропущені слова. У Чорногорії можна отримати _____, якщо іноземець інвестує в економіку країни _____ тис. євро:

- а) громадянство, 900;
- б) притулок, 10;
- в) громадянство, 500.

13. Уставте пропущені слова. У Латвії зараз можна отримати _____, якщо іноземець інвестує в країну від _____ тис. євро:

- а) політичний притулок, 15;
- б) посвідку на проживання, 250;
- в) латвійське громадянство, 900.

14. Виділіть нетипові офшори в Америці з-поміж названих:

- а) США;
- б) Перу;
- в) Коста-Ріка;
- г) Гренада;
- г) Британські Віргінські Острови.

15. Виділіть типові офшори в Латинській Америці з-поміж названих:

- а) Колумбія;
- б) Бермудські Острови;
- в) Аргентина;
- г) Кайманові Острови;
- г) Багамські Острови.

16. Із якими країнами з названих Британські Віргінські Острови уклали угоди про уникнення подвійного оподаткування?

- а) США;
- б) Канада;
- в) Швейцарія;
- г) Японія;
- г) Бразилія;
- д) Перу.

17. У яких із названих країн та залежних територій Америки можна отримати громадянство за інвестиції?

- а) Гренада;
- б) Сент-Кітс і Невіс;
- в) Перу;
- г) Співдружність Домініки;
- г) Аргентина;
- д) Чилі.

18. Уставте пропущені слова й цифри. _____ податок для офшорних компаній на Барбадосі сплачується залежно від величини отриманого прибутку. При доходи до 10 млн барбадоських доларів _____ – %;

- а) акцизний;
- б) корпоративний;
- в) прибутковий;
- г) 2,5
- г) 1;
- д) 0,5.

19. У якій із названих країн розміщена ВЕЗ «Колон» і коли вона була створена?

- а) у Нікарагуа;
- б) у Болівії;
- в) у Панамі;
- г) 1948 р.;
- г) 1958 р.;
- д) 1968 р.

20. Уставте пропущені слова. Холдингова компанія – це суб'єкт господарювання, який володіє _____ інших суб'єктів господарювання й управляє їхньою діяльністю та _____:

- а) контрольними пакетами;
- б) частиною власності;
- в) основним майном;
- г) контролює її;
- г) фінансує її;
- д) спонсорує її.

21. Уставте пропущені слова. ФАТФ – це _____, метою роботи якого є розвиток і впровадження на міжнародному рівні заходів та стандартів із боротьби з _____.

- а) міжурядовий орган;
- б) орган ЄС;
- в) орган ООН;
- г) відмиванням грошей;
- г) торгівлею наркотиками;
- д) торгівлею зброєю.

III рівень

1. Уставте пропущені слова. Більшість власників _____ активно займається бізнесом по всьому світу без сплати будь-яких податків та без надання звітності ні в _____, ні в інших країнах світу, де вони отримують прибуток:

- а) делаверських компаній; Делавері;
- б) панамських компаній; Панамі;
- в) гонгконгівських компаній; Гонконгу;
- г) сингапурських компаній; Сингапурі.

2. До основних ознак офшорних зон належать (назвіть не менше чотирьох ознак із наведених):

- а) політична й економічна стабільність у країні;
- б) гарантія дотримання фінансової та банківської таємниці;

- в) наявність сильного президента при владі;
- г) наявність демократичного уряду при владі;
- г) відсутність валютних обмежень;
- д) наявність сучасних засобів зв'язку й комунікацій;
- е) гарне мовне обслуговування в офшорні;
- є) наявність Інтернету.

3. *До найважливіших офшорних переваг острова Мен належать (назвіть не менше чотирьох переваг із наведених):*

- а) невисокий рівень прибуткового податку (20 %) резидентних компаній;
- б) відсутність податку на дарування й спадкування;
- в) строге дотримання банківської таємниці;
- г) дозвіл звільненій від податків компанії займатися торговою діяльністю на острові Мен;
- г) дозвіл звільненій від податків компанії брати участь у страховій діяльності на острові Мен;
- д) дозвіл звільненій від податків компанії брати участь у банківській діяльності на острові Мен;
- е) можливість реєстрації декількох офшорних компаній;
- є) розміщення на острові.

4. *У Ліхтенштейні переважають такі основні організаційно-правові форми підприємництва (виділіть чотири):*

- а) дочірнє підприємство;
- б) акціонерна компанія;
- в) кооператив;
- г) представництво;
- г) торгова компанія;
- д) промислова компанія;
- е) фонд;
- є) мале підприємство.

5. *Створені на Гібралтарі офшорні компанії виконують такі основні функції (виділіть п'ять основних):*

- а) торгово-посередницькі операції;
- б) холдингова діяльність у країнах ЄЕС;
- в) судноволодіння;
- г) страхова діяльність;
- г) банківська діяльність;
- д) володіння нерухомістю;
- е) управління інвестиційними фондами в європейських країнах;
- є) гральний бізнес.

6. Для визнання яких-небудь відносин довірчою власністю (трастом чи передбачуваним трастом) потрібна і достатня наявність таких кваліфікаційних ознак у сукупності (виділіть чотири основні ознаки):

- а) наявність суб'єкта;
- б) наявність майна в лізингу;
- в) наявність майна чи прав будь-якого виду, які передаються трасту;
- г) наявність майна в оренді;
- г) управління довірчим власником переданим йому майном чи правами будь-якого виду від свого імені;
- д) довірчий власник повинен управляти переданим майном чи правами на користь
- е) засновника чи вигодонабувача;
- є) наявність лише одного засновника.

7. До офшорних центрів, які створюють особливо привабливе середовище для офшорних банків, належать (виділіть чотири центри з-поміж названих):

- а) Уругвай;
- б) Монако;
- в) Англія;
- г) Гренада;
- г) Гібралтар;
- д) Монтсеррат;
- е) Сент-Вінсент;
- є) Угорщина.

8. Уставте пропущені слова. Група ФАТФ створена в м. _____ в _____ р. для координації земель у боротьбі з _____ у світі:

- а) Париж, 1989, відмиванням грошей;
- б) Нью-Йорк, 1989, кримінальною мафією;
- в) Брюссель, 1995, відмиванням грошей.

9. Виберіть три правильні відповіді. Згідно з латвійським Законом про міграцію посвідку на проживання в країні іноземний інвестор може отримати при виконанні таких умов:

- а) розміщенні в латвійському банку субординованого депозиту на суму від 300 тис. євро;
- б) знанні латвійської мови;
- в) знанні англійської мови.
- г) придбанні в Латвії нерухомості на суму від 143 тис. євро в Ризі, Юрмалі та великих містах;

- г) придбанні нерухомості від 42 тис євро в провінції.
- д) знанні російської мови;
- е) наявності громадянства Литви;
- є) наявності громадянства Естонії;

10. Теркс і Кайкос підписали угоди про уникнення подвійного оподаткування з такими країнами:

- а) Уругвай;
- б) Мексика;
- в) Канада;
- г) Гренада;
- г) Колумбія;
- д) Венесуела;
- е) усі відповіді правильні;
- є) усі відповіді неправильні.

11. Уставте пропущені дані. Розголошення банківської таємниці про банківські вклади в Панамі карається позбавленням волі до ____ років, штрафами до ____ тис. дол. США.

- а) 6; 1;
- б) 2; 6;
- в) 5; 10;
- г) 3; 9;
- г) 4; 8;
- д) 7; 14;
- е) 10; 20;
- є) 30; 40.

12. Уставте пропущені дані. Вартість створення офшорної компанії в Белізі становить _____ дол. США, а компанії із зареєстрованим капіталом до _____ тис. дол. США.

- а) 50; 500;
- б) 100; 50;
- в) 1000; 100;
- г) 500; 100;
- г) 1000; 50;
- д) 750; 100;
- е) 900; 25;
- є) 5000; 15.

13. У яких із названих країн та залежних територій Америки не можна отримати громадянство за інвестиції?

- а) Беліз;
- б) Сент-Кітс і Невіс;

- в) Перу;
- г) Співдружність Домініки;
- г) Аргентина;
- д) Панама;
- е) Чилі;
- є) Бразилія.

14. Уставте пропущені країни. У результаті міжнародного тиску податкові служби _____, _____, _____, _____, із 2013 р. отримали доступ до відомостей про власників рахунків, баланси та фінансові операції на Британських Віргінських Островах.

- а) Бразилії;
- б) Великої Британії;
- в) Колумбії;
- г) Франції;
- г) Італії;
- д) Німеччини;
- е) Іспанії;
- є) КНР.

15. У яких із названих країн Азії відсутній ПДВ?

- а) Саудівській Аравії;
- б) Індії;
- в) Брунеї;
- г) Казахстані;
- г) ОАЕ;
- д) Узбекистані;
- е) усі відповіді правильні;
- є) усі відповіді неправильні.

16. У яких із названих країн та залежних територій Азії можна отримати громадянство за інвестиції?

- а) КНР;
- б) Індії;
- в) Індонезії;
- г) ОАЕ;
- г) Бахреїні;
- д) Сингапурі;
- е) усі відповіді неправильні;
- є) усі відповіді правильні.

17. Виділіть із названих чотири основні способи використання офшорних центрів:

- а) трансферт прибутку заниженням цін закупівлі товарів;
- б) трансферт прибутку завищенням цін закупівлі й продажу товарів і послуг;
- в) виготовлення низькоякісної продукції;
- г) використання ротаційних компаній;
- г) маніпулювання міжнародними угодами;
- д) експорт в офшор сировини;
- е) зміна місця проживання за допомогою переселення;
- е) експорт в офшор високотехнологічної продукції.

18. Уставте пропущені слова та цифри. Для отримання громадянства _____ потрібно вкласти в житлову нерухомість _____ млн євро при індивідуальній заявці чи _____ млн євро при колективній заявці. Причому при здійсненні колективної заявки інвесторам _____ знати один одного:

- а) Мальти;
- б) Кіпру;
- в) 5;
- г) 10;
- г) 2,5;
- д) не обов'язково;
- е) треба обов'язково.

19. Уставте пропущені слова. _____ ціни внутрішньокорпоративної торгівлі між підрозділами однієї й тієї самої корпорації в різних країнах, які відмінні від ринкових та використовуються для переведення прибутків і _____:

- а) трансферні ціни;
- б) оптові ціни;
- в) роздрібні ціни;
- г) монопольні ціни;
- г) зменшення податків;
- д) збільшення податків;
- е) уникнення податків.

20. Уставте пропущені слова. _____ – держава чи територія, яка проводить політику залучення капіталів із-за кордону, надаючи _____ пільги:

- а) податкова гавань;
- б) фінансова гавань;

- в) інвестиційна гавань;
- г) податкові;
- г) цінові;
- д) ресурсні;
- е) екологічні.

21. Уставте пропущені цифри. У Португалії з _____ р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку Португалії _____ тис. євро. Гарантія повернення інвестицій складає _____ років:

- а) 2012;
- б) 2013;
- в) 2014;
- г) 200;
- г) 500;
- д) 10;
- е) 15.

22. Уставте пропущені цифри. В Іспанії з _____ р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку Іспанії _____ тис. євро. Гарантія повернення інвестицій складає _____ років:

- а) 2011;
- б) 2013;
- в) 2015;
- г) 300;
- г) 500;
- д) 5;
- е) 15.

23. Уставте пропущені цифри. У Греції з _____ р. діє програма «Вид на проживання за інвестиції». Для отримання ВНП потрібно вкласти в економіку Греції 250 тис. євро. Гарантія повернення інвестицій складає 10 років:

- а) 2013;
- б) 2014;
- в) 2015;
- г) 250;
- г) 400;
- д) 8;
- е) 10.

Предметний покажчик

Акциз 157,159,
Буміпутра 163
Вільні економічні зони 164, 166, 169, 195, 198, 200, 206
Вид на проживання 216, 224, 226, 244, 248, 230, 237, 240
Випадкові доходи 125
Гербовий збір 137
Готельний збір 77
Залят 163
Залят ал – фітр 163
Звільнення від податків 115
Зони вільної торгівлі 147, 192
Екологічний податок 81
Електронне громадянство 59
Інвестиції 208, 211, 216, 219, 224, 226, 228, 230, 234, 237, 240, 244, 246,
248, 252, 254, 257, 260, 261, 263
Іноземні інвестиції 33, 37
Інвестиційні офшори 13, 14, 18
Інвестиційні фонди 89, 90
Ісламська модель 166
Ліцензійні збори 75, 119
Мінімальний прибутковий податок 124
Мито 128, 134, 157
Мусульманські податки 162, 163
Нерозподілений прибуток 58
Офшорна гральна зона 86
Офшорна зона 10, 11
Офшорна компанія 33, 78, 82, 86, 127, 144
Податок за оренду нерухомості 77
Податок зі спадщини та дарування 152
Податок на видовища 63
Податок на власників готелів 63
Податок на гральний бізнес 63

Податок на додану вартість 13, 61, 63, 77, 81, 81, 85, 143, 144, 148,159, 160, 164, 166

Податок на доходи фізичних осіб 67, 68, 107, 125, 148

Податок на житло 166

Податок на нерухомість 125, 151, 166

Податок на прибуток корпорацій 31, 34, 35, 46, 61, 71, 77, 84, 108, 126, 138, 144, 148, 159, 160, 164, 166

Податок на прибуток підприємств та організацій 13

Податок на розважальну діяльність 166

Податок, що стягується з власників готелів 166

Податкові пільги 28, 29, 37, 38, 40, 44, 50, 51, 52, 53, 54, 56, 58, 141, 153, 160

Посвідка на проживання 208, 211, 228, 230, 237

Прямі іноземні інвестиції 122, 163

Спеціальна економічна зона 143, 150, 153, 154, 156, 162, 173, 175

Угоди про запобігання подвійному оподаткуванню 32 33 44 46 55, 58, 64, 71, 87, 108, 113, 117, 119, 132, 144, 167

Угоди про обмін податковою інформацією 68, 120

Іменний покажчик

Але Р 40
Беніта Ферреро-Вальднер 124
Бланшар О. 21
Брінк Ван 258
Джеймс Генрі 10
Дельтур А 40
Дітон Е. 21
Порошенко Петро 24
Кемерон Девід 20
Мухаммед Алі Алаббар 167
Лукас Едвард 21
Обама Барак 20
Ортега Даніель 122, 123, 124
Ранда Аламі 167
Перейра Х. К. 122
Поррас В. 122
Пушилін Денис 17
Фірташ Дмитро 17
Циглер Гілберт 258
Янковський Ігор 17
Янковський Микола 16, 17
Янукович Віктор 17

Навчальне видання

Карлін Микола Іванович
Івашко Олена Анатоліївна

Інвестиційні офшори

Навчальний посібник

Редактор і коректор: *Г. О. Дробот*
Технічний редактор: *Л. І. Лавренчук*

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 16,97 ум. друк. арк., 15,86 обл.-вид. арк.
Наклад 300 пр. Зам. 2. Редакція, видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Винниченка, 14, тел. (0332) 29-90-65).

Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.